

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE
PEYGAMBER KISSALARI

SEZANUR ALTUNTAŞ

120101030

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. HASAN AKAY

İSTANBUL 2015

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE
PEYGAMBER KISSALARI

SEZANUR ALTUNTAŞ

120101030

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Bu tez 30/12/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği /Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hasan AKAY
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Fatih ANDI
Jüri Üyesi

Prof. Dr. Yılmaz DAŞÇIOĞLU
Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sezanur ALTUNTAŞ

ÖZET

Bu çalışmada, Karakoç'un düşünce ve sanat anlayışının temel dinamiği olan vahyin izini takip etmek amaçlanmıştır. Bu cihetle şiirler, Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan peygamber kıssalarıyla irtibatlı olarak incelenmiş ve incelenirken Karakoç'un düz yazılarından da istifade edilmiştir.

Birinci bölümde "kıssa" kavramı genel mahiyetiyle izah edilmiştir. Genel itibariyle **Yitik Cennet** eserinden hareketle oluşturulan ikinci bölümde "Sezai Karakoç'ta Peygamber İmgesi ve Vazifesi" üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde şiirler peygamber kıssalarıyla irtibatlı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç; Kur'an-ı Kerim; Peygamber Kıssaları; Yitik Cennet; Diriliş

ABSTRACT

In this study, it's aimed to follow the track of revelation, which sets the basic dynamics of Karakoç's sense of thinking and art. In this regard, poems are examined in relation to parables of the prophets in Quran.

In the study, intertextuality method has been used for evaluation and interpretation on poetry texts when the occasion arises. While examining poems, Karakoç's proses are also utilized in order to comprehend and explain concepts, imageries, and references.

In the first section, the concept of 'parable' is explained in a general manner. In the second section, which is composed mostly moving from the poem '**Lost Paradise**', 'Imagery of Prophet and His Mission at Sezai Karakoç' is emphasized. In the third section, poems are examined in relation with parables of the prophets.

Key words: Sezai Karakoç; Quran; Parables of the Prophets; Lost Paradise, Revival

ÖNSÖZ

Sezai Karakoç 1950'lerden itibaren Türk şiirinde yankılanan özgün bir sestir. Karakoç, sanatçı kimliğinin yanı sıra düşünür kimliğiyle de öne çıkmıştır.

Sezai Karakoç'un düşünce ve sanat eserlerinin arka planını "diriliş" kavramı oluşturmaktadır. "Diriliş" kavramı, Kur'ân-ı Kerîm'e dayanır.

Bu tezde, Karakoç'un düşünce anlayışına uygun bir şekilde Kur'ân-ı Kerîm'in "nurlu iz"i takip edilmeye çalışıldı. Bu bağlamda tez giriş, üç bölüm, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Sezai Karakoç hakkında bilgi verilerek tezin mahiyeti, sınırları ve yöntemi genel olarak izah edildi.

Birinci bölüm, "Kıssa' ve İlişkili Olduğu Temel Kavramlar" olarak isimlendirildi. Bu bölümde "kıssa" kavramının lügat ve ıstilahî manası ele alınarak bu kavramın kullanılma sebepleri izah edildi.

İkinci bölüm, "Sezai Karakoç'ta Peygamber İmgesi ve Vazifesi" adını taşımaktadır. Bu bölümde peygamber kıssalarının şiirlerde incelenmesine zihni bir hazırlık mahiyetinde olacağını düşünerek Karakoç'un düzyazılarında yer alan peygamber imge ve vazifeleri ele alındı.

Üçüncü bölüm, tezin ana bölümü mahiyetindedir ve "Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Peygamber Kıssaları" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Karakoç'un şiirleri, Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan peygamber kıssalarıyla irtibatlı olarak incelendi.

Sonuç bölümünde çalışmanın genel değerlendirmesi yapıldı. Kaynakçada çalışmada kullandığımız kitaplar, makaleler, süreli yayınlar alfabetik olarak sıralandı.

Çalışmam süresince, titiz incelemeleri ve tavsiyeleriyle desteğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Hasan Akay'a tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. “KISSA” VE İLİŞKİLİ OLDUĞU TEMEL KAVRAMLAR	5
1.1. “KISSA” KAVRAMININ GENEL MAHİYETİ.....	5
1.2. “KSS” KÖKÜNÜN İHTİVA ETTİĞİ MANALAR.....	5
1.3. “KISSA” NİN İSTİLÂHÎ MANÂSİ.....	7
1.4. “KISSA” KAVRAMIYLA “HİKÂYE”, “NEBE”, “HADÎS”, “MESEL” VE “HABER” KAVRAMLARININ İLİŞKİSİ	8
1.4.1. “Kıssa”- “Hikâye” İlişkisi.....	8
1.4.2. “Kıssa”- “Nebe” İlişkisi.....	9
1.4.3. “Kıssa”- “Hadîs” İlişkisi	10
1.4.4. “Kıssa” – “Haber” İlişkisi	10
1.4.5. “Kıssa”- “Mesel” / “Darb-ı Mesel” İlişkisi.....	11
İKİNCİ BÖLÜM	13
2. SEZÂİ KARAKOÇ’UN DÜZYAZILARINDA PEYGAMBER TASAVVURU	13
2.1. MUŞTULAYICI	13
2.2. YORUMLAYICI.....	15
2.3. PUTLARI DEVİREN.....	16
2.4. TANRI PERVANESİ	16
2.5. IŞIK MIZRAĞI- IŞIK	17
2.6. DİRİLTİCİ, DİRİLİŞ ÖNCÜSÜ.....	17

2.8.	HAKİKAT MEDENİYETİ'NİN KURUCUSU.....	24
	ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
3.	SEZAİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE PEYGAMBER KISSALARI.....	27
3.1.	HAZRETİ ÂDEM.....	27
3.1.1.	Hazreti Âdem'in Peygamberliği.....	27
3.1.2.	<i>Şeytanın Yaratılışı ve Varoluşunun Hikmeti</i>	31
3.1.3.	<i>Hazreti Âdem ve Havva'nın Yeryüzüne Gönderilişi (Düşüş)</i>	33
3.2.	HAZRETİ HUD VE HAZRETİ SALİH	36
3.2.1.	Hazreti Hud ve Hazreti Salih'in Peygamberliği.....	36
3.2.2.	<i>Semud ve Ad Kavimlerinin Helâkı</i>	39
3.3.	HAZRETİ İBRAHİM	40
3.3.1.	Hazreti İbrahim'in Peygamberliği.....	41
3.3.2.	<i>Nemrud'un Zulüm Saltanatı ve Hazreti İbrahim'in Doğumu</i>	45
3.3.3.	<i>Hazreti İbrahim'in Putperestliği Devrişi</i>	48
3.3.4.	<i>Hazreti İbrahim'in Ateşe Atılması ve Nemrud'un Feci Akıbeti</i>	52
3.4.	HAZRETİ LUT.....	57
3.4.1.	Hazreti Lut'un Peygamberliği	58
3.4.2.	<i>Hazreti Lut'un Kavminin Helâk Edilişi</i>	59
3.5.	HAZRETİ İSMAİL.....	60
3.5.1.	Hazreti İsmail'in Peygamberliği.....	61
3.5.2.	<i>Hazreti İsmail ve Kurban İmtihanı</i>	62
3.6.	HAZRETİ YAKUB.....	69
3.6.1.	Hazreti Yakub'un Peygamberliği	69
3.6.2.	<i>Hazreti Yakub'un Teslimiyeti</i>	69
3.7.	HAZRETİ YUSUF	71
3.7.1.	Hazreti Yusuf'un Peygamberliği	71
3.7.2.	<i>Ahsenü'l Kasas (En Güzel Kıssa)</i>	73
3.7.3.	<i>Hazreti Yusuf'un Zindana Atılması ve Rüya Tabiri</i>	75
3.7.4.	<i>Hazreti Yusuf'un Kardeşlerinin Mısır'a Gelişi</i>	79
3.7.5.	<i>Gerçekleşen Rüya</i>	82
3.8.	HAZRETİ EYYUB	84
3.8.1.	Hazreti Eyyub'un Peygamberliği	84

3.8.2.	<i>Hazreti Eyyub'un Sabır İmtihanı</i>	85
3.9.	HAZRETİ ŞUAYB	86
3.9.1.	Hazreti Şuayb'ın Peygamberliği.....	86
3.9.2.	<i>Hazreti Musa'nın, Hazreti Şuayb'ın Yanında Risalet Vazifesine Hazırlanışı</i> ...	87
3.10.	HAZRETİ MUSA.....	88
3.10.1.	Hazreti Musa'nın Peygamberliği	88
3.10.2.	<i>Hazreti Musa'nın Doğumu ve Nil'e Bırakılan Sandık</i>	96
3.10.3.	<i>Hazreti Musa'nın Hazreti Şuayb'ın Yanında Risalet Vazifesine Hazırlanışı</i>	97
3.10.4.	<i>İsrailoğulları'nın Buzığa Tapması</i>	100
3.10.5.	<i>Hazreti Musa'nın Asası ve Yed-i Beyza Mucizesi</i>	103
3.10.6.	<i>Firavun'un İlahlık İddiası ve Hazreti Musa'nın Sihirbazlarla Müsabakası</i>	106
3.10.7.	<i>Hazreti Musa'nın İsrailoğulları ile Mısır'dan Ayrılışı</i>	111
3.10.8.	<i>Hazreti Musa'ya Tevrat'ın Verilmesi</i>	115
3.10.9.	<i>Hazreti Musa ve Hazreti Hızır</i>	116
3.11.	HAZRETİ DAVUD	122
3.11.1.	Hazreti Davud'un Peygamberliği.....	122
3.11.2.	<i>Hazreti Davud'a Bahşedilenler (Zebur, Demiri İşleme, Ses ve Hikmet)</i>	123
3.12.	HAZRETİ SÜLEYMAN.....	124
3.12.1.	Hazreti Süleyman'ın Peygamberliği	124
3.12.2.	<i>Hazreti Süleyman'ın Saltanatı</i>	127
3.13.	HAZRETİ İLYAS	129
3.13.1.	Hazreti İlyas'ın Peygamberliği	130
3.13.2.	<i>Hazreti İlyas ve Hazreti Hızır</i>	131
3.14.	HAZRETİ ZÜLKİFL	134
3.14.1.	Hazreti Zülkifl'in Peygamberliği.....	134
3.14.2.	<i>Kutlu Ortak Hazreti Zülkif</i>	135
3.15.	HAZRETİ ZEKERİYYA.....	137
3.15.1.	Hazreti Zekeriyya'nın Peygamberliği.....	137
3.15.2.	<i>Hazreti Zekeriyya'nın Şehadeti</i>	138
3.16.	HAZRETİ YAHYA.....	139
3.16.1.	Hazreti Yahya'nın Peygamberliği	140
3.16.2.	<i>Hazreti Yahya'nın Şehadeti</i>	141

3.17.	HAZRETİ İSA.....	144
3.17.1.	Hazreti İsa'nın Peygamberliği.....	144
3.17.2.	<i>İffet Abidesi Hazreti Meryem'in İmtihanı ve Hazreti İsa'nın Doğumu.....</i>	149
3.17.3.	<i>Hazreti İsa'nın Beşikte İken Konuşması.....</i>	151
3.17.4.	<i>Hazreti İsa ve Havariler.....</i>	152
3.17.5.	<i>Gökten İnen Sofra.....</i>	153
3.17.6.	<i>Hazreti İsa'nın Müjdesi.....</i>	154
3.17.7.	<i>Hazreti İsa'nın Göğe Yükseltilmesi.....</i>	156
3.18.	HAZRETİ MUHAMMED SALLÂLLAHU ALEYHİ VE SELLEM.....	159
3.18.1.	Hazreti Muhammed Sallallâhu Aleyhi ve Sellemin Peygamberliği.....	160
3.18.2.	<i>Peygamber Efendimiz Sallallahû Aleyhi ve Sellemin Dünyaya Teşrihi.....</i>	180
3.18.3.	<i>İlk Vahiy.....</i>	192
3.18.4.	<i>Şakk-ı Kamer Mucizesi (Ayın İkiye Bölünmesi).....</i>	202
3.18.5.	<i>İsra ve Miraç Mucizesi.....</i>	212
3.18.6.	<i>Hicret.....</i>	225
3.18.7.	<i>Bedir, Uhud ve Hayber Savaşları.....</i>	235
	SONUÇ.....	242
	KAYNAKÇA.....	246

KISALTMALAR

a.e. aynı eser

a.g.e. adı geçen eser

Bkz. bakınız

c. cilt

s. sayfa

t.y. tarihsiz

v.b. ve benzeri

v.d. ve diğeri

GİRİŞ

Sezai Karakoç, 22 Ocak 1933 tarihinde, Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde doğmuştur. Karakoç'un beyanıyla ismi, babası Yasin Efendi tarafından Muhammed Sezai olarak konulmuştur. O dönemlerde çoğunlukla peygamber ve velilerin isimleri konulmakta bir de isme mahlas eklenmektedir. Tam ismi Muhammed, mahlası ise Sezai'dir. Ancak nüfus kaydında ismi, Ahmet Sezai olarak yazılmıştır.¹

Dünyaya geldiği devir, kendi ifadesiyle “üç dört yıkılmışlık içinde bir dünyaya geliştir”² Büyük kırılmaların olduğu bir devirde dünyaya gelmek, her ne kadar ilk bakışta nazara kötü görünse de bazı istidatlarının inkişaf etmesi için bir fırsata dönüşebilmektedir. Zira ıstırap, ruhları arındırıp saflaştırarak yeni fikir ve proje üretmeye sevk eden bir sırlı anahtardır.

Henüz ortaokul sıralarında iken Arapça ve Farsça'yı kendi başına öğrenmeye çalıştığı, Farsça'yı oldukça ilerlettiği bilinmektedir. Karakoç ortaokul ikinci sınıfta iken Mesnevi'yi okuyup, anlamaya başladığını ifade eder. Yine ortaokul yıllarında **Büyük Doğu** mecmuasıyla tanışır. Bu sayede “İslam'ın yükselen sesi”ni duyduğunu ve bütün sıkıntıları göğüsleyecek derecede umutlandığını söylemiştir.³ Karakoç, şekil ve söyleyiş tarzı itibarıyla İkinci Yeni'den sayılmakta, ancak idrak farkı ve Kainât'ı yorumlayışı cihetiyle bu akımdan ayrılmaktadır.

Sezai Karakoç'un düşüncesinin temel dayanağını “diriliş” kavramı oluşturmaktadır. Şair birçok farklı yerde “diriliş” kavramını tanımlamıştır. **Diriliş Muştusu**'nda varoluşunun gerçek anlamının Allah'a yaklaşmak, O'nu tanımak olduğunu söyleyerek “diriliş”i, “İslam'dan ayrılışın sona ermesi” olarak tanımlar.⁴

¹ Turan Karataş, **Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç**, Kaynak Yayınları, 2013, s. 21-32

² a.e., s. 26-30

³ a.e., s. 44-46

⁴ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, 8.baskı, Diriliş Yayınları, 2014, s. 24

Yine **Diriliş Muştusu**'nda "diriliş"i İslamiyet'e yönelerek düşüşten kurtulma olarak tanımlar. "Diriliş", ruhun Allah'ı bilme çabasını sürdürmesi ve daima başarılı olmaya çalışması demektir. Bu çaba hayatı anlamlandırır:

"Ruh, sürekli olarak, Allah'ı bilme, Allah'ın huzurunda olma savaşı içinde olacaktır. Buna engel olmaya çalışan benlik içi veya ben ötesi bütün yâd varlıklarla savaşacaktır sürekli olarak ruh. Diriliş, ruhun açtığı bu sürekli savaşı sürdürme ve bu savaştan sürekli olarak başarılı çıkma demektir."⁵

Karakoç, kendisinin de bir "diriliş eri" olduğunu ifade etmektedir. İnsanın, ancak Allah'a inanarak özgürleşebileceğini söyler. Bu inanç uğruna yaşadığını "zaman ve mekânla bu inanç uğruna diyalog kurduğunu"⁶ dile getirir.

Sezai Karakoç, dirilişi gerçekleştirmek için nebilerin yolundan gitmek gerektiğini vurgular. Çünkü nebiler hayatın anlamının yitirildiği zamanda gönderilmiştir ve diriliş nebiler sayesinde gerçekleşmiştir.⁷ Bu sebeple hakiki olarak varolmak ve dirilmek peygamberlerin "nurlu iz" ini takip etmekle mümkündür.

Çağ ve İlham adlı eserinde Karakoç, Kur'ân-ı Kerîm'in bizim esas ilham kaynağımız olması gerektiğini ifade etmiştir.⁸ Bu rahmanî ilham kaynağından, vahiyden beslenen şiirin "İslâm şiiri" olduğunu belirtmiştir.⁹

Yukarıda ifade edildiği üzere Karakoç'un tezinin temelini "diriliş" kavramı oluşturmaktadır. "Diriliş" kavramının beslendiği ana kaynak ise vahiydir.

Karakoç'un "diriliş" kavramı, fikri eserlerinin yanı sıra şiirlerine de sirayet etmiştir. Estetiğin ve şiirin ancak O'na ilişkin olduğunda kıymet kazandığını belirten¹⁰ şair, şiirini Allah'ın ve gönderdiği Kur'ân-ı Kerîm'in etrafında örgülemiştir.

Ali Yıldız Sezai Karakoç'u diğer modern şairlerden ayıran en mühim hususun "şiirlerinde metafiziğin esas teşkil etmesi" olduğunu belirtir. Ancak bu hususun

⁵ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, 11. baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, Mart-2009, s. 8

⁶ a.e., s. 1-9

⁷ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, 19. baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul Mart-2014, s. 132

⁸ Sezai Karakoç, **Çağ ve İlham I**, 7. baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, Mart-2009, s. 38

⁹ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları I**, 5. baskı, Rüyanın Medeniyeti Medeniyetin Rüyası Şiir, Diriliş Yayınları, İstanbul-Şubat 2012, s.51

¹⁰ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, s. 10

Karakoç'un peygamber kıssaları ve evliya menkıbeleriyle yeni bir şiir dili inşa ettiği şeklinde özetlenerek geçiştirildiğini ve göz ardı edildiğini ifade eder.¹¹ Bu cihetle de Karakoç'un şiirlerinde peygamber kıssalarının izlerinin arandığı bu çalışmanın Karakoç'un oluşturduğu şiir dilini anlamada bir boşluğu doldurmaya katkıda bulunacağı ümit edilmektedir.

Çalışmanın esas bölümü olan üçüncü bölümünde peygamberler Hazreti Âdem'den itibaren kronolojik sırayla tasnif edildi ve öncelikli olarak her peygamberin kıssası özetlendi. Kıssalar özetlenirken ihtiyaca binaen farklı kaynaklardan yararlandı. Hazreti Yusuf kıssasında **Beydâvî Tefsiri**'nden yararlanılırken, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in kıssasında **Kâinatın Efendisi Peygamberimizin (a.s.m.) Hayatı** adlı eserden ve diğer peygamberlerin kıssasında çoğunlukla **Peygamberler Tarihi**'nden yararlandı.

Sezai Karakoç'un şiirleri peygamber kıssalarındaki kronolojik sıraya uygun olarak bölümlere yerleştirildi ve incelendi. Peygamber kıssaların özetlendiği bölümlerin, şiirlerin incelendiği bölümlerden ayrılması için, şiir incelemelerinin olduğu bölüm başlıkları italik olarak yazıldı.

Şiirler "kıssa" kavramının tanımına uygun olarak incelendi. Bu cihetle "kıssa"ların Kur'ân-ı Kerîm'den bağımsız düşünülemediğinin idrakinde olarak kıssalar Kur'ân-ı Kerîm'le ilişkili olarak ele alındı. İçerik itibariyle peygamber kıssalarını şiirde ararken peygamberlerin nübüvvet öncesi zamanlarına, peygamberlerle ilişkili olan şahsiyet ve kavimlere de çalışmada yer verildi.

Münire Kevser Baş'ın "Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar" adlı doktora tezinin dördüncü bölümünde "peygamberler" başlığında, peygamberler kronolojik olarak ele alınmıştır. Ancak muhtemelen tezin kapsamı itibariyle bu alt başlıkta yalnızca düz yazılarından istifade edilmiş ve yedi peygamberin Karakoç'un düşünce dünyasındaki yeri araştırılmıştır. Bu çalışmada ise Karakoç'un düz yazılarından çokça istifade edilmekle birlikte esas olarak Karakoç'un şiirleri incelenmiştir.

¹¹ a.e.

Karakoç'un şiirleri hakkında yapılan diğer incelemelerde peygamber kıssalarına zaman zaman atıf yapılmıştır. Ancak daha önce esas merkez noktası Kur'ân-ı Kerîm'deki peygamber kıssaları olan başka bir çalışma yayınlanmamıştır. Çalışmada Karakoç'un bütün şiirlerinde öncelikli olarak vahyin izi bulunmaya çalışılarak şiirler bu cihetle yorumlanmıştır. Şiirlerde peygamber kıssalarıyla irtibatlı olan göndermeler Karakoç'un düşünce ve sanat anlayışıyla irtibatlı olarak yorumlanmıştır.

Çalışmada Fatih Sultan Mehmet Üniversite'sinin tez hazırlama yönergesi esas alındı. Bu cihetle çelişkili gibi görünen yazım kurallarının tez yazım önergesine bağlı kalındığından aslında çelişki olmadığını belirtmek isteriz. Örnek olarak tezin tamamında "Kur'ân-ı Kerîm" şeklinde yazılmakla birlikte aynen yapılan alıntılarda, "Kur'an-ı Kerim" olarak geçiyor ise bu yazılışı değiştirmedik. Özellikle vurgulamak istediğimiz kısımları da tırnak içinde belirttik.

Yaptığımız bu çalışmanın Sezai Karakoç'un metinleri üzerinde yapılan araştırma ve incelemelere katkı sağlayacağını umuyoruz.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. “KISSA” VE İLİŞKİLİ OLDUĞU TEMEL KAVRAMLAR

1.1. “KISSA” KAVRAMININ GENEL MAHİYETİ

Kur’ân-ı Kerîm, Allah’ın Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem vasıtasıyla insanlığa gönderdiği eşsiz mesajdır. Allah-u Tealâ, Kur’ân-ı Kerîm ile insanlığı, korkutarak ve müjdeleyerek rızasına ulaştıracak yolu göstermiştir.

Kıssaların hacim itibariyle, Kur’ân-ı Kerîm’in yaklaşık yarısını teşkil etmesi cihetiyle ayrı bir ehemmiyeti vardır. Ancak “kıssa” kavramının mahiyeti hakkında farklı fikirler öne sürülmektedir.

“Kıssa” ve çoğulu olan “kisasun” tabiri Kur’an’ı Kerim’de geçmemekte; onun yerine “kss” kökünden türetilmiş olan “kasas” kullanılmaktadır. Ancak, Kur’ân-ı Kerîm’de geçen “kasas” kategorisi, daha sonra “kıssa” ve “kisasun” kavramlarıyla isimlendirilmiştir.¹²

1.2. “KSS” KÖKÜNÜN İHTİVA ETTİĞİ MANALAR

Arapça’da, “kassa” fiilinin, “kasas” ve aynı anlamdaki “kıssa” kelimelerinin geldiği; “kss” kökünün, genel olarak dört manayı ihtiva ettiğini görmekteyiz.

Bu manalardan birincisi: “Bir kimsenin izini sürüp ardınca gitmektir.”¹³ Kur’ân-ı Kerîm’de “kss” kökünden gelen kelimelerin, bu anlamda kullanıldığı âyetler şunlardır: “Musa: İşte aradığımız o idi, dedi. Hemen izlerinin üzerine geri

¹² İdris Şengül *Kur’ân Kıssaları Üzerine*, 1. baskı, Çağrı Yayınları, 1995, s. 43

¹³ Râğıb el-İsfehâni *el-Müfredat fi Ğaribî'l-Kur'an*, Beyrut ty. s. 610, Suat Yıldırım, “Kur’an-ı Kerîm’de Kıssalar”, *İslâmi İlimler Fakültesi Dergisi*, sayı:3, fasikül 1-2, Ankara Sevinç Matbaası, 1979, s. 37,

döndüler.”¹⁴; “Annesi Musa’nın ablasına: Onun izini takip et, dedi. O da, onlar farkına varmadan uzaktan kardeşini izledi.”¹⁵

İkinci mana: “Bir adama bir haber veya sözü beyan edip bildirmektir.”¹⁶ Bu mana Kur’ân-ı Kerîm’de takriben on yedi yerde geçmektedir. Bunlardan birkaçı şu âyetlerdir: “(Ey Muhammed!) Biz, sana bu Kur’an’ı vahyetmekle geçmiş milletlerin haberlerini sana en güzel şekilde anlatıyoruz.”¹⁷ ; “Kıssayı anlat; belki düşünürler.”¹⁸; “Biz sana onların başından geçenleri gerçek olarak anlatıyoruz.”¹⁹

Üçüncü manası: “Bir şeyi makasla kesmek, kırmak”²⁰ tır. Ayrıca, “kasten adam öldürme ve müessir fiil suçlarında suçlunun işlediği fiile denk bir ceza ile cezalandırılması”²¹ anlamına gelen “kısas”da, ismini “kss” kökünün bu manasından almıştır.

“Kss” kökünün son anlamı olarak, isim olduğu halde masdar anlamında kullanılan “kasas” ve “kass” kelimelerinin, göğüs, sadr, göğsün başı, ortası veya göğüs kemiği manalarında bir şeyin önemli kısmı, belli bir bölümü²² anlamlarını kapsadığını görmekteyiz.

Kur’ân-ı Kerîm’de: “Andolsun onların (geçmiş peygamber ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır. (Bu Kur’an) uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat o, kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi açıklayan (bir kitaptır); iman eden toplum için bir rahmet ve hidayettir.”²³; “Kur’an, (hak ile bâtılı) ayıran bir sözdür.”²⁴ meâlindeki âyetleri zaviyesinden bakıldığında, İdris Şengül’ün ifadesiyle, “kıssa”(veya aynı anlamdaki “kasas”) şu şekilde tanımlanabilir: “Yalan ihtimali ve hayalin karışması mümkün olmayacak bir tarzda tarihin derinliklerinde kaybolmuş,

¹⁴ Kehf 18/64

¹⁵ Kasas, 28/11

¹⁶ Râğib el-İsfehâni, el -**Müfredat fi Ğaribî’l-Kur’an**, Beyrut ty. s.404

¹⁷ Yûsuf 12/3

¹⁸ A’raf 7/176

¹⁹ Kehf 18/13

²⁰ Râğib el-İsfehâni, el -**Müfredat fi Ğaribî’l-Kur’an**, Beyrut ty. s.404

²¹ “kısas” maddesi; Şamil Dağcı; **İslam Ansiklopedisi**, 2002, c. 25, sayfa: 488

²² el -Cevherî, İsmail b. Hammâd (H.393 veya 398,400) **es-Sihâh Tâcü’l-Lüğat-i ve Sihâhu’l Arabiyye**, Tahkik: Ahmed Abdu’l-Gafûr ‘Attar, Dâru’l-Kütübî’l-‘Arabî, 1956- Mısır

²³ Yûsuf 12/ 111

²⁴ Târik 86/13

unutulmuş veya bazı izleri insanlığın hafızalarında varlığını koruyabilmiş hâdiselerin; muhataplara, adeta olaylara yeniden canlılık vererek anlatılması, beyan edilmesidir.”²⁵

1.3. “KISSA” NIN İSTİLÂHÎ MANÂSI

Kur’anî ıstılahta, kısas veya kıssa denildiği zaman, tamamen unutulmuş veya hâlâ insanların kısmen hatırladığı hadiselerin, yalan ve hayal karıştırılmayarak muhataplara nakledilmesi anlaşılmaktadır.²⁶

Abdullah Acar, Kur’ân-ı Kerîm’deki kıssaların ıstılâhî anlamını (ve kapsamını) idrâk etmek için kıssanın ilgili olduğu terkipleri bilmek gerektiğini söylemekte ve bu terkipleri dört madde altında toplamaktadır:

“a - Kıssalar Kur'an'dan bağımsız düşünülemez. Kıssa kelimesini tam anlayabilmek için Kur'an'ın bilinmesi ve **kıssaların Kur'an'dan koparılmaması** zorunludur. ‘ K1(a)sasu'l-Kur'an ’ adı altında, tefsir usulündeki bu terki, kıssaların Kur'an'dan bir parça olduğunu ifade için yeterlidir. Bu tarife göre, ‘ K1(a)sasu'l- Kur' an ’ denilince, Kur’ân-ı Kerîm 'de resul ve nebiler ile ilgili ya da ilgisiz, ancak anlatılmasında insanlığın menfaati bulunan, ders içeren her türlü kıssaya denir. Mesela; Ashab-ı Kehf, herhangi bir peygamberle ilgili olmamasına rağmen, taşıdığı ulvî gaye ve hedefler gereği, Kur’an’da zikredilmiştir.”²⁷

“b - Kıssalar, peygamberlerle ve onlardan bazılarının çocukluk ve gençlik dönemleriyle irtibatlıdır. Çünkü çoğu kıssada ağırlıklı olarak peygamberler, bazılarının çocukluk ve gençlik çağlarında başlarından geçen olaylar ve kavimleriyle olan münasebetleri/mücadeleleri anlatılmaktadır. Zaten kıssa denilince ilk akla gelen nebi veya resullerdir. Öte yandan, Hazreti Yusuf, Hazreti İbrahim, Hazreti Musa ve Hazreti İsa gibi bazı peygamberlerin risaletlerinden önceki çocukluk ve gençlik dönemlerine ait bilgiler de, ileride peygamber olacak olmalarından ötürü kıssa teriminin kapsamı içinde olmalıdır kanaatindeyiz.”²⁸

“c - İlahi tercih doğrultusunda kıssalarda zikredilen bazı şahsiyetler ve kavimler de kıssalarla irtibatlıdır. Uzeyir, Lokman, Zülkarneyn gibi bazı ulvî şahsiyetlerle Firavun,

²⁵ İdris Şengül, a.g.e., Çağrı Yayınları, 1. baskı, Ocak 1995, s. 46

²⁶ a.e., s.46.

²⁷ Abdullah Acar, “ Bir İctihad Kaynağı Olarak Kur’an Kıssaları ” , **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, sayı 9, 2007, s.100-101

²⁸ a.e., s.101

Karun gibi isyankar bazı kimselere kıssalarda yer verilmesinin tercihi yine Allah'a aittir. Bunlar hakkında Kur'an'da verilen bilgiler de kıssanın kapsamında olup onlar hakkında verilen bilgiler hukukun istifade edebileceği kaynaklar arasında sayılmalıdır. Nitekim, Karun'un mal stoku yaparak halkına zulmetmesini anlatan âyetlerin 'mefhum' larından karaborsacılığın yasak oluşuna dair hükümler çıkarılması bu görüşü destekler mahiyettedir.”²⁹

“d - Suhuf ve dört büyük kitap hakkında haber veren âyetlerin yanısıra bazı umumi ifadelerle önceki kavimler hakkında bilgi verenler de dolaylı şekilde kıssa âyetleri kabul edilebilir.”³⁰

Acar'ın sınıflandırması ve izahıyla kıssaların Kur'ân-ı Kerîm'den bağımsız düşünülmemeyeceği ve “kıssa” kavramının ıstılâhî kapsamıyla birlikte anlaşılması gerektiği görülür.

1.4. “KISSA” KAVRAMIYLA “HİKÂYE”, “NEBE”, “HADİS”, “MESEL” VE “HABER” KAVRAMLARININ İLİŞKİSİ

“Kıssa” kelimesiyle yakın manâlarda kullanılan kelimelerin ayrışan ve benzeyen yönlerinin bilinmesi; “kıssa” kelimesinin sınırlarının ve kavramsal yerinin daha iyi belirlenmesini sağlayacaktır. Bu sebeple “hikâye, nebe’ , hadîs, mesel” ve “haber” kelimelerinin, kıssa ile irtibatlarının keyfiyeti ve anlamları hakkında bilgi verilecek ve araştırmada neden “kıssa” kavramını kullanmayı tercih edildiği izah edilecektir.

1.4.1. “Kıssa”- “Hikâye” İlişkisi

“Hikâye”, “kıssa” ile yakın anlamda kullanılan kelimelerdendir, ancak aralarında belirgin bir fark vardır. Buna geçmeden önce “hikâye” kelimesinin çeşitli kaynaklardaki anlamlarını aktarmak istiyoruz:

²⁹ a.e., s.100-101

³⁰ a.e., s.100-101

Divân-ı Lûgat’it- Türk’te “hikâye”: “Bir kelâmı nakledib haber vermek”³¹ olarak geçmektedir.

Türkçe Sözlük’te “hikâye” şu şekilde yer alan almaktadır: “Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması”; “Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü, öykü”; Aslı olmayan söz, olay”³²

Türk Lûgatı’nda ise şu şekilde yer almaktadır: “Bir hadisenin sûret-i vukû’unu etrafiyla anlatmak ve söylemek, nakl ve rivâyet etmek, (...) bir hadise hakkında söylenen gülünç veya şâyân-ı itibâr sözler, kıssa, masal, roman.”³³

Burada da görüldüğü gibi “hikâye”, gerçek veya olması muhtemel olayların yanı sıra bazı tanımlamalarda gerçek olmayanı ve hattâ masal kavramını da kapsamaktadır. Bu ise Kur’an “kıssa”larının mahiyetiyle bağdaşmaz. Böylece Kur’an “kıssa”larına “hikâye” denilmesi uygun olmadığı anlaşılır.

Günümüze kadar hiçbir tahrife maruz kalmayan, Kur’ân-ı Kerim’deki “kıssa”ların, neden “hikâye” olarak nitelenemeyeceği, böylece daha iyi anlaşılmaktadır. Hiçbir tahrife maruz kalmamasının birçok sebebi vardır, ancak esas sebep, Allah’ın Kur’an-ı Kerim’i himayesine almasıdır. Bu hüküm, “Kur’an’ı kesinlikle biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız.”³⁴ âyetiyle sabittir.

1.4.2. “Kıssa”- “Nebe” İlişkisi

“Kur’an, kıssalar siyahında nebe’ ve çoğulu enba’ kelimeleri, genellikle zaman ve mekan itibariyle tarihin derinliklerinde meydana gelmiş ve tarih sayfaları arasında gizlenmiş, kaybolmuş olayları haber vermede kullanmaktadır.”³⁵

“Nebe” kelimesi, lügatta, “kendisiyle bir ilim veya en azından zann-ı galip elde edilen büyük önemi haiz haber”³⁶ anlamıyla geçmektedir.

³¹ Kaşgarlı Mahmûd, **Divân-ı Lûgat’it- Türk**, (Hazırlayan: Seçkin Erdi; Serap Tuğba Yurtsever), 380,382.

³² (Hazırlayan Şükrü Haluk Akalın v.d.), **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, 10. baskı, 2009

³³ Hüseyin Kâzım Kadri, “ Hikâye ”, **Büyük Türk Lûgatı**, 1927, s.552.

³⁴ Hicr, 15/9

³⁵ İdris Şengül, **Kur’ân Kıssaları Üzerine**, s.52-53

³⁶ Râğib el-İsfehânî, **el -Müfredat fi Ğaribî’l-Kur’an**, Beyrut, t.y., s. 481

Şengül, “mutlak habere, bu üç unsurun (kesin ilim, zann-ı gâlib ve öneme hâiz olma) ihtiva edilmedikçe ve yalandan arınmış olmadıkça nebe’ denilmez”³⁷ demektedir.

Günümüz Arapçası’nda “nebe” kelimesi, kıssayı ve geçmişte yaşanmış olayları karşılamasının yanı sıra, yakın geçmişte yaşanan olayları da karşılayarak “haber” anlamında kullanılmaktadır.³⁸ Bu sebeple “nebe” kelimesi de Kur’ân-ı Kerîm’deki “kıssa” kavramı yerine kullanılamaz.

1.4.3. “Kıssa”- “Hadîs” İlişkisi

“Eski” anlamındaki kadîmin zıddı olan hadîs kelimesi (çoğulu ehâdîs) tahdîs masdarından isim olup ‘haber’ mânasına gelir. İnsana uyanıkken veya uykuda duyurulmak yahut vahyedilmek suretiyle iletilen her söze, ayrıca anlatılan kıssaya (“hadîsü Mûsâ”[Tâhâ 20/9; en-Nâziât 79/15],”hadîsü’l-cünûd”[el-Burûc 85/17]) ve yapılan konuşmaya da hadis denmektedir. (...) Hadis kelimesi İslâmiyet’le birlikte farklı bir anlam kazanmış, âdeta onunla kadîm olan Kur’ân-ı Kerîm’in mukabili kastedilerek Resûl-i Ekrem’in sözlerine ‘el-ehâdîsü’l- kavliyye’, fiillerine ‘el-ehâdîsü’l- fi’liyye’ ve tasvip ettiği şeylere de (takrir) ‘el-ehâdîsü’l- takrîriyye’ denilmiştir.”³⁹

Günümüz Arapçası’nda “hadis” kelimesi: “Günün ihtiyaçlarına cevap verebilen, güncel” şeklinde genel ve “Hazreti Muhammed (sas)’in sözleri, hareketleri ve takrirleri” şeklinde özel bir manada kullanılmaktadır.⁴⁰

Sonuç olarak, “kıssa” ile irtibatı bulunan “hadis” kelimesinin de “kıssa” yerine kullanılamayacağı görülmektedir.

1.4.4. “Kıssa” – “Haber” İlişkisi

Sözlükte, “bir nesneyi gereği gibi bilmek için yoklayıp sınamak, bir şeyin iç yüzünden haberdâr olmak” mânasına gelen hubr (hibre) kökünden türemiş bir isim olarak tanımlanmıştır. Terim olarak ise, “geçmişte meydana gelen veya gelecekte vuku bulacak bir olayı bildiren söz, mahiyeti itibariyle doğru veya yanlış olma

³⁷ İdris Şengül, *Kur’ân Kıssaları Üzerine*, s.52-53

³⁸ Abdullah Acar, “Bir İctihad Kaynağı Olarak Kur’an Kıssaları”, s.108.

³⁹ M.Yaşar Kandemir, “Hadis ” maddesi, *İslam Ansiklopedisi*, cilt 15, 1997, s. 27, 28

⁴⁰ a.e., s.27.

ihtimali bulunan söz” gibi farklı şekillerde açıklanmıştır. Bu tanımlamalardaki ortak nokta, haberin, duyularla algılanabilir olması, vahye dayanmışsa ise geleceğe de ait olabileceği hususudur. Ancak haberin gerçekliği niteliğine göre değişmektedir. Bir kısım haberlerin yanlış olma ihtimali de mevcuttur.⁴¹

Şengül’e göre ise bu kelime daha çok, “Vukuu itibariyle günümüze yakın olan, yakın zamanda meydana gelen veya henüz izleri tamamen kaybolmayıp, görünen olayları anlatmak veya ibret maksadıyla hatırlatmak için kullanılmaktadır. Kur’an-ı Kerim’de, özellikle ‘haber kökü ve müştaklarıyla’ Asr-ı Saâdet’teki ifk olayı, Bedir, Uhud, Huneyn, Rıdvan Biatı v.b. önemli bazı büyük olaylar anlatılmaktadır. Ancak bu kısmın kıssalar içinde mütalaa edilip edilmemesi hususunda alimler arasında farklı görüşler vardır. Bazıları kıssalara dahil ederken, bazıları da kıssalardan saymamaktadır.”⁴²

1.4.5. “Kıssa”- “Mesel” / “Darb-ı Mesel” İlişkisi

“Mesel” kelimesi lügatta, bir şeyin benzeri, aynı şey, delil, hüccet, bir nesnenin sıfatı, ibret ve ölçü manalarına geldiği gibi; “kıssa”, “hadis” ve “destan” manalarını da taşımaktadır.⁴³ Ancak “kıssa”yla kullanım ve mana itibariyle farklılıklar taşımaktadır.

“Mesel” kelimesi; sözlük anlamında, “gerçekte vuku bulmamış ancak, asıl mananın anlaşılmasına yardımcı olmak üzere, ibret ve teşvik etmeyi güçlendirmek” üzere getirilen misal anlamındadır. Buna karşılık, “kıssa”larda vuku bulmuş olma şartı ve özelliği vardır. Dolayısıyla meseller, “kıssa”ların anlaşılmasına yardımcıdırlar.⁴⁴

“Mesel”ler gaye itibariyle “kıssa”lar gibi aynı hedefe hizmet eden, fakat yapı itibariyle “kıssa”lardan tamamen farklı bir üslup ve biçimdedirler. “Her kıssa bir meseldir, ancak her mesel kıssa kabul edilemez” denilebilir.⁴⁵

⁴¹ “ Haber ” mad. Yusuf Şevki Yavuz, **İslâm Ansiklopedisi**, c. 14, 1996, s. 346-349.

⁴² İdris Şengül, **Kur’ân Kıssaları Üzerine**, s.54.

⁴³ Râğıb el-İsfehâni, **el -Müfredat fi Ğaribî'l-Kur'an**, Beyrut t.y. , s. 462

⁴⁴ İdris Şengül, **Kur’ân Kıssaları Üzerine**, s. 56’dan özetle

⁴⁵ Tahsin Görgün, “Kur'an Kıssa'larının Neliği (mahiyeti) Üzerine”, **Kur'an Kıssalarının Anlam ve Değeri**, IV. Kur'an Haftası Kur'an Sempozyumu, Ankara 1998, s.29.

Öte yandan, “mesel” kelimesi bazen de “darabe” fiiliyle kullanılır ki bu da “misal vermek” anlamındadır. Gerçekte olmamış olaylar için “darb-ı mesel” tabiri kullanılır.⁴⁶

⁴⁶ Veli Ulutürk, “Kur’ân-ı Kerîm’de Meseller”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, sayı 11, 1993, Erzurum, , s.74 v.d.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SEZAI KARAKOÇ'UN DÜZYAZILARINDA PEYGAMBER TASAVVURU

Bu bölümde, Karakoç'un düzyazılarındaki “peygamber” tasavvuru ele alınmaktadır. Burada yer alan başlıklara, bütün peygamberlerin kastedildiği tanımlamalar dâhil olduğu gibi yalnızca bir peygamber hakkındaki tanımlamalar da dâhil edilmiştir.

2.1. MUŞTULAYICI

Sözlükte muştu, “sevindiren haber, sava, müjde, erim, beşaret”⁴⁷ olarak geçmektedir.

Sezai Karakoç peygamberleri, “muştulayıcı” olarak tanımlamıştır. Nebilerin getirdiği muştu, daimi bir “muştu” dur. Karakoç bu muştunun fani geçici bir muştu değil öte dünyaya sonsuz sürura kapı açması hasebiyle daimi olduğunu söyleyerek muştuyu, ilâhî emirle irtibatlı olarak ele alınır. Karakoç'a göre “muştu”, ancak öte dünya” esintileriyle süreklilik kazanır.⁴⁸ Çünkü insanların mutsuz olmalarının asıl sebebi öteki dünyaya inanmamalarıdır.⁴⁹

Karakoç, “muştu” kavramını, “korkut ve muştula” emri üzerinden açıklamaktadır. Korkutma emri, Allah'a iman etmezlerse, nebiye uyup emirlere uymaz ve yasaklardan sakınmazlarsa ilâhî gazabın geleceğinin haber vermek manasıyla ele alınmaktadır. Adetulahtandır, bir kavim helâk edilmeden önce, muhakkak olarak ikaz edilir, çeşitli uyarıcılar gönderilir. Kıtık, çekirgeler, tufan bunlardan bazılarıdır.

⁴⁷ **Türkçe Sözlük**, 10. baskı, (Hazırlayan: Şükrü Halûk Akalın v.d.) Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009

⁴⁸ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s. 85

⁴⁹ **a.e.**, s. 83

Karakoç bu korkutmanın muştuya hazırlayış olduğunu söylemektedir. Korku, ruhu temizleyerek Allah'a olan sevgiye, (Muhabbetullah'a) hazır hale getirmektedir. Bu durumu şöyle bir teşbihle ifade etmektedir : “Nasıl ki, bir anıt dikmeden önce, onun konacağı yer, dümdüz edilir. Tanrı sevgisinin de, ruha, bütün uygarlığıyla oturması için, ondan önce yerleşmiş, ruhu tutsak kılmış vehimler, şüpheler, yanlış düşünceler ağır pürüzler ve kabartmalar, Tanrı korkusuyla giderilir ve ruh, kendi öz toprak düzeyine, platformuna kavuşturulur. Ondan sonra gelen Allah sevgisinin tahtı kurulur.”⁵⁰

Bu korkutma, Karakoç'a göre bir araya getiriş demektir. Muştulama da bunun ardından gelir. Böylece beraberliğinin sürekli olması amaçlanmaktadır. Karakoç bunu, **Diriliş Muştusu**'nda şu şekilde ifade etmektedir: “Yüce Yolgösterici'ye: ‘Korkut ve muştula denilirken, ‘korkutarak bir araya getir; muştulayarak bu birliği, bu beraberliği sürekliliğe çevir, kurumlaştır, temellendir’denmek istenmiştir.”⁵¹

“Muştı”, umudunu kaybetmiş insanlara umut veren haberdir, rahmettir. İnananlar, kendi idraki, iradesi ve nasibi ölçüsünde şifa bulur. Bu muştuyla, yeis batağına düşenler iyileşir, kalplerinde umut tohumları filizlenir. Bu hakikati, ötelerden gelen ilâhî nefhanın insanlığa derman oluşunu, Karakoç şu sözlerle ifade eder:

“Muştı, gerçek muştı, ruhu derinden yaralayan sorunun şifa verici cevabını getirir. Gerçek gözlere görünen fizikötesi beldeden gelen haberdir o. O, dünyayı, ufak ilâhî yağmur taneleriyle yüce beldeye çeviren hazineler hazinesidir.”⁵²

Karakoç, dört kutsal kitabın bir “muştı” olduğunu ifade ederek, insan ruhunun ancak vahiyle şifa bulduğuna dikkat çeker: “Muştular gelmiştir. Tevrat, Zebur, İncil, Kur'an muştusu, insanoğlunu ruh sağlığına kavuşturmuştur.”⁵³

Karakoç, “muştı”nın vahiy kaynaklı oluşuna “vahiy muştusu” ifadesiyle işaret eder. Bu “muştı” insanları, zamanın dar kalıplarına hapsolmaktan kurtarır. Bu “muştı”, insanlığı zamanın ötesine taşıyan “kutsal haberler kaynağı”dır. “Kutsal kaynak” daha sonra, “kurumayan Tanrı çeşmesinin muştusu” olarak yeniden

⁵⁰ a.e., s. 75

⁵¹ a.e., s. 36

⁵² a.e., s. 37

⁵³ a.e., s. 75

tanımlanır. Bu çeşme, fâni bir kaynaktan beslenmediği, sonsuza müteveccih olduğu için sonsuz kisvesine bürünerek tükenmeyen bir kaynağa dönüşmektedir.⁵⁴

“Muştı”nın tükenmeyişi ve kıyamete kadar sürecek oluşu, son “muştı” olan, “Kur’ân-ı Kerîm”in, kıyamete kadar hükmünü devam ettirecek oluşuyla irtibatlıdır. Kur’ân-ı Kerîm’i tanımlarken “kıyamete kadar sürecek bir muştı sağanağı, bir rahmet çağlayanı” ifadesini kullanılması, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem’in “muştulayıcı” oluşunun kıyamete dek devam edeceğini hakikatinin ifadesidir.

2.2. YORUMLAYICI

Sezai Karakoç, peygamberleri “yorumlayıcı” olarak nitelermektedir. Peygamberlerin vahye muhatap oluşu ve vahyi “yorumlayışı” Karakoç’a göre insanlığı kaybolmaktan kurtarıştır. Bu hakikati “yol” simgesi üzerinden açıklayan şair, peygamberleri, “yolu inşa eden” olarak tanımlamıştır. Bu yolu inşa ediş, Allah tarafından vazifelendiriliş sebebiyledir.⁵⁵

Allah’ın peygamberler vasıtasıyla, vahiyle insanlığa yol göstermesi Karakoç’a göre: “Allah dünyayı yarattı ve artık karışmıyor” düşüncesinin yalanlanmasıdır. Çünkü vahyin lütfedilişi, insana hayat ve ruhun yanı sıra hayatın bütün maddî ve metafizik sistemlerinin tüm ayrıntılarıyla verilmesi demektir. Böylece akıl böylece “külli akıl” ile desteklenmiş olur. Bu, aklın her şeyden alıkoyulması manasında değil, eğitilerek vazifesini ifa etmesi manasındadır. Vahye muhatap oluşunun şuurunda olan insan, “vahiyle mayalanmış akıl” a sahip olmuş olur ve bu akıl Allah’ın halifesi mahiyetindeki insanın yaşama kılavuzudur.⁵⁶

Karakoç peygamberlerin vahyi yorumlamasını, kendi nefsinden söz söylemesi değil, ilâhî hitaba mazhar olarak vazifelendirilişi ve vahyin hikmetlerini bilmesi dolayısıyla olduğunu belirtmektedir. Yorumlamaktan kastedilen ise, hem

⁵⁴ a.e., s. 38

⁵⁵ a.e., s. 99

⁵⁶ a.e., s. 99-100

kavlen hem de fiilen yorumlamaktır. Peygamberler, vahyi ilk olarak uygulayandır. Bu durum Karakoç'a göre "ilâhî sistemin uygulanabilirliğini ispat" mahiyetindedir.⁵⁷

2.3. PUTLARI DEVİREN

Karakoç, peygamberleri "putları deviren" olarak tanımlamıştır. İlahlık iddiasında bulunan devrin zalimlerini yenmek, zulme son vermek de bir cihetle putları devirmek anlamına gelir. Böylece "putları devirmek", maddi olarak kırmak, ortadan kaldırmak manasının yanı sıra zulme rıza göstermeyerek şirk düşüncesine karşı çıkış manasına da gelmektedir. Bununla beraber "put" maddi boyutunun yanı sıra simgeye dönüşür. Kalplerde varolan "put"ların devrilmesiyle kalpler ilâhî tecellilere hazırlanmaktadır.⁵⁸

Karakoç, peygamberlerin putları, maddi ve metafizik boyutta devirşini şu şekilde beyan etmiştir: "Peygamberler, Allah'a ortak koşmanın amansız izleyicisi ve yok edicisidir. Putları devirendir. Görünen putları ve görünmeyen putları. Dıştaki putları, içteki, içimizdeki putları. Öyle ki, putun ve putçuluğun gölgesi bile yaşayamaz peygamber elinin uzandığı yerde."⁵⁹

2.4. TANRI PERVANESİ

Yitik Cennet'te Karakoç, Hazreti İbrahim'i "Tanrı pervanesi" imgesiyle tanımlamıştır. Hazreti İbrahim'in koştığı ateş, Allah aşkının ateşidir. Karakoç, Hazreti İbrahim'e "Halilim" denilmesini, ateşe atılması hadisesine atıf yaparak anlatmıştır: "İbrahim, Tanrı pervanesiydi. Aşkla koştı. Yanacak her şeyi birden ateşe attı. Allah, kalbinin bu kahramanlığına karşılık O'nu dostu ilan etti."⁶⁰

⁵⁷ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, 2. baskı, Diriliş Yayınları, 2008, s. 101

⁵⁸ **a.e.**, s. 102-103

⁵⁹ **a.e.**, s. 102

⁶⁰ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, Diriliş Yayınları, 19. baskı, İstanbul Mart-2014, s. 55

2.5. IŞIK MIZRAĞI- IŞIK

Peygamberler, karanlığı, şirk düşüncesini dağıtması cihetiyle, “ışık mızrağı” imgesiyle tanımlanmıştır. İnsanlar dünyanın geçici oluşunu, ancak bu aydınlıkla fark ederler ve bu fark edişle gaflet karanlığı dağılır. Karakoç, bu hakikati şu şekilde ifade eder:

“Peygamber, pencereden içeri vuran, karanlığı dağıtan ışık, gün ışığıdır. Her türlü gaflet karanlığını dağıtan, darmadağın eden ışık mızrağıdır peygamber. Metafizik ya da sosyal konuda, kişinin kendi hayatında gafletin yeri yoktur diyen ışıktır, ilâhî ışıktır peygamber ruhu”⁶¹

2.6. DİRİLTİCİ, DİRİLİŞ ÖNCÜSÜ

Sezai Karakoç, düşüncesinin temel tezi olan “diriliş”in genel perspektifini şöyle izah etmiştir: “Diriliş tezi, birçok açılardan ele alınan islâmı, tarih ve medeniyet perspektifinden açıklıkla ortaya koyma çalışmasıdır.”⁶²

Karakoç, insanlık tarihindeki büyük değişimleri üç peryot halinde incelemiştir.

Birinci Peryot: Zulmün kuşatıp zamanı katılaştırdığı dönemdir. Bu dönem, Firavunlar, Nemrut’ların ilahlık iddiasında bulunduğu; ezilen insanlığın mutsuz ve umutsuz olduğu dönemdir. Dönemin genel mahiyetini ortaya koyan değişimler şu şekilde tanımlanmaktadır: “Batıl inanç, gerçek inancın; peşin hüküm, aklın; şeytanî sapıklık, sağduyunun; kötülük iyiliğin; tören ve biçim, ruh ve özün; hayat ölümün ve ölüm hayatın; duygu hezeyanı, gönül saflığının; zincir, sevginin; ve kırbaç, çiçeğin yerini almıştır.”⁶³

Bu dönemde keskin sınıflaşmalar, köle efendi ayrımı görülmektedir. Karakoç bu dönemin karamsar tablosunda insan ruhunu, “susuzluktan çatlayacak güneşte kavrulmuş kayalar”a benzetmiştir. İnsanlık maddi ve manevi zulümle çatlamak

⁶¹ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, s. 103

⁶² **a.e.**, s. 18

⁶³ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.109

üzeredir. Hiçbir yağmur bulutu görünmemektedir ufukta. Bu şekilde izah edilen dönem, “Katı Dönem ya da Donma Dönemi” olarak isimlendirilmiştir.⁶⁴

İkinci Peryot: Tablonun yavaş yavaş değişmeye başladığı dönemdir. Yer yer çatlaklar görülür. Gökyüzünde bulutlar toplanmaya başlar gibidir. Başkaldırmalar görülür ancak sonuçsuz kalır. İnsanlar ezilmeye devam eder.⁶⁵

Bu döneme Karakoç, ”bunalım dönemi” adını vermiştir. İnsanlar bu dönemde kurtuluş beklerler, ancak bu kurtuluşun nasıl olacağı hakkında bir kanaatleri yoktur. Uzun meşakkatli çözümleri dinlemeyip kısa vadede, geçici, yüzeysel çözümlere sarılırlar.⁶⁶

Bu periyodun karakteri, insanların sürekli hayal kırıklığı yaşaması, kısa süreli iyimserliğin ve bir türlü geçmeyen “şifa bulmayan kötümserliğin” olmasıdır. Bu çağ, melankolinin hâkim olduğu bir çağdır. Sürekli karmaşa ve gelgitlerin oluşu ruhların “med ve cezir” yaşaması tasviriyle ifade edilir: “Ruhlar ayçekimine uğramış gibi bir med ve cezir içindedir. (...) Genel mizaç çizgisi, tutarsızlıktır.”

Kurumlar anlamlarını kaybederek çökmeye başlarlar. Toplumun genel hissiyatı ve duyarlılık hali de tutarlı değildir: “Aşırı bir duyarlılıkla koyu bir duyarsızlık ruhta ve toplumda içiçe ve yan yanadır.” Bir türlü çıkış yolu çözüm bulunamaz. Bu med cezir içinde insanlık bocalar durur.⁶⁷

Üçüncü peryot: Her türlü umudun tükendiği bir anda insanın ilk yaratılışına benzer bir oluş başlamaktadır. Sorular hakiki olarak irdelenerek sonuca varılmaya çalışılır. Bu dönemde ruh yaraları tedavi edilmektedir. Dirilişin gerçekleştiği dönemdir. “Diriliş dönemi” olarak tanımlanan bu dönemin genel mahiyeti, şu şekilde ortaya konulmaktadır:

“Diriliş Dönemidir. Katı düzen çökmüş, toplum ve insanlık yeter bir süre bunalım dönemini yaşamış, şimdi yeniden diriliş dönemine girmiştir. Peygamberlerin çıktığı her devirde bu üç periyodik tabloyu görürüz. Sonraki her olumlu büyük dönemde, her yenileniş ve dirilişte bu gelişme izlenir. İnkâr, red ve tanımama, her diriliş hareketine yöneltilen ilk

⁶⁴ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.109-110

⁶⁵ a.e., s.110

⁶⁶ a.e., s.111

⁶⁷ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 111,112

silâhtır. Fakat kabuğu zorlayan bir tohum gibi her şarta karşı, o büyüyecek, serpilip gelişecektir. Kendi insanını getirip çoğaltacak ve sonra kitlelerin değişim ve dönüşümü başlayacaktır.”⁶⁸

“Diriliş” Karakoç’a göre, bir anda olup biten bir halden ziyade, daima devam eden bir teyakkuz hali anlamına gelmektedir. Bu teyakkuz halini Hazreti İbrahim bahsinde, “kurban” psikolojisinde olmak şeklinde tanımlar:

“Kurban psikolojisini hiç yitirme. Nefsini hep boğazla. İnsanlık uğruna, kutsal ülkü uğruna sürekli olarak kurban olabilecek yücelikte tut ruhunu. Ruh düşüşünden koru kendini.”⁶⁹

Diriliş Neslinin Amentüsü’nde ise teyakkuz halinde olma psikolojisi, savaşmak kavramıyla izah edilir. Savaş, bu dünyadan öteye gidene kadar sürecektir. Çünkü insan bu dünyada daima imtihan halindedir.

“Ruh, Allah’ı bilme, Allah huzurunda olma savaşı içinde olacaktır. Buna engel olmaya çalışan benlik içi veya benlik ötesi bütün yâd varlıklarla savaşacaktır sürekli olarak ruh. Diriliş ruhun açtığı bu savaşı sürdürme ve bu savaştan sürekli olarak başarılı çıkma demektir.”⁷⁰

Allah’ı bilme savaşında, “dirilmesiz ölüm”e yaklaşıldığı vakit peygamber gönderilmiştir. Böylece ölüme doğru gidilen noktada peygamberlerle, “diriliş” başlamaktadır.⁷¹

Son peygamber, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, **Yitik Cennet**’te “diriliş peygamberi” olarak tanımlanmaktadır: “O, diriliş peygamberiydi. Tek Tanrı inancının dirilticisi.”⁷²

İnsan, yaratılış amacından, Allah’ı tanımaktan uzaklaşmakta ve uzaklaştırılmaktadır. O’ndan korkmayan insan, her şeyden ve herkesten korkar hale gelir. Bu korku dolu ruhu teskin etmek için de insanlar, ruhlarına gaflet tohumları eker. Bu gaflet tohumları bütün bedenini sardığında, teskin olacağını ve ruhunun huzur bulacağını zanneder. Ancak gaflet, bir sarmaşık gibi bütün bedenini sardıktan

⁶⁸ a.e., s. 112,113

⁶⁹ a.e., s. 78

⁷⁰ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, 11.baskı, 2009, s. 8

⁷¹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 126

⁷² a.e., s.132

sonra boğmaya başlayınca, hazzın esiri olan insan da Karakoç'un deyimiyle "dirilmesiz ölüme" doğru gitmeye başlar.

Bu yokluğa yakın ölüm halinden tek kurtuluş yolu: Bedenini ruhunu köleleştiren maddiyattan sıyrılmak O'nun dışındaki bütün köleliklerden kurtulmaktır. Bilal-i Habeşi hazretleri Faran Dağları'nda "Ehad Ehad!" diye bağırırken O'na kul olmanın bütün köleliklerden sıyrılmak olduğunu biliyor, köle olduğu halde karşı çıkıyor, inancını hiçbir şeye, (madden) yaşamaya dâhi feda etmiyordu. Çünkü madden yaşamak için kalben Allah'ı inkâr edilmesi, manen ölümü getirmektedir.

Hiçbir ölümü "manen ölüm"le kıyaslamayanların devrinden sonra, ahirzaman, inancı korumanın çok zor olduğu devir gelir. Bu devirde ruhlara ekilen gaflet tohumları öyle sarmıştır ki çoğu ruh tutsaklığın farkında dâhi değildir. Bu gaflet, İslam'dan ayrılış Karakoç'a göre, "düşüş" tür. Diriliş de bu düşüşten kurtulmaktır: "Acı deneylerden sonra, varoluşun gerçek anlam ve amacına dönüştür Diriliş. (...) Diriliş, bir ayrılışın, İslâmdan ayrılışın sona erişi, bir kavuşmanın, ona yeniden kavuşmanın başlangıcıdır."⁷³

Dirilişi gerçekleştirecek olanlar da peygamberlerdir. Karakoç, bu sebeple peygamberleri "diriltici" olarak tanımlar. Bu inanç, insanın sonsuzluk şerbetini içmesi olarak tasvir edilmiştir. Bu bir hakikattir. Çünkü, bütün yaşamın yokluğa gideceğini düşünmek, ölümdür. Allah'a inanmamak, bütün lezzetlerin eleme dönüşmesi, yokluğun azaplı tadını yudumlamaktır. Peygamberler, bu azaptan insanları kurtarmak için gönderilmiş; muştulayarak ve korkutarak öte dünya ve bu dünya saadetine yöneltmeye çalışmışlardır. Bu umutsuzluktan kurtarmaktır. Dirilmek, gaflet tohumlarının sökülmesi, tutsaklıktan kurtuluş, umudun ruha yeniden ekilmesidir. İnanç umuttur, umudu bulmaktır ruhta. Karakoç'un beyanıyla:

"İnanç, âb-ı hayatını içmek. İslâm Uygarlığının yeniden diriliş bengisuyunu içip dirilmektir bu. Umutsuzluğu yıkmak. Yeniden umut yoluna, kapısına çıkmaktır."⁷⁴

Yitik Cennet'te Hazreti İsa bahsinde, vahiy: "İlahi mesaj, mutlak bildiri" olarak tanımlanır ve insanın ancak bu vahyi yudumlayarak dirileceği, dirilticinin de peygamber olduğu ifade edilir:

⁷³ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s. 24

⁷⁴ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Âmentüsü**, s. 27

“İnsanın kendini yitirdikten sonra yeniden buluşunun macerasıdır mesaj. Hayatın ölmeğe başladığı noktada yiten insan, âb-ı hayatın sembolleştirdiği, kevserin somutlaştırdığı bildiriyle, Mutlak Bildiriyle, dirilmeğe başladığı noktada yeniden gözükecektir. Evet, hayatın gündeğümü ufkunda insan, Peygamberle, yeniden gözükecektir.”⁷⁵

Yitik Cennet’te, Hazreti İbrahim “diriltici”, “âb-ı hayat” dağıtan olarak tanımlanmıştır:

“Allah yolunun dirilticisisin. Kızıl günah alevinin, ateşinin kararttığı kalbi sevab seherinin gümüş rengiyle ışıldatansın. Perdeler karanlığını ışıtan zemzem âb-ı hayatını, susamış insanlığa dağıtansın.”⁷⁶

Hazreti Yahya, **Yitik Cennet**’te, “diriliş öncüsü” olarak tanımlanmıştır:

“Bir diriliş öncüsü gerektir. Ve Yahya böyle gözüktü.”⁷⁷

Hazreti İsa da “diriltici” olarak tanımlanmış ve göğe yükseltilmesi hadisesine atıf yapılmıştır. Karakoç, Hazreti İsa’yı öldürmeye kalkmalarının, değışmek yerine değıştirmenin kolaycılığına kaçmaları manasında olduğunu ifade etmiştir.⁷⁸

Hazreti Musa, “diriliş”tir, **Yitik Cennet**’te. Burada diriliş kavramının toplumsal ciheti ele alınmıştır:

“Hazreti Musa, bir dirilişti. Hazreti İbrahim ve Hazreti Yusuf’un toplumda dirilişi. Toplumu kurarak dirilişiydi O mucize sultanı.”⁷⁹

Hazreti İbrahim, milletin dirilişini gerçekleştiren önder olarak ifade edilmiştir:

“Hazreti İbrahim de böyle bir millet örücüsü idi. Hakikat Milletinin örgücüsü. Dağılmış bulunan Hakikat Milletini hakikat medeniyeti odağında yeniden toplayan önder. Tanrı tarafından Milletin yeniden oluşunu, dirilişini gerçekleştirmeye görevlendirilen önder. Kâbenin, Hacer-i Esved’in bir ağaç kökü gibi tutması ve insanlığın Tanrıevi etrafında,

⁷⁵ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 127-128

⁷⁶ a.e., s. 67

⁷⁷ a.e., s. 117

⁷⁸ a.e., s. 115

⁷⁹ a.e., s. 103

hakikat medeniyetini yeniden yeşertmesiyle görevli. İsmail'in kanı veya o kanı sembolize eden kan diri tutacaktır ağacın kökünü.”⁸⁰

2.7. YİTİK CENNET

Karakoç, Cennet'i bulmak için yitirmek gerektiğini söyler. Karakoç'a göre, “düşüş” (ardından dirilişi getirdiğinde) , fiziki yaşantının metafizik bir anlam kazanması demektir. Çünkü hayat, ancak sıkıntılarla saflaşır arınabilir ve böylece Karakoç'un deyimiyle “ölümle terbiye edil”miş olur.⁸¹

Yitik Cennet'te: “Düşüşsüz insan! Benden övgü bekleme!” denilerek, “düşen”, sıkıntı çeken insanın varoluşunun ve varlığın kıymetini idrak ettiğini vurgulanır. Karakoç birçok çeşitli tasvirle, sıkıntı çeken insanın varlığı idrak ediş farkını ortaya koyar:

“Ruh gecesinin yedi katlı karanlığına batmamış yürek! Sana ışıklar ve aydınlıklar ne der? Ey zindanda bir gece geçirmemiş dost, güneşe doğru çılgın koşuyu yapacak çocuk olabilir misin? (...) Cennette hiçbir sarsıntıya uğramadan yaşayacak olan insanoğlu mu, yoksa ayağı kayarak yeryüzüne düşen ve orda âb-ı hayatı ararcasına karanlıklar arasında geçen, dünya çilesini çektikten sonra Tanrı'ya özlem duyan insan mı? Seçilmiş olan hangisidir?”⁸²

İnsanoğlunun yaşadığı sıkıntıları, “düşüş” ve “yitik Cennet” kavramlarıyla yorumlayan Karakoç, Hazreti Âdem'in Cennet'ten zelle neticesinde çıkmasını da bu kavramlarla birlikte yorumlamıştır.

Hazreti Âdem'in, Allah'ı bulması, dünyada Cennet'i tekrar bulması anlamına gelmektedir:

“Hazreti Âdem, dünyada belli bir süre sonra nasıl ki bu düşüşün anlamını bilmiş ve yücelmenin sırrını kurcalamıştı. Bu niyet arılığı onu tekrar yüceliğe yöneltti. Peygamber olmak gibi en üstün insanlık derecesine yükseltti. Artık o dünya nimetleri içinde iken bile aslında ahireti yaşıyordu. O artık kendisini halkedenin yanında idi. Onun her yerde olduğunu

⁸⁰ a.e., s. 79

⁸¹ a.e., s. 12, 17

⁸² a.e., s. 10

artık anlamış bulunuyordu. Âdeta tekrar Cennetteydi. Ölmeden önce ölüm aşılımış, Cennet büyüyerek dünyayı da içine almıştı âdeta.”⁸³

Yitik Cennet eseri, dokuz peygamber başlığıyla bölümlenmiştir: Hazreti Âdem, Hazreti Nuh, Hazreti İbrahim, Hazreti Yusuf, Hazreti Musa, Hazreti Süleyman, Hazreti Yahya, Hazreti İsa ve (Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem hakkındaki) son bölüm: “Son Peygamber ya da Yeniden Bulunmuş Cennet”. Karakoç’a göre bütün peygamberler, Efendimiz sallallahu aleyhi vesseleme açılan birer “kurtuluş kapısı”dır. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ise: “Cennetin bir kapısı değil, Cennet’in ta kendisidir.”⁸⁴

Karakoç’a göre bütün peygamberler Son Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem’in “bir cephesi”dir. Bütün cephele Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemde bütünlenmiş ve din tamamlanmıştır. Bu, “Yitik Cennet’in Yeniden Bulunmuş Cennet’e dönüşmesi” demektir.⁸⁵

“Cephe, kurtuluş kapısı, Cennet’in kapısı” olarak tanımladığı peygamberleri Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem bakan cihetiyle ele almıştır.

Hazreti Âdem inanan ilk insan olmasına rağmen, “O’nun hakikatinden bir tecelli”dir. “Nur-u Muhammedî” yaratılış hikmeti sebebiyle Hazreti Âdem ile perdelenmiştir.⁸⁶

Hazreti Nuh insanlığı “kurtuluş gemisi”ne alan peygamberdir, ancak “hakikatte asıl Kurtuluş Gemisi O’nun getirdiği İslâm’dır.”⁸⁷

Yitirilen Cennet’in “Yeniden Bulunmuş Cennet’e dönüşmesi, (**Yitik Cennet**’te) peygamberlerin vazifeleri cihetiyle izah edilmiştir:

“Hazreti İbrahim, O’nun Milleti’ni kurdu, O’nun adına putlar kırdı, O’nun sevgisi ve sevgililiği ile Allah’ın Dostu oldu; Hazreti İsmail’e bedel kurban koçun, O’nun sürüsünden, gayb sürüsünden geldiğini bildi.

Hazreti Yusuf’un hükümranlılığı, O’nun tedbirinden bir nişan verdi.

⁸³ a.e., s. 30

⁸⁴ a.e., s. 130

⁸⁵ a.e., s. 131

⁸⁶ a.e., s. 130

⁸⁷ a.e., s. 130

Hazreti Musa, O'nun Toplumundan, Toplum kuruculuğundan bir muştuydu.(...)

Hazreti Süleyman, O'nun Devleti'ni Levh-i Mahfuzdan yeryüzüne indirmek ve nakşetmekle görevliydi. Peteği yerleştirmektir ödevi. Balözünü O dolduracaktı peteğe günü gelince.

Hazreti Yahya, umutsuzluğun en kabarık bir anında O'nun sesini yükseltti. Tebliğ sesini. Kılıçtan keskin sesi. Şهادeti, O'nun zuhurundan bir haberdirdi. O'na inen 'kalk ve korkut' buyruğunun somutlanışıydı.

Ve O'nun muştı cephesi, Hazreti İsa'da görüldü. 'Muştula!' kutsal buyruğunu duymuştu Hazreti İsa. O'na yönelen buyruğunu.

Her peygamber, O'nun bir cephesiydi. Bütün cepheleler O'nda bütünlendi."⁸⁸

2.8. HAKİKAT MEDENİYETİ'NİN KURUCUSU

Karakoç, **Düşünceler ve Kavramlar**'da medeniyeti şu şekilde tanımlamıştır:

“Medeniyet, insanoğlunun, asıl amacını gerçekleştirmesi çalışmalarından, ona varma arayışlarından, onu bulmuşsa kaybetmeme çabasından, onu süsleyip püslemesinden, o yöndeki duygularını ve düşüncelerini ifade etme isteğinden doğan, kaynaklanan ve beslenen niyet ve faaliyetlerinin, teori ve pratiğinin, tasarım ve eserlerinin, reel ve potansiyel güçlerinin tümü demektir. Kültür, medeniyeti değil, medeniyet kültürü içerir.”⁸⁹

Medeniyetin tanımında bütün fiiller “asıl amaç”tan doğmaktadır. Peki asıl amaç nedir? Karakoç'a göre asıl amaç: Allah'ın istediği gibi varolmaktır. (“Tanrı'nın istediği yaratık”olmaktır.) İnsan, ancak Allah'a yakın olarak, O'na inanarak hakikatte varolabilir, varlığının hakikatini gerçekleştirebilir. Bu da insanı idealinin ve amacının ilâhî kaynaklı olması gerektiği anlamına gelmektedir. Medeniyet bu amacın, Allah'ın rızasını kazanmanın sürekli kılınması, kurumsallaşması demektir. Bu sebeple Karakoç, medeniyetin asıl anlamının ve kaynağının vahiyde bulunduğunu söylemektedir. Bu vahiy kaynağından çıkan medeniyeti, diğer medeniyet

⁸⁸ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 130-131

⁸⁹ Sezai Karakoç, **Düşünceler I Kavramlar**, 4. baskı, Diriliş Yayınları, 2012, s. 9

anlayışlarından ayırmak için “vahiy medeniyeti, hakikat medeniyeti” olarak tanımlamıştır.⁹⁰

Karakoç’a göre, İslam Medeniyeti, Hakikat Medeniyeti’nin her manada en mükemmele ulaşılmış halidir: “Hakikat Medeniyetinin gelişim basamağında son ve en üstün aşama olan İslâm Medeniyeti, hem manevî ve kültürel, hem de, maddî – fizikî açıdan, medeniyeti, bütün boyutlarıyla gerçekleştirmiş, en derin, en yüksek, en geniş kapsamlı medeniyet olmuştur.”⁹¹

Karakoç, medeniyetlerin esas kaynağının, “Hakikat Medeniyeti” olduğunu ifade etmiştir. Bu medeniyetin kurucuları da peygamberlerdir: “Hakikat Medeniyeti ilâhî kaynaklıdır, vahiy kaynaklıdır. Esas kurucuları da peygamberlerdir.”⁹² Bu durumda peygamberleri, “Hakikat Medeniyeti’nin Kurucusu” olarak tanımlamamız mümkündür.

Medeniyet temelde tektir ve bu “medeniyet meşalesi” Hazreti Âdem’den bugüne kadar elden ele taşınarak gelmiştir. İslam Medeniyeti de bu Hakikat Medeniyeti’nin en mükemmele ulaşılmış halidir. Karakoç’un deyimiyle: “Hakikat ve İnsanlık Medeniyeti’nin dolunay hali”dir.⁹³

Karakoç, Hakikat Medeniyeti’nin kuruluş, gelişim aşamalarını, **Yitik Cennet**’in Hazreti Yusuf bahsinde şu şekilde ifade etmiştir:

“Hakikat uygarlığının varoluş hikmeti önderliği Hazreti Âdem, varoluşunun temellenmesi Hazreti Nuh, inanç temellenmesi öncülüğü Hazreti İbrahim’de gerçekleştiği gibi, Devlet düşüncesi, ilkeleri ve girişimi de Yusuf Peygamberin hayatını dolduracaktı. Bu hikmetin sancağı da onun eliyle dikildi insanlık kalesine, hakikat burcuna. Bir başka deyişle, Allah’a inanmış ve onun uygarlığını gerçekleştirmeyi ülkü bilmiş insanlık olarak Hazreti Âdem’le yaratıldık, Hazreti Nuh’la yaratılışımızın varoluşuna çevrilişini kesinleştirdik. Hazreti İbrahim’le inanmışlar Milletini ve Toplumunu kurduk. Hazreti Yusuf’la da Devletini kurma ödevi verildi. Daha doğrusu, hepsi baştanberi varolaran, latan durumda bulunan veya yeteri kadar gözükken bu varoluş derecelerinin her biri, zamanı gelince, tam açılımını yaptı bir peygamberde. Ve o peygamberin hayat ve tutumu o varoluş katına bir sembol oldu.

⁹⁰ a.e., s. 10-11

⁹¹ a.e., s. 11

⁹² a.e., s. 16

⁹³ Sezai Karakoç, **Düşünceler Kavramlar I**, s. 17-18

Hazreti Âdem’de tohum toprağı tuttu; fazlalıklar çürüyüp döküldü; Hazreti Nuh’da kökler saldı tohum. Özüyle yokoluştan kurtuldu. Hazreti İbrahim’le de filiz topraktan başını çıkardı. Gövde oluşmaya başladı. Gövdenin kalınlaşması, kabuk bağlamaya başlaması yani. Onu dış etkilerden koruyucu kuvvetlerle donanması dönemi ise Hazreti Yusuf’la başlar. Hazreti Musa, Davud ve Süleyman’la süreç olgunlaşır. Devlet, Dünya Devleti olmaya doğru gider. Dünya Devleti; ama dünyacı devlet değil.”⁹⁴

Karakoç, Hakikat Medeniyeti’ni ağaca benzeterek o ağacın çekirdeğinin “peygamber hayatı” olduğunu söylemiştir. Bütün tezinin temelinde, peygamberlerin hayatlarının olduğuna işaret mahiyetinde olan bu izah çok mühimdir: “Peygamber hayatı, baştanaşağı bir medeniyettir. Hakikat medeniyetidir. Hakikat Medeniyetini bir ağaca benzetirsek, o ağacın çekirdeğı gibidir peygamber hayatı. Medeniyet, bu hayatın açılımından ibarettir.”⁹⁵

⁹⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 84

⁹⁵ **a.e.** , s. 82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SEZÂİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE PEYGAMBER KISSALARI

Bu bölümde peygamber kıssalarına atfı yapılan şiirleri, kıssalarla irtibatlı olarak ele alacağız.

3.1. HAZRETİ ÂDEM

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Âdem'in kıssası, genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssaya irtibatlı olarak incelenecektir.

3.1.1. Hazreti Âdem'in Peygamberliği

Allahu Teâlâ Hazreti Cebrail'e yeryüzünden balçık getirmesini emretmiştir. Yeryüzü Hazreti Cebrail'e: "Bir şey alarak beni eksiltmeden, şekil ve suretimi bozarak beni hakir düşürmeden Allah'a sığınırım." deyince Hazreti Cebrail balçık alamadan geri dönmüş ve "Rabbim! Yeryüzü sana sığındı, ben de ona sığınma imkânı tanıdım." demiştir. Allahu Teâlâ ardından Hazreti Mikail'i görevlendirir, ancak Hazreti Mikail de yeryüzünün Allah'a sığınması karşısında balçık alamadan geri döner. Son olarak Hazreti Azrail görevlendirilir. Yeryüzü, yine aynı sözlerle Allah'a sığındığını söyler. Ancak Hazreti Azrail: "Rabbimin emrini yerine getirmeden geri dönmekten Allah'a sığınırım." diyerek balçık alır. (Yeryüzünün farklı yerlerinden, beyaz, siyah, kırmızı topraklar alıp birbirine karıştırıp çamur (balçık) haline getirmiştir.)⁹⁶

Allahu Teâlâ yeryüzünde insanı yaratacağını bildirince melekler, insanın fesat çıkarıcı ve kan dökücü olduğunu söyler: "Ve Âdem'e bütün isimleri öğretti. Müteakiben önce onları meleklerle göstererek: ' İddianızda tutarlı iseniz haydi Bana şunları isimleriyle bir

⁹⁶ Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr b. Yezîd b. el-Âmülî et-Taberî el-Bağdâdî (Taberî) , **Târîhu'l-ümem ve'l Müülük (Târîh)** , Dâru'l-kütübi'l-ilmîyye, Beyrut, 1407h. , c.1, s. 45-46; Ebü'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbiddîn Ömer b. Kesîr b. Dav' b. Kesîr el-Kaysî el-Kureşî el-Busrâvî ed-Dımaşkî eş-Şâfî (İbn Kesîr) , **el- Bidâye ve'n-nihâye (el- Bidâye)** ,Mektebetü'l meârif, Beyrut, t.y., c.1, s. 86

bildirin bakalım! dedi.”⁹⁷ Bu isimlerin neler olduğuyla ilgili çeşitli görüşler vardır. Elmalı Hamdi Yazır bu görüşleri şu şekilde sıralamaktadır: 1- Bu isimler, insanların anlaşmasına vesile olan isimlerdir. İnsan, deniz, hayvan, dağ gibi bütün varlıkların isimleridir. 2-Meleklerin isimleridir. 3- Hazreti Âdem’in zürriyetinin (soyunun) isimleridir. 4- İsimlerden maksat eşyanın özellikleridir. Burada önemli olan nokta ise Hazreti Âdem’in “ilim ve kelimeler sıfatlarına mazhar kılınmış olması” ve bunun hilafet oluşu cihetiyle mühim olmasıdır.⁹⁸

Nihai olarak, melekler Hazreti Âdem’e öğretilenlerin kendi bilgilerini aştığı ve Hazreti Âdem’in ilâhî isimlerin tecelli edeceği mahiyette olduğunu müşahade etmiştir. Allahu Teâlâ, çamurdan yaratacağı insana ruhundan üfleyince meleklerin secdeye kapanmasını emreder: “Ve hani Rabbin meleklerle: ‘Ben’ demişti, ‘Kuru çamurdan, şekillenmiş bir çamurdan bir beşer yaratacağım.’ ‘Bu itibarla, Ben onu düzenlediğim insan şekline koyduğum ve içine ruhumdan üflediğim zaman, derhal onun için secdeye kapanınız.”⁹⁹ Hazreti Âdem’in kible olması, halifeliğinin tescil edilmesi anlamındadır. Aslında secde edilen Allah’tır.¹⁰⁰

İblis hariç meleklerin hepsi Allah’a itaat ederek secde etmiştir. İblisin secde etmeyişi, Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle geçmektedir: “Meleklerin hepsi secde ettiler. Lâkin İblis secde etmedi. O kibirlendi ve kafirlerden oldu. Allah buyurdu: ‘İblis! Benim ellerimle yarattığım mahlûkuma neden secde etmedin? Gururlandın mı, yoksa kendini çok yükseklerde mi görüyorsun?’ İblis; ‘ Ben ondan üstünüm, çünkü beni ateşten, onu ise topraktan yarattın! dedi.”¹⁰¹

Şeytan, kibrinden dolayı Hazreti Âdem’in mahiyetindeki derinliği görememiştir.¹⁰² İlâhî huzurdan kovulunca Allah’tan istekte bulunur. Allah-u Teâlâ da bu isteği kabul eder: “Yâ Rabbî!’ dedi, ‘ O hâlde insanların diriltilecekleri güne kadar bana mühlet ver!’ ‘ Haydi’ buyurdu. ‘Belirli bir güne kadar sana müsaade edildi.”¹⁰³

⁹⁷ Bakara, 2/31

⁹⁸ M. Hamdi Yazır Elmalı, **Hak Dîni Kur’an Dili**, Feza Gazetecilik A.Ş. , İstanbul, t.y., c. 1, s.265-266

⁹⁹ Hicr, 15/28-29

¹⁰⁰ Hasan Yenibaş, **Peygamberler Tarihi**, 4. baskı, Işık Yayınları, 2012, s.39-50

¹⁰¹ Sâd, 38/73-76; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 49-52

¹⁰² Taberî, **Târih**, c.1, s. 48

¹⁰³ Hicr, 15/36-38; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 49-53

Hazreti Âdem Cennet'e yerleştirildiği zaman orada tek başına olduğu, daha sonra Hazreti Havva'nın yaratıldığı rivayet edilir. Bir rivayete göre bu yaratılış şöyle gerçekleşmiştir: Hazreti Âdem uykuya daldıktan sonra sol tarafındaki kaburgalarından birini alınır ve bunun yerini hemen etle kapatılır. Hazreti Âdem uykuda iken bu kaburgadan Havva'yı yaratılır. Hazreti Âdem uyanınca yanı başında Hazreti Havva'yı görür ve: "Etim! Kanım! Canım (ruhum veya eşim)" diyerek Hazreti Havva'ya sevgi duyarak, kalbiyle bağlanır.¹⁰⁴

Hazreti Âdem ve Hazreti Havva'ya Cennet'e yerleşip nimetlerden yararlanmaları, ancak bir ağaçtan uzak durmaları söylenir. Hazreti Âdem ve Hazreti Havva ise o ağacın meyvesini tadar. Unutularak yapılandan Allah kullarını mesul tutmaz. Ancak Hazreti Âdem mukarrabinden olduğu için bu unutuştan (günah değil "zelle"den) mesul tutulmuştur. Hazreti Âdem daha sonra Allah'tan af diler ve eşiyile birlikte dünyaya gönderilir.¹⁰⁵ Bu hadise Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde yer alır:

"Sana gelince Âdem, seninle eşin Cennet'e yerleşin, istediğiniz her tarafından yeyip içip yararlanın. Yalnız sakın şu ağaca yaklaşmayın! Böyle yaparsanız zalimlerden olursunuz. Fakat Şeytan onlara, gözlerinden gizlenmiş olan edep yerlerini açığa çıkarmak için vesvese verdi. Onlara şöyle telkinde bulundu: ' Rabbinizin size bu ağacın meyvesini yasaklamasının tek sebebi, sizin meleklerden veya ölümsüz hayata kavuşanlardan olmanızı önlemektir.' diyerek kendisinin onların iyiliğini istediğine dair yemin üstüne yemin etti. Böylece onları aldatarak mevkilerinden düşürdü. Şöyle ki: O ağacın meyvesini tadar tatmaz, edep yerlerinin açık olduğunu fark ettiler. Derhal, buldukları Cennet yapraklarıyla edep yerlerini örtmeye başladılar. Onların Rabbi ise nida edip buyurdu: ' Ben sizi o ağaçtan menetmedim mi? Ben Şeytanın sizin besbelli düşmanınız olduğunu söylemedim mi? Niçin Beni dinlemediniz de bu perişan duruma düştünüz? 'Ey bizim Rabbimiz, kendimize yazık. Şâyet Sen kusurumuzu örtüp, bize merhamet buyurmazsan, en büyük kayba uğrayanlardan oluruz!' diye yalvarıp yakardılar. Buyurdu ki: 'Birbirinize düşman olarak inin! Size dünyada bir süreye kadar

¹⁰⁴ İzzuddîn Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed el-Cezerî İbnü'l Esîr (İbnü'l Esîr), **el- Kâmil fi't-târih (el- Kâmil)**, Dârü Sadır, Beyrut, t.y. c.1, s.74; Ebû İshâk Ahmed b. Muhammed en-Neysâbûrî Sa'lebî, **Arâisü'l-mecâlis (Arâis)**, Beyrut 1405/1985 s. 39

¹⁰⁵ Hasan Yenibaş, **a.g.e.** , s. 56-61

kalma ve yararlanma imkânı veriyorum: Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve yine oradan diriltilip mezardan çıkarılacaksınız!”¹⁰⁶

Hazreti Âdem ve Hazreti Havva affedilmiş olsalar da zellenin neticesi olarak yeryüzüne gönderilmişlerdir. Rivâyetlere göre, Hazreti Âdem Dehnâ Buz Dağı'na veya Hindistan'da Serendip Adası'na; Hazreti Havva, Arabistan'da Cidde'ye indirilmiştir. Müzdelife'de buluşmuşlardır.¹⁰⁷

Hazreti Âdem ve Hazreti Havva'nın yeryüzüne indirilmeleri hadisesi Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir: “Derken Şeytan onların ayaklarını kaydırarak içinde buldukları nimet yurdundan çıkardı. Biz de: ‘ Haydi ’ dedik, ‘ Birbirinize düşman olarak yeryüzüne inin. Siz orada belirli bir süre ikamet edip yararlanacaksınız.’ Büyük pişmanlık duyan Âdem, Rabbinden bir takım kelimeler öğrenip onlara göre hareket etti. Rabbine yalvardı. Allah da tövbesini kabul etti. Zaten O tevbeyi kabul eder, merhameti boldur. Dedik ki: ‘İnin oradan hepiniz! Artık ne zaman Ben'den size doğru yolu gösteren bir rehber gelir de kim ona uyarsa, onlara hiçbir korku olmayacak, hiç üzülmeyecekler de. İnkâr edip de âyetlerimizi yalan sayanlar ise cehennemliktirler hem de orada ebedi kalacaklardır.”¹⁰⁸

Hazreti Âdem'in Cennet'ten yeryüzüne indirilmesi vesilesiyle yüz bini aşkın peygamber, milyonlarca evliya, asfiya gelmiştir. “Oradan ininiz!’ emri kovulma değil, aksine halife olarak yaratılmanın sonucudur.”¹⁰⁹ Hazreti Âdem'in ümmeti kendi çocuklarıdır, peygamberlik vazifesini Hakk'ı onlara tebliğ ederek yerine getirmiştir.¹¹⁰

Hazreti Âdem'in çocuklarından Habil Kabil'i öldürmüştür. Bu hadise, ilk cinayet Kur'ân-ı Kerîm'de kısmen yer alır. Bu hadisenin sebebi şu şekilde rivayet edilir: Hazreti Âdem ve Hazreti Havva'nın ilk çocukları, hep bir erkek bir kız olmak üzere ikiz olarak dünyaya gelmiştir. Neslin devamı için bir müddet izin verilen

¹⁰⁶ A'râf, 7/19-25

¹⁰⁷ Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh en-Neysâbüri Hâkim (Hâkim) , **el- Müstedrek ale's – Sahîheyn(Müstedrek)**, Dâru'l- kütübi'l-ilmîyye, Beyrut, 1990, c. 2, s. 615

¹⁰⁸ Bakara, 2/36-39

¹⁰⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 54-66

¹¹⁰ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 66

uygulamaya göre aynı zamanda doğan kardeşler birbiriyle evlenemezken diğer kardeşiyle evlenebilmektedir. (Bu uygulama zaruret sonrası kaldırılmıştır.)¹¹¹

Kabil kendi ikiziyle evlenmek ister. Ancak bu helal değildir. Hazreti Âdem, Kabil'i uyarır. Sonrasında Kabil ve Habil'e Allah'a kurban sunmalarını, Allah kimin kurbanını kabul ederse Kabil'in ikiz kardeşiyle evlenmeye o kişinin layık olduğunu söyler. Sonra her ikisi de kurbanları sunar. Habil'in kurbanını beyaz bir ateş yakar. Bu durum, Habil'in kurbanının kabul edildiği anlamına gelir. Kabil'in kardeşiyle evlenecek olanın Habil olduğuna hüküm verilmiştir. Ancak Kabil bu hükme razı gelmez. Nefsi ona, "kardeşini öldürmeyi kolay göster"ir ve Habil'i öldürür. Böylece Kabil yeryüzünde ilk cinayeti işleyerek büyük bir günahı yüklenmiş olur. Hazreti Âdem'in bu hadiseden sonra bir asır daha yaşadığı ancak yüzünün hiç gülmediği nakledilir. Hazreti Âdem yaklaşık bin yıl yaşayarak Mekke'de vefat eder.¹¹²

3.1.2. Şeytanın Yaratılışı ve Varoluşunun Hikmeti

Taha'nın Kitabı'nda yer alan aşağıdaki mısralarda, şeytanın varoluşunun da bir hikmetinin olduğu vurgulanarak Hazreti Âdem'in kıssasına atıf yapılmıştır.

“Şeytan gerek şeytan

Göğe bir şeytan gerek

Mermerlerin şeytanı”¹¹³

Şeytan, Allah'a itaatsizliği sonrası ilâhi huzurdan kovulmuş ve insanlara musallat olmaya başlamıştır. “Şeytan gerek şeytan” mısraında şeytanın varolmasının elzem olduğu vurgulanmaktadır. Şeytan olmasaydı insanın istidatları inkişaf edemeyecek, dolayısıyla insan terakki edemeyecektir. Bu cihetle şeytan, bir kamçı vazifesini görmektedir.

¹¹¹ a.e. , s. 66

¹¹² Hasan Yenibaş, **Peygamberler Tarihi** , s. 66-70

¹¹³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, 7. baskı, Diriliş Yayınları, 2009, s. 303

Zahirde şeytanın varlığı şer gibi görünmektedir, ancak insan şeytana karşı durdukça terakki etmekte ve Allah'a yaklaştırmaktadır. İnsanın kabiliyetleri, ancak hareketle açığa çıkar. Şeytan, daima insana karşı taarruz halindedir. Allah'ın şeytanı yaratmasının hikmet boyutuna iman eden insan da şeytandan korunmak için Allah'a yaklaşıp O'na sığınmakta ve böylece muhafaza edilmektedir.

“Mermerlerin şeytanı” mısraındaki “mermer”, Selahattin İpek'e göre Batı medeniyetini sembolize etmektedir. Eski Yunan, sevdiği, değer verdiği her şeyi mermere işlemiştir. Mermer Eski Yunan'ın vazgeçilmezi olmuştur. Ancak daha sonra mermer değer verilenleri anımsatan değil bizzat değer verilen tapılan bir kisveye bürünmüştür: “Başlangıçta soyut varlıklar olan ‘Tanrıları’nı zamanla somutlaştırmış ve mermere işleyerek onlaa toplamıştır. Giderek o tanrılar soyut değerlerini yitirmiş ve mermere işledikleri biçimleriyle Yunan toplumunda kutsiyet kazanmışlardır. Ve artık tanrılar güç, etki ve inanç biçimi olarak yoktur; onların yerini mermer heykeller almıştır.”¹¹⁴

Karakoç, **Yitik Cennet**'te insanın şeytansız düşünülmemeyeceğini söyleyerek insanın istidatlarının inkişâfı için şeytanın varlığının elzem olduğunu belirtmiştir. İnsanın şeytanla karşılaşarak güçleniyor oluşunu, medeniyet perspektifinden ele almış ve medeniyetlerin güçlenmesinin, ancak karşısına başka uygarlıkların çıkmasıyla mümkün olduğunu söylemiştir. Bu durum **Yitik Cennet**'te şu ifadelerle geçmektedir:

“Şeytansız insan (Âdem) düşünülmediği gibi (düşünülürse o insandan ne eser kalır) başka uygarlıkların soluğuyla karşılaşmayan bir uygarlık da düşünülemez. Güçlü uygarlığın, Âdem'in şeytanla karşılaşması, yenilir gibi olup düşmesi, sonra tövbe yolunu tutup tekrar güçlenmesi gibi, başka uygarlıklarla büyük ve köklü karşılaşmalar yapması gereklidir.”¹¹⁵

Yukarıdaki ifadelerde şiiri beraber düşündüğümüzde hak ile batılın mücadelesinin üç katmanının olduğunu söyleyebiliriz: Birinci katmanda, nebiler ve yanında bulunanlar ile devrin zalimleri arasındaki mücadele; ikinci katmanda insanla şeytan arasındaki mücadele; üçüncüsü ise “vahiy medeniyeti” ile diğer medeniyetler arasındaki mücadele bulunmaktadır.

¹¹⁴ Selahattin İpek, “Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha'nın Kitabı”, **Hece, Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.baskı, Özel Sayı: 5, 2010 s.176

¹¹⁵ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, 19. baskı, Diriliş Yayınları, 2014, s. 9,10

“Şeytan gerek şeytan” mısraı ve Hazreti Âdem’in kıssasına atıf yapılmasının, bu üç farklı katmandaki hikmet boyutuna ve bu hikmeti idrak edişimizin yaratılış gayemizi kavramamıza vesile olacağına işaret edildiğini düşünmekteyiz.

3.1.3. Hazreti Âdem ve Havva’nın Yeryüzüne Gönderilişi (Düşüş)

Hazreti Âdem ve Havva’nın Cennet’ten yeryüzüne gönderilmelerine atıf yapılan şiirleri, bu başlık altında ele alacağız.

Aşağıdaki mısralar, Mekke’den Medine’ye hicretin tasvir edildiği, Hızır Kırk Saat’in “32.saat”¹¹⁶ inde yer almaktadır.

“Yılan zehiri kamış şekeri gibi geldi ona

Zaten yılan da

Süslü pencere

Aldatan pancurlu

Ama her şeye rağmen

İçinden cennet görünen

Bir kamış değil miydi”¹¹⁷

Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem ve Hazreti Ebubekir Medine’ye hicret ederken Hira’da saklanmışlardır. Orada Hazreti Ebubekir’i yılan zehirlemiştir. Yukarıda yer alan mısralarda Hazreti Ebubekir’in acıya, yılanın zehrine dayanışına, “yılan zehiri kamış şekeri gibi geldi” mısraıyla atıf yapılmış yılan sembolik anlamıyla şiirde yer almıştır.

¹¹⁶ Hızır Kırk Saat’te “ 32.saat ” şeklinde bir isimlendirme bulunmamakta sadece “ 32. ” ibaresi bulunmaktadır. Ancak biz kitabın mahiyetine uygun olarak bölüm demek yerine “ 32.saat ” ibaresini kullanmayı tercih etmiş bulunmaktayız.

¹¹⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 282-283

Bu hadise, Salih Suruç'un anlatımıyla şu şekilde gerçekleşmiştir: “Cuma gecesi Sevr mağarasına vardılar. Mağara oldukça ıssızdı. Önce Hazreti Ebû Bekir içeri girdi. Yeri temizleyip düzeltti. Mağaradaki delikleri, izarını yırtarak tıkadı. İzarı yetmeyince, geriye kalan bir deliğe de ayağını dayadı. Sonra Fahr-ı Âlem Efendimizi içeriye davet etti. Resûl-i Ekrem içeri girdi ve mübarek başını Sıddık-ı Ekber'in dizine dayayarak uyudu. Az sonra, Hazreti Ebû Bekir, deliğe dayadığı ayağında müthiş bir acı hissetti. Yılan ısırması olduğunu anladı. Fakat delikten ayağını çekmedi. hattâ Kâinatın Efendisi uyanabilir diye yerinden bile kıınıldamadı! Canı öylesine acıdı ki gözlerinden ister istemez yaş aktı. Akan gözyaşlarının birkaç damlası mübarek yüzlerine damlayınca Resûl-i Kibriya Efendimiz uyandı ve ‘ Ne var yâ Ebû Bekir? ’ diye sordu. Sadâkat timsali Hazreti Ebû Bekir, ‘ Yâ Resûlallah! Ayağımı bir şey soktu. Ama mühim değil! Anam babam sana feda olsun! ’ diye cevap verdi. Resûl-i Kibriya, yılanın soktuğu yeri mübarek tükürüğüyle meshetti. Allah'ın lûtfuyla acı derhal kayboldu ve Sıddık-ı Ekber şifa buldu.”¹¹⁸

Sonraki mısralarda, Hazreti Âdem ve Hazreti Havva'yı “yılan” suretine bürünerek kandıran şeytana atıf yapılmıştır. Hazreti Âdem ve Hazreti Havva'nın şeytan tarafından kandırılmasıyla imtihan âlemi açılmıştır. Şeytanın yaratılışında da birçok hikmet vardır. Şeytan, insanın kemâle ermesi, yaratılış amacına ulaşması için gereklidir. Sıkıntılarla insanın iradesinin hakkını vererek elde ettiği iman daha sağlam ve dayanıklı hâle gelecektir. Karakoç bu hakikati ifade ederken çile çekilmeden elde edilen imanın zayıflığını ve bu mahiyetteki imanın inkâra dönüşme tehlikesini vurgulamıştır:

“Kolay imân bir inkâra dönüşebilir. Ama çile çekilerek erilen inanç, inkârların fırtınasına dayanabilir.”¹¹⁹

Şeytanın aldatışıyla, unutturuşuyla Hazreti Âdem ve Hazreti Havva Cennet'ten yeryüzüne gönderilmiştir. Bu bir açıdan “düşüş” gibi görünse de aslında yüz bini aşkın peygamberin, milyonlarca evliyanın Hazreti Âdem'in soyundan gelmesiyle, insanın dünyaya gönderilerek Allah'ın esmalarına ayna oluşuyla ve birçok gizli hikmeti cihetiyle hayırdır.

¹¹⁸ Salih Suruç, **Kâinatın Efendisi Peygamberimizin(a.s.m.) Hayatı**, 466. baskı, Nesil Yayınları, 2015, s. 302

¹¹⁹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 28

İnsanoğlu, ancak düşüşler yaşayıp ızdırap çekerek fiziki olandan sıyrılıp “metafizik” gerçeğe, yani hakiki varoluşa ulaşabilir. Karakoç, insanın yeryüzüne halife oluşunu “düşüş” kavramıyla nitelemiş ve bu düşüşün hakikatte hayır olduğunu izâh etmiştir:

“Düşüş, fizik anlamlı yaşantıya metafizik bir anlam getirecektir. Düşüşsüz hayat, bir fizik akıntısı, bir biyolojik devinimden başka bir şey değil. Ama düşüş bir dirilişi getirirse, hayat, fiziği aşkın bir deneyle zenginleşmiş, transandantal anlamına kavuşmuş olacaktır. Hayat, ıstırap ve azaplardan gelen ruh yücelişlerinin sırrına erecektir.”¹²⁰

Yılan, “içinden cennet görünen bir kamış”tır. “Aldanışı aşmayı” öğrenen, düşen, ancak yeniden ayağa kalkmasını bilen, yılanı bakınca içinden Cennet’i görebilir.

Karakoç, “düşüş” kavramını medeniyetler cihetiyle de yorumlamıştır. Düşen medeniyetlerin yeniden ayağa kalkmasını, “düşüşü dirilmesiz ölüme dönüşmeden doğrulmayı bilmesi”¹²¹ olarak ifade etmiştir. Düşmeyen medeniyet yoktur. Bu yüzden esas mühim olan, yeniden ayağa kalkmaktır. Yeniden ayağa kalkmayı başarabilen medeniyetler için bu ayağa kalkış, “dirilişin bağışıklığı” olacak ve uygarlığı “yeni düşüşlere karşı” koruyacaktır.¹²²

Aşağıdaki mısraların yer aldığı “Yılan” şiirinde, “yılan”ın mahiyeti sorgulanmaktadır.

“Melek dağıtansın

Zehirli tozlarında

Skandal serpersin meryemlere

Cennetin kapısını durmadan kapayansın”¹²³

¹²⁰ a.e., s. 11-12

¹²¹ a.e., s. 11

¹²² a.e., s. 11

¹²³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.451

“Cennetin kapısını durmadan kapayansın” mısraıyla Karakoç, Hazreti Âdem ile Hazreti Havva’nın Cennet’ten yeryüzünü indirilmelerine atıf yapılmıştır. **Yitik Cennet**’te Karakoç, yılanın var olmasının hikmetine işaret eder. Cennet’in ancak Cennet’i yitirdikten sonra bulunabileceğini ifade eder:

“Şeytan şeytan olacaktı, yılan, yılan. Âdem’in Âdem olması için şeytanın, yılanın ve insanın cennet varlığı olmaktan çıkmaları, cennetin şartlarından faydalanma kolaylığını yitirmeleri, Cenneti yitirmeleri gerekiyordu. Cenneti, bulmak için yitirmek gerekiyordu.”¹²⁴

Yılan, Nurullah Çetin’e göre, huzuru temsil eden “yuvanın büyüünü bozan” mahiyettedir. “Güneşin doğuşunu/ ışığın camlardan geçişini/durdurmak iste(miştir)”¹²⁵ Buradaki “güneş”in, hakikati, kurtuluş ve huzuru temsil eden “İslam”ı simgelediğini düşünmekteyiz. Nurullah Çetin yılanın mahiyetini şu şekilde izah eder:

“Işık’ İslam ve iman hakikatleridir. ‘Cam’ simgesi ise insanların gönülleri, kalpleri, ruhları, beyinleridir. Yılan, İslam güneşinden sızan hakikat ışıklarının insanların kalp camlarından geçip içlerine girmelerine engel olmaktadır.”¹²⁶

3.2. HAZRETİ HUD VE HAZRETİ SALİH

Hazreti Hud ve Hazreti Salih şiirde bir arada yer aldığı için, bu başlık altında iki peygamberin kıssalarına birlikte yer vermenin uygun olacağını düşünüldü.

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Hud ve Hazreti Salih’in kıssaları, genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssalarla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.2.1. Hazreti Hud ve Hazreti Salih’in Peygamberliği

Hazreti Hud, Hazreti Nuh’un soyundan gelmiştir. Hazreti Hud’un tebliğ vazifesiyle gönderildiği kavim Âd kavmidir. Bu kavmin görkemli ve yüksek binalarıyla övünen zenginliğin şımarttığı bir kavim olduğu rivayet edilmiştir. Hazreti

¹²⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 17

¹²⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.450

¹²⁶ Nurullah Çetin, “ Sezai Karakoç’un “Yılan’ Şiirini Tahlil”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik, Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010-Ankara, s.340

Hud, kavmini Hak dine inanmaya davet ederek muazzam binaların onlara bir fayda vermeyeceğini, ebedi meskenin ahiret yurdu olduğunu anlatmasına rağmen kavmi atalarının âdetlerini terketmeyeceklerini söyleyerek inkârlarında ısrarcı olmuşlardır. İnkârlarında ısrarcı oldukları için de uyarı mahiyetinde Âd kavmi üç sene boyunca kıtlık yaşar. Hazreti Hud, kavmini her fırsatta uyarıp akıbetlerinden endişe eder, ancak Âd kavmi meydan okurcasına şöyle demektedir¹²⁷:

“Sen bizi tanrılarımızdan vazgeçirmeye mi geldin! Haydi iddianda tutarlı isen, geleceğini bildirerek bizi tehdit ettiğin azabı başımıza getir bakalım!”¹²⁸

Azap gitgide yaklaşmaktaydı, azabı getiren bulutlar semâyı sarar. Ancak Âd kavmi durumun vehâmetini fark edememiş, azap getiren bulutları yağmur bulutu sanarak sevinç çılgınlıkları atmaktadır. Hazreti Hud, kavmini son kez uyararak azabın yaklaştığını o bulutların yağmur bulutu olmadığını haber verir¹²⁹:

“Hûd: ‘ Hayır ’ dedi, ‘ Bu, sizin gelmesi için acele edip durduğunuz şeydir, yani can yakıcı bir azap taşıyan bir rüzgârdır! Rabbinin izniyle her şeyi devirip yerle bir eden bir kasırgadır.”¹³⁰

Derken helâk edici rüzgâr gelerek yedi gece boyunca kum seli akıtır, sonrasında da inkâr edenleri denize döker. İnananlara zarar vermeyen bu rüzgârın adı Kur’ân-ı Kerîm’de “Sarsâr” olarak geçmektedir. Hazreti Hud’un kavminin (Âd-ı Ūlâ) helâkından kurtulan yaklaşık 4000 kişi (Âd-ı Sâni) Semud kavmi olarak adlandırılmıştır. Bu kavme de Allah-u Teâla Hazreti Salih’i göndermiştir.¹³¹

Hazreti Salih’in peygamber olarak gönderildiği Semud kavmindekiler çok uzun yaşamışlardır. Öyle ki yaptıkları taştan evler, onlardan önce yıkılmaktadır. Bu sebeple kayaları yontarak dağlarda evler yapmışlardır. Ancak Semud kavmi de bir müddet sonra dedelerinden kalan adetlerine meylederek putlara tapmaya başlar. Hazreti Salih kavmini: “O’ndan başka ilahınız yoktur. O’na dönün.” diyerek uyarır. Ancak Semud kavmi nebiye kulak vermez. Bir gün, Semud kavmi, Hazreti Salih’ten mucize talebinde bulunur: “Ey Sâlih! Şu kayadan on yaşında hamile ve geniş karınlı bir

¹²⁷ Hasan Yenibaş, **Peygamberler Tarihi**, s. 111-122

¹²⁸ Ahkâf,46 /22

¹²⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.122-126

¹³⁰ Ahkâf, 46/25

¹³¹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.122-126

dişi deve çıkar. Eğer bunu yaparsan senin peygamberliğini tasdik edeceğiz.”¹³² derler. Hazreti Salih Allah’a dua eder. Mucize deve, kayadan çıkar ve bu mucizeyi görenlerin bir kısmı iman eder. Bu deve aynı zamanda bir imtihan hükmündedir Kuyudaki sudan bir gün Semud kavmi bir gün ise deve ve yavrusu nöbetleşe içecek, eğer deveye bir zarar verirlerse Semud kavmi helâk olacaktır.¹³³

Semud kavmindekiler bir süre sonra emre itaat etmeyerek deveyi öldürür. Bununla da kalmayarak Hazreti Salih’i öldürmek için plan kurmaya başlarlar. Ancak Allah-u Teâlâ onların planlarını altüst eder. Âyette bu hadise, şu şekilde geçmektedir: “Onlar bir plan kurdular, ama tuzaklarına karşı Biz de tuzak kurduk, kendileri farkında olmadan onların tuzaklarını bozduk, onların planlarını altüst ettik. Bak işte onların tuzaklarının âkıbeti nasıl oldu! Biz onları da kendilerine uyan toplumlarını da imha ettik! İşte onların, zulümlerini sebebiyle ıssız kalmış, çökmüş evleri... Elbette bunda bilen ve anlayan kimseler için ibret vardır.”¹³⁴ Semud kavminin helâk alâmeti olarak birinci gün yüzleri sararır, ikinci gün kırmızılaşır, üçüncü gün ise siyahlaşır ve derken bir ses onları yakalar: “Onların göğüs çukurlarında bulunan kalplerini paramparça etti.”¹³⁵

Ayette kavmin helâkı şu şekilde anlatılmaktadır: “Zulmedenleri ise o korkunç ses tutuverdi de diyarlarında çökekaldılar. Sanki hiç orada yaşamamış gibi oldular, ortadan silindiler. Evet... inkâr etti Rabbini Semûd milleti. Evet işte onun için defolup gitti Semûd milleti!”¹³⁶ Hazreti Muhammed sallahu aleyhi ve sellem Hicr kalıntılarının yanından geçerken ashabını uyarmıştır: “Şu azaba uğramışların yurduna ancak ağlayarak girin. Eğer ağlamayacaksanız girmeyin. Yoksa onlara gelen musibet size de gelir.”¹³⁷ Azaptan yalnızca 120 kişi kurtulmuştur. Helâk olanlar ise 5000 ev halkıdır.¹³⁸ Karanlığın

¹³² İbnü’l Esîr, **el-Kâmil**, 1/90

¹³³ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 135-140

¹³⁴ Neml, 27/50-52

¹³⁵ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 140-147

¹³⁶ Hûd, 11/67-68

¹³⁷ Buhârî, Muhammed b. İsmâil, (v. 256/869), **El-Câmi’u’s-Sahih(Sahih)**, c.1-4, Beyrut, t.y., Cenâiz 86; Megâzî 8.

¹³⁸ Ebü’s-Senâ Şihâbüddîn Mahmûd b. Abdillâh b. Mahmûd el-Hüseynî el-Âlûsî, **Ruhu'l-me 'ani'l fi Tefsîri'l-Kur'âni'l-azîm ve's-Seb'i'l-Mesâni (Rûhu'l - Meani)**, I-XXX, Darü İhyâi't-Türasi'l-Arabî, Beyrut, t.y., c. 8, s. 167-168

hükmü geçicidir ve mücadeleyi her zaman Allah'a iman edenler kazanmış, kurtuluşa erenler yalnızca peygamberlerin izinden gidenler olmuştur.¹³⁹

3.2.2. *Semud ve Ad Kavimlerinin Helâkı*

Karakoç'un "Fırtına" adlı şiirinde, Âd ve Semud kavminin helâk edilmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

"Yeni değil eski bildik bir fırtınadır bu
Odisseus bunda erdi suların yedi türlü sırrına
Sanıkla ölü arasındaki farka
Öç bilgisi ustalığına
Batmışız gün olmuş boğaza kadar
Her öç kumunun gelip yerini aldığı bu akışa
Bir üfürüşte bütün evleriyle ve eviçleriyle
Tersine döndüğü Âd ve Semud'un
Ki yerden yüz metre yukardan
İçeni kalmamış aptal bir şarap
Boşanmıştı bir şehir ölüsünün üstüne
Sarı koyu bir lekedir o şimdi bile
Ağırbaş taşlar üstünde"¹⁴⁰

"Bir üfürüşte bütün evleriyle ve eviçleriyle / Tersine döndüğü Âd ve Semud'un"
mısralarında, Âd ve Semud kavminin helâk edilmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

¹³⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.146-151

¹⁴⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 164

Kavimlerin dehşetli azaplarından, fırtınalardan ancak iman edenler kurtulmuştur. Azaptan, “fırtına”dan korunmak için, maddi sığınaklar yetersizdir. Ad kavmi dayanıklı sandıkları binalara rağmen, “fırtına”yla “sarsar”la helak olmuştur.

Şiirdeki “fırtına”nın inkâr edenleri helâk eden bir fırtına olduğuna, yalnızca iman edenlerin bu fırtınaya karşı durabildiğine Karakoç şu mısralarla işaret etmiştir:

“Üzüm kurusuyla açılmış oruç / Başına çiğ yapmış namaz / Bu fırtınanın önünde / Bunlardan başkası duramaz”.¹⁴¹

Bu mısralarda oruç ve namaz kişileştirilerek ancak Allah’a kulluk edenlerin, inkârın yakıcı fırtınasından kurtulacağı ifade edilmiştir.

Vahye, Allah’ın birliğine inanan, dünya metâ’ını âhirete tercih etmeyenler, ancak kurtuluşa erer. Onlar sert inkâr fırtınalarından kurtulup dirilişi çağırabilirler.

“Bu fırtınanın önünde / O çocuktan başkası duramaz (...) Kur’an sayfalarından inen / Büyük melekler ordusu / O gencin önünde arkasında / Yürürler bu kadim fırtınaya doğru”¹⁴²

Bu mısralarda, dirilişi çağırarak, fırtınaya karşı duracak olanların Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem yolundan gidenler olacağına diriliş erlerini temsil eden “çocuk, genç” simgesiyle işaret edilmiştir.

3.3. HAZRETİ İBRAHİM

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti İbrahim’in kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

¹⁴¹ a.e., s. 167

¹⁴² a.e., s. 168

3.3.1. Hazreti İbrahim'in Peygamberliği

Hazreti İbrahim'in soy silsilesi, Taberî'ye göre şu şekildedir: “İbrahim b. Târah(Âzer), b. Nahor, b. Sarug (Şarug) b. Rau(Ergu), b. Falğ, b. Âbir, b. Şalîh, b.Erfahşed, b.Sâm, b. Nuh Aleyhisselâm.”¹⁴³

Hazreti İbrahim'in doğup büyüdüğü şehrin, Babil olduğu kanaati yaygındır. Babilliler putlara tapmaktadır. Birçok putun yanı sıra yıldızlar da putlaştırılmıştır. O dönemde Nemrud b. Kenan adlı zâlim bir hükümdar hüküm sürmektedir. Yalnızca “Rabbiniz kim?” sorusuna: “Sensin” diye cevap verenlere zahire vermektedir. O dönemdeki puthanelerin putlardan sorumlu bakanı, Hazreti İbrahim'in babası Âzerdi.¹⁴⁴

Nemrud, yıldızlara bakarak bilgi sahibi olduklarını öne süren müneccimlere danışmaktadır. Bir gün müneccimleri oldukça endişeli bir halde görerek onlara ne olduğunu sorar. Müneccimler şu cevabı verir: “Beldenizde bu yıl bir erken çocuk doğacak ve bütün putları kırarak saltanatınıza son verecek.” Bunu duyunca, zalimin zulmü katmerlenir. O yıl doğacak tüm erkek çocukların öldürülmesi emrini verir. Nemrud'un putlardan sorumlu tuttuğu bakanı Âzer'in eşi Nuna hamiledir, ancak Nuna'nın hamileliği doğum yaklaştığı halde belli olmamaktadır. Rivayete göre Nuna doğum yaklaşınca gizlice bir mağaraya gider. Hazreti İbrahim o mağarada doğar. Nuna Hazreti İbrahim'i mağarada bırakır ve her gün mağaraya giderek ihtiyaçlarını giderir. Uzun bir zaman sonra Nuna ve eşi, Nemrud'un rüyanın yorumunu unuttuğuna kanaât getirirler. Böylece Hazreti İbrahim'i mağaradan çıkartırlar.¹⁴⁵

Hazreti İbrahim'in vazifelendirilmediği dönemde dâhi putperestlere karşı mücadele ettiği rivayet edilmektedir. Halka hak dini tebliğ ederken önce onları kendi münazara zeminine çekerek putlarından bahseder. Ardından bizim ilahlarımızdan bahsediyor diye kulak kabarttıkları münazara: “Ben sizin şirk koştuklarınızdan uzağım” sözleriyle son bulur. Böylece nebi onların iddialarının yanlışlığını

¹⁴³ Taberî, **Tarih**, c.1, s.119

¹⁴⁴ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 151-153

¹⁴⁵ **a.e.**, s. 151-156

(mantıksızlığını) onları kendi münazara zeminine çekerek ispat eder ve putperestliğe karşı çıkar.¹⁴⁶

“Hazreti İbrahim: Ben sizin şirk koştuğunuzdan uzağım.’ diyor ki, Arapça’da bu, isim cümlesidir. İsim cümleleri ise sebat ve devamlılık ifade eder. Bunun mânâsı şudur: Ben, hem işin başında hem de şu andaki maslahatlar yumağı davranışlarımda sizin şirk koştuğunuzdan uzağım. Kavmi ise Hazreti İbrahim’in tevhid çağrısına kulak vermeyerek, nebiyi ilahlarıyla korkutmaya çalışmışlardır.”¹⁴⁷

Kur’ân-ı Kerîm’de Hazreti İbrahim’in insanları kendi münazara zeminine çekmesi ve sonrasında Allah’a imana davet etmesi şu şekilde yer almaktadır:

“İbrahim babası Âzer’e ‘ Sen tanrılar mı ediniyorsun? Doğrusu, ben seni de kavmini de apaçık bir sapıklık içinde görüyorum ’ demişti. Böylece biz, kesin iman edenlerden olması için İbrahim’e göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk. Gece karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. İşte Rabbim budur, dedi. Yıldız batınca, Ben öyle batanları sevmem, dedi. Ay’ı doğarken görünce de, İşte Rabbim budur, dedi. O da batınca, Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum, dedi. Güneşi doğarken görünce de, Rabbim budur, zira bu daha büyük, dedi. O da batınca dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin (Allah’a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben hanîf olarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah’a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Kavmi onunla tartışmaya girişti. Onlara dedi ki: Beni doğru yola iletmişken Allah hakkında benimle tartışıyor musunuz? Ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden korkmam; ancak Rabbim’in birşey dilemesi hariç. Rabbim’in ilmi her şeyi kuşatmıştır. Hâlâ ibret almıyor musunuz? Siz, Allah’ın size, haklarında hiçbir hüküm indirmedığı şeyleri O’na ortak koştuktan korkmazken, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden ne diye korkarım! Şimdi biliyorsanız (söyleyin), iki gruptan hangisi güvende olmaya daha lâyıktır? İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya, işte güven onlarındır ve onlar doğru yolu bulanlardır.”¹⁴⁸

Hazreti İbrahim her konuşmasıyla şirk düşüncesine darbe indirmiştir. Ancak kavmi inkârında ısrarcıdır. Bir gün kavmi şehir dışına bayram kutlamaya gidince nebi putları devirmek için puthaneye gider. Orada putlar sıralanmıştır. En büyük put ise ayrı bir ihtimamla süslenmiştir. Hazreti İbrahim orada bulunan putları devirir. Bu

¹⁴⁶ a.e., s.163,168

¹⁴⁷ a.e., s.163,168

¹⁴⁸ En’âm, 6/ 74-82

hadise Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir: “Ne duruyorsunuz yemeyecek misiniz? Ne oluyor size de konuşmuyorsunuz. Hiddetini tutamayarak iyice yaklaşip putlara kuvvetli bir darbe indirdi.”¹⁴⁹ “Onların bütün putlarını paramparça etti. Yalnız, halk, belki de olup biten olay hakkında kendisine sorarlar düşüncesiyle, onların büyüklerine dokunmadı.”¹⁵⁰ Elindeki baltayı da en büyük putun boynuna asar. Kavmindekiler Hazreti İbrahim'in putperestliğe karşı çıktığından dolayı bunu yapacak olanın Hazreti İbrahim olduğunu düşünür. Hazreti İbrahim'e bu işi sen mi yaptın diye sorarlar ve nebi cevabıyla kavminin putlara tapmasının yanlışlığını bir kere daha ortaya koyar.¹⁵¹ Bu hadise Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir:

“ Dönüp de olanları görünce dediler ki: ‘ Kim acaba tanrılarımıza bunu reva gören? Her kimse o, muhakkak ki zalimin teki!’ İçlerinden bazıları: ‘Sahi! İbrahim adındaki bir delikanlının onları diline doladığını işitmiştik!’ ‘Haydin!’ dediler. ‘Getirin onu halkın huzuruna ki çekeceği cezaya onlar da şahit olsunlar.’ ‘Söyle bakalım İbrâhim!’ dediler. ‘Sen mi yaptın tanrılarımıza karşı bu işi?’ ‘Belki de’ dedi, ‘ Şu büyükleri yapmıştır. Eğer konuşurlarsa sorun bakalım onlara!’ Bunun üzerine vicdanlarına dönüp içlerinden: ‘Asıl zalim İbrâhim değil, bu âciz putlara ibadet edip bel bağlayan sizler, biz müşriklermiyiz!’ dediler. Fakat bunu dışa vurmayıp sonra yine önceki görüşlerine dönüp İbrâhime: ‘ Bunların konuşmadıklarını sen de pek iyi bilirsin!’ dediler. ‘O hâlde’ dedi, ‘Allah’tan başka, size fayda veremeyen şeylere mi tapıyorsunuz! Yuh size de Allah’tan başka o taptıklarınıza da! Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?’¹⁵²

Ulûhiyet iddiasında bulunan Nemrut, Hazreti İbrahim'in putları kırdığından, Allah'a iman ettiğinden haberdar olunca nebiyi yanına çağırır. Nemrut'un yanına giden kimseler ona secde etmektedir. Hazreti İbrahim, Nemrud'un yanına gidince secde etmez. Bunun üzerine Nemrud, Hazreti İbrahim'e neden secde etmediğini sorar. Hazreti İbrahim: “Seni ve beni yaratandan başkasına secde etmem.” der. Nemrud: “İnandığın ve inanmaya davet ettiğin ilâh nasıl bir şeydir(?)” diye sorunca, Hazreti İbrahim Nemrud'un acziyetini vurgulayarak: “Benim Rabbim hayatı veren ve hayatı alandır” der. Nemrud: “Ben de yaşatır ve öldürürüm” (!) diyerek zindandan iki kişi çıkarır birisini öldürtür, diğerine dokunmaz. Bunun üzerine

¹⁴⁹ Saffât, 37/91-93

¹⁵⁰ Enbiyâ, 21/58

¹⁵¹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 158-173

¹⁵² Enbiya, 21/59-67

Hazreti İbrahim: “Benim Rabbim, Güneş’i doğudan doğdurur. Gücün yetiyorsa sen de batıdan doğur” der. Kâinatı var edenin Kâinat’ta tasarruf sahibi olabileceğini ifade eden Hazreti İbrahim’in karşısında Nemrud mağlup olur ve bir şey söyleyemez.¹⁵³

Nemrud cevap veremeyince daha da öfkelenerek Hazreti İbrahim’i ateşe atmaya karar verir. Büyük bir ateş yaktırır. Kur’ân-ı Kerîm’de Hazreti İbrahim’in ateşe atılması hadisesi şu şekilde geçmektedir: “Hazreti İbrâhîm’i ateşe atmak üzere mancımığın üstüne koyduklarında, o başını göğe kaldırıp: ‘ Allah’ım! Sen yerde ve gökte de teksin. Allah bana kâfidir. O ne güzel vekîldir.’ diyerek dua etti. Hazreti İbrâhîm ateşe atılmadan önce bağlı bir vaziyette iken Cebrâil (aleyhisselam) kendisine göründü ve: ‘ Ey İbrâhîm! Bir ihtiyacın var mı?’ diye sordu. Hazreti İbrâhîm ise: ‘ Sana ihtiyacım yoktur. ’ diye cevap verdi. Bundan sonra onlar, Hazreti İbrâhîm’i ateşe fırlattılar. Bu esnada Allah (celle celâluhû) ateşe: ‘Ey ateş! İbrahim’e karşı serin ve selâmetli ol.’ buyurdu.”¹⁵⁴

Nemrud günlerce bekler ateş günlerce yanar. Bir gün ateşe baktığında Hazreti İbrahim’in ateşte yanmadığını görür gibi olur ve ateşi yukarıdan göreceği bir bina yaptırır. Orada odunların yandığını ama Hazreti İbrahim’in ateşte yanmayarak oturduğunu görür ve Hazreti İbrahim’e seslenir. Ateşten korkup korkmadığını, oradan çıkmaya kudreti olup olmadığını sorar. Hazreti İbrahim de ateşten korkmadığını söyleyerek çıkar. Bunun üzerine Nemrud, Hazreti İbrahim’i kendi hâline bırakır.¹⁵⁵

Hazreti İbrahim bu hadiseden sonra Firavunlar diyarı Mısır’a hicret ederek orada da Hak dini tebliğ etmiştir. Ardından eşi Sâre ve Hacer ile birlikte oradan da ayrılarak Şam tarafına doğru giderler. Hazreti İbrahim’in çocuğu olmayınca Sâre validemiz nebiye Hazreti Hacer’le evlenmesini teklif eder. Ancak bu evliliğe vesile olan Sâre validemiz Hazreti İsmail’in doğumundan sonra Hazreti Hacer validemizi kıskanmaya başlar ve onu istemediğini söyler. Hazreti İbrahim de (vahiy doğrultusunda) henüz süttten kesilmemiş oğluyla beraber Hacer validemizi Mekke’ye bırakır.¹⁵⁶

¹⁵³ a.e. , s. 163-175

¹⁵⁴ İbnü’l-Esîr, *el-Kâmil*, c.1. , s. 98-99; Hasan Yenibaş, a.g.e. , s. 176-177

¹⁵⁵ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.177-179

¹⁵⁶ a.e., s. 184-192

“Sâre validemiz vesileydi, Hazreti İsmail’in Kâbe’nin gölgesinde büyümesi gerekiyordu. O, kendi neslinden gelecek Son Nebi’ye hazırlayacaktı. Bundan dolayı da mutlaka Mekke’ye gitmesi, orada yaşaması, o havayı teneffüs etmesi gerekiyordu.”¹⁵⁷ Hazreti Hacer ve Hazreti İsmail’e kaldıkları ıssız vadide zemzem bahşedildi¹⁵⁸ ve “zemzem kuyusunun yakınlarına yerleşmelerinden sonra Cürhümlüler de Mekke’ye yerleştiler. Zaten Cenab-ı Hakk, bu beldeyi bir medeniyet beşiği yapmayı murad etmişti. Cürhümlülerin yerleşmesiyle birlikte Mekke bir yerleşim yeri oldu.”¹⁵⁹

Hazreti İbrahim bir süre sonra üst üste üç gün rüyasında Hazreti İsmail’i boğazlamaya giriştiğini görür. (Peygamberlerin rüyası vahiy hükmündedir.) Hazreti İsmail’e rüyasını anlatır: “Yavrucuğum, ben rüyamda seni boğazlamaya giriştiğimi görüyorum, nasıl yaparız bu işi, sen ne dersin bu işe?”¹⁶⁰ der. Hazreti İsmail cevap verir: “Babacığım! Hiç düşünüp çekinme, sana Allah tarafından ne emrediliyorsa onu yap. Allah’ın izniyle benim de sabırlı, dayanıklı biri olduğumu göreceksin!”¹⁶¹ Bunun üzerine Hazreti İbrahim oğlunu son kez bağrına basıp vedalaştıktan sonra bıçağı oğlunun boğazına dayar, ancak bıçak kesmez. Tekrar tekrar dener ama bıçak yine kesmez. Ardından Allah-u Teâla Hazreti İbrahim’e imtihanı kazandığını bildirir ve kurbanlık bir koç gönderir.¹⁶²

Hazreti İbrahim’e on sahife vahyedilmiştir. Bundan sonra gelen bütün peygamberler Hazreti İbrahim’in soyundan gelmiştir.¹⁶³

3.3.2. *Nemrud’un Zulüm Saltanatı ve Hazreti İbrahim’in Doğumu*

Hazreti İbrahim kıssasına telmihin yer aldığı aşağıdaki mısralar, **Taha’nın Kitabı**’nda geçmektedir. Taha suresi, Kur’ân-ı Kerîm’in 20. sûresidir. “Taha” hurûf-u mukattâ olduğu için büyük ölçüde izahtan kaçınılmıştır. Bu sure, Hazreti Ömer’in hidayetine vesile olmuştur. Selahattin İpek bu sebeple, Karakoç’un bu ismi

¹⁵⁷ a.e., s. 238

¹⁵⁸ a.e., s. 184-192

¹⁵⁹ a.e., s. 239

¹⁶⁰ a.e., s. 193

¹⁶¹ a.e., s. 193

¹⁶² a.e., s. 192-211

¹⁶³ a.e., s. 211

seçmesinde Taha isminin değişimin sembolü olmasının etken olduğunu düşünmektedir.¹⁶⁴

Turan Karataş'ın tespitine göre, Taha'nın şiirde değişen imgelerle yansıtılması, Taha'nın kimi zaman şairi kimi zaman ise mücerred manada "insan"ı temsil etmesinden kaynaklanmaktadır. Taha'nın görevler yüklenen bir destan kahramanı hükmünde olması: "Geleneğin daha geniş anlamlı bir ifadeyle İslam kültürünün ihyası" amacına yöneliktir.¹⁶⁵

Aşağıdaki mısralar **Taha'nın Kitabı**'nda "Taha'nın Ateş Üstünde Konuşması" kısmında yer almaktadır. Burada Hazreti İbrahim'in doğumunun gizlenmesi hadisesine burada atıf yapılmıştır.

"Ben bir ateş kurbanı o toprak için
Dünyanın dağlarında eriyen eriyen
Bir ses yeni bir kıyametten
Gizli doğurulan çocuktan bir sesim ben
(...)
Bir ateş Nemrud'un buzu Firavun dondurması"¹⁶⁶

Şiirde geçen, "ateş kurbanı", "ateş üstüne çıkıp orada ders gören", "gizli doğurulan çocuk" ve "Nemrud" ifadeleri, Hazreti İbrahim'in kıssasına atıf yapıldığını göstermektedir. Hazreti İbrahim'in zamanındaki genel atmosferi ve doğumunun gizli olmasının sebeplerini kısaca aktarmak yerinde olacaktır.

Hazreti İbrahim'in doğup büyüdüğü şehrin, Babil olduğu kanaati yaygındır. Babilliler putlara tapmaktadır. Birçok putun yanı sıra yıldızlar da putlaştırılmıştır. O dönemde Nemrud b. Kenan adlı zâlim bir hükümdar hüküm sürmektedir. Yalnızca "Rabbiniz kim?" sorusuna: "Sensin" diye cevap verenlere zahire vermektedir. O

¹⁶⁴ Selahattin İpek, "Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha'nın Kitabı", **Hece, Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.baskı, Özel Sayı: 5, 2010, s. 177

¹⁶⁵ Turan Karataş, **Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç**, s.299

¹⁶⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 340-341

dönemdeki puthanelerin putlardan sorumlu bakanı, Hazreti İbrahim'in babası Âzerdi.¹⁶⁷

Nemrud, yıldızlara bakarak bilgi sahibi olduklarını öne süren münecimlere danışmaktadır. Bir gün münecimleri oldukça endişeli bir halde görerek onlara ne olduğunu sorar. Münecimler şu cevabı verir: “Beldenizde bu yıl bir erken çocuk doğacak ve bütün putları kırarak saltanatınıza son verecek.” Bunu duyunca, zalimin zulmü katmerlenir. O yıl doğacak tüm erkek çocukların öldürülmesi emrini verir. Nemrud'un putlardan sorumlu tuttuğu bakanı Âzer'in eşi Nuna hamiledir, ancak Nuna'nın hamileliği doğum yaklaştığı halde belli olmamaktadır. Rivayete göre Nuna doğum yaklaşınca gizlice bir mağaraya gider. Hazreti İbrahim o mağarada doğar. Nuna Hazreti İbrahim'i mağarada bırakır ve her gün mağaraya giderek ihtiyaçlarını giderir. Uzun bir zaman sonra Nuna ve eşi, Nemrud'un rüyanın yorumunu unuttuğuna kanaât getirirler. Böylece Hazreti İbrahim'i mağaradan çıkartırlar.¹⁶⁸

Ebubekir Eroğlu'na göre: “Taha, mümindir. Dramatik bir gidiş içinde çağımızdaki ‘ mümin ’ i simgeler.”¹⁶⁹

Şiirde, “gizli doğurulan çocuk” mısraıyla kastedilenin Hazreti İbrahim olduğu düşünülünce, Taha'nın “gizli çocuktan bir ses” oluşuyla Taha'nın hususiyeti daha da anlaşılır hale gelir.

Karakoç, dirilişi gerçekleştirecek olanların putları kıran, Allah'a iman ederek özgürleşenler olduğunu söyler. Diriliş erleri Hazreti İbrahim'in yolundan gitmelidir. Dolayısıyla çağımızdaki mümini, diriliş erlerini temsil eden Taha da Hazreti İbrahim'in yolundan gitmeli, nebilerin “nurlu iz” ini takip etmelidir.

Hazreti İbrahim devrinde olduğu gibi her devirde, diriliş erlerini engellemeye çalışan bir Nemrud vardır. Bu mısralar cihetiyle ele aldığımızda Taha Hazreti İbrahim'in kıssasından ruhunu besleyerek, çağımızdaki (zalimlere) Nemrud'lara karşı çıkan maddeye esir olmayan müminleri sembolize etmektedir. Taha, tüm zalimlerin karşısında: ”Allah bana yeter, o ne güzel vekildir” diyen mümindir.

¹⁶⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.** , s. 151-153

¹⁶⁸ **a.e.** , s. 151-156

¹⁶⁹ Ebubekir Eroğlu, “Sezai Karakoç Şiiri ”, **Sezai Karakoç**, 1.baskı (Editörler: Mehmet Çelik, Yakup Çelik) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010, s.181

Karakoç'a göre sembolik açıdan, "Nemrud", nefsi, "İbrahim" de ruhu temsil etmektedir. İnsan, ancak "nefsin ateşten arzularında" yanmaz ise kurtuluşa erer.¹⁷⁰

3.3.3. Hazreti İbrahim'in Putperestliği Devrişi

Hazreti İbrahim'in vazifelendirilmediği dönemde dâhi putperestlere karşı mücadele ettiği rivayet edilmektedir. Halka hak dini tebliğ ederken önce onları kendi münazara zeminine çekerek putlarından bahseder. Ardından bizim ilahlarımızdan bahsediyor diye kulak kabarttıkları münazara: "Ben sizin şirk koştuklarınızdan uzağım" sözleriyle son bulur. Böylece nebi onların iddialarının yanlışlığını (mantıksızlığını) onları kendi münazara zeminine çekerek ispat eder ve putperestliğe karşı çıkar.¹⁷¹

"Hazreti İbrahim: Ben sizin şirk koştuklarınızdan uzağım.' diyor ki, Arapça'da bu, isim cümlesidir. İsim cümleleri ise sebat ve devamlılık ifade eder. Bunun mânâsı şudur: Ben, hem işin başında hem de şu andaki maslahatlar yumağı davranışlarımda sizin şirk koştuklarınızdan uzağım. Kavmi ise Hazreti İbrahim'in tevhid çağrısına kulak vermeyerek, nebiyi ilahlarıyla korkutmaya çalışmışlardır."¹⁷²

Kur'ân-ı Kerîm'de Hazreti İbrahim'in insanları kendi münazara zeminine çekmesi ve sonrasında Allah'a imana davet etmesi şu şekilde yer almaktadır:

"İbrahim babası Âzer'e ' Sen tanrılar mı ediniyorsun? Doğrusu, ben seni de kavmini de apaçık bir sapıklık içinde görüyorum ' demişti. Böylece biz, kesin iman edenlerden olması için İbrahim'e göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk. Gece karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. İşte Rabbim budur, dedi. Yıldız batınca, Ben öyle batanları sevmem, dedi. Ay'ı doğarken görünce de, İşte Rabbim budur, dedi. O da batınca, Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum, dedi. Güneşi doğarken görünce de, Rabbim budur, zira bu daha büyük, dedi. O da batınca dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştüğünüz şeylerden uzağım. Ben hanîf olarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Kavmi onunla tartışmaya girişti. Onlara dedi ki: Beni doğru yola iletmişken Allah hakkında benimle tartışıyor musunuz? Ben sizin ortak koştüğünüz şeylerden korkmam; ancak Rabbim'in birşey

¹⁷⁰ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.54

¹⁷¹ a.e., s.163,168

¹⁷² a.e., s.163,168

dilemesi hariç. Rabbim'in ilmi her şeyi kuşatmıştır. Hâlâ ibret almıyor musunuz? Siz, Allah'ın size, haklarında hiçbir hüküm indirmedığı şeyleri O'na ortak koştuktan korkmazken, ben sizin ortak koştüğünüz şeylerden ne diye korkarım! Şimdi biliyorsanız (söyleyin), iki gruptan hangisi güvende olmaya daha lâyıktır? İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya, işte güven onlarıdır ve onlar doğru yolu bulanlardır.”¹⁷³

Hazreti İbrahim her konuşmasıyla şirk düşüncesine darbe indirmiştir. Ancak kavmi inkârında ısrarcıdır. Bir gün kavmi şehir dışına bayram kutlamaya gidince nebi putları devirmek için puthaneye gider. Orada putlar sıralanmıştır. En büyük put ise ayrı bir ihtimamla süslenmiştir. Hazreti İbrahim orada bulunan putları devirir. Bu hadise Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir: “Ne duruyorsunuz yemeyecek misiniz? Ne oluyor size de konuşmuyorsunuz. Hiddetini tutamayarak iyice yaklaşmış putlara kuvvetli bir darbe indirdi.”¹⁷⁴ “Onların bütün putlarını paramparça etti. Yalnız, halk, belki de olup biten olay hakkında kendisine sorarlar düşüncesiyle, onların büyüklerine dokunmadı.”¹⁷⁵ Elindeki baltayı da en büyük putun boynuna asar. Kavmindekiler Hazreti İbrahim'in putperestliğe karşı çıktığından dolayı bunu yapacak olanın Hazreti İbrahim olduğunu düşünür. Hazreti İbrahim'e bu işi sen mi yaptın diye sorarlar ve nebi cevabıyla kavminin putlara tapmasının yanlışlığını bir kere daha ortaya koyar.¹⁷⁶ Bu hadise Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir:

“ Dönüp de olanları görünce dediler ki: ‘ Kim acaba tanrılarımıza bunu reva gören? Her kimse o, muhakkak ki zalimin teki!’ İçlerinden bazıları: ‘Sahi! İbrahim adındaki bir delikanlının onları diline doladığını işitmiştik!’ ‘Haydin!’ dediler. ‘Getirin onu halkın huzuruna ki çekeceği cezaya onlar da şahit olsunlar.’ ‘Söyle bakalım İbrâhim!’ dediler. ‘Sen mi yaptın tanrılarımıza karşı bu işi?’ ‘Belki de’ dedi, ‘ Şu büyükleri yapmıştır. Eğer konuşurlarsa sorun bakalım onlara!’ Bunun üzerine vicdanlarına dönüp içlerinden: ‘Asıl zalim İbrâhim değil, bu âciz putlara ibadet edip bel bağlayan sizler, biz müşriklermişiz!’ dediler. Fakat bunu dışa vurmayıp sonra yine önceki görüşlerine dönüp İbrâhime: ‘ Bunların konuşmadıklarını sen de pek iyi bilirsin!’ dediler. ‘O hâlde’ dedi, ‘Allah'tan başka, size

¹⁷³ En'âmSûresi 6/ 74-82

¹⁷⁴ Saffât, 37/91-93

¹⁷⁵ Enbiyâ, 21/58

¹⁷⁶ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 158-173

fayda veremeyen şeylere mi tapıyorsunuz! Yuh size de Allah'tan başka o taptıklarınıza da!
 Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"¹⁷⁷

Hızır ile Kırk Saat'in "2. saati"¹⁷⁸ nde yer alan aşağıdaki mısralarda Hazreti İbrahim'in putları kırması hadisesine atıf yapılmıştır.

"Ey yeşil sarıklı ulu hocalar bunu bana öğretmediniz

(...)

Hükümdarın hükümdarlığı için halka yalvardığı

Ama yine de eşsiz zulümler işlediği vakitlere erdim

Bunu bana söylemediniz

İnsanlar havada uçtu ama yerde öldüler

Bunu bana öğretmediniz

Kardeşim İbrahim bana mermer putları

Nasıl devireceğimi öğretmişti

Ben de gün geçmez ki birini patlatmayayım

Ama siz kâğıttakileri ve kelimelerdekini ve sözlerdekini

nasıl sileceğimi öğretmediniz"¹⁷⁹

Kur'ân-ı Kerîm'de Kehf suresinde, Hazreti Musa ile yolculuğu anlatılan Hızır, hem öğreten hem de öğrenendir. Mehmet Çelik'e göre Hızır, hem gözlemlemekte hem de eleştirmektedir. Asıl eleştirilense, "yeşil sarıklı ulu hocalar '

¹⁷⁷ Enbiya, 21/59-67

¹⁷⁸ Hızır ile Kırk Saat'te "2.saat" şeklinde bir isimlendirme bulunmamakta sadece "2." ibaresi bulunmaktadır. Ancak biz kitabın mahiyetine uygun olarak bölüm demek yerine "2.saat" ibaresini kullanmayı tercih etmiş bulunmaktayız.

¹⁷⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.177

diye seslenen insanlar ya da modern hayata karşı kutsalla alternatif ulaştırma gayreti göstermeyen din adamlarıdır.”¹⁸⁰

Hazreti Hızır’ın âb-ı hayat içtiğine ve farklı bir boyutta hayatının devam ettiğine inanılır. İhlâslı müminlerin zor zamanlarında yetişerek onları o sıkıntılı durumdan kurtarması da yaygın halk inanışlarındandır. Burada da Hazreti Hızır, çağın zulmetine dikkat çekerek uyanışı ve ardından dirilişi gerçekleştirme vazifesini ifa etmektedir.

“ Kardeşim İbrahim bana mermer putları
Nasıl devireceğimi öğretmişti
Ben de gün geçmez ki birini patlatmayayım
Ama siz kâğıttakileri ve kelimelerdekini ve sözlerdekini
nasıl sileceğimi öğretmediniz”¹⁸¹

Bu mısralarda putların devrilmesine şahit oluruz. Hazreti İbrahim zamanında devrilmesi gereken putlar maddi görünümde karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde ise kalbimizde Allah’a müteveccih olması gereken yerde bulunan şöhret, insanların teveccühü, makam v.b. gibi putların devrilmesi gerekmektedir.

Put, şiirde, “masivâ”yı, insanı Allah’tan uzaklaştıran maddeye hapsolmasına sebep olanı simgelemektedir. Karakoç, diriliş erlerinin insanlara, belli bir sınıfa veya maddiyata tapmayan ve putları kıranlar olduğunu belirtmektedir:

“Dirilişçiler, putları, köleleştirme simgeleri olan putları kıran özgürlükçülerdir. İnsantapıcılığını, ırktapıcılığını, sınıftapıcılığını, maltapıcılığını kıran özgür insandır, diriliş insanı.”¹⁸²

İnsanoğlu, “görülme” mülahazasıyla O’nun rızasını terk ederek kalbine makam, şöhret v.b. doldurmaktadır. Fani olanlarla sonsuzu değişmek, kalbini putlarla doldurmak manasına gelmektedir.

¹⁸⁰ Mehmet Çelik, “ Hızır Kültürünün Modernleşmesi ve Sezai Karakoç ”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik, Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 176

¹⁸¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.177

¹⁸² Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, 8. Baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul-Mart 2014, , s. 28

Şairin, Hazreti İbrahim'den bahsedışı ve sonrasında “kelimelerdeki sözlerdeki” putları yıkma çabası ve teyakkuz hali kalbimizdeki putları kırarak, ihlâs ve ihsan şuuruyla Allah'a yönelince huzura ereceğimize işaretir.

Karakoç, **Kıyamet Aşısı**'nda, huzura ermenin yegâne yolunun, ancak Allah'la aramızdaki engelleri kaldırmak olduğunu ifade eder. İslamiyet, Allah'la aramızdaki engelleri kaldırdığı için huzuru çağırır. Şair bu engelleri, yine “put” kavramıyla sembolize eder:

“İslamiyet, Allah'la insan arasına ne konulmuşsa, engel olarak ne dikilmişse onu yıktığından devirdiğinden; insanın kafasına, kalbine ve ruhuna girip orada dikilmiş putları ortadan kaldırdığında insanı huzura erdirir.”¹⁸³

Şu mısralar Hazreti Hızır'ın her türlü zulme şahit olduğuna işaretir:

“Hükümdarın hükümdarlığı için halka yalvardığı / Ama yine de eşsiz zulümler işlediği vakitlere erdim.”

Mümin sıfatlarının kaybolması, insanın bozulmasına ve zalimleşmesine sebep olmaktadır. “eşsiz zulümler işlediği vakitlere erdim” mısraı bunun bir ifadesidir.

En ağır zulüm, Allah'ın varlığını inkâr etmektir. Çünkü Allah'ı inkâr etmek, Kâinat'ın yaratılış amacını da inkâr ederek bütün bir Kâinat'a zulmetmek anlamına gelir. Hızır burada esas zulmün önüne geçmek “kelimelerdeki ve sözlerdeki” putları kırmayı, maddenin ötesindeki zulümlere vermeyi amaçlamaktadır. Bu putları devirmek aynı zamanda insanın Allah'la arasındaki engelleri kaldırmak anlamındadır. Böylece kâinattaki hikmetlerin de önündeki perdeler ortadan kalkmaya başlayacaktır. Böylece Hazreti Hızır'ın vazifesini ifa ettiği manasına geldiğini söyleyebiliriz.

3.3.4. Hazreti İbrahim'in Ateşe Atılması ve Nemrud'un Feci Akıbeti

Hazreti İbrahim putperestliğin oldukça yaygın olduğu bir kavme peygamber olarak gönderilmiştir. Bu kavim mermerden yaptıkları putlara, gökteki cisimlere ve ayrıca o devrin zalim hükümdarı Nemrud'a tapmaktadır. Hazreti İbrahim ise hem

¹⁸³ Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, 10. baskı, Diriliş Yayınları, 1968, s. 36

kâvlen hem de fiilen putperestliğe karşı çıkmaktadır. Halkın şehir dışında olduğu bir gün puthaneye giderek baltayla putları paramparça eder. Herkes Hazreti İbrahim'in putperestliğe karşı çıktığını ve bunu yapacak olanın Hazreti İbrahim olduğunu bilmektedir. Nebiye putları onun devirip devirmediğini sordukları zaman nebi puta tapmalarının yanlışlığını anlatır ve kavmini Allah'a inanmaya davet eder.¹⁸⁴

Ulûhiyet iddiasında bulunan Nemrud, Hazreti İbrahim'in putları kırdığından, Allah'a iman ettiğinden haberdar olunca nebiyi yanına çağırır. Hazreti İbrahim, Nemrud'un yanına gidince diğerleri gibi secde etmez. Bunun üzerine Nemrud, neden secde etmediğini sorar. Hazreti İbrahim: "Seni ve beni yaratandan başkasına secde etmem." der. Nemrud: "İnandığın ve inanmaya davet ettiğin ilâh nasıl bir şeydir(?)" diye sorunca, Hazreti İbrahim Nemrud'un acziyetini vurgulayarak: "Benim Rabbim hayatı veren ve hayatı alandır" dedi. Nemrud: "Ben de yaşatır ve öldürürüm" (!) diyerek zindandan iki kişi çıkarır birisini öldürtür, diğerine dokunmaz. Bunun üzerine Hazreti İbrahim: "Benim Rabbim, Güneş'i doğudan doğdurur. Gücün yetiyorsa sen de batıdan doğur" der. Kâinatı var edenin Kâinat'ta tasarruf sahibi olabileceğini ifade eden Hazreti İbrahim'in karşısında Nemrud mağlup olur ve bir şey söyleyemez.¹⁸⁵

Nemrud Hazreti İbrahim'e cevap veremeyince daha da öfkelenerek nebiyi ateşe atmaya karar verir. Büyük bir ateş yaktırır. Kur'ân-ı Kerîm'de Hazreti İbrahim'in ateşe atılması hadisesi şu şekilde geçmektedir: "Hazreti İbrâhîm'i ateşe atmak üzere mancınığın üstüne koyduklarında, o başını göğe kaldırıp: 'Allah'ım! Sen yerde ve gökte de teksin. Allah bana kâfidir. O ne güzel vekîldir.' diyerek dua etti. Hazreti İbrâhîm ateşe atılmadan önce bağlı bir vaziyette iken Cebrâil (aleyhisselam) kendisine göründü ve: 'Ey İbrâhîm! Bir ihtiyacın var mı?' diye sordu. Hazreti İbrâhîm ise: 'Sana ihtiyacım yoktur.' diye cevap verdi. Bundan sonra onlar, Hazreti İbrâhîm'i ateşe fırlattılar. Bu esnada Allah (celle celâluhû) ateşe: 'Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve selâmetli ol.' buyurdu."¹⁸⁶

Nemrud günlerce bekler ateş günlerce yanar. Bir gün ateşe baktığında Hazreti İbrahim'in ateşte yanmadığını görür gibi olur ve ateşi yukarıdan göreceği bir bina yaptırır. Orada odunların yandığını ama Hazreti İbrahim'in ateşte yanmayarak

¹⁸⁴ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 163-174

¹⁸⁵ a.e., s. 163-175

¹⁸⁶ İbnü'l-Esîr, el-Kâmil, c.1. , s. 98-99; Hasan Yenibaş, a.g.e. , s. 176-177

oturduğunu görünce nebiye seslenir. Ateşten korkup korkmadığını, oradan çıkmaya kudreti olup olmadığını sorar. Hazreti İbrahim de ateşten korkmadığını söyleyerek çıkar. Bunun üzerine Nemrud, Hazreti İbrahim'i kendi hâline bırakır.¹⁸⁷

Hazreti İbrahim ve iman edenler Mısır'a gittikten sonra, bir sivrisinek Nemrud'un burnundan içeriye girer. Sinek beynine doğru gitmekte ve sineğin her hareketi Nemrud'un acı içinde kıvranmasına sebep olmaktadır. Acıyı dindirmek için hizmetçisinden tokmakla başına vurmasını ister. İlahlık iddiasında bulunan Nemrud, küçük bir sinek karşısında yenik düşer ve hizmetçisinin tokmaklarıyla feci şekilde can verir.¹⁸⁸

“Taha Sabır Kentinde” bulunan aşağıdaki mısralarda, Hazreti İbrahim'in ateşte yanmaması hadisesine atıf yapmıştır.

“Kerpiç evler arasında yürürken Taha
İsa'yı düşünüyordu bir kez daha
Ateşe söz geçiren neydi
İbrahim'in etinde kemiğinde
Şehir bir kere daha cehennem bir kere daha cehennem
Yanar mıyım ona yaklaşmayı denesem”¹⁸⁹

Taha, burada, Hazreti İbrahim'i yakmayan ateşin sırrını sorgular. Çünkü “şehir cehennemdir”¹⁹⁰ ve o şehrin cehenneminde yanmamak için Taha'nın Hazreti İbrahim gibi ateşin sırrına ermesi gerekmektedir. Ateşin sırrına ermemek için Hazreti İbrahim kıssasını okumak idrak etmek gerekmektedir:

¹⁸⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.177-179

¹⁸⁸ **a.e.**, s. 180-181

¹⁸⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 340

¹⁹⁰ **a.e.**, s. 340

“İbrahim kitabını okumalı ruh durmadan. Ateşte yanacak ve yanmayacak nesnelere ilminin dersini almalı o ulu peygamberden.”¹⁹¹

Karakoç Hazreti İbrahim’in ateşe atılması imtihanını “arınmanın destanı”¹⁹² olarak adlandırmakta ve bu imtihanı “tasavvuftaki ‘fenafillah’a işaret”¹⁹³ olarak görmektedir:

“Tasavvuftaki ‘fenafillah’a işaret, benliğin yanışı yok oluşu. Tanrı’da yok oluş. Ama sonunda Tanrı’yla varoluş (Bekabillah)”¹⁹⁴

“Şehir bir kere daha cehennem bir kere daha cehennem”¹⁹⁵ mısrasında şehir, Cehennem’e benzetilmektedir. Cehennem’den uzak kalabilmek için nefsin arzularına karşı gelmek gerekmektedir. “Taha” mümindir ve bir mümin olarak farkındadır. Teyakkuz halindedir. Her ne kadar nefsin arzularına karşı gelmek zor gelse de bu karşı koyuşun ardından cennet çekirdeği hükmünde bir huzurun ve inşirâhın kalbine yerleşeceğinin bilincindedir.

Belki de bu itminanı gönlünde duymuş ve onu kaybetmekten korkmaktadır. Ümit ve korku arasında durmaya çalışmakta, O’ndan uzaklaştıracak şeylerden kalbini muhafaza etme gayretiyle kaçmaktadır. O yüzden şeytani olanla kuşatılan şehri, cehennem suretinde görerek şehre her gelişinde (“bir kere daha, bir kere daha” mısrasından bunu sezmemekteyiz) korkmaktadır.

Karakoç Hazreti İbrahim’i “Tanrı pervanesi” olarak tanımlar:

“Tanrı pervanesiydi. Aşkla koştu. Yanacak her şeyi birden ateşe attı. Allah, kalbinin bu kahramanlığına karşılık O’nu dostu ilan etti.”¹⁹⁶

Karakoç, burada Hazreti İbrahim’i anlatırken ateşin sırrını da ifşa etmiştir. Ateşte yanmamanın sırrı Allah aşkını gönlüne koymakta, Allah’a rızasına talip olup O’na yönelmektedir. Allah’a uçan pervaneleri, diğer alevler yakmaz. Sır, kalbin Allah’ın tecelligâhî olduğunun şuurunda olarak kalbini nefsâni arzularından, mâsivadan arınmaktadır.

¹⁹¹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 59

¹⁹² **a.e.**, s. 55

¹⁹³ **a.e.**, s. 55

¹⁹⁴ **a.e.**, s. 55

¹⁹⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 340

¹⁹⁶ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 55

Hazreti İbrahim ateşe atılırken yalnızca O'ndan yardım istemiştir. “Kulun zannı üzere olan Allah-u Teâlâ” kalbinde Allah'a karşı zerre kadar itimatsızlık, suizân barındırmayan, sadece O'ndan yardım dileyen nebisine ateşi “serin ve selâmetli” eylemiştir. Ateşte yanmamanın sırrı, ihlâstır. İhlâsı korumanın yegâne yolu ise, “en büyük nasihat edici olan ölüm”ü unutmamaktır.

Şehir ise, hızın hâkim olduğu, insanın betonlara hapsolarak mekanikleştiği ve dünyanın fâni oluşunu unuttutabilen bir mecrâdır. “Taha” işte, bu ateşte yanmamanın sırrına ermek istemekte, (belki de) bunun bir “sır” olduğunu bilmesi cihetiyle de bu sırrı, “ihlâs”ı kalbinde barındırmaktadır. Korkusu, bu sırrı (ihlâsı) kaybetmek, cehennem girdabına düşmektir. Kendini muhafaza etmek için daima teyakkuz halinde olmanın bilincindedir.

Karakoç, **Yitik Cennet**'te Hazreti İbrahim kıssasında geçen kurban hadisesine atıf yaparak, teyakkuz halinde olmanın önemini vurgulamıştır: “Kurban psikolojisini hiç yitirme. Nefsini hep boğazla. İnsanlık uğruna, kutsal ülkü uğruna sürekli olarak kurban olabilecek yücelikte tut ruhunu. Ruh düşüşünden koru kendini.”¹⁹⁷ Bu “ruh düşüşü”nden korunmak için de takip edilmesi gereken “nurlu iz”dir şüphesiz. Çünkü peygamberler, hakikat medeniyetinin ¹⁹⁸ özüdür.

Aşağıdaki mısralar **Gül Muştusu'nda** yer almaktadır.

“Denizlerin derinliğine düşmemiş belki

Ama yağmurlardan

ibrahim'e mahsus

Ateş hikmetini emmiş

Emmiş emmiş ve ezberlemiş

Eşkiya mezarlarını deşmiş

Deşilmiş mezarlardan gözükmüş

¹⁹⁷ a.e., s. 78

¹⁹⁸ a.e., s. 82

Pencere açmış ölüm zindanına”¹⁹⁹

Gül Muştusu’nda yer alan yukarıdaki mısralarda, Karakoç “gül”ü imgesel bir boyutta ele almıştır. “Ey gül sen bahar yağmuruna karışan / Diriliş şarabı olursun bize”²⁰⁰ mısrayla anlaşılmaktadır ki, “gül” baharın gelişiyle gelmekte ve dirilişi getirmektedir. Gülü devşirmek, dirilişi çağırarak ateşten geçerek O’nun aşkıyla gönlün özünü, cevherini açığa çıkarmakla gerçekleşir. Hazreti İbrahim böyle bir ateşten geçmiştir. Sadece Allah’a dayanarak “Hasbünallah ve ni’mel-vekil” demiş ve ateşin sırrına ermiştir.

Karakoç Hazreti İbrahim’in ateş imtihanından geçmesinin insanlığı bu imtihana ve insanları Allah’a tabi olmaya çağırması anlamına geldiğini ifade eder. Kışta, sabrederek ancak bahara erecektir: “Bütün dikilmiş başları Allah’ın önünde eğilmeye çağırıldı. Ateşten başarıyla geçmiş biri olarak ateş imtihanına çağırıldı ruhları. Ateşten sonra çiçek devşirmiş bir ruh olarak. (...) Bir kış vardır; o kışı aşan, görülmedik bir baharın altın çiçeklerini, güneş parlaklığındaki çiçekleri toplayacaktır.”²⁰¹

Karakoç’a göre Hazreti İbrahim, bir diriliş eridir. “Gül”, “Hakikat Sancaktarları Peygamberler”den olan Hazreti İbrahim’e “mahsus ateş hikmeti”ni emmiştir. Bu sebeple “Gül” de “dirilişi çağırandır”, “diriliş şarabı”dır. Gül, insanı manen ölmekten (Karakoç’a göre:[bir açıdan] “dirilmesiz ölüm”den) kurtaracak, “ölüm zindanına pencereler açacak”tır.

3.4. HAZRETİ LUT

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Lut’un kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

¹⁹⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.388

²⁰⁰ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.383

²⁰¹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.56

3.4.1. Hazreti Lut'un Peygamberliği

Hazreti Lut, Hazreti İbrahim Nemrud'un yaktığı ateşten çıktığında Allah'a iman edenler arasındadır. Hazreti İbrahim'in kardeşi Hârân'ın oğludur. Nebi, Hazreti İbrahim'in manevi ikliminde Şam'da nübüvvet vazifesine hazırlanmıştır. Peygamberlik vazifesi verildiği zaman Sodom şehrine (Ürdün'de) yerleşmiştir.²⁰²

Hazreti Lut'un kavmi, sapkınlıkta ve fuhşiyatta oldukça ileri giden meşru nikâhla yetinmeyen bir kavimdir. Hazreti Lut kavmine hallerinin, behîmi arzularının yanlışlığını söyler onları uyarır: "Lût'u da (kavmine peygamber olarak) gönderdik. Halkına dedi ki: 'Daha önce hiç kimsenin yapmadığı pek çirkin bir işi siz mi yapıyorsunuz? Siz kadınların ötesinde, şehvetle erkeklere gidiyorsunuz ha! Yok, yok anlaşıldı! Siz haddini aşmış bir milletsiniz!'"²⁰³ Ancak Hazreti Lut'un kavmi, nebiyi temiz yaşadığı iffetli davrandığı için hicrete zorlar. Hayra kabiliyeti kalmayan, tamamen iflas etmiş bu topluma karşı nebi Allah'a yönelmiş: "Beni ve bana tâbi olanları, onların yaptıkları kötülüğün cezasından ve onların her türlü şerrinden Sen kurtar ya Rabbî"²⁰⁴ diyerek dua etmiştir.²⁰⁵

Cenab-ı Allah Hazreti Lut'un duasını kabul ettikten sonra kavminin helâk olacağını haber veren insan suretinde iki melek gönderir. Kavminde Hazreti Lut'a misafir olan iki genci haber alanlar, meleklere de sapkınca hallerle yaklaşılmaya niyetlenerek Hazreti Lut'un kapısına dayanırlar. Hazreti Lut, "bozguncular gürûhu"na karşı Allah'tan yardım talep eder. Hazreti Cebrail de kötü niyetlerle Hazreti Lut'un yanına gelenlerin gözlerini kanadını açarak kör eder.²⁰⁶

Ardından ilâhî emir verilir. Melekler: "Lût!" dediler, 'Biz Allah'ın elçileriyiz, hiç merak etme onlar size hiçbir ötlük yapamayacaklardır. Haydi öyleyse, gecenin bir vaktinde ailenle yola çık, yürü. Beraberindekilerin hiçbiri dönüp bakmasın, yalnız eşin bunların dışındadır. Zira ötekilere bulaşan rüsvaylık varsa, ona da gelecektir. Onların helâk olma zamanı sabah vaktidir. Sahi! Sabah da pek yakın değil mi?'"²⁰⁷ Bu emir üzerine Hazreti Lut, iki kızıyla beraber geceleyin şehirden ayrılarak Hazreti İbrahim'in yanına gider.

²⁰² Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 213-214

²⁰³ A'râf, 7/80

²⁰⁴ Şuarâ, 26/169

²⁰⁵ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 215-220

²⁰⁶ **a.e.**, s. , 220-229

²⁰⁷ Hûd, 11/81

Sabah vakti olunca, “Mikail (aleyhisselam) kanadını onların üzerinde yaşadıkları toprağın ve yerleştikleri beş kasabanın altına daldırıp havaya kaldırdı.(...) Bundan sonra melek havaya kaldırmış olduğu kasabaları ve onların yaşadıkları toprak parçasını tersyüz ediverdi. Ayrıca o anda kasabada hazır bulunmayanların üzerine taşlar yağdırarak helâk edildiler.”²⁰⁸ Ürdün ile İsrail arasında bulunan “Ölü Deniz” olarak da adlandırılan Lut gölü %30 tuz oranıyla dikkat çekmektedir. Jeologlar, o coğrafyada büyük bir depremle yer kabuğunun kırıldığını ve volkanların hareketlendiğini söylemektedirler. Bugün de halen sönmüş kraterlere rastlanmaktadır.²⁰⁹

3.4.2. Hazreti Lut’un Kavminin Helâk Edilişi

Sezai Karakoç birçok şiirinde Lut kavminin helâk edilmesine atıf yapmıştır:

“Kış Anıtı” adlı şiirinde, geçmişte helâk edilen şehirlerden bahsedilir. Bu şehirlerden “kimi göğe çekilmiş/ kimi yedi kat yerin dibine batmıştır.” Hazreti Lut’un kavminin helâk edildiği şehrin, “Sodom”un ismi verilmemiştir. Şair, “Lût şehri ansızın gelen gök sesidir”²¹⁰ mısraıyla “gök gürültüsü”nü, helâk oluşun simgesine dönüştürmüştür.

Hızır ile Kırk Saat’in “32.” saatinde Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in miraç hadisesi anlatılmaktadır. Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem o gece peygamberlere imamlık yaparak namaz kıldırmıştır. Şiirde peygamberler, kendilerine ait hususiyetler ve önemli hadiselerle yer almaktadır.

“Lût da gelmişti/ Tuz diye bağırmıştı”²¹¹ mısralarında, Hazreti Lut’un kavminin helâk edildiği “Ölü Deniz”e ve dolayısıyla helâk edilen Hazreti Lut’un kavmine atıf yapılmıştır. Hazreti Lut’un “tuz” diye nida etmesi, “bağırması” çağımızın insanlarına bir sesleniş gibidir: Ey insan! Helâk olmak istemiyorsan sesimize kulak ver, Allah’a iman et. Kurtuluş ancak O’ndadır. “Tuz”nidâsı, içimizde helâk olan kavimlerin ürpertisini tutuşturur.

²⁰⁸ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 230

²⁰⁹ **a.e.**, s.213-236

²¹⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 160-161

²¹¹ **a.e.**, s. 262

Aşağıdaki mısraların yer aldığı, **Alınyazısı Saati**'nde de, şair, Hazreti Lut'un kavminin helâk edilmesi hadisesine atıfta bulunmuştur.

“Ve yatırlar kaçıyor geceleri
Boşaltıyorlar işgal edilmiş bir şehri boşaltır gibi
Kaçıyorlar Lût şehrinden kaçır gibi
Tuz heykele dönüşmemek için Tanrı gazabıyla”²¹²

Bu mısralarda, Kudüs'te yaşanan zulmün artık katlanılamaz olduğu vurgulanır. Helâk olan bir şehir gibidir Kudüs ve kaçış, “Hazreti Lut'un şehrinden kaçış” gibidir. Kaçmanın tam vaktidir “Tuz heykele dönüşmemek için Tanrı gazabıyla”.²¹³ Çünkü Kudüs, masum insanlara zulmedenlerin olduğu bir şehirdir.

Kudüs, sonraki mısralarda kişileştirilmiş ve Allah'a yönelip dua eden, hüküm isteyen bir insan suretine bürünmüştür: “Tanrı katına varmış/ İki elini kavuşturup divana durmuş/ Hüküm istemiş”²¹⁴ tir. Kudüs'ün insan suretinde el açması, imgesel bir boyut kazanması, zulmün son raddesine gelince Allah'a yönelerek, “Artık onlarla benim aramdaki hükmünü sen ver” diye nidâ eden, necât isteyen peygamberlerin hallerini hatırlatmaktadır. Son sınırı aşan birçok kavim bu nidâlar, yakarışlar sonrası helâk edilmiştir.

3.5. HAZRETİ İSMAİL

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti İsmail'in kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

²¹² a.e., s. 628

²¹³ a.e., s. 628

²¹⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 629

3.5.1. Hazreti İsmail'in Peygamberliği

Hazreti İsmail, Hazreti İbrahim'in oğludur. Hazreti İbrahim Firavunlar diyarı Mısır'a hicret ederek orada da Hak dini tebliğ etmiştir. Daha sonra ise eşi Sâre ve Hacer ile birlikte Şam tarafına doğru giderler. Hazreti İbrahim'in çocuğu olmayınca Sâre validemiz nebiye Hazreti Hacer'le evlenmesini teklif eder. Ancak bu evliliğe vesile olan Sâre validemiz, Hazreti İsmail'in doğumundan sonra Hazreti Hacer validemizi kıskanmaya başlayarak onu istemediğini söyler. Hazreti İbrahim de (vahiy doğrultusunda) henüz süttten kesilmemiş oğluyla beraber Hacer validemizi Mekke'ye bırakır.²¹⁵

“Sâre validemiz vesileydi, Hazreti İsmail'in Kâbe'nin gölgesinde büyümesi gerekiyordu. O, kendi neslinden gelecek Son Nebi'ye hazırlayacaktı. Bundan dolayı da mutlaka Mekke'ye gitmesi, orada yaşaması, o havayı teneffüs etmesi gerekiyordu.”²¹⁶ Hazreti Hacer ve Hazreti İsmail'e kaldıkları ıssız vadide zemzem bahşedildi²¹⁷ ve “zemzem kuyusunun yakınlarına yerleşmelerinden sonra Cürhümlüler de Mekke'ye yerleştiler. Zaten Cenab-ı Hakk, bu beldeyi bir medeniyet beşiği yapmayı murad etmişti. Cürhümlülerin yerleşmesiyle birlikte Mekke bir yerleşim yeri oldu.”²¹⁸

Hazreti İbrahim bir zaman, üst üste üç gün rüyasında Hazreti İsmail'i boğazlamaya giriştiğini görür. (Peygamberlerin rüyası vahiy hükmündedir.) Hazreti İsmail'e rüyasını anlatır: “Yavrucuğum, ben rüyamda seni boğazlamaya giriştiğimi görüyorum, nasıl yaparız bu işi, sen ne dersin bu işe?”²¹⁹ der. Hazreti İsmail cevap verir: “Babacığım! Hiç düşünüp çekinme, sana Allah tarafından ne emrediliyorsa onu yap. Allah'ın izniyle benim de sabırlı, dayanıklı biri olduğumu göreceksin!”²²⁰ Bunun üzerine oğlunu son kez bağrına basıp vedalaştıktan sonra Hazreti İbrahim bıçağı oğlunun boğazına dayar, ancak bıçak kesmez. Tekrar tekrar dener ama bıçak yine kesmez. Ardından Hazreti İbrahim'e imtihanı kazandığı bildirilerek kurbanlık bir koç gönderilir. Teslimiyet abidesi Hazreti İsmail daha sonra Mekke ve Amelika halkına peygamber olarak gönderilmiştir. Allah-u Teâlâ, Hazreti İsmail'e en yakınlarından başlamak

²¹⁵ a.e., s. 184-192

²¹⁶ a.e., s. 238

²¹⁷ a.e., s. 184-192

²¹⁸ a.e., s. 239

²¹⁹ a.e., s. 193

²²⁰ a.e., s. 193

üzere namazı ve zekâtı emretmesini vahyeder. Hazreti İsmail vefat ettiği zaman yüz otuz yedi yaşındadır.²²¹

3.5.2. Hazreti İsmail ve Kurban İmtihanı

Aşağıda yer alan mısralar “Köpük” adlı şiirde geçmektedir. Bu mısralarda “Hazreti İsmail’in Peygamberliği bahsinde” ayrıntısıyla ele aldığımız Hazreti İsmail’in kurban edilmesi imtihanına atıf yapılmıştır.

“Her yönden bir ses yükselir bu karanlık nedir
Kurban kesilirkenki karanlık
İbrahim’in bıçağındaki karanlık loşluk aydınlık
Keskin ışık
İsmail
İsmail bir çocuk başından serçe geçen
Mavi bir gül nöbeti sertçe geçen
Omzundan arşlar dökülen”²²²

Kurban imtihanı Allah’a itimadın, tevekkülün, iradenin ön plana çıktığı bir imtihandır ve imtihanda Hazreti İsmail tam bir teslimiyet abidesidir. O yüzden belki de, karanlık ve ışık iç içedir. Karanlık vardır ancak “aydınlık”da vardır, çünkü teslimiyet abidesi olarak nefesine boyun eğmeyen, “keskin ışık/ İsmail”²²³ vardır.

Karanlık şeytanî olanı temsil eder. Bu karanlık, ancak Allah’a yakın olmakla aşılır, dağıtılır. Karakoç da bu imtihanın, karanlığın aşıldığı bir imtihan olduğunu ifade etmekte ve “karanlığı yırtmanın” ancak Allah’a güvenmekle olacağını söylemektedir.

²²¹ a.e., s.237-243; 192-200

²²² Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s. 132

²²³ a.e., s. 132

Sezai Karakoç, Hazreti İsmail ve Hacer validemize bahşedilen zemzem vesilesiyle Mekke'nin medeniyet merkezi olmasının, "kurban psikolojisi" olarak ifade ettiği teyakkuz halinde bulunmakla ve Allah'a itimat etmekle bahşedilen bir lutüf olduğuna dikkat çekmiştir:

"Bıçak ve kurban psikolojisinde yine de ruh serinliğini ve soğukkanlılığını muhafaza edebilmek. Tanrıya güvenini yitirmeme. Bekleme ve umma. Tanrı için, Tanrı inancı için bir işaret belirleme. Ve o işaret çerçevesinde bir kent örme. Kentleri uygarlıklara, uygarlıkları kent ruhuna bağlama. Böylece hakikate sürekli olarak şahit olma. Sonsuzluğun, ebediliğin kıyısında yaşayarak karanlığı yırtma. Gelip de kaplayacak olan şeytan egemenliğini yırtma. Ona karşı direnme."²²⁴

"Dördüncü Ayın"de geçen aşağıdaki mısralarda da Hazreti İsmail'in kurban edilmesi imtihanına atıf yapılmıştır.

"Ayın bir kurban ayını

Ölüp dirilme töreni

Ruhu diriltme şöleni"²²⁵

Bu mısralarda "kurban", "ölüp diriltme töreni/ ruhu diriltme şöleni"²²⁶ olarak tanımlanarak kurban imtihanının "insanın dirilişine vesile oluşuna dikkat çekilmektedir.

Karakoç, kurban imtihanının metafizik özgürlüğe götüren bir yol olduğunu ifade etmiştir. Allah'a teslim olmakla nefs-i emmarenin boyunduruğundan kurtulan insan, Karakoç'un deyimiyle "metafizik özgürlüğünü"²²⁷ elde etmiş olur:

"Bıçak ve kurbanın karşılıklı alışverişinden insanın metafizik özgürlüğü doğacaktır. Tarihi ve sosyal özgürlüğü de bundan fişkılabilir ancak. Metafizik özgürlük, Tanrı dışında

²²⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.74

²²⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 503

²²⁶ **a.e.**, s. 503

²²⁷ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.76

ruha hükmedici güç tanımamaktır. Tanrıya teslim oluş, fâni teslimiyetlerin sona erışı demektir.”²²⁸

Karakoç şiirde bahsettiği “kurban ayini”²²⁹ nin müminin sürekli yaşadığı bir psikoloji olduğunu ifade etmektedir. Bu imtihanı kaybeden, şeytana yenilmiş olur:

“Hakikat erinin bu dünya hayatı, aslında, sürekli bir kurban töreni ve ayinidir. Kim bu çizgiden çıkarsa, imânına şeytanın musallat olmasından korksun.”²³⁰

Bunun yanı sıra, müminin Allah’a yakınlığını sürekli sorgulaması ve O’na yakın olmaya vesileler araması gerektiğini Karakoç birçok yazısında ifade etmiştir. Karakoç’a göre bu “teyakkuz” hali insanı dolayısıyla toplumu diriltecek olandır. **Yitik Cennet**’te bu teyakkuz hali “kurban psikolojisi” olarak tanımlanmıştır:

“Bıçak ve kurban psikolojisini sürekli olarak toplumun üstünde kutsal bir bayrak gibi, insanlığın üstünde bir diriliş sancağı gibi taşımak.”²³¹

Kurban imtihanını geçmek için mümin, her zaman Allah ile yakınlığını korumalıdır. Şeytanın bu yakınlığa zarar vermesine, Allah’la irtibatını koparmasına izin vermemelidir. Çünkü nefis, her zaman saldırmakta, şeytan mütamadiyen insanla uğraşarak imtihanı kaybetmesi için çabalamaktadır. İnsan, nefisine yenilmemek için her zaman Allah’a yaklaşmanın çarelerini aramalıdır. Namaz ve orucun yanı sıra Allah’ı anlamaya yöneltecek bir gayeyi hayatının merkezine yerleştirmeli ve daima canlı olabilmek için çareler aramalıdır. Çünkü dirilmeyen dirilişi çağırılmaz ve insan, Allah’a yakınlık (kurbiyet) ve teslimiyetle imtihanları aşabilir.

Hızır ile Kırk Saat’in “16.saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda, kurban bayramı tasviri yapılarak “kurban”ın mahiyeti sorgulanmaktadır.

“Şekere alışmış akrebi öldürmezsen

Şekerden zehir yapacaktır

Çocukların için bunu iyi bil

²²⁸ a.e., s.76

²²⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 503

²³⁰ a.e., s.72

²³¹ a.e., s.74

Bu öldürdüğüm çocuk için bir örnektir
Her yaz bahçelerde binlerce akrep öldürülecektir
Geziye çıkan çocuklar için
Gün görmemiş menekşeler derilecektir
Baharı gecikmiş kentler için
Kurban bayramında ortalık ışımadan uyanılır lâmbalar yakılır
koyunlar üstüne bir ışık düşer dağ ışığından önce
Kurban bıçak sesini duyar horoz sesinden önce

Saatlarını çabuk tüket ey ulu gece
Kurban bayramıdır en derin bayram bence

Bu ne uslu yumuşak yaratıklardır ki
Kilometrelerce
Günlerce
Yolu aşarlar sabah kuşluk öğle
İkinci ve çöldedirler akşamları
Ve sonra yorgun doldururlar çarşıları
Ve top patlamadan önce
Her biri başları gün doğusuna dönük
Bir evin önündedir
Çocukların önündedir
Çocuk ellerinden alırlar son dünya yeşilliğini
Bir bengisu gibi içerler
Son sularını

Saatlarını çabuk tüket ey kutlu gece

Kurban bayramıdır en derin bayram bence

Kur'an dinlemiş ve ondan boyun eğmişlerdir sanki

Yaşamın sırrına bizden önce ermişlerdir sanki

Kendilerini bir ses uğruna kurban vermişlerdir sanki

Ölmeden önce ölümden sonrasını görmüşlerdir sanki

Dağlarda yankılanmışlar derelerde ağarmışlardır sanki

Düşlerinde Mekke'ye varmışlardır sanki

Saatlerini çabuk tüket ayını ve yıldızlarını yak ey gece

Bizim kalbimizdeki kurbanlar tükenmeden önce”²³²

Şiir, “şekere alışmış akrebi öldürmezsen / Şekerden zehir yapacaktır”²³³ mısraıyla başlamaktadır.

“Çocukların için bunu iyi bil / Bu öldürdüğüm çocuklar için bir örnektir”²³⁴ mısraıyla, Hızır kıssasında ileride mü'min ailesini inkâra sürükleyeceğinden endişe edilerek öldürülen çocuğa atıf yapılmıştır.

Atıf yapılan Hızır kıssasında, ailesini küfre sürükleyeceğinden korkarak öldürülen çocukla “şekere alışmış akrebi öldürmezsen / Şekerden zehir yapacaktır”²³⁵ mısralarını birlikte düşününce akrebin, insanın ruhunu zehirleyecek onu Allah'tan uzaklaştıracak olan günahları ve belki de masivayı temsil ettiğini söyleyebiliriz. Masivâyla kalbini dolduran insanın da bir müddet sonra “nefs-i emmâre”nin tutsağı olması ve “zehirlenmesi” muhtemeldir.

²³² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.205-206

²³³ a.e., s.205

²³⁴ a.e., s.205-206

²³⁵ a.e., s.205

Bu mısraları, kötülüğü emrederek bizi zehirleyecek olan nefis-i emmârenin, Hızır kıssasında aileyi küfre sürüklemesini diye öldürülen çocuk gibi öldürülmesi gerektiğine işaret olarak görmekteyiz.

Bu mısraın, kurban edilme tasvirinin öncesinde olma sebebi “kurban” kavramına Karakoç’un yüklediği anlamla ilişkilidir. Hazreti İsmail ve Hazreti İbrahim’in yaşadığı kurban imtihanı Karakoç’a göre “irade imtihanı”²³⁶dır. “Kurban” da Karakoç’un ifadesiyle: İnsanın kendisine en sevgili nefisini, “hakikat önünde kurban etmeye razı gelmesi”²³⁷ anlamına gelmektedir. Bu da insanın Allah’tan uzaklaştıran masivadan uzaklaşması ve O’nun rızasını aramasıyla gerçekleşir.

Dolayısıyla öncelikli olarak Allah’tan uzaklığı yenerek nefis-i emmârenin tutsağı olmamaya işaret edilmiştir. İlerleyen mısralarda da kurbanın simgesel değeriyle ilişkili olarak insanın “nefsini Allah için kurban etmesi”ne ve bunu gerçekleştirmenin yollarına dikkat çekilecektir.

Kurban bayramı yaklaşmaktadır. “Kurban bayramında ortalık ışımadan uyanılır lâmbalar yakılır.” Kurbanlıklar tasvir edilir, çok yol gitmelerinden söz açılır, uysallıkları dile getirilir.

Bıçakla buluşmadan önce “çocuk ellerinden alırlar dünya yeşilliğini / bir bengisu gibi içerler/ son sularını”. Bu mısralarda geçen “bengisu”, ölümsüzlük şerbetidir. Ölümsüzlük şerbeti, Allah’a hakiki manada kul olmak, kalbini O’nun tecellisine açık hale getirmekle ancak içilebilir. Allah’a teslim olanlar da bu kurbanlıklar gibi bengisu içerek sonsuzu çağırarak, dirilecek, “fani” oluşun kıskacından kurtulacaktır.

Kurbanlıkların kurban edildiği sahnenin tasviri, tüm inanmışları Allah’a kurban olmaya çağıran bir sesleniştir âdeta. Kurbanlıklar: “Kur’an dinlemiş ve ondan boyun eğmişlerdir sanki / Yaşamın sırrına bizden önce ermişlerdir sanki/ Kendilerini bir ses uğruna kurban vermişlerdir sanki/ Ölmeden önce ölümden sonrasını görmüşlerdir sanki”²³⁸

Kurbanlıklar, “Kur’an dinlemiş ve ondan boyun eğmişlerdir sanki” mısraı, Kur’ân-ı Kerîm’i dinlemenin hakiki olarak ilâhî kelâma kulak vermenin, Allah’a boyun eğmeyi (itaat etmeyi) sağlayacağına işaret eder.

²³⁶ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.70

²³⁷ **a.e.**, s.72

²³⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.205-206

Bu teslimiyet, insanı dirilişe götürecektir. Çünkü diriliş, hayatın hakiki amacını bulmaktır. Allah'a yaklaşmak O'na hakiki manada kul olmak, teslim olmaktır. Karakoç'un ifadesiyle: "Diriliş, bir ayrılışın, islâmdan ayrılışın sona eriş, kavuşmanın, ona yeniden kavuşmanın başlangıcıdır. Diriliş, bir düşüştür çıkış ve kurtuluştur. Acı deneylerden sonra, varoluşun gerçek anlam ve amacına dönüştür Diriliş"²³⁹

Bu acı deneyleri yaşamak, "metafizik özgürlüğü" çağıracaktır. Karakoç "metafizik özgürlük" söylemiyle açıkladığı, bu fani oluştan sıyrılmamanın yegâne yolunu, **Yitik Cennet**'te tafsilatlı olarak anlatır:

"Bıçak ve kurbanın karşılıklı alışverişinden metafizik özgürlük doğacaktır. Tarihî ve sosyal özgürlüğü de bundan fıskırabilir ancak. Metafizik özgürlük, Tanrı dışında ruha hükmedici bir güç tanımamaktır. Tanrı'ya teslim oluş, fâni teslimiyetlerin sona eriş demektir."²⁴⁰

Bu teslimiyetin ruhuna getirdiği inşirâhı, "âb-ı hayat"ı yudumlayan insan, teslimiyet zamanının bir an önce gelmesini arzu edecek, her an o teslimiyeti gözleyecektir. Bu yüzden şiiirde de, saatlerin bir an önce tüketilmesi ve kurban bayramının (sembolik değeriyle söyleyecek olursak: Allah'a kurbiyetin, yakınlaşma ve teslim oluşun) bir an önce gelmesi arzu edilmekte, o vakte iştiyâk duyulmaktadır:

"Saatlerini çabuk tüket ayını ve yıldızlarını yak ey gece" İşte bu sebeple Karakoç'a göre, kurban bayramı, "en derin bayramdır."

Karakoç "kurban" imtihanını nefis mücadelesinin yanı sıra medeniyet perspektifinden de ele almış ve "hakikat medeniyeti"nin de Hazreti İbrahim'lere ihtiyacı olduğunu dile getirmiştir:

"Nasıl, her mümin kendi içinde kendisine bir oğuldan daha sevgili olan nefsin hakikat önünde kurban etmeğe razı olmadığı sürece kendine açık ilerleyiş yolunu bütünüyle almış sayılmazsa, hakikat medeniyetinin de, her an kendi içinde özeleştiri yapan, ruh tıkanıklık ve tükenikliklerinin karşısına kılıçla, ateşle dikilen bir İbrahim'e ihtiyacı vardır."²⁴¹

²³⁹ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s. 24

²⁴⁰ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.76

²⁴¹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 72

Karakoç medeniyet perspektifinden “kurban”ın mahiyetini sorgulayarak medeniyeti yaşatan kurbanlarının da “kendini medeniyete adayan sanatçılar, bilim adamları, askerler, devlet adamları, inanç kahramanları”²⁴² olduğunu ifade etmiştir.

3.6. HAZRETİ YAKUB

Bu başlık altında öncelikli olarak Hazreti Yakub’un kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir

3.6.1. Hazreti Yakub’un Peygamberliği

Hazreti Yakub, Hazreti İshak’ın oğludur. Filistin civarında dünyaya gelmiştir. Annesi, Hazreti Yakub’un ikiz kardeşi Ays’ın ona zarar vermesinden endişe ederek uzaklaşmasını isteyince, Hazreti Yakub Irak civarında bulunan dayısının yanına gitmek üzere yola çıkar. O gece rüyasında meleklerin kendisini göğe yükseltip Allah’ın huzuruna çıkardığını, Allah’ın kendisini mübarek kılıp soyunu çoğaltacağını söylediğini görür. Hazreti Yakub, bu müjde dolu rüyayı gördüğü yere mescid yapar. Bu mescid Kudüs’te “Mescid-i Aksa”nın bulunduğu yerdir.²⁴³

Hazreti Yakub’un dört eşinden biri olan Rahel, Yusuf ve Bünyamin’in annesidir. Hazreti Yakub Hazreti Yusuf’un yanına Mısır’a gittikten sonra yirmi dört yıl sonra, 147 yaşında vefat etmiştir. Hazreti Yakub ile ilgili bilgiler daha ayrıntılı olarak Hazreti Yusuf kıssasında geçmektedir. O yüzden burada bu kadar malumatla iktifa edeceğiz.²⁴⁴

3.6.2. Hazreti Yakub’un Teslimiyeti

Hızır ile Kırk Saat’in “15. Saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Yakub’un kıssasına telmih bulunmaktadır.

²⁴² a.e., s.72

²⁴³ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.249-250

²⁴⁴ a.e., s.250-252

“Ben İbrahim’in sır kâtibi

Yakub'un dedektifi

Yusuf'un hapishane arkadaşı

Düş yorumu öğretmeni”²⁴⁵

Hazreti Yakub’un on iki oğlu vardır. Bunlardan Bünyamin ve Hazreti Yusuf öz kardeş, diğerleri ise baba itibariyle kardeştir. Hazreti Yusuf bir gün rüyasında on bir yıldız, güneş ve ayın kendisine secde ettiğini görür. Bu rüya, kardeşlerinin kıskançlığını arttırarak Hazreti Yusuf’a tuzak kurmalarına sebep olur. Önce Hazreti Yusuf’u öldürmeyi planlar, daha sonra ise kuyuya bırakmakla ittifak ederler. Babalarına Hazreti Yusuf’un kanlı gömleğini getirerek onu kurdun yediğini söylerler. Hazreti Yakub, “Artık bana düşen, bir sabr-ı cemildir.” diyerek Allah’a sığınır.²⁴⁶

Hazreti Yusuf’un hasretinden Hazreti Yakub’un gözlerine ak düşmüş, göremez olmuştur. Oğulları babalarının durumundan endişe eder. Ancak Hazreti Yakub vahiy yoluyla bilgi sahibi olduğunu ve Allah’tan asla ümit kesmediğini söyler.

“Oğulları şöyle dediler: ‘Ömrün geçti gitti, hâlâ Yûsuf’u dilinden düşürmüyorsun. Vallahi ‘Yûsuf!’ diye diye kederden eriyeceksin veya büsbütün ölüp gideceksin’ ‘Ben’ dedi, ‘Sıkıntımı, keder ve hüznümü sadece Allah’a arz ediyorum. Hem sizin bilmediğiniz birçok şeyi Allah tarafından vahiy yolu ile biliyorum. Evlatlarım, haydi gidiniz, bütün duyularınızı, hislerinizi kullanarak var gücünüzle Yûsuf ve kardeşi hakkında bilgi edinmeye çalışınız. Allah’ın rahmetinden asla ümidinizi kesmeyiniz. Çünkü kâfirler gürûhu dışında hiç kimse Allah’ın rahmetinden ümidini kesmez.’”²⁴⁷

Hazreti Hızır, Kur’ân-ı Kerîm’de, hikmet ilmi verilen, Hazreti Musa ile yolculuk yapan kişi olarak geçmektedir. Hızır’ın başka bir hayat mertebesinde yaşadığına inanılır. Şiirde Hazreti Hızır’ın belki de en ihtiyaç duyduğu kişilere

²⁴⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.203

²⁴⁶ Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, (Tercüme ve Dipnotlar: Şadi Eren), 2. Cilt, Selsebil Yayınları, 2011, s.391-400

²⁴⁷ Yûsuf 12/85-87

bürünerek peygamberlerin yanında olduğunu görmekteyiz. Hazreti Yusuf'un zindan hayatında yanında olan Hazreti Hızır, oğlunun yaşadığına inanan Hazreti Yakub'un da dedektifi olmuştur.

Peygamberlerin rüyası vahiy hükmündedir. Hazreti Yakub da Hazreti Yusuf'un yaşadığına ve yıllar önce gördüğü rüyanın gerçekleşeceğine inanmaktadır. Nebi, Allah'a tam manasıyla teslim olmuştur.

3.7. HAZRETİ YUSUF

Bu başlık altında öncelikli olarak Hazreti Yusuf'un kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir

3.7.1. Hazreti Yusuf'un Peygamberliği

Hazreti Yusuf, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellemin "Kerîmoğlu, kerîmoğlu, kerîmoğlu, kerîm, İbrahim Halîlullohoğlu, İshakoğlu, Yâkuboğlu, Yusuf'tur."²⁴⁸ diye methettiği peygamberdir.

Diğer peygamber kıssaları farklı surelerde yer alırken, Hazreti Yusuf'un Kur'ân-ı Kerîm'de "en güzel kıssa"- ahseul kasas - olarak nitelenen kıssası, tarihi bir sıra içerisinde ve tafsilatlı olarak yalnız Yusuf suresinde yer almaktadır. Bu sure, Mekke'de nazil olmuştur. 111 âyettir.²⁴⁹

Bu sure, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve selleme, Yahudi âlimlerin Yusuf kıssasını sorması sonrası nazil olur. Hazreti Yusuf, Hazreti Yakub'un oğludur. Hazreti Yakub'un on iki oğlu vardır. Bunlardan Bünyamin ve Hazreti Yusuf öz kardeş, diğerleri ise baba itibariyle kardeştir. Hazreti Yusuf bir gün rüyasında on bir yıldız, güneş ve ayın kendisine secde ettiğini görür. Bu rüya, kardeşlerinin kıskançlığını arttırarak Hazreti Yusuf'a tuzak kurmalarına sebep olur. Önce Hazreti Yusuf'u öldürmeyi planlar, daha sonra ise kuyuya bırakmakla ittifak ederler. Babalarına Hazreti Yusuf'un kanlı gömleğini getirerek onu kurdun yediğini

²⁴⁸ Tirmîzî, **Câmiu's-sahih**, Yusuf /1

²⁴⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, 253

söylerler. Hazreti Yakub, “Artık bana düşen, bir sabr-ı cemildir.” diyerek Allah’a sığınır.²⁵⁰

Hazreti Yusuf kuyuya atıldığı zaman, Hazreti Cebrail ona kurtulacağını bildirir. Daha sonra Mısır’a doğru giden bir kabile Hazreti Yusuf’u kuyudan çıkararak Mısır hazine bakanı Azîz’e satar. Aziz’in hanımı, olgunluk çağına eriştiğinde Hazreti Yusuf’a meyletmiş, Hazreti Yusuf ise Allah’a sığınarak kadından kaçmıştır. Kaçarken onun ardından koşan Aziz’in hanımı Hazreti Yusuf’un gömleğini arkadan yırtar. Tam o esnada Aziz’i karşısında görür ve Hazreti Yusuf’a iftira atar. Bir süre sonra Aziz’in hanımı, Hazreti Yusuf’u istediği gibi davranmazsa zindana attırmakla tehdit eder. Hazreti Yusuf , “Zindan, bunların beni davet ettikleri şeyden bana daha sevimlidir.”²⁵¹ diyerek Rabbine niyaz eder. Halkın Hazreti Yusuf’u suçlu sanması ve olayı unutturmak maksadıyla, nebiyi zindana atarlar. İffet abidesi zindanda yedi yıl kalır.²⁵²

Zindana onunla birlikte hükümdarın ekmekçisi ve şarapçısı da girer. Bir gün bu iki saray görevlisi Hazreti Yusuf’dan rüyalarının te’vilini isterler. Hazreti Yusuf rüyaları, birisinin görevine geri döneceği birisinin de asılacağı şeklinde yorumlar. Zindandan çıkacağını düşündüğü kişiden çıktığında hükümdara durumundan bahsetmesini ister. Ancak o kişi zindandan kurtulunca hükümdara Hazreti Yusuf’dan bahsetmeyi unuttur. Seneler sonra hükümdarın te’vil edilemeyen rüyasını yorumlamak için Hazreti Yusuf’un yanına gelir. Hazreti Yusuf, hükümdarın rüyasının yorumu olarak yedi sene boyunca sürecek olan bir kıtlık olacağını, ayrıca bu dönemden önce alınması gereken tedbirleri anlatır. Rüyanın yorumunu beğenen hükümdar, zindanda kalan nebiyi yanına çağırır. Ancak Hazreti Yusuf masumiyeti ispat edilene kadar zindandan çıkmak istemez.²⁵³

Hazreti Yusuf masumiyetinin ispat edilmesinin ardından hazinelere yetkili olarak görevlendirilir. Bu görevdeyken Hazreti Yusuf’un tavsiyeleriyle gerekli önlemler alınarak tahıl ambarları doldurulur. Kıtlık zamanı gelip çatığında Mısır,

²⁵⁰ Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, (Tercüme ve Dipnotlar: Doç. Dr. Şadi Eren), 2. Cilt, Selsebil Yayınları, 2011, s.391-400

²⁵¹ Yusuf 12/33

²⁵² Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, s. 400 - 415

²⁵³ a.e., s. 411-422

Şam ve çevresindekiler zahire almak için gelmeye başlar. Kuraklık Ken'an diyarına da isabet etmiştir. Hazreti Yakub'un, Bünyamin dışındaki oğulları (Hazreti Yusuf'un kardeşleri) da zahire almak için bu hususta yetkili olan Hazreti Yusuf'a müracaat ederler arasındadır. Ancak onlar seneler sonra Hazreti Yusuf'u tanıyamazlar.²⁵⁴

Sonrasında Hazreti Yusuf kardeşlerine kendisini tanıtır. Kardeşleri geçmişteki hatalarından dolayı pişmanlık duymaktadır. Hazreti Yusuf: "Bugün size bir kınama yoktur" diyerek onları affeder. Daha sonra Hazreti Yusuf'un annesi ve babası da Mısır'a gelir. Nebi onları tahtın üzerine oturtur, diğerleri de nebiyi selamlarlar. Ve böylece Hazreti Yusuf'un rüyası gerçekleşmiş olur.²⁵⁵

3.7.2. *Ahsenü'l Kasas (En Güzel Kıssa)*

Sezai Karakoç şiirlerinde, Kur'an-ı Kerim'de "ahsenü'l-kasas" nitelemesiyle yer alan²⁵⁶ Hazreti Yusuf'un kıssasını yoğun çağrışım imkânlarıyla kullanmıştır. **Taha'nın Kitabı**'nda, Hazreti Yusuf kıssasına: "Kalp Yakup ve Yusuf öyküsünden boş"²⁵⁷ mısrayla atıf yapılmıştır.

"Bir felç geldi gökten ve topraktan

Doğudan batıdan

Kollara bir zincir gibi yapışan

Ayakları ateşin gıcirtısıyla yakan

Kalb Yakup ve Yusuf öyküsünden boş"²⁵⁸

Bu şiirde geçen "Taha mücerret manâda ' insan'dır. Dolayısıyla, kitapta anlatılan serüven, hem bireysel anlamda şairin (Sezai Karakoç'un), hem de evrensel anlamda 'insan'ın serüvenidir."²⁵⁹

²⁵⁴ a.e., s. 416-423

²⁵⁵ a.e., s. 422 448

²⁵⁶ Ömer Faruk Harman, "Yûsuf" maddesi, **İslam Ansiklopedisi**, 2013, Cilt 44, s. 1

²⁵⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, 7. baskı, Diriliş Yayınları, 2009, s. 352- 353

²⁵⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 352- 353

Bahar, kâinatın canlandığı, dirildiği zamandır. Baharın gelmesi mana itibariyle dirilmeyi sembolize eder. Ancak şiiirde, bahar geldiği halde şehirde “kuruyan nehirler” vardır, “menekşeler bile açmamış”tır.²⁶⁰ Bu durum, “gökten ve topraktan” felcin gelişinin tasviridir. Burada bahsedilen felç, Taha’ya değil şehre gelmiştir. Bu durumu, hem şiiirdeki tasvirden hem de “Ölen şehirlerdir Taha değil” mısraından anlamaktayız.

Ölümün Taha’nın şahsında olmayışıyla kastedilen: Uygarlığın ölse de, o uygarlığı yeniden kuracak olan “insan (Taha)” ın ölmeyeceğidir.²⁶¹

Taha’nın ölmemesi demek, uygarlığın hakikatle bağını koparmaması, o özün varolmaya devam etmesi anlamına gelmektedir. Karakoç’a göre, “Canlılığını bütün bütüne ilgisini kesmemiş bir uygarlığın her zaman kurtuluş ümidi vardır.”²⁶²

Kişiler için olduğu kadar toplumlar için de asıl önemli olan düşmek değil, tekrar ayağa kalkabilmektir. Çünkü düştükten sonra bu hali kabullenmek, geri dönüşü olmayan bir noktaya getirmektedir düşeni.

Karakoç bu hali, “dirilmesiz ölüm” sözüyle karşılamaktadır. Şair, “dirilmesiz ölüm” ifadesiyle, düşüşün medeniyet perspektifinden değerlendirmesini şu şekilde yapar:

“Önemli olan bir medeniyetin düşüşü dirilmesiz ölüme dönüşmeden doğrulmasını bilmesidir. Böyle olursa, doğruluğun ve dirilişin bağımsızlığı gibi o uygarlığın ömür boyu yeni düşüştümlere karşı direnişini sağlayacaktır.”²⁶³

O halde, hakiki baharın gelmeyişinin, “kalbin boş olmasının” felçten de mühim olduğunu, çünkü kalbin boş olmasının insanı “dirilmesiz ölüme” götürdüğünü söyleyebiliriz.

Burada, şu soru karşımıza çıkıyor: O halde kalbi dolduracak olan nedir? Bu sorunun cevabı, iki ismin yan yana kullanılması ile verilmiş oluyor: “Yakub ve

²⁵⁹ Selahattin İpek, “Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha’nın Kitabı”, **Hece, Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.baskı, Özel Sayı: 5, 2010, s. 177,178

²⁶⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 351 -353

²⁶¹ Selahattin İpek, “Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha’nın Kitabı”, **Hece, Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.baskı, Özel Sayı: 5, 2010, s.184

²⁶² Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.52

²⁶³ a.e., s. 11

Yusuf.” Çözüm, problemin içinde gizlenmiştir. Bu iki nebi, (Karakoç’a göre) iki kıymetli hazinedir. Hazreti Yakub bir diğer peygamberin, Hazreti Yusuf’un babasıdır. Hazreti Yakub ’un evi” yakutun yakutu erdirdiği, kutsal emanet ocağıdır.”²⁶⁴

Felçle kuşatılan, “dirilmesiz ölüme” doğru gitmekte olan şehirde, kalbin Yakub ve Yusuf öyküsünden boş olması, bedenın cevherini yitirip madde ve mâna imtizâcının yok oluşu anlamına gelmektedir. Mânayı yitiren beden, madden de ölüme gitmekte “ölüm hayat halini almakta”²⁶⁵ dır.

İki “yakut”un, iki nebinin “öykü”²⁶⁶sünden boş olan şehir felçle kuşatılıyor ise, bu öykülerin hatırlanması yahut öğrenilmesiyle dirilişin gerçekleşeceğini ümit edebiliriz. Çünkü şüphesiz bu çetin savaşta “En büyük sancaktarlar, hakikat sancaktarları peygamberlerdir.”²⁶⁷

3.7.3. Hazreti Yusuf’un Zindana Atılması ve Rüya Tabiri

Gül Muştusu kitabında da Hazreti Yusuf kıssasına birçok gönderme yapılmıştır.

Aşağıda yer alan mısralarda gülün hakiki bir muştuya dönüşmesine şahit oluruz. Gül imajı, Hazreti Yusuf’un zindana atılması, rüyaları yorumlaması ve diriliş düşüncesiyle iç içe geçerek şiirde yer almaktadır.

Hazreti Yusuf kıssasıyla irtibatlı olan şiirin bu kısmında şair söze gülün “ölüm zindanına” pencere açması, zindanı dirilişe götüren bir yola dönüştürmesiyle başlar:

“Pencere açmış ölüm zindanına

Ve kapılar açmış doğum zindanına

²⁶⁴ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, 11.baskı, Diriliş Yayınları, 2009, s. 11

²⁶⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 352

²⁶⁶ Burada “öykü” kelimesi şiirde bu kelimesi yer almasından dolayı kullanılmıştır.

Diriliş ayazmasına
Yusuf'un hücreesine
Düş olmuş
Düşmüş asmalardan
Babil'in dudaklarından
Kudüs sarnıçlarından
Çalkantılar taşımış
Mısır'ın kızgın umutsuzluk akşamlarına
- Bahar gelmiş Yusuf
Çok düş gördük
Gül getirilmiş hapisaneyeye
Çok düş yorumladın ama
Henüz çıkamadık geniş
Ve aydınlık yeryüzüne
Bir gül getirilmiş
Ama aşamadık duvarları
Çıkamadık gül
Bahar ülkesine”²⁶⁸

Bu mısralarda Hazreti Yusuf'un zindana atılması ve rüyaları yorumlaması hadisesine atıf yapılmıştır. Hazreti Yusuf Mısır hazine bakanına Azîz'e satılmıştır. Olgunluk çağına eriştiğinde Azîz'in hanımı nebiye meyletmiş iffet abidesi ise ondan kaçmıştır. Talebini yapmazsa zindana atmakla tehdit edince Hazreti Yusuf şöyle nidâ

²⁶⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 388

eder: “Ya Rabbi! Zindan, bunların beni davet ettikleri şeyden bana daha sevimlidir.”²⁶⁹

Zindanda, Hazreti Yusuf yanındaki iki gencin rüyalarını tabir etmiştir. Şiirde, “çok düş yorumladın” mısraıyla telmihte bulunulan hadiselerden birisi de budur. Bu hadise âyette ayrıntılı olarak yer almaktadır.²⁷⁰

Gül, “ölüm zindanına pencereler, doğum zindanına kapılar”²⁷¹ açandır bu mısralarda. Bahar da gelmiştir ancak “gül, bahar ülkesine” bir türlü ulaşamaz. Şiirde bahara ulaşamayışın ıstırabıyla adeta Hazreti Yusuf’a nida edilerek: “Çok düş yorumladın, bizim de halimizin tevilini bildir.” denilmektedir.

Bahar, gül ve düş imgelerinin bir arada olmasının sebebini anlamak için Karakoç’un güle yüklediği anlamı açığa kavuşturmak gerekir.

Klasik edebiyatımızda “gül”, çağrışım gücü yüksek olmasıyla en fazla ismi geçen çiçektir.²⁷² Sezai Karakoç’un burada güle yüklediği anlamı, şairin önceki mısralarında görmek mümkündür:

Aşağıdaki mısralarda gülün gelişinin, baharın gelmesine bağlı olduğu anlaşılmaktadır:

“Sen engel olamazsın kış atlısı

²⁶⁹ Yusuf 12/ 33; KâdıBeydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, s. 409

²⁷⁰ “ Onunla beraber zindana iki delikanlı daha girdi. Biri, ‘ Ben rüyamda şaraplık üzüm sıktığımı gördüm’ dedi. Diğeri, Ben de rüyamda başımın üzerinde ekmek taşıdığımı gördüm. Bize bunun yorumunu haber ver. Şüphesiz biz seni iyilik yapanlardan görüyoruz’ dedi. Yûsuf dedi ki: ‘ Sizin yiyeceğiniz yemek size gelmeden önce onun ne olduğunu bildiririm. Bu, bana Rabbimin öğrettiklerindendir. Ben, Allah’a inanmayan ve ahireti inkâr eden bir milletin dinini bıraktım. Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub’un dinine uydum. Bizim Allah’a herhangi bir şeyi ortak koşmamız (söz konusu) olamaz. Bu, bize ve insanlara Allah’ın bir lütfudur, fakat insanların çoğu şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı ilahlar mı daha iyidir, yoksa mutlak hakimiyet sahibi olan tek Allah mı? Siz Allah’ı bırakıp; sadece sizin ve atalarınızın taktığı bir takım isimlere (düzmece ilahlara) tapıyorsunuz. Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm ancak Allah’a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye tapmamamızı emretmiştir. İşte doğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler. Ey zindan arkadaşlarım! (Rüyanızın yorumuna gelince,) biriniz efendisine şarap sunacak, diğeri ise asılacak ve kuşlar başından yiyecektir. Yorumunu sorduğunuz iş böylece kesinleşmiştir. ‘ Yûsuf, onlardan kurtulacağını düşündüğü kişiye, ‘ Efendinin yanında beni an’ ,dedi. Fakat şeytan onu kendisine hatırlatmayı unutturdu da bu yüzden o, birkaç yıl daha zindanda kaldı.” (Yûsuf 12/36-42)

²⁷¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 388

²⁷² İskender Pala, **Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü**, 17. basım, Kapı Yayınları, 2008, “gül” mad.

Bahar gelince gülün açılışına”²⁷³

Gül, ancak baharın gelişiyle gelmekte ve dirilişi getirmektedir. Buradaki dirilişin mahiyeti ise, “Gül peygamber muştusu peygamber sesi”²⁷⁴ mısrasıyla netlik kazanmaktadır. Karakoç’a göre dirilişi çağırarak “Diriliş sûru”nu üfleyecek olanlar, peygamberlerdir.²⁷⁵ Çünkü Karakoç’un düşünce dünyasında “diriliş”, İslam’a yeniden kavuşmak demektir.²⁷⁶

Hazreti Yusuf “çok düş görülmüş; çok düş yorumlamış”tır. Düşün yorumlanması tabiri, âyette “tevilü’l- ehadis”olarak geçmektedir ve esasen daha geniş bir manayı ihtivâ etmektedir.²⁷⁷

Düş görüldüğünün şuurunda olmak, uyanıldığını gösterir. Diriliş, ancak bu uyanıştan sonra gelmektedir. Çünkü Karakoç’a göre “uyanış”, içinde bulunduğu durumun farkına varmak; “diriliş”ise değişimin başlaması demektir.²⁷⁸ Böylece “bahar ülkesine”ulaştığı halde dirilişin gerçekleşmediğini gören şairin, yüzünü neden Hazreti Yusuf’a döndüğü anlaşılmaktadır.

Karakoç, hakiki manada dirilişe, ancak peygamberlerin yolundan gitmekle ulaşılabileceğinin şuurundadır ve bu yüzden uyanışın hemen ardından dirilişe götürecek sözleri beklercesine, yüzünü Hazreti Yusuf’a dönmektedir.

Hazreti Yusuf’un zindan günlerine telmihte bulunulan aşağıdaki mısralar, **Hızır ile Kırk Saat**’in “15. saat”inde yer almaktadır.

“Ben İbrahim’in sır kâtibi

²⁷³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 381

²⁷⁴ a.e., s. 379

²⁷⁵ Sezai Karakoç, **Günlük Yazılar III. Sûr**, 4. baskı, Diriliş Yayınları, , 1996, s. 11.

²⁷⁶ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, 8. baskı, Diriliş Yayınları, 2014, s. 24

²⁷⁷ Yusuf (as.) ‘a rüya tabiri öğretilmesi, âyette şu şekilde geçmektedir. “ Ve işte bunun gibi, Rabbin seni seçecek. Ve sana tevilü’l- ehadisten öğretecek.” (Yusuf 12/6) Rüya tabiri “tevilü’l-ehadis ” olarak yer alır. Burada kastedilenin, rüya tabirinden daha geniş bir manasının olduğu, Beydavi Tefsiri’nde şu şekilde izah edilmiştir: “Tevilü’l-ehadisten murat Allahın kitaplarının peygamberlerinin sünnetlerinin, hikmet erbabının (hükemanın) sözlerinin inceliklerini tevil de olabilir. ‘Batıl’ kelimesinin çoğulu “ebatil’ olması gibi, ehadis kelimesi de söz anlamındaki hadîs kelimesinin çoğuludur.” Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri** s. 393

²⁷⁸ Sezai Karakoç, **Günlük Yazılar II. Sütun**, 5. baskı, Diriliş Yayınları, 1999

Yakub'un dedektifi
Yusuf'un hapisane arkadaşı
Düş yorumu öğretmeni”²⁷⁹

Burada Hazreti Hızır kendi vazifesini izah etmektedir. Hazreti Musa ve Hazreti Hızır ²⁸⁰ kıssası, Kur’ân-ı Kerîm’de Kehf suresinde yer almaktadır. Hazreti Hızır, varlığın görünmeyen boyutunu ortaya çıkaran kader planındaki hikmetlerini ayân edendir.

Bu cihetle, Hızır’ın “Yusuf’un hapisane arkadaşı / Düş yorumu öğretmeni”²⁸¹ oluşunun, Hazreti Yusuf’a düş yorumunun öğretilmesinin kader planındaki hikmetine işaret ettiğini söyleyebiliriz. Nitekim Karakoç’a göre de Hazreti Yusuf’a düş yorumu öğretilmesi: “İlahi irade”nin hikmeti, hakiki güç ve kudret sahibinin yalnızca Allah olduğunun göstergesidir. ²⁸²

Karakoç’a göre hükümdar, onu “içten yakalayan ilâhî irade” ²⁸³ nin göstergesi olarak gördüğü düşün yorumunun peşine düşecek ve çözümleyemediği rüyanın yorumcusunu arayacaktır. Hazreti Yusuf rüyayı yorumlamakla kalmaz, ayrıca alınması gereken tedbirleri de alır. Bu duruma razı olmak mecburiyetinde kalmaları, Karakoç’a göre, Mutlak Kudret’e boyun eğiş anlamına gelmektedir. “Böylece Yitik Cennet’in anahtarı yeniden sahiplerinin eline geç(er).”²⁸⁴

3.7.4. Hazreti Yusuf’un Kardeşlerinin Mısır’a Gelişi

Karakoç’un **Hızırla Kırk Saat** adlı şiir kitabının “32. saat”inde miraç hadisesi tasvir edilmektedir. Hazreti Yusuf’un isminin geçtiği aşağıdaki mısralarda, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in Mescid-i Aksa’da peygamberlere

²⁷⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 203

²⁸⁰ “Allah Resûlu (s.a.v.) bu kulun isminin Hadr (Hazr) veya Hıdr (Hızır) olduğunu buyurmaktadır.” Ebû Abdullah Muhammed ibn İsmail el-Buharî, **el Câmiü’s-Sahîh**, Beyrut, Darü’l- Ma’rife, 18

²⁸¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 203

²⁸² Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.93

²⁸³ **a.e.** , s.93

²⁸⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.93

imamlık yaparak namaz kıldırması hadisesine atıf yapılmıştır. Bu mısralarda, her peygamber, kendisine ait mühim bir hadiseyle veya hususiyetle beraber yer almıştır.

“Yusuf da gelmişti

Sağ yanında Bünyamin'di”²⁸⁵

Hazreti İbrahim’in ateşle beraber anılarak, ateşe atılması hadisesine atıf yapılması gibi Hazreti Yusuf da kardeşi Bünyamin ile beraber anılmaktadır.

Beydâvi Tefsiri’nde Bünyamin, Hazreti Yusuf’un öz kardeşi olarak zikredilmektedir. Çünkü on iki kardeş arasında Hazreti Yusuf sadece Bünyamin ile ana-baba bir kardeştir. Diğerleri ile babaları dolayısıyla kardeş hükmündedir.²⁸⁶

Hazreti Yusuf’un kardeşleri, kıtlık yıllarında zahire almak için Hazreti Yusuf’un yanına giderler. Hazreti Yusuf ilk gelişlerinde istedikleri miktarda zahireyi verir. Ancak bir dahaki gelişlerinde tam zahire almak için eksiksiz olarak (yani Bünyamin’i de yanlarına alarak) gelmeleri gerektiğini söyler. Bunun yanı sıra zahire bedellerini yüklerinin içine koyar. Gittiklerinde tekrar gelmek için daha ciddi iştiyâk duyarak Bünyamin’le beraber tekrar zahire istemeye gelirler. Hazreti Yusuf kendisine vahiyle öğretildiği şekilde kardeşi Bünyamin’in yüküne kıymetli bir su kabı koyarak onu yanında alıkoyar. Üçüncü gelişlerinde ise kim olduğunu açıklar ve onları kınamadan affeder. Kıtlık yıllarındaki bu hadiselerde de Bünyamin, Hazreti Yusuf’un öz kardeşi olarak geçmektedir. “Yusuf’un yanına girdikleri vakit, kardeşini (Bünyamin’i) yanında alıkoydu. Dedi ki: Ben gerçekten senin kardeşimim! Dolayısıyla onların yaptıklarına sakın üzülme!”²⁸⁷

Hızır ile Kırk Saat’in ”24. saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda Hazreti Yusuf’un Mısır’da hazineden sorumlu olup zahire dağıttığı döneme atıf yapılmıştır.

285 Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, sf. 261

286“ Hani demişlerdi ki: Biz güçlü kuvvetli bir topluluk olmamıza rağmen, Yusuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgili.” (Yusuf Suresi 12/ 7.) Burada Yusuf’un kardeşlerinden murat Bünyamin’dir. Toplam on iki kardeş idiler. Hazreti Yusuf, Bünyamin ile ana-baba bir kardeş iken, diğer onuyla baba itibariyle kardeş idi.” Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, s. 394

287Yusuf Suresi 12/ 69; Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, s. 429

“İdris İshak ve Şit azığı

İlyas gölgesi

Bir Yusuf akşamı

İlerde bengisu doldurulmak için

Bünyamin'in yüküne saklanmış

Gümüş su tası”²⁸⁸

Hazreti Yusuf, Mısır'da hazinenin başına getirilmiştir. Kıtlık zamanı zahire almak için Mısır'a gelen kardeşlerinden Bünyamin'i alıkoymak için yüküne kıymetli bir su kabı (maşraba) koyar. Elbette bunlar hep ilâhî bir hikmete binaendir ve Hazreti Yusuf bunu, Allah'ın bildirmesiyle ve bildirdiği şekilde yapmaktadır. Âyette bu hadise şu şekilde yer alır:

“Yusuf'un huzuruna girdiklerinde; öz kardeşini yanına aldı ve ‘Bilesin ki ben senin kardeşinin, artık onların yaptıklarına üzülmeye’ dedi. (Yusuf) onların yüklerini hazırladığı zaman maşrabayı kardeşinin yüküne koydu! (Kafile hareket ettikten) sonra bir tellal: Ey kafile! Siz hırsızsiniz. diye seslendi. (Yusuf'un kardeşleri) onlara dönerek, Ne arıyorsunuz? dediler. Kralın su kabını arıyoruz; onu getirene bir deve yükü (bahşiş) var dediler. (İçlerinden biri:) Ben buna kefilim, dedi. Allah'a andolsun ki, bizim yeryüzünde fesat çıkarmak için gelmediğimizi siz biliyorsunuz. Biz hırsız da değiliz, dediler. (Yusuf'un adamları) dediler ki: Peki, siz yalancıysanız bunun cezası nedir? ‘ Onun cezası, kayıp eşya, kimin yükünde bulunursa işte o (şahsa el koymak) onun cezasıdır. Biz zalimleri böyle cezalandırırız ’ dediler. Bunun üzerine Yusuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini (aramaya) başladı. Sonra da onu, kardeşinin yükünden çıkarttı. İşte biz Yusuf'a böyle bir tedbir öğrettik, yoksa kralın kanununa göre kardeşini tutamayacaktı. Ancak Allah'ın dilemesi hariç. Biz kimi dilersek onu derecelerle yükseltiriz. Zira her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen birisi vardır. (Kardeşleri) dediler ki: ‘ Eğer o çaldıysa, daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı. ’ Yusuf bunu içinde sakladı, onlara açmadı. (Kendi kendine) dedi ki:

²⁸⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 228

Siz daha kötü durumdasınız! Allah, sizin anlattığınızı çok iyi bilir. Dediler ki: Ey Aziz! Gerçekten onun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizim birimizi alıkoy. Zira biz seni, iyilik edenlerden görüyoruz. Dedi ki: Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını yakalamaktan Allah'a sığınırız, o takdirde gerçekten zalimler oluruz!"²⁸⁹

Şiirde yer alan "bengisu" kelimesinin sözlükteki karşılığı, "âb-ı hayat"tır. Âb-ı hayat içinin ölümsüz olacağına inanılır.²⁹⁰ Hızır ve âb-ı hayat bu sebeple İslam uygarlığının, dirilişi getirecek olanın, dirilişin sembolüdür.²⁹¹ Şiirde Bünyamin'in yüküne saklanan gümüş su tasının, ileride bengisu dolduracak kap olduğu söylenerek burada atıf yapılan kıssanın diriliş çağrısına dâhil olduğuna işaret edilmektedir.

3.7.5. Gerçekleşen Rüya

Aşağıdaki mısralarda, Hazreti Yusuf'un rüyasının gerçekleşmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

"Yusuf gömleğinin yıkandığı kaynak ondandır

Mısır in kapıları onunla açılır"²⁹²

Hazreti Yusuf rüyasında, on bir yıldız, güneş ve ayın kendisine secde ettiğini görmüştür. Bu rüyanın gerçekleşmesi hadisesi Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir:

"(Hep beraber Mısır'a gidip) Yûsuf'un yanına girdikleri zaman, ana babasını kucakladı, ' Güven içinde Allah'ın iradesiyle Mısır'a girin! 'dedi. Ana ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar (Yusuf) dedi ki: ' Ey babacığım! İşte bu, daha önce (gördüğüm) rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Doğrusu Rabbim bana (çok şey) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ve

²⁸⁹ Yusuf 12/ 69-79

²⁹⁰ **Türkçe Sözlük**, (Hazırlayan: Şükrü Hâluk Akalın), s. 3

²⁹¹ Ahmet Demir, "Hızır Kırk Saat Üzerine Düşünceler", **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010, s. 355

²⁹² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 188-189

şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Şüphesiz ki Rabbim dilediğine lütfedicidir. Kuşkusuz O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir”²⁹³

Bengisu (âb-ı hayat) içenin ölümsüz olduğuna inanılır. Sezai Karakoç’un muhayyilesinde bengisu, Kur’an ikliminin diriltici soluğudur. Ancak bu soluk geldiği zaman insan hayâtiyet kazanabilir. Bunu Karakoç şu şekilde ifade eder:

“Tarih, Kur’an’dan gelen kevserle, âb-ı hayatla yıkanacak ve dirilecek. İnsanlığın üstünde diriliş lambası yeniden yanacak.”²⁹⁴

Böylece “bengisu” kavramına yüklenen sembolik değer daha net şekilde açığa çıkar. Hakiki dirilişe ancak “ilâhî irade”ye tâbi olmakla ulaşılabilir. Eğer O isterse, zindandan Mısır’ın kapıları açılır. Hazreti Yusuf’un gerçekleşen rüyası, külli iradenin, cüz’i iradeyi kuşattığının, ilâhî iradenin, bütün kudretlerin ötesinde olduğunun göstergesidir.

Karakoç, ilâhî iradeyi vurgulayarak, rüyanın gerçekleşmesi hadisesini şu şekilde yorumlamıştır: “Allah’ın peygamberi, öyle bir mertebeye ermiş ve daha doğrusu erdirilmiştir ki, baba Yakub da düşman Firavun da O’nun önünde eğilecektir, boyun eğecektir O’nun yasasına. Çünkü: Hazreti Yusuf’un önünde eğiliş, İlâhî İradenin önünde eğiliş olmuştur artık.”²⁹⁵

“Yusuf gömleğinin yıkandığı kaynak ondandır”²⁹⁶ mısraında da yine bengisunun sembolik değeri söz konusudur. Gömleğin yıkandığı kaynak, “bengisu”, vahiydir. Bu diriltici kaynaktır ruha şifa veren.

Beydavi Tefsiri’nde geçtiği üzere, Hazreti Yusuf’un gömleği, herhangi bir gömlek değildir. Rivayete göre bu gömlek, silsile halinde Hazreti Yusuf’a ulaşmıştır:

“Hazreti İbrahim ateşe atılırken elbisesi çıkarılmış idi, Cebrail (a.s.) O’na cennet ipeğinden bir gömlek getirip giydirdi, Daha sonra Hazreti İbrahim bu gömleği oğlu İshaka, o da oğlu Yakuba verdi. Hazreti Yakub da bunu Temîme’de Yusuf için hazırlamıştı. İşte

²⁹³ Yusuf 12/99-100

²⁹⁴ Sezai Karakoç, **Mağara ve Işık**, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1969, s. 62

²⁹⁵ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.90

²⁹⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 188-189

Hazreti Cebrail bu gömleği çıkarıp Yusufu giydirdi.”²⁹⁷ (kuyuya atıldığı zaman giydirilmiştir)

Bu gömlek Hazreti Yakub’un gözlerinin açılmasına da vesile olmuştur. Bu hadise, âyette şu şekilde yer almaktadır:

(Yusuf dedi ki) “Şu benim gömleğimi götürün de babamın yüzüne koyun, (gözleri) görecektir. Ve bütün ailenizi bana getirin.’ Kafile (Mısır’dan) ayrılınca babaları, (yanındakilere): Eğer bana bunamış demezseniz, inanın ben Yûsuf’un kokusunu alıyorum! dedi. (Onlar da), Vallahi sen hâlâ eski şaşkınlığındasın, dediler. Müjdeciler gelince, gömleği onun yüzüne koyar koymaz (Ya’kub) görür oldu. Ben size: ‘ Allah tarafından (vahiy ile) sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim ’ demedim mi! dedi.”²⁹⁸

“Kur’an’dan gelen kevser” Hazreti Yakub’un gözlerine şifa veren gömleğin kaynağıdır. Ayrıca bu kaynakla Mısır’ın kapılarının açılması, cüz’i iradeyi aşan ilâhî kudrete tâbi olmak anlamına gelmektedir. Bu cihetle Kur’an’dan gelen kevseri yudumlayarak ruhumuzun dirilişini gerçekleştirmeyi ümit edebiliriz.

3.8. HAZRETİ EYYUB

Bu başlık altında öncelikli olarak Hazreti Eyyub’un kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir

3.8.1. Hazreti Eyyub’un Peygamberliği

Hazreti Eyyub, anne tarafından Hazreti Lut’un, baba tarafından Hazreti İshak’ın soyundan gelmektedir. Hazreti Yakub’un eşi Hazreti Yakub’un kızıdır.²⁹⁹

Hazreti Eyyub’un çok zengin olduğu rivayet edilmektedir. Öyle ki Şam’a bağlı Beseniyye kasabası ona aittir.³⁰⁰

²⁹⁷ Kâdî Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri** s.397

²⁹⁸ Yusuf 12/93-96

²⁹⁹ Taberî, **Tarih**, cilt 1, s. 165-166; İbn Kesîr, Ebu’l-Fidâ İsmâîl, **el-Bidâye ve’n-Nihâye (el-Bidâye)**, I-XVI, Mektebü’l Meârif, Beyrut, t.y., cilt 1, s.128

³⁰⁰ İbnü’l- Esîr, **el- Kâmil**, 1/128

Hazreti Eyyub, çok zengin bir kimse iken yetmiş yaşındayken bir hastalığa yakalanır. Bu hastalığın tesiriyle zayıflar ve işlerini yapamaz hale gelir. Sahip olduğu mal, mülk ve evlatları kendisini terk eder. Hazreti Eyyub, belanın en şiddetlisinin nebilere, sonra da derecelerine göre diğer insanlara geldiğinin şuurunda olarak ağır hastalığından hiçbir zaman şikâyet etmez.³⁰¹

Nebi'nin hastalığı iyice ilerleyip kalbine ve diline ulaşmaya başlayınca sabır abidesi bu halin Allah'ı anmasına engel olacağından endişe ederek: “Ya Rab! Zarar bana dokundu. Bu hastalık dille zikrime, kalben de kulağıma engel oluyor.” diyerek Allah'a niyaz eder. Cenab-ı Allah da nebisinin duasını kabul ederek ona şifa verir. Bu hadise Kur'an-ı Kerim'de şöyle geçmektedir: “Eyyûb'a: ‘ Ayağını yere vur!’ dedik, İşte sana kullanıp yıkanacağın ve içeceğin soğuk bir su!”³⁰² Burada bahsedilmesi gereken bir husus vardır. Peygamberlere ait ismet, emanet, sıdk gibi belli hususiyetler vardır. Peygamberlerin fiziki yapısının kusursuz olması da bu hususiyetlere dâhildir. Dolayısıyla Hazreti Eyyub ızdıraplı bir deri hastalığına yakalanmıştır, ancak bu hastalıktan yaralarındaki kokudan dolayı halkın kendisinden uzaklaştığı doğru değildir. Hazreti Eyyub'un şifa bulmasının ardından 70 sene daha yaşayarak 140 yaşında vefat ettiği rivayet edilmektedir.³⁰³

3.8.2. Hazreti Eyyub'un Sabır İmtihanı

Hızır ile Kırk Saat'in “32.saatinde” yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Eyyub'un hasta oluşuna ve sabır imtihanına atıf yapılmıştır.

“Eyyûb da gelmişti
Kudüs iyileşmişti”³⁰⁴

³⁰¹ Hasan Yenibaş, a.g.e. , s. 316-318

³⁰² Sâd, 38/42

³⁰³ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 315-323

³⁰⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.261

Hazreti Eyyub ağır bir hastalığa tutulmuş ardından iyileşmiştir. Burada Kudüs kişileştirilmiş, bir insan hüviyeti kazandırılmıştır. Hazreti Eyyub'un hastalıktan şifa buluşu gibi Kudüs'ün de şifa bulduğu ifade edilerek hakiki manada şifa verenin Allah-u Teâlâ olduğuna işaret edilmiştir.

Aşağıdaki mısraların geçtiği **Hızır'la Kırk Saat**'in "4.saat"inde birçok peygamber kendilerine ait hususiyetlerle yer almaktadır.

“Demir ve Zebur ve ses ve öfke Davud'a aittir

Ve dert ve sabır ve yara

Ve yaraya dayanmak sanatı Eyyûb'un işi”³⁰⁵

Demiri işleyen, Zebur'un verildiği Hazreti Davud, “Demir ve Zebur ve ses ve öfke Davud'a aittir”³⁰⁶ mısrasıyla yer alırken, ağır bir deri hastalığına sabreden Hazreti Eyyub de hastalığına atıf yapılarak sabreşiyle şiirde yer almıştır.

3.9. HAZRETİ ŞUAYB

Bu başlık altında öncelikli olarak Hazreti Şuayb'ın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.9.1. Hazreti Şuayb'ın Peygamberliği

Hazreti Şuayb, Medyen ve Eyke halkına peygamber olarak gönderilmiştir. Hazreti Musa, Hazreti Şuayb'ın damadıdır. Hazreti Şuayb'ın gönderildiği Medyen ve Eyke halkı, ölçü ve tartıyla oynayarak halkı aldatmayı adet haline getiren, ticaretin temeli dürüstlükten yoksun bir halktır. Daha önce yeryüzünde başka günahlar da

³⁰⁵ a.e, s.207

³⁰⁶ a.e, s.207

işlenmiş, ancak bu denli ticarete insanları aldatmayı adet edinen bir kavim gelmemiştir.³⁰⁷

Hazreti Şuayb kavmini Allah'a iman etmeye davet eder. Yaptıkları kötü işten hile ve hırsla kazanç sağlama çabalarının yanlış olduğundan bahseder. Ancak Medyenliler kulak vermediği için nebinin sözlerini idrak edemez. Bir müddet sonra Hazreti Şuayb'ı ölümle tehdit etmeye başlarlar. Bu durum "feci akıbetin" yaklaştığını göstermektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de bildirildiği üzere Eyke halkı "gölge azabı"yla, Medyenliler büyük bir gürültüyle gelen depremle helâk edilmişlerdir. Hazreti Şuayb iman edenlerle beraber Mekke'ye giderek orayı mesken edinmiştir.³⁰⁸

3.9.2. *Hazreti Musa'nın, Hazreti Şuayb'ın Yanında Risalet Vazifesine Hazırlanışı*

Bu başlık altında Hazreti Musa'nın, Hazreti Şuayb'ın yanında vazifesine hazırlanmasına atıf yapılan mısralar ele alınacaktır.

"Şuayb'ın görünmeyeni benim
Ben öğrettim Musa'ya eşyanın ötesini"³⁰⁹

Hazreti Musa Mısır'da ayrılıp Medyen'e gittiğinde çok sıkıntılı bir durum içerisindeydi. Allah'a: "Ya Rabbî bana lutfedeceğin her türlü nimete muhtacım!" diyerek dua etmesinden sonra Allah duasını kabul etmiş, nebiyi Hazreti Şuayb'ın yanına göndermiştir. Hazreti Musa'ya kendisini kızlarından birisiyle evlendirmek istediğini ama sekiz ya da on sene yanında çalışması gerektiğini söylemiştir. Böylece nebi, vahiy gelmeden önce bir diğer peygamberin yanında nübüvvet vazifesine hazırlanmıştır.³¹⁰

³⁰⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 327-329

³⁰⁸ **a.e.**, s. 327-340

³⁰⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 190

³¹⁰ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 354-360

Bu mısralarda Hazreti Hızır'ın, Hazreti Musa'ya öğrettiği ledünnü bilgiye atıf yapılarak Hazreti Şuayb'ın da Hazreti Musa'nın öğrenmesine yardım ettiği ifade edilmektedir. Eroğlu'na göre:

“Öğretmesinden dolayı, şair, Şuayb Peygamber için, Hızır'ın görüneniydi, demek istiyor. Bu duruma göre Musa, kendisine vahiy gelmeden önce Şuayb Peygamber'den ders almıştır.”³¹¹

Karakoç “Sabır” adlı yazısında Hızır'ın öğrettiği bilginin özünün sabır olduğunu vurgulamıştır: “Hazreti Musa'ya, Hızır görünmez dünyada, Şuayb peygamber de görünür dünyada sabır öğretmenliği yapmıştı. İşte o sabır bilgisiyle Kızıldeniz'i yarmıştı Musa peygamber”³¹²

Hızır ile Kırk Saat'in “15.saatinde” yer alan aşağıdaki mısralarda, bir önceki şiirdekine benzer bir söylemle Hazreti Musa'nın Hazreti Şuayb'ın yanında nübüvvet vazifesine hazırlanmasına atıf yapılmaktadır.

“Musa sürüyü Şuayb'tan öğrendiyse
Yolu dağı yaylayı benden öğrendi
Şuayb'tan öğrendiyse köpeği”³¹³

3.10. HAZRETİ MUSA

Bu başlık altında öncelikli olarak Hazreti Musa'nın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.10.1. Hazreti Musa'nın Peygamberliği

Hazreti Yusuf'un soyundan gelenlere Yakuboğulları denilmektedir. Hazreti Yusuf'un vefatı sonrası Firavunlar, Yakuboğulları'nın soyundan gelenleri sindirme

³¹¹ Ebubekir Eroğlu, “Sezai Karakoç'un Şiiri”, **Sezai Karakoç**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik), 2010 Ankara, s. 171

³¹² Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s.12

³¹³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 204

politikası uygulayarak köle gibi kullanmaya, ağır işlerde çalıştırmaya başlar. Yakuboğulları'nı ayakta tutan Hazreti İbrahim'in soyundan dünyaya gelecek kurtarıcı ümididir.³¹⁴

Firavun bir gün dehşetli bir rüya görür. Kudüs tarafından bir ateş gelip Mısır'daki evleri ve Kıptileri yakmakta, İsrailoğulları'na ise zarar vermemektedir. Bu rüya, İsrailoğulları'ndan doğacak bir çocuğun Firavun'un saltanatına son vererek bütün Mısır'ı ele geçireceği şeklinde yorumlanır. Firavun bu rüya sonrası emir vererek İsrailoğulları'ndan doğan bütün erkek çocukları öldürtmeye başlar. Bir süre sonra soykırım politikasını bedava işgücü tükendiği, erkek nüfusu azaldığı için hafifletmek zorunda kalır. Erkek çocukları her sene değil iki senede bir öldürülmeye devam edilir. Hazreti Musa'nın çocukların öldürüldüğü, kardeşi Harun'un ise sağ bırakıldığı sene dünya geldiği rivayet edilmektedir. Hazreti Musa doğunca Cenab-ı Allah annesine çocuğun başına bir şey gelmesinden endişe edince ırmağa bırakmasını ve çocuğa nübüvvet vazifesi verileceğini ilham eder. Âyette bu hadise şu şekilde geçmektedir: “Bunun içindir ki Mûsâ dünyaya gelince annesine şöyle ilham ettik: ‘Onu bir süre emzir, şayet onun başına bir şey geleceğinden endişe edersen, ırmağa bırak, hiç endişe etme, hiç üzülme! Zira Biz onu sana kavuşturacağız ve onu resullerden yapacağız.’”³¹⁵

316

Nehre bırakılan Hazreti Musa, Firavun'un saraydaki görevlileri tarafından bulunarak Firavun'un eşi Asiye'ye götürülür. Asiye, bu çocuğun öldürülmesini istemez. Firavun'a “neşe kaynağı” olacağını söyleyerek çocuğu evlat edinmeye ikna eder.³¹⁷ Daha sonra çocuğa bir sütanne ararlar, ancak çocuk kimseyi kabul etmez. Hazreti Musa'nın annesi çocuğunun bu durumu öğrenerek saraya gider. Orada Hazreti Musa, annesi gelince sakinleşir. Saray ahalisi de sütanne bulmaktan memnun olarak annesini saraya davet eder. Ancak annesi, eşi ve çocukları olduğu gerekçesiyle bunu kabul etmeyerek sadece evine götürebilirse sütannelik yapabileceğini söyler.

³¹⁴ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 341,342

³¹⁵ Kasas, 28/7

³¹⁶ Hasan Yenibaş, a.g.e. , s. 342-352

³¹⁷ İbnü'l-Esîr, el-Kâmil, c.1, s. 172

Bu teklif kabul edilir ve Hazreti Musa yeniden annesiyle birlikte evine döner. Ayrıca çocuğu emzirmesi karşılığında öz annesine maaş bağlanır.³¹⁸

Hazreti Musa, süttten kesilince sarayda büyümeğe başlar. Orada İsrailoğulları'na yapılan zulümlere şahit olur, ancak kendi düşüncesini açığa vurmaz. Bir gün, bir Kıptî (Mısır'ın yerlisi) ile İsrailoğulları'ndan bir adamı kavga ederken görür. Ayırmaya çalışır. Ayıramayınca Kıptî olan adamın göğsüne bir yumruk atar. Adamın o yumrukla yere yığılıp ölmesi bir olur. Hazreti Musa bunun şeytan işi olduğunu söyleyip Allah'a sığınır ve büyük bir pişmanlıkla Allah'tan af diler.³¹⁹

Hazreti Musa'nın Kıptî'nin ölümüne sebep olması İsrailoğulları-Mısır kavgası olarak algılanara idam edilmesi kararlaştırılır. Hazreti Musa bu haberi alınca Mısır'da ayrılarak Medyen'e doğru yola çıkar. Medyen'de orada Hakk'ı tebliğ etmek üzere bulunan Hazreti Şuayb yaşamaktadır. En çaresiz kaldığı anda "Ya Rab bana lutfedeceğin her türlü nimete muhtacım."³²⁰ diyerek Allah'a yakaran kulunu, Allah-u Teâlâ, bir vesileyle Hazreti Şuayb'ın yanına gönderir. Yanında kalacağı sekiz on sene, Hazreti Musa'nın nübüvvetle serfiraz kılınacağı zamana hazırlık mahiyetindedir. Daha sonra Hazreti Musa eşiyile (Hazreti Şuayb'ın kızı olan Sahura) birlikte Mısır'a gitmek üzere yola çıkar. Yolda, Tûr'un sağında bir ateş görünce ısınma ihtiyacını karşılamak için ateşten bir kor alıp geri dönmeyi ümit ederek ateşe doğru ilerler. Orada ilk vahiy gelir. Bu hadise Tâ-hâ suresinde ayrıntılı olarak anlatılmıştır³²¹:

"(Resûlüm!) Musa (olayının) haberi sana ulaştı mı? Hani o, bir ateş görmüş ve ailesine: Bekleyin! Eminim ki bir ateş gördüm. Belki ondan size bir meş'ale getiririm veya ateşin yanında bir rehber bulurum, demişti. Oraya vardığında kendisine (tarafımızdan) Ey Musa! diye seslenildi: Muhakkak ki ben, evet ben senin Rabbinim! Hemen pabuçlarını çıkar! Çünkü sen kutsal vâdi Tuvâ'dasın! Ben seni seçtim. Şimdi vahyedilene kulak ver. Muhakkak ki beni yalnızca ben Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Bana kulluk et; beni anmak için namaz kıl. Kıyamet günü mutlaka gelecektir. Herkes peşine koştuğu şeyin karşılığını bulsun diye neredeyse onu (kendimden) gizleyeceğim. Ona inanmayan ve nefsinin arzularına uyan

³¹⁸İbn Kesîr, el-Bidâye, c.1, s.225; Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 341-352

³¹⁹İbnü'l-Esîr, el-Kâmil, c.1, s.174

³²⁰Kasas 28/24

³²¹Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 352-365

kimseler sakın seni ondan (kıyamete inanmaktan) alıkoymasın; sonra mahvolursun! Şu sağ elindeki nedir, ey Musa? O, benim asamdır, dedi, ona dayanırım, onunla davarlarımı yaprak silkelerim; benim ona başkaca ihtiyaçlarım da vardır. Allah: Yere at onu, ey Musa! dedi. Onu hemen yere attı. Bir de ne görsün, hızla sürünen bir yılan değil mi! Allah buyurdu: Al onu! Korkma! Biz onu şimdi ilk haline sokacağız. Bir de elini koltuğunun altına sok ki, bir başka mucize olmak üzere o, kusursuz ve lekesiz beyazlıkta çıksın. Ta ki, sana, (böylece) en büyük âyetlerimizden bazılarını gösterelim. Firavun'a git. Çünkü o iyice azdı. Musa: Rabbim! Dedi, yüreğime genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimden (şu) bağı çöz. Ki sözümü anlasınlar. Bana ailemden bir de vezir (yardımcı) ver, Kardeşim Harun'u. Onun sayesinde arkamı kuvvetlendir. Ve onu işime ortak kıl. Böylece seni bol bol tesbih edelim. Ve çok çok analım seni. Şüphesiz sen bizi görmektesin. Allah: Ey Musa! dedi, istediğin sana verildi. Andolsun biz sana bir defa daha lütufta bulunmuştuk.”³²²

Hazreti Musa, Firavun'u imana davet etmek için Mısır'a gider. Firavun, cerbeze yoluyla Hazreti Musa'yı yenmeye çalışır, ancak bununla bir yere varamayacağını anlar ve Hazreti Musa'yı zindana atmakla tehdit eder. Hazreti Musa “aşikâr bir delil” ile geldiğini söyleyerek asasını yere atınca asa yılanı dönüşerek Firavun'a doğru gider. Firavun bu hadise karşısında Hazreti Musa'dan aman dilemek zorunda kalır. Firavun, bu durumda ne yapması gerektiğini etrafındakilere danışır. Böylece Hazreti Musa'yı sihirbazlarla müsabakaya davet etmeye karar verirler. Allah'a itimadı tam olan Hazreti Musa, herkesin buna şahit olması ve hakikatleri duyması, görmesi için halkın da katılabileceği bir bayram günü ve zihinlerin berrak olduğu kuşluk vakti olması şartıyla bu müsabaka teklifini kabul eder.³²³

Müsabakaya önce sihirbazlar başlar, ellerindeki ipleri ve değnekleri yere atarlar. Attıkları ipler, değnekler binlerce yılanı dönüşür. Bu dehşet veren manzara üzerine Hazreti Cebrail gelerek Hazreti Musa'ya endişe etmemesini söyler ve galip geleceğini müjdelir. Ardından asasını yere atması vahyedilir. Hazreti Musa asasını yere bırakınca asa birden kocaman bir yılanı dönüşerek rakiplerinin ortaya attıkları şeyleri yutar. Bu hadise âyette şu şekilde geçmektedir: “Endişe etme! dedik. ‘Zirâ sen galip geleceksin. Elindeki değneği ortaya at, onların yaptıklarını yutacaktır. Çünkü onların

³²² Tâhâ, 20/9-36

³²³ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 366-364

yaptığı, sihirbaz oyunudur. Büyücü ise nereye varırsa varsın, hiçbir yerde iflas olmaz.”³²⁴ ;”Derken Mûsâ da değneğini yere attı; bir de ne görsünler: O büyücülerin göz boyayarak uydurup ortaya koydukları şeyleri yutuveriyor!”³²⁵ Sihirbazlar Hazreti Musa’nın esasının sihir olmadığını hemen anlayıp iman ederler. Onlar iman edince orada bulunan halk da iman eder.³²⁶

Firavun bu durum üzerine iman eden sihirbazların ellerini ve ayaklarını çapraz kestirip hurma kütüklerine bağlatarak onları şehit eder: “Henüz yeni kabul ettikleri bir din uğrunda canlarını vermişlerdi. Hazreti Mûsâ’nın getirdiği dinin esaslarını bile bilmiyorlardı. Hiç ibadet etmemişlerdi. Fakat o gün orada sergiledikleri kahramanlıkla tevhidin gücünü haykırmışlar, şirk düşüncesini kökünden sarsmışlardı.”³²⁷ Firavun’un zulmü artarak devam eder. Ülkesindeki İsrailoğulları’nın çocuklarını öldürtmeye başlar. Hattâ bir ara Hazreti Musa’yı da öldürmekle tehdit eder. İşte tam o noktada, Kur’ân-ı Kerîm’de bazı peygamberlerden daha geniş yer tutan (rivayete göre Firavun’un ordusunun başkomutanı) Mü’min-i Âl-i Firavun konuşur. “Rabbim Allah.” dediği için bir kimsenin öldürülemeyeceğini söyleyerek Allah’a imanı ettiğini haykırır. Firavun’un eşi Asiye de iman edenler arasındadır. İman ettiği için Firavun tarafından zalimce öldürtülmüştür.³²⁸

Kur’ân-ı Kerîm’de Hazreti Musa’nın kıssasında anlatılan şahıslardan birisi de Karun’dur. Karun, “Biz ona öyle hazineler vermiştik ki anahtarlarını güçlü, kuvvetli bir topluluk zor taşırdı.”³²⁹ âyetinde anlatıldığı üzere, büyük bir servet sahibidir. Karun, servetiyle övünerek ebedi saadet yurdunu unutmuş ve imandan nasibi olmamıştır. “Tevazu edeni Allah yüceltir, kibre bürüneni de alçaltır.”³³⁰ sırrınca Karun’un akıbeti, kibriyle yerin dibine batması olmuştur.³³¹

İlâhi kanuna göre kavimler aniden helâk edilmemiştir. Allah kavimleri bir müddet belli sıkıntılara maruz bırakıp ilâhî uyarıcılar göndermiştir. Hazreti Musa’nın

³²⁴ Tâhâ, 20/68-69

³²⁵ Şuarâ, 26/45

³²⁶ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 340-386

³²⁷ a.e., s. 388

³²⁸ a.e., s. 380-410

³²⁹ Kasas, 28/76

³³⁰ İbn Mâce, Zühd 16; Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh eş-Şeybânî, el-Müsned (Müsned), 3. cilt, Çağrı Yayınları, İstanbul 1423/1992, s.76

³³¹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 401-405

kavmine de birçok ihtar gönderilir. İlk uyarı tufandır, günlerce yağın yağmur yüzünden ürünleri zâyi olur, İsrailoğulları'nın hayatları durma noktasına gelir. Çaresiz oldukları esnada Hazreti Musa gidip Allah'a dua etmesini ve eğer istedikleri gerçekleşirse iman edeceklerini söyler, ancak yağmur dinince sözlerinden dönerler. Bu musibetler ardı ardına gelerek aynı sahne defalarca yaşanır ancak İsrailoğulları iman etmez.³³²

Tufan dışındaki musibetler: Çekirgelerin, çeşitli haşere ve kurbağaların İsrailoğulları'na musallat olması ve de suların kana dönüşmesi musibetleridir.³³³ Âyette bu ikazlar şu şekilde geçmektedir: “Biz kudretimizin ayrı ayrı delilleri olarak onların üzerine tufan gönderdik, çekirgeler gönderdik, haşerat gönderdik, kurbağalar gönderdik, kan gönderdik. Yine de inad edip büyüklük tasladılar ve suçlu bir topluluk oldular. Azap üzerlerine çökünce dediler ki: ‘Mûsâ! Rabbin ile aradaki ahit uyarınca, bizim için O'na yalvar. Eğer bu azabı üstümüzden kaldırırsan, mutlaka sana inanacak ve İsrâiloğullarını da seninle göndereceğiz.’ Biz, geçirecekleri bir süreye kadar onlardan azabı kaldırıncaya da yeminlerinden döndüler.”³³⁴ Firavun zulmünü arttırarak devam ederken bir yandan da Hazreti Musa'yı öldürme planları yapmaya başlar.³³⁵

Hazreti Musa'ya bir gece inananlarla birlikte Mısır'dan çıkması emredilir. Hazreti Musa İsrailoğullarının ardından yürür, kardeşi Harun da önlerinden gider. Mısır'dan ayrılırken İsrailoğulları'nın sayısı, yaklaşık altı yüz bin kadardır.³³⁶ Hazreti Musa kavmiyle birlikte oldukça fazla mesafe gittikten sonra Firavun onların şehirden ayrıldıklarını duyarak atlı birliklerle takibe başlar. Firavun ve ordusu, yaya ilerleyen Hazreti Musa ve kavmine kısa sürede yetişir. Hazreti Musa ve kavmi denizin sınırına gelir. Firavun ve ordusu da iyice yaklaşmıştır. O esnada Allah, Hazreti Musa'ya esasını denize vurmasını emreder. Deniz yarılr. Hazreti Musa, kavmiyle bu yoldan yürümeye devam eder. Firavun da ordusuyla peşlerinden gider. Hazreti Musa sahile ulaşınca deniz yeniden sularla dolmaya başlar. Firavun ve askerleri de bu sulara boğularak can verir.³³⁷

³³² Hasan Yenibaş a.g.e., 408-413

³³³ İbnü'l Esîr, **el Kâmil**, c.1, s.186; İbn Kesîr, **el-Bidâye**, c.1, s.296

³³⁴ A'râf, 7/133-136

³³⁵ Hasan Yenibaş, a.g.e. , 408-415

³³⁶ Sa'lebî

³³⁷ Hasan Yenibaş, a.g.e., 415-418

Firavun tam ölmek üzereyken iman ettiğini söyler. Ancak yeis halinde iman ve tövbe kabul edilmez. Âyette bu hüküm şöyle bildirilir: “Yoksa makbul tövbe, kötülükleri yapıp ettikten sonra kendilerinden birine ölüm gelip çattığında: ‘İşte ben şimdi tövbe ettim.’ diyenlerin tevbesi değil. Kâfir olarak ölen kimselerin tevbesi de değil. İşte öylesi kimselere, çok acı veren bir azap hazırladık.”³³⁸

Kur’ân-ı Kerîm’de Firavun ve ordusunun helâk edilmesi hadisesi birçok farklı surede yer almıştır. Şuara suresinde bu hadise şu şekilde yer alır: “Güneş doğuportalığı aydınlatırken Firavun’un ordusu onları takibe koyuldu. İki topluluk birbirini görece kadar yaklaşınca Mûsâ’nın arkadaşları: ‘Eyvah! Bize yetiştiler!’ dediler. ‘Hayır, asla!’ dedi, ‘Rabbim benimledir ve O muhakkak ki bana kurtuluş yolunu gösterecektir.’ Biz Mûsâ’ya: ‘Asâ’nı denize vur! diyevahyettik. Vurur vurmaz deniz yarıldı, öyle ki birer koridor gibi açılan her yolun iki yanında sular büyük dağlar gibi yükseldi. Ötekileri (Firavun’un ordusunu da) oraya yaklaştırdık. Mûsâ’yı ve beraberinde olan herkesi kurtardık. Öbürlerini ise suda boğduk. Elbette bunda alınacak ibret vardır, fakat onların ekserisi ibret alıp da iman etmezler. Ama senin Rabbin aziz ve rahimdir.”³³⁹ Böylece Firavun ve ordusu helâk olur. İsrailoğulları ise kurtulup nimetlere mazhar olur.³⁴⁰

Filistin’e doğru giderken Hazreti Musa ve kavmi Rif kasabasından geçmektedir. Bu kasabada yaşayanlar inek figürü bulunan putlara tapmaktadır. İsrailoğulları bu kasabaya gelince o kasabadakilere özenerek Hazreti Musa’dan put isteyerek küfre meyleder, Hazreti Musa’nın uyarmasıyla isteklerinden vazgeçerler. Hazreti Musa kavmine daha sonra cihat etmeyi emreder, ancak onlar: “Yâ Mûsâ! Sen ve Rabbin gidin savaşın! Biz burada oturacağız!” diyerek isyan ederler. Bunun üzerine İsrailoğulları, Allah tarafından cezalandırılır ve Tîh çölünde kırk sene sersem sersem dolaşır. “Böylece bu kırk sene yeni bir nesil çıkacak ve iç dünyasındaki esaret zincirlerini kırıp Allah yolunda mücadele etme iradesini ortaya koyabileceklerdi.”³⁴¹ Otuz sekiz yılda Faran’dan Ürdün’e varmışlardır. Tîh çölünde geçirecekleri zaman zarfında kudret helvası ve bildircin gönderilmiş, su ihtiyaçları da karşılanmıştır. Ayrıca güneşten korumak için bulutlar gönderilmiştir.³⁴²

³³⁸ Nisâ, 4/18

³³⁹ Şuarâ, 26/52-68

³⁴⁰ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 415-421

³⁴¹ a.e., s. 424

³⁴² a.e., s. 421-426

Cenâb-ı Allah ilâhî kelâma mazhar olmak üzere Hazreti Musa'ya Sina dağına çıkmasını emreder. Hazreti Musa, Sina dağında vahye hazırlık mahiyetinde otuz gün oruç tutar. Otuz günden sonraki on gün içerisinde de Tevrat vahyedilir. Mısır'da ziraat oldukça önemlidir ve bu sebeple ineğe tarımın temelini oluşturması cihetiyle çok önem verilmekte ve kutsiyet atfedilmektedir. Hazreti Musa Tur'a çıkınca İsrâioğulları'nın bilinçaltındaki ineğe kutsallık atfedildiği hissiyatı tekrar ortaya çıkar. Samiri, som altından inek heykeli yapar ve bunu putlaştırır. Hazreti Musa'nın kavmi buna tapmaya başlar. Hazreti Harun, Samiri'nin yaptığının yanlış olduğunu kavmine anlatmaya çalışır, ancak ikna edemez. Hazreti Musa kavmine geri döndüğünde onları puta tapar halde bulunca kavminin o halinden arınıp tövbe etmesi için içlerinden yetmiş kişiyi seçerek onlarla beraber Tûr-si Sîna'ya çıkar. O yetmiş kişi, orada ciddi bir ihtar aldıktan sonra iman ederler.³⁴³

Hazreti Musa'nın kavminin bilinçaltına yerleşen ineğin kutsallığı fikrini, putperestliği silmek için ineğin kurban edilmesi emri gelir. Hazreti Musa kavmine ineği kesmelerini emrettiğinde kavmi birçok soru sorar ve “neredeceğe vazgeçecek iken” emri yerine getirirler. Hazreti Musa Tûr-i Sîna'dan döndüğünde kavmi emredilen hükümleri (levhâlârla yazılı hükümleri) kabul etmek istemeyince Cenâb-ı Hakk tarafından Sînâ dağı üzerlerine kaldırılır ve Tevrât'ta yazan hükümleri kabul etmezlerse dağın üzerlerine bırakılacağı söylenir. Bunun üzerine İsrâioğulları secdeye kapanarak Tevrât'a bağlılık sözü verir.³⁴⁴

Kur'ân-ı Kerîm'de Kehf suresinde Hazreti Musa ve Hazreti Hızır'ın yolculuğu ayrıntılı olarak anlatılır. Âyette Hazreti Musa'ya öğretilen ilmin, “ilm-i ledün” olduğu rivayet edilir. Buhari'deki rivayete göre Hazreti Hızır, Hazreti Musa'ya: “Yâ Mûsâ, ben, Allah'ın bana öğrettiği öyle hususî bir ilme mazharım ki sen onu bilemezsin; sen de öyle bir ilimle serfirazsın ki ben de onu bilemem.”³⁴⁵ der. Rivayetlere göre Hazreti Musa yüz yirmi yaşında vefat eder.³⁴⁶

³⁴³ a.e., s. 421-436

³⁴⁴ a.e., s.436-444

³⁴⁵ Buhârî, İlim 44.

³⁴⁶ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.444-454

3.10.2. Hazreti Musa'nın Doğumu ve Nil'e Bırakılan Sandık

Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in dünyaya teşrif ettiği gecenin anlatıldığı, **Hızır ile Kırk Saat**'in "33. saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Asiye'nin: "Suya bırakılmış çocuğu/ Kurtaran kadın Asiye"³⁴⁷ olarak yer aldığı mısralarla Hazreti Asiye'nin Hazreti Musa'yı kurtarmasına atıf yapılmıştır.

"Suya bırakılmış çocuğu

Kurtaran kadın Asiye

Savıyordu al kadınlarımı dışarı"³⁴⁸

Hazreti Asiye'nin Hazreti Musa'yı kurtarması öncesi devrin genel karakterinden ve Hazreti Asiye'nin nebiyi bulmasına sebep olan gidişattan bahsetmek gerekmektedir.

Firavun bir gün dehşetli bir rüya görür. Kudüs tarafından bir ateş gelip Mısır'daki evleri ve Kıptileri yakmakta, İsrailoğulları'na ise zarar vermemektedir. Bu rüya, İsrailoğulları'ndan doğacak bir çocuğun Firavun'un saltanatına son vererek bütün Mısır'ı ele geçireceği şeklinde yorumlanır. Firavun bu rüya sonrası emir vererek İsrailoğulları'ndan doğan bütün erkek çocukları öldürtmeye başlar. Bir süre sonra soykırım politikasını bedava işgücü tükendiği, erkek nüfusu azaldığı için hafifletmek zorunda kalır. Erkek çocukları her sene değil iki senede bir öldürülmeye devam edilir. Hazreti Musa'nın çocukların öldürüldüğü, kardeşi Harun'un ise sağ bırakıldığı sene dünya geldiği rivayet edilmektedir. Hazreti Musa doğunca Cenab-ı Allah annesine çocuğun başına bir şey gelmesinden endişe edince ırmağa bırakmasını ve çocuğa nübüvvet vazifesi verileceğini ilham eder. Âyette bu hadise şu şekilde geçmektedir: "Bunun içindir ki Mûsâ dünyaya gelince annesine şöyle ilham ettik: 'Onu bir süre emzir, şayet onun başına bir şey geleceğinden endişe edersen, ırmağa bırak, hiç

³⁴⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.267

³⁴⁸ a.e., s.267

endişe etme, hiç üzülme! Zira Biz onu sana kavuşturacağız ve onu resullerden yapacağız.”³⁴⁹

350

Nehre bırakılan Hazreti Musa, Firavun’un saraydaki görevlileri tarafından bulunarak Firavun’un eşi Asiye’ye götürülür. Asiye, bu çocuğun öldürülmesini istemez. Firavun’a “neşe kaynağı” olacağını söyleyerek çocuğu evlat edinmeye ikna eder.³⁵¹ Daha sonra çocuğa bir sütanne ararlar, ancak çocuk kimseyi kabul etmez. Hazreti Musa’nın annesi çocuğunun bu durumu öğrenerek saraya gider. Orada Hazreti Musa, annesi gelince sakinleşir. Saray ahalisi de sütanne bulmaktan memnun olarak annesini saraya davet eder. Ancak annesi, eşi ve çocukları olduğu gerekçesiyle bunu kabul etmeyerek sadece evine götürebilirse sütannelik yapabileceğini söyler. Bu teklif kabul edilir ve Hazreti Musa yeniden annesiyle birlikte evine döner. Ayrıca çocuğu emzirmesi karşılığında öz annesine maaş bağlanır.³⁵²

“Suya bırakılmış çocuğu / Kurtaran kadın Asiye”³⁵³ mısraıyla Hazreti Musa’nın devrin zalimi Firavun’un sarayında büyümesine atıf yapılmıştır. Hazreti Musa’nın devrin en büyük zalimi Firavun’un yanında büyümesi ve vakti gelince hakikati haykırmaması, büyüklük taslayanların ilâhi kudrete hiçbir şekilde karşı gelemeyeceğinin göstergesidir. Bu hakikati Sezai Karakoç, “kader ironisi” şeklinde ifade etmiştir:

“Kendi kudretine tapan hiç bir kişinin unutamayacağı ve narsızlıkla dolu hiç bir kavramın hesaba katmaktan yakasını kurtaramayacağı kader ironisidir, Hazreti Musa’nın Firavun’un sarayında büyümesi.”³⁵⁴

3.10.3. Hazreti Musa’nın Hazreti Şuayb’in Yanında Risalet Vazifesine Hazırlanışı

Hazreti Musa, süttten kesilince sarayda büyümeye başlar. Orada İsrailoğulları’na yapılan zulümlere şahit olur, ancak kendi düşüncesini açığa vurmaz. Bir gün, bir Kıptî (Mısır’ın yerlisi) ile İsrailoğulları’ndan bir adamı kavga ederken

³⁴⁹ Kasas, 28/7

³⁵⁰ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 342-352

³⁵¹ İbnü’l-Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s. 172

³⁵² İbn Kesîr, **el-Bidâye**, c.1, s.225; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 341-352

³⁵³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.267

³⁵⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.99

görür. Ayırmaya çalışır. Ayıramayınca Kıptî olan adamın göğsüne bir yumruk atar. Adamın o yumrukla yere yığılıp ölmesi bir olur. Hazreti Musa bunun şeytan işi olduğunu söyleyip Allah'a sığınır ve büyük bir pişmanlıkla Allah'tan af diler.³⁵⁵

Hazreti Musa'nın Kıptî'nin ölümüne sebep olması İsrailoğulları-Mısır kavgası olarak algılanara idam edilmesi kararlaştırılır. Hazreti Musa bu haberi alınca Mısır'da ayrılarak Medyen'e doğru yola çıkar. Medyen'de orada Hakk'ı tebliğ etmek üzere bulunan Hazreti Şuayb yaşamaktadır. En çaresiz kaldığı anda "Ya Rab bana lutfedeceğin her türlü nimete muhtacım."³⁵⁶ diyerek Allah'a yakaran kulunu, Allah-u Teâlâ, bir vesileyle Hazreti Şuayb'ın yanına gönderir. Yanında kalacağı sekiz on sene, Hazreti Musa'nın nübüvvetle serfiraz kılınacağı zamana hazırlık mahiyetindedir.³⁵⁷

Âyette, Hazreti Musa'nın sebepler planında, Hazreti Şuayb'ın yanına gidişi, şu şekilde geçmektedir: "Medyen'in su kuyularına varınca orada davarlarını suvaran bir grup insan buldu. Onların gerisinde de kendi hayvanlarını uzakta tutmaya çalışan iki kadın gördü. 'Siz niçin bekliyorsunuz?' diye sordu. Onlar da: 'Çobanlar hayvanlarını suvarıp ayrılmadıkça, biz suvarmayız. Babamız da hayli yaşlı olduğundan iş bize kalıyor.' diye cevapladılar. Bunun üzerine onların davarlarını suvardı, sonra gölgeye çekilip: 'Ya Rabbî! Bana lutfedeceğin her türlü nimete muhtacım! diyerek dua etti. Az sonra o iki kızdan biri utangaç bir tavırla yürüyerek çıkageldi ve 'Bize sunduğun suvarma hizmetinin ücretini vermek üzere baban seni dâvet ediyor.' dedi. Mûsâ onun yanına girip başından geçen olayları anlatınca o zat: 'Endişe etme, o zalimlerin elinden artık kurtuldun! dedi. Kızlardan biri: 'Babacığım!' dedi, 'Bunu işçi olarak tut! Zira senin çalıştıracağın en iyi adam, böyle kuvvetli ve güvenli biri olmalıdır.' Babaları ona: 'Kızlarımdan birini seninle evlendirmek istiyorum. Buna karşılık sen de sekiz yıl yanımda çalışırsın; şayet süreyi on yıla çıkarırsan, o da senin ikramın olur. Ben seni zahmete sokmak istemem. İnşallah benim dürüst bir insan olduğumu göreceksin.' Mûsâ: 'Bu seninle benim aramızdaki bir sözleşmedir. Bu iki müddetten hangisini yerine getirirsem buna itiraz edilemez. Yaptığımız bu sözleşmeye Allah da şahit olsun.' dedi."³⁵⁸ Hazreti Şuayb, Hazreti Musa'ya peygamberlik vazifesi

³⁵⁵ İbnü'l-Esîr, **el-Kâmil**, 1/174

³⁵⁶ Kasas 28/24

³⁵⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.** , s. 352-365

³⁵⁸ Kasas, 28/23-28

verileceğini sezmiştir. Bu sebeple böyle bir teklifte bulunur. Hazreti Musa da böylece bir peygambere damat olmuştur.³⁵⁹

Cenâb-ı Allah böylece Hazreti Yusuf ve Hazreti İsmail gibi Hazreti Musa'nın da risalet vazifesine bir peygamberin yanında hazırlanmasını murad buyurmuştur.

Hızır ile Kırk Saat'in "15.saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Musa'nın Hazreti Şuayb'ın yanında risalet vazifesine hazırlanması hadisesine atıf yapılmıştır.

“Musa sürüyü Şuayb'tan öğrendiyse
Yolu dağı yaylayı benden öğrendi
Şuayb'tan öğrendiyse köpeği
Kurdu benden öğrendi
Benimle kahve içti geceleri
Onunla namaz kıldıysa sabahları
Benimle dua etti akşamları
Ondan aldıysa Tanrı sevgisini
Benden aldı korkusunu”³⁶⁰

“Musa sürüyü Şuayb'dan öğrendiyse” mısrasında da Hazreti Musa'nın bütün peygamberler gibi çobanlık yapması hadisesine atıf yapılmıştır. Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem, bu konuyla alakalı şöyle buyurmuştur: “Allah hiçbir peygamber göndermedi ki koyun çobanlığı yapmamış olsun.”³⁶¹

Bu mısralarda ayrıca Hazreti Musa ve Hazreti Hızır'ın Kehf Suresi'nde ayrıntılı olarak anlatılan yolculuğuna atıf yapılmaktadır. Hazreti Hızır, Hazreti Musa'ya bilmediği türden bir ilmi öğretmek üzere gönderilmiştir. Bu durum, Hazreti Hızır'ın Hazreti Musa'dan daha bilgili olduğu değil, onda Hazreti Musa'da olmayan

³⁵⁹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.353-360

³⁶⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 203,204

³⁶¹ Buhârî, **İcâre** 2.

türden hususi bir ilim olduğu manâsındadır. Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem bu konuyla ilgili şöyle buyurmuştur: “Hızır, Musa’ya şöyle dedi: ‘Ben sende olmayan bir tür bilgiye sahibim, sen de bende olmayan bir tür bilgiye sahipsin.’”³⁶² Kur’ân-ı Kerîm’de Hazreti Musa’ya öğretilen ilmin “ilm-i ledün” olduğu belirtilmiştir.³⁶³

Ethem Cebecioğlu “ilm-i ledün”ü şu şekilde izâh eder: “Allah tarafından öğretilen ilim. Şer’î ve zahiri ilimler, melek resul aracılığı ile gelir. İlham ise direkt Hak’tan gelir. Bu sebeple ilhama, ilm-i ledün denmiştir.”³⁶⁴ Hazreti Mûsâ’nın Hızır’dan bu ilmi öğrenmek istemesi, Kehf suresinin 60-82. âyetlerinde ayrıntılı olarak anlatılır. Zahiri ilim konuşarak, kitap, kalem, defterle tahsil edilir. Bu âyetlere göre, ilm-i ledün, susarak ve yaşamakla (kâl ile değil hâl ile) öğrenilir.

Bu izahla birlikte zahir olan mâna şudur ki: Hazreti Hızır ve Hazreti Şuayb ikisi de Hazreti Musa’ya kılavuz olmakla vazifelidir. Karakoç Hazreti Musa’nın, Hazreti Hızır ve Hazreti Şuayb tarafından “tecrübe kazanması”nı şu şekilde yorumlar:

“Bir Musa vardır, bir de Musa eskizi. Musa eskizi, üstadı bularak, değişmez portresine dönüşecektir. Hızırla yolculuk yapacaktır eskiz, güneşte pişmek için, solmasın diye boya. Şuayb’la yıllar yılı, bir yaşam tecrübesi kazanacaktır. Biçim, özle dolsun. Şafak güneşi doldursun diye. Gençliğin yaraları sarılacak, bilek güçlenecek; olan, varolan, birey şahsiyet olacaktır. Yeti, geleneğe bağlanacak; ses sese kavuşacaktır. Ses, dağlarda yankısıyla denetlenecektir. İlk tabiatla hesaplaşan, sonra, insanlarla, tarihle hesaplaşacaktır. Fiziği aşip metafiziği bulacaktır, Dağların havasını soluyan Baş.”³⁶⁵

3.10.4. İsrailoğulları’nın Buzağıya Tapması

Gül Muştusu’nun “XIII. bölümü”nde yer alan bu mısralarda, Firavun’un saltanatına ve Samiri’nin altından buzağı yapması hadisesine atıf yapılmıştır.

³⁶² Buhari, **Kitabü’t Tefsir**, 18

³⁶³ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.444-454

³⁶⁴ Ethem Cebecioğlu, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, 6.baskı, Otto Yayınları, 2014, s.239

³⁶⁵ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.101

“Hey altın hey altın
Yerin insana yılan bakışı
Firavun büyüü
Samiri'nin bir bağ örümceği gibi
Gönül yemişlerini paslandıran salgısı
Hey kokudan mahrum
Candan mahrum altın
Tanrım altına karşı
Altının ufukları tutmuş
Görünmez yüzlü kanatlarına karşı
Bir gülü kılıç gibi kullanarak
Kalb yararak
Ruh sarsarak
Akıl kırarak
Büyük savaşı vermeğe sen gönderdin”³⁶⁶

Şiirde atıf yapılan İsrailoğulları'nın altından buzağıya tapma hadisesi şu şekilde gerçekleşmiştir:

Hazreti Musa Allah, düşmanlarını helâk edince şeriat talebinde bulunacağını söylemiştir. Firavun ordusuyla beraber helâk olduktan sonra Allah'a niyaz eder. Bunun üzerine Cenâb-ı Allah ilâhî kelâma mazhar olmak üzere Hazreti Musa'ya Sina dağına çıkmasını emreder. Hazreti Musa, Sina dağında vahye hazırlık mahiyetinde otuz gün oruç tutar. Otuz günden sonraki on gün içerisinde de Tevrat vahyedilir. Mısır'da ziraat oldukça önemlidir ve bu sebeple ineğe, tarımın temelini oluşturması cihetiyle çok önem verilerek kutsiyet atfedilmektedir. Hazreti Musa Tur'a çıkınca İsrailoğulları'nın bilinçaltındaki ineğe kutsallık atfedildiği hissiyatı tekrar ortaya çıkar. Samiri, som altından inek heykeli yaparak bunu putlaştırır. Hazreti Musa'nın

³⁶⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 399

kavmi buna tapmaya başlar. Hazreti Harun, Samiri'nin yaptığıının yanlış olduğunu kavmine anlatmaya çalışır, ancak onlar hatalarından dönmez. Hazreti Musa kavmine geri döndüğünde onları puta tapar halde bulunca kavminin o halinden arınıp tövbe etmesi için içlerinden yetmiş kişiyi seçerek onlarla beraber Tûr-si Sîna'ya çıkar. O yetmiş kişi, orada ciddi bir ihtar aldıktan sonra iman ederler.³⁶⁷

Yukarıdaki mısralarda Samiri'nin altından buzağı yapmasına atıf yapılarak “altın” imgesel mahiyetiyle kullanılmaktadır. Altın şiirde, “Firavun büyüü”³⁶⁸dür, “Samiri'nin bağ örümceği”³⁶⁹dir. “Altın”, zamanımızın tüm cazibedâr ancak Allah'tan uzaklaştıran “bağ”larını temsil eder. Karakoç'a göre: Zamanımızın Nemrutları, Firavunları ve onların sistemleri de birer örümcek ağıdır. Ancak “örümcek yuvasıysa, gerçekten, yuvalar içinde en zayıf yuvadır.”³⁷⁰ Dışın bu kuvvetli görünümü ardında bir zayıflık saklamaktadır. Çünkü onlar Allah'ın inayetinden mahrumdur.

“Samiri'nin bağ örümceği”³⁷¹ne takılmamak için insanın iradesini güçlendirmesi gerekir. Karakoç esas riskin “insanın içten çürümesi” olduğunu söyleyerek insanın ruhunu sağlamlaştırması gerektiğini vurgular:

“İnsan için en büyük risk, yine kendisidir. İnsan ruhu, sağlam olduğu sürece dışa dayanıklı olabilecek, içten çürümesi oranında da, dış tesirlerin samyeliyle kuruyup dökülecektir. Demek ki asıl korkulacak şey, dıştan gelen ölüm salvoları değil ruhun ölümüdür.”³⁷²

“Bir gülü kılıç gibi kullanarak / Kalb yararak / Ruh sarsarak / Akıl kırarak / Büyük savaş”³⁷³ verilmektedir. İnsanı Allah'tan uzaklaştıran, ruhunu zayıflatan putları gönlünden silmenin, “Samiri'nin bağ örümceği”³⁷⁴ ni yıkmanın savaşı. Bu savaşın ardından diriliş gelecektir.

³⁶⁷ a.e., s.421-436

³⁶⁸ a.e., s. 399

³⁶⁹ a.e., s. 399

³⁷⁰ a.e., s.69

³⁷¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 399

³⁷² Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s. 69

³⁷³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 399

³⁷⁴ a.e., s. 399

“Gül”³⁷⁵, dirilişi getirendir; Samiri'nin bağıyla bağlanan tutsak insanlığı bu bağlardan kurtarıp Allah'a kul olmanın özgürlüğüne yöneltecektir.

3.10.5. Hazreti Musa'nın Asası ve Yed-i Beyza Mucizesi

Ayinler'in “I. Bölümü”nde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Musa'nın yılanı dönüşen asasına atıf yapılmıştır.

“Ayin başlamak üzredir her an en alt derecesinde bile.

Halkalarını kemirecek mutlu ejder,

Ne kadar güçlü olsa da dişlerini hazırlamıştır zincirlerine.

Yalvar, gözyaşı akıt. Musa'nın âsasını

Dirilt, yeşert içinde kurumaya yüz tutmuş Sopayı.”³⁷⁶

Rivayete göre Hazreti Musa'ya asa, Hazreti Şuayb tarafından vermiştir. Hazreti Şuayb'a da insan suretine girmiş iki melek tarafından gönderilmiştir.³⁷⁷ Asa, böğürtlen ağacından yapılmış, ucu kıvrık çatal bir değnektir.³⁷⁸ Görünüşte basit bir değnek gibidir, ancak esasta inkâr düşüncesini kökünden sarsan mucize, ilâhi ikrâmdır.

Hazreti Musa, Firavun'u imana davet etmek için Mısır'a gider. Firavun, cerbeze yoluyla Hazreti Musa'yı yenmeye çalışır, ancak bununla bir yere varamayacağını anlar ve Hazreti Musa'yı zindana atmakla tehdit eder. Hazreti Musa “aşikâr bir delil” ile geldiğini söyleyerek asasını yere atınca asa yılanı dönüşerek Firavun'a doğru gider. Firavun bu hadise karşısında Hazreti Musa'dan aman dilemek zorunda kalır. Bu durumda ne yapması gerektiğini etrafındakilere danışır. Böylece Hazreti Musa'yı sihirbazlarla müsabakaya davet etmeye karar verirler. Allah'a itimadı tam olan Hazreti Musa, herkesin buna şahit olması ve hakikatleri duyması,

³⁷⁵ a.e., s. 399

³⁷⁶ a.e., s. 486

³⁷⁷ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 361

³⁷⁸ İbnü'l-Esîr, el-Kâmil, c.1, s. 177

görmesi için halkın da katılabileceği bir bayram günü ve zihinlerin berrak olduğu kuşluk vakti olması şartıyla bu müsabaka teklifini kabul eder.³⁷⁹

Müsabakaya önce sihirbazlar başlar, ellerindeki ipleri ve değnekleri yere atarlar. Attıkları ipler, değnekler binlerce yılan dönüşür. Bu dehşet veren manzara üzerine Hazreti Cebrail gelerek Hazreti Musa'ya endişe etmemesini söyler ve galip geleceğini müjdelir. Ardından asasını yere atması vahyedilir. Hazreti Musa asasını yere bırakınca asa birden kocaman bir yılan dönüşerek rakiplerinin ortaya attıkları şeyleri yutar. Bu hadise âyette şu şekilde geçmektedir: “Endişe etme! dedik. ‘Zirâ sen galip geleceksin. Elindeki değneği ortaya at, onların yaptıklarını yutacaktır. Çünkü onların yaptığı, sihirbaz oyunudur. Büyücü ise nereye varırsa varsın, hiçbir yerde iflas olmaz.”³⁸⁰ ;”Derken Mûsâ da değneğini yere attı; bir de ne görsünler: O büyücülerin göz boyayarak uydurup ortaya koydukları şeyleri yutuveriyor!”³⁸¹ Sihirbazlar Hazreti Musa'nın asasının sihir olmadığını hemen anlayıp iman ederler. Onlar iman edince orada bulunan halk da iman eder.³⁸²

Firavun bu durum üzerine iman eden sihirbazların ellerini ve ayaklarını çapraz kestirip hurma kütüklerine bağlatarak onları şehit eder: “Henüz yeni kabul ettikleri bir din uğrunda canlarını vermişlerdi. Hazreti Mûsâ'nın getirdiği dinin esaslarını bile bilmiyorlardı. Hiç ibadet etmemişlerdi. Fakat o gün orada sergiledikleri kahramanlıkla tevhidin gücünü haykırmışlar, şirk düşüncesini kökünden sarsmışlardı.”³⁸³

Şiiri Hazreti Musa'nın kıssasına yapılan göndermeyle birlikte düşünersek, “Yalvar, gözyaşı akıt. Musa'nın âsasını/ Dirilt, yeşert içinde kurumaya yüz tutmuş Sopyayı”³⁸⁴ mısraının derin bir anlam ihtivâ ettiği görülecektir.

Karakoç “dirilt içinde kurumaya yüz tutmuş Sopa” yı diyerek her insanın içinde “kurumaya yüz tutmuş” da olsa “asa”nın olduğunu ifade eder. Her insanın içinde bir asa olması, şirk düşüncesini kovacak bir nüvenin, çekirdeğin her insanda olduğuna işarettir. İslamiyet'e göre, insan temiz bir fitrat üzerine yaratılmıştır. Ancak “her günahta küfre giden bir yol vardır” ve bu yolların varlığı önemsenmeyip günaha

³⁷⁹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 366-364

³⁸⁰ Tâhâ, 20/68-69

³⁸¹ Şuarâ, 26/45

³⁸² Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 340-386

³⁸³ a.e., s. 388

³⁸⁴ a.e., s. 486

daldıkça, insan küfre doğru gidebilir. Bu gidişatın olmaması için, “günahların kalbi yavaş yavaş karartan lekeler” olduğu bilerek teyakkuz halinde yaşamak gerekmektedir.

Şiirde, kurumuş asanın diriltilmesi gerekliliği söz konusu edilmesi kalbin, günah ve masivâ ile karardığını ve canlanmaya ihtiyacı olduğuna işarettir. Kararan bir kalbi tekrar temizlemenin, ölüme doğru gidişinin önüne geçmenin yolu: O kalbin hakiki manâda Allah’a teveccüh ederek pişmanlığını ifade etmesi, af dilemesidir.

“Yalvar, gözyaşı akıt.” mısraıyla, ruhun dirilişinin, ancak bu tövbe ile olacağına dikkat çekilmektedir. Hakiki manada Allah’a teveccüh eden, af dileyen bir kalp, ölümden sıyrılmış âb-ı hayatı içmiş olacaktır. Ve böylece kalpteki “asa” yeşerecek, canlanacak, Hazreti Musa’nın asası gibi şirk düşüncesini dağıtacaktır.

Hızırla Kırk Saat’in “28.saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Musa’nın sihirbazlarla müsabakası tasvir edilmiştir.

“Beyaz elin koyundan çıkma vakti

Ölü ağacın yılana dönme vakti”³⁸⁵

Kuşluk vaktinde yapılan bu müsabaka, Allah’ın Hazreti Musa’ya verdiği mucizelerin gerçekleşme vaktidir. Şiirde “yed-i beyza” mucizesine “Beyaz elin koyundan çıkma vakti”³⁸⁶ mısraıyla Hazreti Musa’nın asasının yılana dönüşmesi mucizesine, “Ölü ağacın yılana dönme vakti”³⁸⁷ mısraıyla atıf yapılmıştır.

Allah, “Mutlak Kudret Sahibi”dir. O’nun kudretinin karşısında hiçbir güç duramaz. Nitekim kendini ilah ilan eden, devrin zalim hükümdarı Firavun da bu kudretin karşısında duramamıştır. Karakoç, bu hakikati şu şekilde ifade eder:

³⁸⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.237

³⁸⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.237

³⁸⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.237

“Firavun, kendini Tanrı olarak ilân etmişse, Tanrı, onun karşısına Musa’sını dizecektir. Firavun’un büyülü değnekleri varsa, Musa’nın da âsa mucizesi vardır.”³⁸⁸

Aşağıdaki mısraların yer aldığı, **Hızır ile Kırk Saat**’in “24.saat”inde Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in “veda hutbesi” bir gök sofrası imgesiyle yer almaktadır.

“İbrahim atlası

Bekçiye Musa’nın asası

İşte böyle bir tören içinde açıldı gök sofrası”³⁸⁹

Bu sofrada, “Bekçiye Musa’nın asası”dır. Çünkü bu asa, hakikati savunan, Allah’ın hükmüyle ejderhaya dönüşüp tüm yalanları yutan bir niteliktedir. Asanın bekçi olması, bu sofraya hakikat dışı hiçbir şeyin dâhil olmayacağına işaret etmektedir.

3.10.6. Firavun’un İlahlık İddiası ve Hazreti Musa’nın Sihirbazlarla Müsabakası

Hızır ile Kırk Saat’in “28. saati”nde yer alan Hazreti Musa’nın sihirbazlarla yaptığı müsabakanın tasvirine geçmeden önce, o devrin zihniyetini ve müsabakaya zemin hazırlayan hadiseleri ele almak yerinde olacaktır.

Hazreti Musa, Firavun’u imana davet etmek için Mısır’a gider. Firavun, cerbeze yoluyla Hazreti Musa’yı yenmeye çalışır, ancak bununla bir yere varamayacağını anlar ve Hazreti Musa’yı zindana atmakla tehdit eder. Hazreti Musa “aşikâr bir delil” ile geldiğini söyleyerek asasını yere atınca asa yılanı dönüşerek Firavun’a doğru gider. Firavun bu hadise karşısında Hazreti Musa’dan aman dilemek zorunda kalır. Firavun, bu durumda ne yapması gerektiğini etrafındakilere danışır. Böylece Hazreti Musa’yı sihirbazlarla müsabakaya davet etmeye karar verirler.

³⁸⁸ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.99

³⁸⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 228

Allah'a itimadı tam olan Hazreti Musa, herkesin buna şahit olması ve hakikatleri duyması, görmesi için halkın da katılabileceği bir bayram günü ve zihinlerin berrak olduğu kuşluk vakti olması şartıyla bu müsabaka teklifini kabul eder.³⁹⁰

Müsabakaya önce sihirbazlar başlar, ellerindeki ipleri ve değnekleri yere atarlar. Attıkları ipler, değnekler binlerce yılana dönüşür. Bu dehşet veren manzara üzerine Hazreti Cebrail gelerek Hazreti Musa'ya endişe etmemesini söyler ve galip geleceğini müjdeler. Ardından esasını yere atması vahyedilir. Hazreti Musa esasını yere bıraktınca asa birden kocaman bir yılana dönüşerek rakiplerinin ortaya attıkları şeyleri yutar. Bu hadise âyette şu şekilde geçmektedir: “Endişe etme! dedik. ‘Zirâ sen galip geleceksin. Elindeki değneği ortaya at, onların yaptıklarını yutacaktır. Çünkü onların yaptığı, sihirbaz oyunudur. Büyücü ise nereye varırsa varsın, hiçbir yerde iflas olmaz.’”³⁹¹ ; “Derken Mûsâ da değneğini yere attı; bir de ne görsünler: O büyücülerin göz boyayarak uydurup ortaya koydukları şeyleri yutuveriyor!”³⁹² Sihirbazlar Hazreti Musa'nın esasının sihir olmadığını hemen anlayıp iman ederler. Onlar iman edince orada bulunan halk da iman eder.³⁹³

Firavun bu durum üzerine iman eden sihirbazların ellerini ve ayaklarını çapraz kestirip hurma kütüklerine bağlatarak onları şehit eder: “Henüz yeni kabul ettikleri bir din uğrunda canlarını vermişlerdi. Hazreti Mûsâ'nın getirdiği dinin esaslarını bile bilmiyorlardı. Hiç ibadet etmemişlerdi. Fakat o gün orada sergiledikleri kahramanlıkla tevhidin gücünü haykırmışlar, şirk düşüncesini kökünden sarsmışlardı.”³⁹⁴ Firavun'un zulmü artarak devam eder. Ülkesindeki İsrailoğulları'nın çocuklarını öldürtmeye başlar. Hattâ bir ara Hazreti Musa'yı da öldürmekle tehdit eder. İşte tam o noktada, Kur'ân-ı Kerîm'de bazı peygamberlerden daha geniş yer tutan (rivayete göre Firavun'un ordusunun başkomutanı) Mü'min-i Âl-i Firavun konuşur. “Rabbim Allah.” dediği için bir kimsenin öldürülemeyeceğini söyleyerek Allah'a imanı ettiğini haykırır. Firavun'un eşi Asiye de iman edenler arasındadır. İman ettiği için Firavun tarafından zalimce öldürtülmüştür.³⁹⁵

³⁹⁰ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 366-364

³⁹¹ Tâhâ, 20/68-69

³⁹² Şuarâ, 26/45

³⁹³ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 340-386

³⁹⁴ a.e., s. 388

³⁹⁵ a.e., s. 380-410

Hızır'la Kırk Saat'in "28. saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda Hazreti Musa'nın sihirbazlarla yaptığı müsabaka tasvir edilmiştir.

“Şimdi de Ehramlar ülkesindeyiz
Sağda Musa'nın bayrağı dikili
Solda Firavun'un
Vakit bir büyü vakti
Bir büyü'nün öbür büyüden ayrılma vakti”³⁹⁶

Firavun, Hazreti Musa'nın yılanı dönüşen asasını ve gözlerini kamaştıran elini görmüş, ancak buna rağmen bunun bir büyü olduğunu söylemiştir. Firavun'un nazarında, Hazreti Musa'ya lutfedilen mucizeler de büyü nev'inden görülüyordu. “Bir büyü'nün öbür büyüden ayrılma vakti”³⁹⁷ mısraı, böyle anlaşılabilir. Bir diğer ihtimal ise, (mecaz anlamıyla) mucizenin muhteşemliğine vurgu yapmak maksadıyla “büyülü” denilmesidir. Hangisi kastedilirse kastedilsin bu durum “Sağda Musa'nın, solda ise Firavun'un”³⁹⁸ bayrağının dikili olduğu; hakikat ile şirk cephesinin karşı karşıya geldiği müsabakayı izlemeye başlayacağımız gerçeğini değiştirmemektedir.

“Beyaz elin koyundan çıkma vakti
Ölü ağacın yılanı dönme vakti
Yılanı kutsal bir ödev yüklediği saat
Ki yılan böylece eski bir günahını ödeyecekti”³⁹⁹

Bu mısralarda, Hazreti Musa'ya hakikati tebliğ etmek için lutfedilen iki mucizeye atıf yapılmaktadır. “Beyaz elin koyundan çıkma vakti”⁴⁰⁰ mısraıyla, “yed-i

³⁹⁶ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s. 237

³⁹⁷ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s. 237

³⁹⁸ a.e., s. 237

³⁹⁹ a.e., s. 237

beyza” mucizesine; “ölü ağacın yılanı dönme vakti”⁴⁰¹denilerek asanın yılanı dönüşüp büyücülerin sihirle oluşturduğu yılanları yutması mucizesine atıf yapılmıştır.

“Yılan böylece eski bir günahını ödeyecekti”⁴⁰² mısraında Hazreti Âdem’in kıssasına gönderme yapılmıştır. Yılan, Cennet’in yitirilmesine (Hazreti Âdem’in unutulması, zellesi ile) sebep olandır. Hazreti Musa’nın büyücülerle müsabakasında, sihirleri yutup mucize yılan şeklindedir. Böylece yılan, Cennet’i kazandıran iman hakikatının ortaya çıkmasına vesile olacak ve “eski bir günahını ödeyecekti(r)”⁴⁰³

“Musa saati

Toprağın üstünde

Toz içinde yapılacak bir şey var

Bir değişim

İşte bir değişim saati”⁴⁰⁴

Zamanın halkasında “Yahya saati” değildir, “Musa saati”dir. Vakit, Hazreti Musa’nın Hakk’ı tebliğ etme saatidir. Vakit, “değişim saati”⁴⁰⁵dir.

Şirk düşüncesinin yerle bir edildiği Hazreti Musa’nın büyücülerle müsabakasının olduğu zaman yukarıdaki mısralarda, “değişim saati” olarak nitelenmiştir. Karakoç’un ifadesiyle Hazreti Musa, “özdeğişim mimarı”⁴⁰⁶ dır. “Değişim saati”⁴⁰⁷ “özdeğişim mimarı”⁴⁰⁸ tarafından gerçekleştirilecektir.

⁴⁰⁰ a.e., s. 237

⁴⁰¹ a.e., s. 237

⁴⁰² a.e., s. 237

⁴⁰³ a.e., s. 237

⁴⁰⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 237

⁴⁰⁵ a.e., s. 237

⁴⁰⁶ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.101

⁴⁰⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 237

⁴⁰⁸ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.101

“Özdeğişim mimarı”, ilk önce kendisi değişerek “özgürlüğün temiz havasını”⁴⁰⁹ solur. Özdeğişim mimarının değişmesinin, “özgürlüğü solumak” kavramıyla tanımlamasının sebebi, Karakoç’un özgürlük idrâkinin olmasından kaynaklanmaktadır. Karakoç’a göre hakiki özgürlük, ancak Allah’a inanmakla olur. Diriliş eri, “özgürlüğünü bu inançtan almanın bilincindedir.”⁴¹⁰

“Musa'yla büyücüler karşı karşıya geldi
İsrail ve Mısır karşı karşıya geldi
Kızıldeniz bir ceylan derisi gibi gerildi
Kurumuş da olsa ağaçta
Bir can vardı ki
O canı canlandırmayı
Musa'nın eli bildi
Ve ağaç cıvayı yendi
İnanç yendi bilgiyi”⁴¹¹

Hazreti Musa zamanında, sihir çok revaçtadır ve müsabakaya binlerce sihirbaz katılır. Rivayetlere göre, büyücülerin sayısı on beş bini bulmaktadır. Müsabaka, önce sihirbazlar tarafından başlatılır. Sihirbazlar ellerindeki ipleri asaları yere atınca, yerde binlerce yılan görüntüsü oluşur. Ancak Hazreti Musa asasını yere bırakınca asa, birden kocaman bir yılan dönüşerek rakiplerinin ortaya attıkları her şeyi yutar. Bu hadise âyette şu şekilde geçmektedir: “Endişe etme! dedik. ‘Zirâ sen galip geleceksin. Elindeki değneği ortaya at, onların yaptıklarını yutacaktır. Çünkü onların yaptığı, sihirbaz oyunudur. Büyücü ise nereye varırsa varsın, hiçbir yerde iflas olmaz.”⁴¹²;

⁴⁰⁹ a.e., s.101

⁴¹⁰ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.29

⁴¹¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 239

⁴¹² Tâhâ, 20/68-69

“Derken Mûsâ da değneğini yere attı; bir de ne görsünler: O büyücülerin göz boyayarak uydurup ortaya koydukları şeyleri yutuveriyor!”⁴¹³

Sihirbazlar sihrin ne olduğunu çok iyi bilmektedir. Bu sebeple Hazreti Musa'nın sihir yapmadığını bunun bir mucize olduğunu hemen anlayıp iman ederler.⁴¹⁴ Allah'ın kudretinin bir göstergesi olarak “böğütlen ağacından olan asa” canlanmıştır. “Kurumuş da olsa ağaçta / bir can vardır.”⁴¹⁵ Bu can, Allah'ın emrine boyun eğerek mülkün hakiki ve mutlak sahibinin Allah-u Teâlâ olduğunu bir kere daha gösterir.

3.10.7. Hazreti Musa'nın İsrailoğulları ile Mısır'dan Ayrılışı

Karakoç, birçok farklı mısırda Firavun ve ordusunun feci akıbetine, Kızıldeniz'in yarılması mucizesine atıf yapmıştır. Şiirlerin ayrıntılarına bakmadan önce, bu hadiseden kısaca bahsetmek gerekmektedir.

İlâhi kanuna göre kavimler aniden helâk edilmemiştir. Allah kavimleri bir müddet belli sıkıntılara maruz bırakıp ilâhî uyarıcılar göndermiştir. Hazreti Musa'nın kavmine de birçok ihtar gönderilir. İlk uyarı tufandır, günlerce yağın yağmur yüzünden ürünleri zâyî olur, İsrailoğulları'nın hayatları durma noktasına gelir. Çaresiz oldukları esnada Hazreti Musa gidip Allah'a dua etmesini ve eğer istedikleri gerçekleşirse iman edeceklerini söyler, ancak yağmur dinince sözlerinden dönerler. Bu musibetler ardı ardına gelerek aynı sahne defalarca yaşanır ancak İsrailoğulları iman etmez.⁴¹⁶

Tufan dışındaki musibetler: Çekirgelerin, çeşitli haşere ve kurbağaların İsrailoğulları'na musallat olması ve de suların kana dönüşmesi musibetleridir.⁴¹⁷ Âyette bu ikazlar şu şekilde geçmektedir: “Biz kudretimizin ayrı ayrı delilleri olarak onların üzerine tufan gönderdik, çekirgeler gönderdik, haşerat gönderdik, kurbağalar gönderdik, kan gönderdik. Yine de inad edip büyüklük tasladılar ve suçlu bir topluluk oldular. Azap üzerlerine çökünce dediler ki: ‘Mûsâ! Rabbin ile arandaki ahit uyarınca, bizim

⁴¹³ Şuarâ, 26/45

⁴¹⁴ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.382-386

⁴¹⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 239

⁴¹⁶ Hasan Yenibaş, a.g.e., 408-413

⁴¹⁷ İbnü'l Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s.186; İbn Kesîr, **el-Bidâye**, c.1, s.296

için O'na yalvar. Eğer bu azabı üstümüzden kaldırırsan, mutlaka sana inanacak ve İsrâiloğullarını da seninle göndereceğiz.' Biz, geçirecekleri bir süreye kadar onlardan azabı kaldırıncaya da yeminlerinden döndüler."⁴¹⁸ Firavun zulmünü arttırarak devam ederken bir yandan da Hazreti Musa'yı öldürme planları yapmaya başlar.⁴¹⁹

Hazreti Musa'ya bir gece inananlarla birlikte Mısır'dan çıkması emredilir. Hazreti Musa İsrailoğullarının ardından yürür, kardeşi Harun da önlerinden gider. Mısır'dan ayrılırken İsrailoğulları'nın sayısı, yaklaşık altı yüz bin kadardır.⁴²⁰ Hazreti Musa kavmiyle birlikte oldukça fazla mesafe gittikten sonra Firavun onların şehirden ayrıldıklarını duyarak atlı birliklerle takibe başlar. Firavun ve ordusu, yaya ilerleyen Hazreti Musa ve kavmine kısa sürede yetişir. Hazreti Musa ve kavmi denizin sınırına gelir. Firavun ve ordusu da iyice yaklaşmıştır. O esnada Allah, Hazreti Musa'ya esasını denize vurmasını emreder. Deniz yarılr. Hazreti Musa, kavmiyle bu yoldan yürümeye devam eder. Firavun da ordusuyla peşlerinden gider. Hazreti Musa sahile ulaşınca deniz yeniden sularla dolmaya başlar. Firavun ve askerleri de bu sularla boğularak can verir.⁴²¹

Firavun tam ölmek üzereyken iman ettiğini söyler. Ancak yeis halinde iman ve tövbe kabul edilmez. Âyette bu hüküm şöyle bildirilir: "Yoksa makbul tövbe, kötülükleri yapıp ettikten sonra kendilerinden birine ölüm gelip çattığında: 'İşte ben şimdi tövbe ettim.' diyenlerin tevbesi değil. Kâfir olarak ölen kimselerin tevbesi de değil. İşte öylesi kimselere, çok acı veren bir azap hazırladık."⁴²²

Kur'ân-ı Kerîm'de Firavun ve ordusunun helâk edilmesi hadisesi birçok farklı surede yer almıştır. Şuara suresinde bu hadise şu şekilde yer alır: "Güneş doğuportallığı aydınlatırken Firavun'un ordusu onları takibe koyuldu. İki topluluk birbirini görecektik kadar yaklaşınca Mûsâ'nın arkadaşları: "Eyvah! Bize yetiştiler!" dediler. 'Hayır, asla!' dedi, 'Rabbim benimledir ve O muhakkak ki bana kurtuluş yolunu gösterecektir.' Biz Mûsâ'ya: 'Asâ'nı denize vur! diyevahyettik. Vurur vurmaz deniz yarıldı, öyle ki birer koridor gibi açılan her yolun iki yanında sular büyük dağlar gibi yükseldi. Ötekileri (Firavun'un ordusunu da) oraya yaklaştırdık. Mûsâ'yı ve beraberinde olan herkesi kurtardık.

⁴¹⁸ A'râf, 7/133-136

⁴¹⁹ Hasan Yenibaş, a.g.e., 408-415

⁴²⁰ Sa'lebî

⁴²¹ Hasan Yenibaş, a.g.e., 415-418

⁴²² Nisâ, 4/18

Öbürlerini ise suda boğduk. Elbette bunda alınacak ibret vardır, fakat onların ekserisi ibret alıp da iman etmezler. Ama senin Rabbin aziz ve rahimdir.”⁴²³ Böylece Firavun ve ordusu helâk olur. İsrailoğulları ise kurtulup nimetlere mazhar olur.⁴²⁴

Hızır'la Kırk Saat'in "15.saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Musa'nın inananlarla birlikte Mısır'dan ayrılması hadisesine atıf yapılmıştır.

“Öğretmeseydim duvarını devirerek yoksulu kurtarmayı
Çıkartabilir miydi Musa
Mısır'dan İsrail'i
Delmeseydim bir yoksulun övüncü kayığını
Geçirebilir miydi Musa
Kızıldeniz'den İsrail'i
Bir vuruşta on pınar
Tartabilir miydi çakmak kayalarından
Öldürmeseydim hiç acımadan
Gözünün önünde o çocuğu
Bütün suçsuz çocukların katili
Firavun'u boğar mıydı daha yeni kurumuş bir deniz”⁴²⁵

Hazreti Musa'nın Kızıldeniz'den geçebilmesi ve diğer bahsi geçen hadiselerin gerçekleşmesinde Hızır'ın öğretilerinin tesiri olduğu bildirilmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de Kehf suresinde Hazreti Hızır'ın yolculuğu ayrıntılı olarak anlatılır. Âyette Hazreti Musa'ya öğretilen ilmin, “ilm-i ledün” olduğu rivayet edilir. Buhari'deki rivayete göre Hızır, Hazreti Musa'ya: “Yâ Mûsâ, ben, Allah'ın bana

⁴²³ Şuarâ, 26/52-68

⁴²⁴ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 415-421

⁴²⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.203-204

öğrettiği öyle hususî bir ilme mazharım ki sen onu bilemezsin; sen de öyle bir ilimle serfirazsın ki ben de onu bilemem.”⁴²⁶ der.⁴²⁷

Hazreti Musa Hızır’la yolculuk yaparken üç farklı duruma farklı şekillerde müdahale etmiş ve bunların hikmetini (Allah tarafından emredildiğini söyleyerek) sonradan açıklamıştır.

“Öğretmeseydim duvarını devirerek yoksulu kurtarmayı / Çıkartabilir miydi Musa / Mısır’dan İsrail’i”⁴²⁸ mısralarıyla Hızır’ın duvarı düzeltmesi hadisesine göndermede bulunulmuştur. Hazreti Hızır duvarı düzeltmesindeki hikmeti Hazreti Musa’ya şu şekilde açıklar: “Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğa ait idi. Altında onlara ait bir define vardı. Babaları da iyi bir insandı. Rabbin, onların olgunluk çağına ulaşmalarını ve Rabbinden bir rahmet olarak definelerini çıkarmalarını istedi.”⁴²⁹ Karakoç hüsn-i talil sanatıyla Hazreti Musa’nın Mısır’dan İsrail’in çıkarmasının Hazreti Hızır’ın nebiyle yaptığı yolculukta ona “duvarı devirerek yoksulu kurtarmayı öğretmesi” vesilesiyle gerçekleştiğini söylemiştir.

“Delmeseydim bir yoksulun övüncü kayığını / Geçirebilir miydi Musa / Kızıldeniz’den İsrail’i”⁴³⁰ mısralarıyla Hazreti Hızır’ın yoksul bir kimsenin gemisini delmesi hadisesine atıf yapılmıştır. Geminin delinmesinin hikmetini Hazreti Hızır Hazreti Musa’ya şu şekilde açıklamıştır: “Şimdi sana sabredemediğin şeylerin içyüzünü anlatacağım. O gemi, denizde çalışan bir takım yoksul kimselere ait idi. Onu yaralamak istedim, çünkü onların ilerisinde, her gemiyi zorla ele geçiren bir kral vardı.”⁴³¹

Hızır’ın, yoksulun kayığını delmesinin hikmeti sonradan açıklanmıştır. Kayık delik olduğu için yoksulun kayığına el koyulmamıştır. Böylece Hızır’ın yoksulun kayığını delmesi şer gibi görünse de aslında hayra vesile olur.

Karakoç’a hüsn-i talil sanatıyla Hazreti Musa Kızıldeniz’den İsrail’i bu bilginin öğretilmesiyle geçirebildiğini söyler. Hazreti Musa’nın ilâhî emre uyarak ilerlemesiyle Kızıldeniz yarılır Hazreti Musa ve müminler kurtulur. İsrailoğulları’na soykırım yapan, onları köleleştiren Firavun ve adamları ise inkâr batağında boğulur.

⁴²⁶ Buhârî, **İlim** 44.

⁴²⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.444-454

⁴²⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.203-204

⁴²⁹ Kehf 18/ 82

⁴³⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.203-204

⁴³¹ Kehf 18/ 78,79

Bu hadiselerin sonuncusu da Hazreti Hızır'ın bir oğlan çocuğunu öldürmesi hadisesidir. Çocuğun, anne ve babası mümindir ve çocuğun onları küfre sürüklemesinden korkularak emanet geri alınmıştır. O çocuk yerine Allah'ın daha hayırlı bir çocuk lütfedilmesi umulmaktadır.

“Öldürmeseydim hiç acımadan/ Gözünün önünde o çocuğu / Bütün suçsuz çocukların katili / Firavun'u boğar mıydı daha yeni kurumuş bir deniz”⁴³² mısralarıyla Hazreti Hızır'ın Hazreti Musa'ya, Allah'ın sonsuz kudretine itimat ederek zalime acımamanın bilgisini öğretmiş olduğuna işaret edilmektedir.

Firavun, Hazreti Musa doğmasın diye binlerce çocuğu öldürtmüştür. Ancak İlâhi Kudret'e, kurduğu zulüm saltanatının devrilişine engel olamamıştır. Karakoç bu hakikati **Yitik Cennet**'te şu şekilde ifade eder:

“Bir Musa doğmasın diye, binlerce çocuk öldürülür. Fakat ölen çocukların kanında Musa bilinci açar. Zulûmde boğulan bir halka, suda boğulmayan bir çocuk yol gösterir: suları yarıp geçme yolunu. Firavun, kendini Tanrı olarak ilân etmişse, Tanrı, onun karşısına Musa'sını dikecekti. Firavun'un büyü değnekleri varsa, Musa'nın âsa mucizesi vardır. Firavun yasalar koymuşsa, Musa onun karşısına Mutlak Yasa ile çıkacaktır.”⁴³³

3.10.8. Hazreti Musa'ya Tevrat'ın Verilmesi

Hızır'la Kırk Saat'in “32.saat”inde miraç gecesi tasvir edilmektedir. Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem o mübarek gecede, bütün peygamberlere imamlık yaparak namaz kıldırıştır. “32.saat” de, her peygamber kendisine ait bir hususiyetle şiiirde yer almaktadır.

“Musa da gelmişti

Mermer levhâlâr dikilmişti”⁴³⁴

⁴³² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.204

⁴³³ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 99

⁴³⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.261

“Mermer levhâlâr dikilmişti” mısraı da Hazreti Musa’ya verilen Tevrat’a işarettir. Cenâb-ı Hakk, Hazreti Musa’ya Sina dağına çıkmasını emredilir. Orada Hazreti Musa, vahye hazırlık mahiyetinde otuz gün oruç tutar. Otuz günden sonraki on gün içerisinde de Hazreti Musa’ya Tevrat vahyedilir.

Karakoç, Hazreti Musa’ya verilen bütün mucizelerin “Tevrat’ın izini bulmakla” olduğunu, Firavun’un inkârına bu “yasalar” ile karşı çıkılabildiğini belirtmiştir. İlahi hitabı “Kurtuluş Yasası” olarak tanımlayan Karakoç, yitirilen Cennet’e ulaşmanın yolunun bu yasalara uymak olduğunu ifade etmiştir:

“Firavun yasalar koymuşsa, Musa onun karşısına Mutlak Yasa ile çıkacaktır. Firavun, buyruğun anıtı sanıyorsa kendini, Musa On Buyruk Levhasını karşısında yükseltecektir. Firavun, cama çarpan sinektir. Kurtulamayacaktır kaderinden. Çarptığı cam, Musa’dır. Bilim ve teknik, ruh mucizesini yenemez. Ona güvenen zulûm saltanatı, Tanrı’nın sularında boğulmağa mahkûmdur. Firavun, Dünyanın Başkentini karanlıklara boğduysa, Sina Dağı’nda yanan Ateş, insanlığı aydınlatacaktır. Kuralsız hayat olmaz. Ama kuralların ruhu vardır. O ruhu çekerseniz kaskatı zulûm sisteminin iskeleti, sırtkan ölü suratıyla, yüzünüze bakar. Ruhsuz yasanın, zulmün yasasının karşısında, ruh yasaları adalet yasası, mutlak yasa, Tanrı Yasası vardır. Peygamberlerde sahifeler halinde toplanarak gelen Kitap vardır. Tevrat’tır O. Artık eksiksiz Kurtuluş Yasasının kitabıdır O. Hakikat Medeniyetinin Toplum ve Devlet düzeninin ana kuralları. Yitik Cennet’in yasalarıdır bunlar. Bu yasalara ruhuyla uyan toplum, Cennetini bulacaktır. Kaybolan ize erecektir. Kaybolan ışık yanacaktır. Ses işitilecektir. Yarılmayan su yarılacak, geçit vermeyen su geçit verecektir. Kutlu Ülke’nin özlemi gönülleri yakacaktır. Artık göze alınmayacak çile yoktur. Su şuurlanacak, doğa şuurlanacak, zulûmle adalet arasında, putla Tanrı arasında, gururla tevazu arasında, kılıçtan keskin bir perde olacaktır.”⁴³⁵

3.10.9. Hazreti Musa ve Hazreti Hızır

Kur’ân-ı Kerîm’de Kehf suresinde Hazreti Hızır ve Hazreti Hızır’ın yolculuğu ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Âyette Hazreti Musa’ya öğretilen ilmin “ilm-i ledün” olduğu rivayet edilmektedir. Buhari’deki rivayete göre Hazreti Hızır,

⁴³⁵ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.99-101

Hazreti Musa'ya: "Yâ Mûsâ, ben, Allah'ın bana öğrettiği öyle hususî bir ilme mazharım ki sen onu bilemezsin; sen de öyle bir ilimle serfirazsın ki ben de onu bilemem."⁴³⁶der.⁴³⁷

Cebecioğlu "ilm-i ledün"ü şu şekilde izâh etmiştir: "Allah tarafından öğretilen ilim. Şer'î ve zahiri ilimler, melek resul aracılığı ile gelir. İlham ise direkt Hak'tan gelir. Bu sebeple ilhama, ilm-i ledün denmiştir. Hazreti Mûsâ'nın Hızır'dan bu ilmi öğrenmek istemesi, Kehf suresinin 60-82. Âyetlerinde ayrıntılı olarak anlatılır. Zahiri ilim konuşarak, kitap, kalem, defterle tahsil edilmesine rağmen, bu âyetlere göre, ilm-i ledün, susarak ve yaşamakla (kâl ile değil hâl ile) öğrenilir."⁴³⁸ Hazreti Hızır varolanların görünmeyen boyutunu ortaya çıkaran, varlığın kader planındaki hikmetlerini ayân edendir.

Hazreti Musa ile Hazreti Hızır'ın kıssası, Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir:

"Hani Mûsâ beraberindeki gence şöyle demişti: 'İki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durmayacağım, ya da uzun zaman gideceğim.' Onlar iki denizin birleştiği yere varınca balıklarını unuttular. Balık denizde yolunu bulup kaybolup gitti. Oradan uzaklaştıklarında Mûsâ beraberindeki gence ' Öğle yemeğimizi getir, bu yolculuğumuzdan dolayı çok yorgun düştük' dedi. Genç, 'Gördün mü? Kayaya sığındığımız sırada balığı unutmuşum. – Doğrusu onu sana söylememi bana ancak şeytan unutturdu – Balık şaşılacak bir şekilde denizde yolunu tutup gitmişti' dedi. Mûsâ: 'İşte aradığımız bu idi' dedi. Bunun üzerine tekrar izleri takip ederek gerisin geri döndüler. Derken kullarımızdan bir kul buldular ki, biz ona katımızdan bir rahmet vermiş, kendisine tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.' Mûsâ ona, 'Sana öğretilen bilgilerden bana, doğruya iletici bir bilgi öğretmen için sana tabi olayım mı?' dedi. Adam şöyle dedi: 'Doğrusu sen benimle beraberliğe asla sabredemezsin. İcyüzünü kavrayamadığın bir şeye nasıl sabredebilirsin? Mûsâ,"İnşaallah beni sabırlı bulacaksın. Hiçbir işte de sana karşı gelmeyeceğim.' dedi. O da şöyle dedi: 'O halde eğer bana tabi olacaksan, ben sana söylemedikçe hiçbir şey hakkında bana soru sormayacaksın.' Derken yola koyuldular. Nihayet, bir gemiye bindiklerinde(adam) gemiyi deldi. Mûsâ, ' Sen onu içindekileri boğmak için mi deldin? Doğrusu şaşılacak bir iş yaptın.' dedi. Adam, ' Sen benimle beraberliğe asla sabredemezsin, demedim mi?' dedi. Yine yola koyuldular. Nihayet bir erkek çocukla karşılaştıklarında adam (hemen) onu öldürdü. Mûsâ, 'Bir cana karşılık olmaksızın suçsuz birini mi öldürdün? Andolsun çok kötü bir iş yaptın!' dedi. Adam, 'Sana

⁴³⁶ Buhârî, **İlim** 44.

⁴³⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s.444-454

⁴³⁸ Ethem Cebecioğlu, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, s.239

benimle beraberliğe asla sabredemezsin demedim mi? dedi. Mûsâ, ‘Eğer bundan sonra sana bir şey hakkında soru sorarsam, artık benimle arkadaşlık etme. Doğrusu, tarafımdan (dilinecek son) özre ulaştın (bu son özür dileyişim) dedi. Yine yola koyuldular. Nihayet bir şehir halkına varıp onlardan yiyecek istediler. Halk onları konuk etmek istemedi. Derken orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar gördüler. Adam hemen o duvarı doğrulttu. Mûsâ, ‘ İsteseydin bu iş için bir ücret alırdın’ dedi. Adam, ‘İşte bu birbirimizden ayrılmamız demektir’ dedi. Şimdi sana sabredemediğin şeylerin içyüzünü anlatacağım. O gemi, denizde çalışan bir takım yoksul kimselere ait idi. Onu yaralamak istedim, çünkü onların ilerisinde, her gemiyi zorla ele geçiren bir kral vardı. Çocuğa gelince, anası babası mü’min insanlardı. Onları azgınlığa ve küfre sürüklemesinden korktuk. Böylece, Rablerinin onlara, bu çocuğun yerine daha hayırlı ve daha merhametli bir çocuk vermesini diledik. Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğa ait idi. Altında onlara ait bir define vardı. Babaları da iyi bir insandı. Rabbin, onların olgunluk çağına ulaşmalarını ve Rabbinden bir rahmet olarak definelerini çıkarmalarını istedi. Bunları ben kendi görüşüme göre yapmadım. İşte senin sabredemediğin şeylerin içyüzü budur.”⁴³⁹

Aşağıdaki mısraların yer aldığı, Hızır’la Kırk Saat’in “15.saat”inde Hazreti Hızır’la Hazreti Musa’nın Kehf suresinde yer alan yolculuğuna atıf yapılmıştır.

“Öğretmeseydim duvarını devirerek yoksulu kurtarmayı

Çıkartabilir miydi Musa

Mısır’dan İsrail’i

Delmeseydim bir yoksulun övüncü kayığını

Geçirebilir miydi Musa

Kızıldeniz’den İsrail’i

Bir vuruşta on pınar

Tartabilir miydi çakmak kayalarından

Öldürmeseydim hiç acımadan

Gözünün önünde o çocuğu

Bütün suçsuz çocukların katili

⁴³⁹ Kehf 18/ 60- 82

Firavun'u boğar mıydı daha yeni kurumuş bir deniz”⁴⁴⁰

Hızır, Hazreti Musa'da olmayan bir ilmi (ilm-i ledün) öğretmiştir. Şiirde öğretilen bu ilimle Hazreti Musa hadiselerin kaderi boyutunu sezmeyi öğrenmiştir. Hazreti Hızır aynı zamanda Kızıldeniz'i yarıp geçerek Mısır'dan İsrailoğulları'nı çıkarmasının bilgisini nebiye vermiştir.

“Kuruyan şehirler vardır

Hızır

Ay bölünüşünden dökülen

Tüveyçler taşır onlara

Ve o kentler

Bir akşam

Gençleşirler”⁴⁴¹

Şakk-ı Kamer mucizesinin tasvir edildiği, **Hızır ile Kırk Saat**'in “31.saat”inde “kuruyan şehirler” Hızır'ın ayın bölünüşünden dökülen tüveyçleri taşımasıyla gençleşir.

“Şakk-ı Kamer” mucizesiyle Hızır'ın “kuruyan şehirleri” diriltmesi Hazreti Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme inanmanın, Allah'a yönelmenin kurtuluşa götürüleceğine işaret edilmektedir. Karakoç'a göre, insanlığı diriltecek olan Kur'an'dan gelen “âb-ı hayat”⁴⁴² ve bu ölümsüzlük şerbetini getirmekle vazifelendirilen Hazreti Hızır'dır.

⁴⁴⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.203-204

⁴⁴¹ **a.e.**, s. 254

⁴⁴² Sezai Karakoç, **Mağara ve Işık**, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1969, s. 69

Ahmet Demir'e göre bu mısralarda, Allah'a inanan insanların başına, ayın bölünmesinden ortaya çıkan "tüveyç" (çiçek tacı) yağması, Allah'ın inananları ödüllendireceğini gösteren bir işarettir.⁴⁴³

"Kuruyan şehirleri" gençleştirenin Hızır ve âb-ı hayat Demir'e göre, "İslam uygarlığının dirilişinin, yeniden doğuşunun sembolüdür."⁴⁴⁴ Dirilişin sembolü olan Hızır'ın eliyle "Kuruyan şehirler" in gençleşmesini de bu cihetle değerlendirmek gerekmektedir.

Hızır Kırk Saat'in "35.saati"nde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hızır'ın Kur'ân-ı Kerîm'le insanlığa "âb-ı hayat" sunması farklı bir imgeyle karşımıza çıkmaktadır.

"Kur'an'sa arşın manifestosu

Reddin reddi protestosu

Her eri Hızır olan bir ordu

Başbuğların başbuğu

Öç değil öç kırandır

Sevgidir⁴⁴⁵

Burada Kur'ân-ı Kerîm'in okunmasının diriltene sonsuz hayat şerbetini yudumlaması anlamına geldiği ifade edilmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'in her ayeti, "Her eri Hızır olan bir ordu"dur.

Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**'nde de insanın daimi olarak Allah'a yaklaşmaya Allah'ı bilmeye çalışması, "savaş" teşbihiyle ele almaktadır:

⁴⁴³ Ahmet Demir, " Hızır Kırk Saat' Üzerine Düşünceler", **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,2010 s.366

⁴⁴⁴ a.e., s.355

⁴⁴⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 280

“Ruh sürekli Allah’ı bilme, Allah’ın huzurunda olma savaşı içinde olacaktır. Buna engel olmaya çalışan bütün benlik içi veya ben ötesi bütün yâd varlıklarla savaşacaktır sürekli olarak ruh.”⁴⁴⁶

Bu çağda, Allah’ı bilmeye çağırarak, büyük kurtuluşun savaşını vermek ve ruhun var olmasını sağlamak demektir. Bu yüzden sureler, “Her eri Hızır olan bir ordu” suretine bürünmüştür.

Hızır ile Kırk Saat’in “38.saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in vefat edişi, “kıyamet” tasviriyle anlatılmaktadır.

“Kıyamet gününden önce
Hızır çekilecektir yeryüzünden
Sonra yeşillikleri yaylaların
Eski zaman duvarları gibi yükselen çınarların
Çinilerin minyatürlerin duayı yansıtan boyaların
Güneşte bir kuş gibi çırpman kasabaların
Göz ağrısı getiren tozların
Yeşili kırmızısı sarısı çekilecek önce
Evlerde avlularda duyulacak bir eksilme
Yoldan bir ölü götürüyorlarmış da sezmişler gibi
Çıkacaklar dışarı ama
Yollar ıssızdır sonsuzca
Hızır’ın gidişiyle birlikte
Yol ıssızlığı gelişecektir”⁴⁴⁷

⁴⁴⁶ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, s. 8

⁴⁴⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 289

Kıyametle birlikte yeryüzünün damarlarından, hayat çekilecektir. Hayatın yeryüzünden tamamen çekileceği “kıyamet gününden önce/ Hızır çekilecektir yeryüzünden.” Çünkü Hazreti Hızır hayatı, canlılığı temsil etmektedir.

3.11. HAZRETİ DAVUD

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Davud’un kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.11.1. Hazreti Davud’un Peygamberliği

Hazreti İsa’dan yaklaşık bin yıl önce Hazreti Samuel adında bir peygamber gönderilir. O dönemde Amelika adında bir kavim yaşamaktadır. Onların başında da İsrailoğullarına saldıran onlara zulmeden yapan Câlût bir hükümdar vardır. İsrailoğulları, Samuel peygambere cihad etmek için bir komutan tayin etmesini ister. Nebi de, vahyin yönlendirmesiyle Tâlût’u seçer. Ancak İsrailoğulları, Tâlût’u zengin ve soylu olmadığı gerekçesiyle reddederler. Kavminin itirazları üzerine, Hazreti Samuel onlara “tabut”un geri geleceğini söyler.⁴⁴⁸

Bu “tabut”la alakalı birçok rivayet vardır. Bir rivayete göre, Hazreti Âdem’e içinde çocuklarının resimleri olan bir “tabut” gönderilir. Hazreti Musa’nın bu “tabut”a Tevrat’ı koyarak, anlaşmazlığa düştükleri zaman buna müracaat ettikleri belirtilir. Râgıb el-İsfehani’nin naklettiği üzere, “Tabut, kalb; sekîne ise içindeki ilimden ibarettir.” de denilmiştir. Çünkü kalbe: ‘İlmin düşüp biriktiği yer’, ‘hikmet evi’, ‘ilim tabutu’, ‘ilim kabı’, ‘ilim sandığı’ isimleri de verilir. Gerçi bu, meşhur ve zahir olan görüşlere aykırı görünürse de onun gereği olan önemli iş’âri (işaret yoluyla çıkarılan) bir mânâ olduğu da inkâr edilemez.”⁴⁴⁹Tâlût, “tabut” gelince bir ordu kurarak yola çıktı. İçinde kuvve-i mâneviyesi zayıf olanlar, zorluklara mukavemet gösteremeyerek orduyu olumsuz etkileme ihtimali olduğundan itaat testinden geçerler.⁴⁵⁰

⁴⁴⁸ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.455- 459

⁴⁴⁹ a.e., s. 460

⁴⁵⁰ a.e. , s.459-464

Ordu yorulduğu esnada karşılıklarına bir ırmak çıkar. Talut, ırmaktan içmeyenlerin ve sadece bir avuç içenlerin kendisinden olacağını kana kana içenlerin ise kendisinden olmayacağını söyler. Çok azı müstesna sudan kana kana içer ve hararetleri artınca savaşamayacaklarını söylerler. Rivayete göre, geriye 310 kişi kalır. Ancak her ne kadar az kişi kalsalar da sabır isteyerek dua eden ve imanın kuvvetiyle savaşan bu topluluk zafer kazanır. Hazreti Davud Câlut'u öldürür. Nebinin cesareti, insanların Hazreti Davud'a daha ciddi teveccüh duymasına sebebiyet verir. Tâlut'un ölümünden sonra İsrailoğulları Hazreti Davud'ı hükümdar ilan eder. Böylece tarihte ilk defa bir nebi aynı zamanda hükümdar olur. Hazreti Davud'a Zebûr indirilmiş bunun yanı sıra demiri işleme, zırh yapma sanatı verilir.⁴⁵¹

3.11.2. Hazreti Davud'a Bahşedilenler (Zebur, Demiri İşleme, Ses ve Hikmet)

Hızır ile Kırk Saat'in "19. saat"inde Hazreti Davud'a Zebur'un verilmesi ve demiri işleme sanatının öğretilmesine atıf yapılır. "Demir ve Zebur ve ses ve öfke Davud'a aittir"⁴⁵² mısraında, Hazreti Davud'a ait hususiyetlere atıf yapılır. Hazreti Davud'a Zebûr'un verilmesi âyette şu şekilde geçmektedir:

"Hem Rabbin göklerde ve yerde kim varsa daha iyi bilir. Andolsun, peygamberlerin bir kısmını bir kısmına üstün kıldık. Dâvûd'a da Zebûr'u verdik."⁴⁵³

Hızır ile Kırk Saat'in "12.saat"inde de, Hazreti Davud'a demiri işleme sanatının öğretilmesine atıf yapılmıştır:

"Dâvud da gelmişti

Yankılanmıştı

Gür bir demir sesiyle

Mescid-i Aksâ'da"⁴⁵⁴

⁴⁵¹ a.e. , s. 464-482

⁴⁵² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 207

⁴⁵³ İsrâ 17/55

⁴⁵⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 261

Hazreti Dâvud'a "hikmet ve güzel konuşma" nimetleri de bahşedilen hususiyetlerdendir. Halk arasında güzel sesi olanların, "Dâvudî" sesli olarak nitelenmesi de yine bu sebeptendir. Burada "gür bir demir sesi" nitelenmesiyle Hazreti Davud'un hem demire şekil vermesi hem de sesinin güzel oluşuna atıf yapıldığını görmekteyiz. Bunun yanı sıra "demir ses" nitelenmesi nebilerin, inananların gönüllerini vahiy ile demir gibi eriterek şekillendirdiğini de düşündürmektedir.

Hızırla Kırk Saat'in "9.saat"inde "gül", dirilişi çağırarak vazifelendirilerek imgesel boyutuyla yer almaktadır. Karakoç'un tezinin temelinde, "diriliş" düşüncesi vardır. Ruh, daima Allah'ı bilerek canlı kalabilmekte ve bu şekilde diriliş gerçekleşmektedir. "Davud'un demirini eriten o"⁴⁵⁵ mısrasında metafizik gerilimin ruhta hâsıl ettiği güçle, Allah'a yönelmekle zorlukların aşılacağına işaret vardır. Zorlukların ardından da Allah'ın lütfuyla bir diriliş gerçekleşecektir.

3.12. HAZRETİ SÜLEYMAN

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Süleyman'ın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.12.1. Hazreti Süleyman'ın Peygamberliği

Hazreti Süleyman, Hazreti Davud'un on dokuz çocuğunun en küçüğüdür. Fakat ilim, feraset cihetiyle diğer çocuklarından ileridedir. Bu sebeple, Hazreti Süleyman, tahtına Hazreti Davud'un geçmesini vasiyet eder. Hazreti Süleyman'ın babasına varis olması nübüvvet ve hükümdarlık cihetiyledir, maddi servet cihetiyle değildir. Hazreti Davud'un hâkimiyeti daha çok fiziki âlemedir. Hazreti Süleyman'ın hâkimiyeti ise hem fiziki boyutu hem de fizik ötesini kapsamaktadır. Çünkü cinler, kuşlar ve rüzgâr Hazreti Süleyman'ın emrine verilir.⁴⁵⁶

⁴⁵⁵ a.e., s. 189

⁴⁵⁶ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 483,484

Kur’ân-ı Kerîmde, Hazreti Süleyman’a tahsis edilen, bu fizik ötesini de kapsayan ordu şu şekilde geçmektedir: “Günün birinde Süleymân’ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan oluşan orduları toplanmış olup, hepsi birlikte, düzenli olarak kendisi tarafından sevkediliyordu.”⁴⁵⁷ Hazreti Süleyman’ın emrine verilen rüzgâr, hususi olarak vazifelendirilmiştir ve bu sayede nebi çok kısa zamanda çok uzun mesafeler kat etmektedir. Bu hakikat, âyette şu şekilde geçmektedir: “Süleymân’ın emrine de rüzgârı verdik. Onun sabah gidişi bir aylık mesafe, gece dönüşü de bir aylık mesafe idi.”⁴⁵⁸ Bakır eritme mucizesi de nebiye lutfedilmiştir. Bakır, gümüştten sonra elektiriği en iyi ileten metaldir bu cihetle “bakır mucizesi”, teknolojinin daha ileriye gitmesi anlamına gelmektedir.⁴⁵⁹

Cinler de Hazreti Süleyman’ın emrine verilir. Kur’ân-ı Kerîm’de şu şekilde geçmektedir: “Rabbinin izniyle cinlerden bir kısmı onun önünde çalışırdı. Onlardan kim emrimizden sapsa, ona zelil ve perişan eden bir azap tattırırđık. O cinler ona kaleler, heykeller, havuz büyüklüğünde çanak ve leğenler, sabit kazanlar gibi istediği şeyleri yapardı. Ey Dâvud hanedanı, şükür gayreti içinde olun! Kullarımdan gereği gibi şükredenler çok azdır.”⁴⁶⁰

Kuşların dili de nebiye öğretilir. “O yalnız kuşların sesleri ve hareketleri ile ifade ettikleri hisleri anlamakla kalmıyor, o hisleri idare eden ana mantığı, işin gizli ilâhi sırlarını da biliyordu.”⁴⁶¹ Böylece kuşlar da nebinin idaresi altına girer. Âyette, nebiye kuşların dilinin öğretilmesi şu şekilde yer almaktadır. “Süleyman Dâvud’a varis oldu ve ‘Ey insanlar, bize kuşların dili öğretildi ve daha her şeyden bolca nasip verildi. Gerçekten bunlar âşikâr lütuflardır.’ dedi.”⁴⁶² Hazreti Süleyman’a karınca ve benzeri ufak canlıların dili de öğretilmiştir.⁴⁶³

Bir gün Hazreti Süleyman karıncaların olduğu bir vadiden geçmektedir. Onların geldiğini gören bir karınca, Hazreti Süleyman ordusunun geldiğini söyleyerek diğerlerini uyarır. Bu hadise üzerine nebi tebessüm etmiş ve Allah’a dua etmiştir. Karınca vadisindeki bu hadise Kur’ân-ı Kerîm’de şu şekilde geçmektedir:

⁴⁵⁷ Neml, 27/17

⁴⁵⁸ Sebe, 34/12

⁴⁵⁹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 484-489

⁴⁶⁰ Sebe, 34/12-13

⁴⁶¹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 495

⁴⁶² Neml, 27/16

⁴⁶³ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 489-495

“Derken Karınca vadisine geldiklerinde, onları gören bir karınca: ‘Ey karıncalar, haydi yuvanıza girin. Süleymân ve orduları, sizi fark etmeyerek ezip çiğnemesinler!’ diye seslendi. Onun sesini işiten Süleymân tebessüm ederek: ‘Yâ Rabbi!’ dedi, ‘Beni nefsim öyle hâkim kıl ki gerek bana, gerek ebeveynime ihsan ettiğin nimetlere şükredeyim, Seni razı edecek güzel ve makbul işler yapabileyim. Bir de lutfedip beni hayırlı kullarının arasına dâhil eyle!’”⁴⁶⁴

Nebi, Mekke’den Yemen’e doğru yola çıkar. San’a adlı yerin arazisi hoşuna gider ve orada konaklar. Ancak buldukları yerde su bulamaz. Bunun üzerine yol gösterici olan hüthütü arar. Ancak hüthüt Belkıs’ın sarayını görmüştür oradan daha teferruatlı bilgi alırken gecikmiştir. Hüthütün verdiği bilgiye göre, Sebe halkının başında Belkıs bulunmaktadır. Belkıs’ın babasının ismi Şurahil’dir ve oğlu olmadığı için tahta Belkıs oturmuştur.⁴⁶⁵ Sebe melikesi Belkıs oldukça zengindir. Bu topluluk güneşe tapmaktadır.⁴⁶⁶

Sözlerinin doğruluğunu teyit etmek üzere Hazreti Süleyman, hüthüte bir mektup verir ve Belkıs’ı gözlemleyerek olanları gelip kendisine anlatmasını söyler. Belkıs, nebinin mektubunu alınca, danışma meclisini toplar. Bu meclis, 312 kişiden oluşmaktadır. Hak dine davete çağırın bu mektubu okur. Bunun üzerine meclistekiler savaşmayı teklif eder, ancak Belkıs selim bir karaktere sahiptir. Savaşmanın getireceği sıkıntıları düşünerek bu teklifi kabul etmez. Bunun yerine elçileriyle değerli hediyeler göndermeyi ve Hazreti Süleyman’ı tanımayı daha doğru bulur.⁴⁶⁷

Hüthüt bu durumu nebiye Belkıs’ın elçilerinden önce bildirir. Gelen elçiler Hazreti Süleyman’ın Hakk’a davetindeki kararlılığını ve saltanatının ulaşılması mümkün olmayan boyutlarını görür. Bu durumu Belkıs’a bunu iletirler. Belkıs, Hazreti Süleyman’a davet ettiği dini tanımak üzere geleceğini bildirir. Hazreti Süleyman Belkıs’ın imana meyilli olarak gelmeye niyetlendiğini bildiği için

⁴⁶⁴ Naml, 27/18-19; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 495-497

⁴⁶⁵ İbn’ül-Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s. 232-233

⁴⁶⁶ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 497-499

⁴⁶⁷ **a.e.**, s. 497-502

hidayetine zemin hazırlamak üzere fevkalade bir şey göstermek isteyerek Belkıs'ın tahtını getirtmeye karar verir.⁴⁶⁸

Cinlerden birisi Belkıs'ın tahtını Belkıs'tan önce getirir. Üzerindeki putperestliğe ait alametler kaldırılmıştır. Belkıs tahtı görünce: “Ben Sen'den başkasına ibadet etmekle kendime zulmetmişim, şimdi ise Süleymân'la âlemlerin Rabbine teslim oluyorum.”⁴⁶⁹ der. Müfessirlerin çoğu Hazreti Süleyman'ın Belkıs'la evlendiğini söylemektedir. Ancak Hazreti Süleyman'ın Belkıs'la Hemdâm melikini evlendirdiği de rivayetler arasındadır.⁴⁷⁰ Hazreti Süleyman esasına dayanmış, cinleri kontrol eder vaziyetteyken vefat eder. Ancak cinler bir kurdun asayı kemirerek asanın kırılışına kadar bundan haberleri olmayarak günlerce çalışmaya devam ederler. Bu durum da cinlerin gaybı bilmediklerinin göstergesidir. Hazreti Süleyman vefat ettiği zaman elli üç yaşındadır.⁴⁷¹

3.12.2. Hazreti Süleyman'ın Saltanatı

Hazreti Süleyman'ın saltanatını ve bunun mahiyetini tasvir eden aşağıdaki mısralar, **Taha'nın Kitabı**'nda yer almaktadır.

“Masalla tarih kaçıştı birden
Taha'nın kırıştı gözleri
Süleyman değiştirmiş rüzgârın şuur şartlarını
Yıkmış rüzgâr dinamiyle Asurların asırların surlarını
sırlarını
Belkıs araya cam girse bile
Bir gecedir bir ecedir Süleyman ülkesine
Dâvud söz dağ yankı

⁴⁶⁸ a.e, s. 497-502

⁴⁶⁹ Neml, 27/44

⁴⁷⁰ İbn'ül- Esîr, **el-Kâmil**, 1/ 237-238

⁴⁷¹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 502-508

Devlet ürperten mızrağı
Dev cin rüzgâr Süleyman
Ama bir vadide bir karıncadan utanan
Karıncanın heybetine hayran olan
Hüthütten haberi aldığı zaman
Surları rüzgârla deviren Süleyman
Titredi dikkatinden bir karıncanın bir karıncadan”⁴⁷²

Hazreti Süleyman “rüzgârın şuur şartlarını” değiştirmiştir. Rüzgâr Allah’ın emriyle Hazreti Süleyman’ın hükmüne girmiş, saltanatının bir parçası olmuştur. Bu Karakoç’a göre, “Yitik Cennet” .”⁴⁷³ in bulunuşu anlamına gelmektedir:

“Hikmet, devlet; devlet de hikmettir artık. Yitik Cennet bulunmuştur. Her yönden sıkı ve tam bir örgütleniş. Rüzgârlar bile bu örgütlenişe bağlı.”⁴⁷⁴

“Belkıs araya cam girse bile / Bir gecedir bir ecedir Süleyman ülkesine” mısraında (rivayetlere göre) Belkıs’ın iman ettikten sonra Hazreti Süleyman’la evlenmesi rivayetine atıf yapılmıştır. Belkıs, Sebe melikesidir. Hazreti Süleyman Hakk dine davet eden mektubu gönderdikten sonra davet ettiği dini tanımak için geleceğini söylemiş ve sonrasında iman etmiştir.

Karakoç’a göre Belkıs’ın iman etmesi, “ilâhî düzene” katılma ihtiyacından doğmuştur. Belkıs’ın iman edişi, Hazreti Süleyman ile evlenmesi, “tabiatüstünün tabiatla bağdaşması” anlamına gelmektedir. ⁴⁷⁵

Belkıs araya “cam” girse bile, bu camı aşmayı bilmiştir. “Cam”ın mahiyeti ayrıntısıyla sorgulanmaya muhtaçtır, ancak buradaki manaya göre “cam”ın hakikat dışı olanı, şirk düşüncesini temsil ettiğini düşünebiliriz.

Belkıs’ın halkı ve Belkıs, iman etmeden önce güneşe tapan bir kavimdir. Güneşe tapmak da Hakk’a inanmak yerine tecellisine takılmak demektir. Her şey

⁴⁷² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.348

⁴⁷³ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.105

⁴⁷⁴ a.e., s.105

⁴⁷⁵ a.e. , s.106

Allah'ın tecellisini gösterir ve O'na yönelmemiz için bahşedilmiştir. Belkıs cama takılmış, güneşe tapmış, sonrasında ise o gönlünden o cam parçasının sevgisini atarak, gönlüne iman cevherini almıştır.

Karakoç'a **Yitik Cennet**'te bu hadiseyle ilgili şu yorumda bulunur: "Aşk inanıştan doğar. İnanış, aşk, kutsal emanet şuuru ve sorumluluk duygusu da (..) mermer ve sırça sarayda yansıyan hakikat medeniyeti ışınlarıyla aydınlanmaya götürür."⁴⁷⁶

Cin, rüzgâr, hüthüt ve karınca, hepsi Hazreti Süleyman'ın emrine musahhar kılınmıştır. Bu hal, Karakoç'a göre, bir "kudret senfonisi"dir. Karınca, Hazreti Süleyman'ın ordusu ezilmesin diye diğerlerini uyarmış, nebi de bu uyarıyı duymuştur. Bu hadise şiirde şöyle yer almaktadır: "Surları rüzgârla deviren Süleyman/ titredi bir karıncanın dikkatinden"⁴⁷⁷

Bütün bunların bir araya gelişi, Karakoç'un nazarında, "Hakikat Medeniyeti"nin ideal devlet formuna ulaşması demektir. Bu da, Yitik Cennet'in bulunması anlamına gelmektedir:

"Hakikat Medeniyeti, 'Devlet' modeline, ideal devlet formuna Süleyman Peygamberle ulaşır. (...) Baş eğdirilişle baş eğiş, özgürlüğün potasında altın senteze varır. Tabiat da, bu kudret senfonisinin malzeme veren ana kaynaklarındandır. Hüthüt, haber, karınca, öğüt vericidir bu adalet seremonisinde. Bütün dünyayı avucunda tutan, bir karıncanın sözüne ve gönlüne muhataptır. (...) Hikmet, devlet; devlet hikmettir artık. Yitik Cennet bulunmuştur."⁴⁷⁸

3.13. HAZRETİ İLYAS

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Süleyman'ın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

⁴⁷⁶ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 106

⁴⁷⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.348

⁴⁷⁸ a.e., s. 105

3.13.1. Hazreti İlyas'ın Peygamberliği

Hazreti İlyas'ın soyu, Hazreti Harun'a dayanmaktadır. Rivayete göre, babasının ismi Yasin'dir. Hazreti İlyas İsrailoğulları'na gönderilen peygamberlerdendir.⁴⁷⁹

Bal'İbek adlı şehir ahalisi Tevrat'ın hükümlerini unutarak Ba'l adlı bir puta tapmaktadır.⁴⁸⁰ Hazreti İlyas bu kavmi imana davet eder, ancak kavmi onun davetine kulak vermez. Hazreti İlyas kavminin mahrumiyet yaşamalarının iman etmelerine vesile olacağını düşünerek şöyle dua eder: "Allah'ım! İsrâiloğulları, davetimi dinlemeyip benden kaçtılar. Senden yüz çevirip başka şeylere taptılar. Onlara verdiğin nimeti geri al!" Bunun üzerine vahyedilir: "Onların rızık işini, senin eline verdik. Bu hususta söz senindir." Nebi'nin: "Allah'ım onlara yağmur verme!" diyerek dua etmesi üzerine o beldeye üç yıl o beldeye yağmur yağmaz, hayvanlar telef olur, insanlar büyük sıkıntı çeker. Hazreti İlyas bu duadan sonra kavminden ayrılır. Rivayetlere göre, kralın Hazreti İlyas'ı öldürmek istemesi sebebiyle nebinin o beldeden ayrılmıştır.⁴⁸¹

Hazreti İlyas'ın uğradığı beldelere yağmur yağmakta rızık gelmektedir. Bu sebeple İsrailoğulları ekmek kokusu duydukları eve girerek nebiyi aramaktadır. Hazreti İlyas, bir gün yaşlı bir kadının evine sığınır. Kadının Elyasa adında oğlu hastadır. Nebi saklanmasına yardımcı olan kadının oğluna dua edince Elyesa şifa bulur. Ardından Elyasa iman eder ve nebinin yanından bir daha ayrılmaz.⁴⁸²

Hazreti İlyas kıtlıktan iyice bunalan kavmine gider. İmana davet eder. Önce taptıkları putlara dua etmelerini, yağmur yağmazsa kendisinin Allah'a dua edeceğini ve duası kabul edilip yağmur yağarsa iman etmelerini teklif etmiştir. Kavmi bu teklifi kabul ederek önce kendi taptıklarına dua eder. Yağmur yağmayınca bu defa Hazreti İlyas dua eder. Allah Hazreti İlyas'ın duasını kabul ederek rahmet yağmurlarını ihsan eder.⁴⁸³ Ancak kavmi sözünü tutmayarak iman etmez. Bunun üzerine Hazreti İlyas başka bir beldeye gider.⁴⁸⁴

⁴⁷⁹ Taberî, **Târih**, c. 1, s. 238-239.

⁴⁸⁰ **a.e.**, c. 1, s. 239.

⁴⁸¹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 509-512

⁴⁸² **a.e.**, s. 512

⁴⁸³ Taberî, **Târih**, c.1, s.240, İbnü'l-Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s.213

⁴⁸⁴ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 512-514

Nebi, ölümün yaklaştığını hissedince ağlamaya başlar. Ağlamasının sebebinin artık Allah'a hamd edemeyeceği, ibadet edemeyeceği olduğunu söyler. Allah-u Teâlâ da bunun üzerine: “Şanıma yemin ederim ki beni zikreden hiç kimse kalmayınca kadar senin ecelini geciktireceğim.” buyurmuştur.⁴⁸⁵

3.13.2. Hazreti İlyas ve Hazreti Hızır

Hızır ile Kırk Saat'in “13.saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti İlyas'ın Hızır'la buluşması tasvir edilmektedir.

“İlyas'la buluştuk mu buluştuk da”

En ince durumundaydı kabuğuyla yumurta”

Bir çan gibi çınılıyordu otlarsa

Elimiz az kaydırak oynamadı şen bir mantarla

Dağlarda son karları sürüyordu sularsa”⁴⁸⁶

Hazreti İlyas'ın Hızır'la buluştuğu zaman, “Yumurta en ince durumunda”dır, kırılmak üzeredir. “Dağlarda son karları sürmektedir sular” ve kışın bitimine az kalmıştır. Bu kışın mahiyetini ilerleyen mısralarda sezmek ancak mümkün olacaktır.

“İlyas dedim

Ey en yumuşak isimli kardeşim

Güvercini doğuya mı uçuracağız ilkin”⁴⁸⁷

Bu mısralarda, Hazreti Hızır, Hazreti İlyas'ı “en yumuşak isimli kardeşim” diyerek tanımlamıştır. İsimler, kalıp gibidir. Ruhlar bu kalıpların şeklini alır ve

⁴⁸⁵ Kurtubî, Muhammed b. Ahmed, **el-Câmi'li Ahkâmi'l-Kur'ân**, I-XX, Dâru'ş-şâ'b, Kahire, 1372 h., c.15, s. 115. ; Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 509-515

⁴⁸⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.198

⁴⁸⁷ a.e., s.198

insanlar “isimleriyle müsemma” olurlar. Bu cihetle “en yumuşak isimli” nitelenmesiyle, Hazreti İlyas’ın güzel bir haslete, gönlünün hassas oluşuna vurgu yapıldığı söylenebilir. “Güvercin” barışı temsil etmektedir. Güvercini birlikte uçuracak olmaları, Hazreti Hızır ve Hazreti İlyas’ın barışı birlikte getireceklerine işarettir.

“Eyyüb Zülküfül Yuşa ve senin kanamadığımız
Şit ötesi yakalanmaz izleri örtülerin
Yahya'ya tanıklık etmiş arı kayaların
Yeniden çalkaışı ben miyim dersin”⁴⁸⁸

Hazreti Hızır ile Hazreti İlyas, aynı hayat mertebesinde yaşamaktadır. Bu cihetle “kardeşim” demesi bu yakınlığı izhar etmesi demektir. Bir diğer yakınlığını ortaya koyan durum, kendini tasvir edişinin doğru olup olmadığını sorarak kendini sorgulayışına Hazreti İlyas’ı ortak etmesidir.

“İsrail bir tarihi gece gezerek geçirdi
Altını artın bildi
Gümüşü gümüş bildi
Elçiyi elçi bilemedi”⁴⁸⁹

İsrailoğullarının “tarihi gezerek geçirmesi”ni, geceleyin inananların beldelerinden çıkıp başka bir beldeye gitmesine (ve inkârcıların helâk olmasına) işaret sayabiliriz.

İsrailoğulları, Hazreti Musa’ya Tevrat vahyedilirken dâhi buzağıya tapmaya başlamıştır. Karakoç peygamberinden put isteyen ve kendilerine gelen peygamberi

⁴⁸⁸ a.e., s.198

⁴⁸⁹ a.e., s.199

öldüren İsrailoğulları'nın maddeden öteye geçemeyişlerine, “altını altın bildi” ama “elçiyi elçi bilemedi” mısraları ile işaret etmiştir.

Hazreti İlyas Tevrat verildikten sonra yeniden eski adetlerine dönerek puta tapmaya başlayan bir kavme Hakk'ı tebliğ etmek için gönderilmiştir. Ancak kavmi hakikate kulak vermeyince için nebi o beldeden ayrılmıştır. İsrailoğulları yine “elçiyi elçi bilme” miştir.

“Ben ve İlyas uzun bir süre
Süt hayallerinde yandık”⁴⁹⁰

Bu mısralarda “süt hayali” ifadesinin, miraçta Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem sütü seçerek içmesine atıf olması muhtemeldir. Ardından gelecek mısralarda da Hazreti Hızır ve Hazreti İlyas'ın bir muştuyu bekledikleri anlaşılacaktır.

Karakoç toplumun diğer mizaçlarından arınmış, katışıksız mizacı “süt mizacı” olarak tanımlar ve bu mizacın diriliş erinin mizacı olduğunu belirtir:

“Diriliş erinin mizacı, ne kanın mizacı, ne şarabın mizacıdır. Onun mizacı, sütün mizacıdır. Diriliş erinin mizacı, ne afyonun, ne zakkumun mizacıdır. Onun mizacı, gülün mizacıdır. Bir mizaç ki, sonunda Diriliş Toplumunun mizacının da oluşmasına kapı açacaktır. Günümüz toplumların toplum mizacından arınmış, süt ve gül mizacındaki Toplumun.”⁴⁹¹ Bu anlamlandırışla birlikte Hazreti İlyas ve Hazreti Hızır'ın beklediği muştunun, şiirde geçen “süt hayali”nin diriliş eri olduğunu söyleyebiliriz.

“Ey ismini okyanus köpüklerinden
Yunusların aynalarda yansımından
Almış olan kardeşim,

⁴⁹⁰ a.e., s.199

⁴⁹¹ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s. 52

Ölen insan
Al tutmuş toprağı alkışlamadan
Biz yeşilin yıldönümünü kutlayalım
Baharı muştuluyalım
Enlemlere boylamlara
Sabır yatırına
Adı Mehmet olan çocuğa
Müthiş bir ruhun tıbbı gibi”⁴⁹²

Şiirin son kısmında da Hazreti Hızır, Hazreti İlyas’ın ismini yeniden yorumlar. Ardından dünyanın dört bir tarafına muştulanacak bir baharın haberi verilir. Bu “muştı” bir sabır abidesi olan, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellemdir.

3.14. HAZRETİ ZÜLKİFL

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Süleyman’ın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.14.1. Hazreti Zülkifl’in Peygamberliği

Hazreti Zülkifl’in Hazreti Eyyub’un oğlu olduğu rivayet edilir. Diyarbakır Ergani’de makamı bulunmakta ve hâlen yaşadığına inanılmaktadır. Kur’ân-ı Kerîm’de ismi şu şekilde geçmektedir: “İsmâîl’i İdrîs’i, Zülkifl’i de an. Onların hepsi sabır fazileti ile bezenmişlerdi.”⁴⁹³

⁴⁹² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.199-200

⁴⁹³ Enbiyâ, 21/85; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 517-520

3.14.2. Kutlu Ortak Hazreti Zülkif

Sezai Karakoç'un doğduğu yer Diyarbakır'ın Ergani ilçesidir. Özellikle o yörenin insanı, Hazreti Zülkifl'in yaşadığına inanmaktadır. Burada doğan Karakoç'un muhayyilesinde de bu fikir yer etmiş olmalı ki birçok şiirinde Hazreti Zülkifl hâlen yaşayan, zor anlarda Hızır gibi yetişen bir şahıs olarak yer almaktadır.

Hızırla Kırk Saat'in "8.saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Zülkifl'i Hızır'ın "kutlu ortağı" olarak görmekteyiz.

"Zülküfül bana dedi
Sen su ver ben yemek vereyim
Sen can ver ben kan vereyim
Sen sağı çağır ben şehidi çağırayım
Sen ovaya in ben dağda oturayım
Ne kutlu ortaklığı o"

Tasarrufu devam ettiğine inanılan Hazreti Zülkifl'in Hazreti Hızır ile birlikte yardım edip zor durumlara yetiştiğini görürüz. "Su"yu Hazreti Hızır veriyorsa "yemeği" Hazreti Zülkifl ; "can"ı Hızır veriyorsa, "kan"ı Hazreti Zülkifl vermektedir.

Hızırla Kırk Saat in "13. saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Hızır kendini tavsif etmekte ve bu vasıfların birleşimi olup olmadığını, "kardeşim" dediği Hazreti İlyas'a sormaktadır.

"Eyyûb Zülküfül Yuşa ve senin kanamadığınız
Şit ötesi yakalanmaz izleri örtülerin
Yahya'ya tanıklık etmiş arı kayaların
Yeniden çalkaışı ben miyim dersin"⁴⁹⁴

⁴⁹⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.198

Burada kendini tarif edişine Hazreti Zülküfl dâhil olmaktadır. Ayrıca şiirde Hazreti Zülkifl'in yanında (rivayete göre Hazreti Zülküfl'in babası olan) Hazreti Eyyub yer almaktadır.

Taha'nın Kitabı'nda yer alan aşığıdaki mısralarda, Hazreti Zülkif'in elleri "yağmura karışmakta" Hazreti Zülkifl, Hazreti Hızır gibi bereketi simgelemektedir. Değişimi getirecek baharı zorlayacak "gül"dür ve gülün gelişi için bir değişim, değişime de bir yağmur gerekmektedir.

Taha'nın Kitabı'nın "Beşinci Bölüm"ünde yer alan aşığıdaki mısralarda Taha yine Hazreti Zülküfl'in yardımcısıdır.

"Kaleye hücum ettiğı an Zülküfül
Kılıcı uzatan Taha'ydı
Bir kere daha kayalık leylâklarında
Zülküfül'den bir tad aradı Taha
Halkın söylediğine göre onun kanıydı bir çiçek
Ki açmazdı gerçekten o dağıdan başka hiçbir dağıda
Ağızı yakan bir çiçek özel bir çiçek
Gerçekten bu çiçekten süt umar
Sütü kesilen kadın
Su umar
Suyu kesilen bahçe
Soy umar soyu kesilen erkek
Yahya'nın başı da bu çiçekte
Kalbe bir mızrak gibi inen bu çiçekte
Secdeden secdeye sıçrayarak Taha

Selâm sana Zülküfül”⁴⁹⁵

Zülküfül’in kamı, çiçek olarak tavsif edilmektedir. “Halkın söylediğine göre”⁴⁹⁶ bu çiçek her yerde açmaz. Sıkıntının olduğu yerde açan, “ağzı yakan özel bir çiçek”⁴⁹⁷ tir. Bu sıkıntılı hal Hazreti Hızır’ın sıkıntılı zamanlarda insanların yardımı koşmasını hatırlatmaktadır. Ancak ardından çiçek “kalbe mızrak gibi iner”. Çünkü şehit edilen, “ Hazreti Yahya’nın başı” da bu çiçektir.

3.15. HAZRETİ ZEKERİYYA

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Zekeriyya’nın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.15.1. Hazreti Zekeriyya’nın Peygamberliği

Hazreti Zekeriyya’nın soyu, Hazreti Yakup’dan gelmektedir. Hazreti Zekeriyya kendisini Beytü’l-Makdis’e adayarak orada imamlık yapar. Nübüvvetle serfiraz kılınınca kavmine Hak dini tebliğ eder. Hazreti Meryem Beytü’l-Makdis’e adandığı zaman kimin himayesinde olacağı konusunda anlaşmazlık çıkar. Bunun üzerine birisi şöyle bir teklifte bulunur. Herkes Tevrat yazdığı kalem suya atacak, kimin kalem suya batmazsa Hazreti Meryem o kişinin himayesine verilecektir. Teklif herkesten kabul görür ve kalemlerini suya atarlar. Sadece Hazreti Zekeriyya’nın kalem suya batmaz. Böylece Hazreti Meryem Hazreti Zekeriyya’nın gözetiminde büyümeye başlar.⁴⁹⁸

⁴⁹⁵ a.e., s. 349-350

⁴⁹⁶ a.e., s. 349-350

⁴⁹⁷ a.e., s. 349-350

⁴⁹⁸ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 533-534

Hazreti Meryem ergenlik çağına kadar Hazreti Zekeriyya'nın evinde kalır. Sonrasında ise Beytü'l Makdis'de yer alan "mihrab" denilen odaya geçer. Hazreti Zekeriyya Hazreti Meryem'in yanına her gelişinde yiyecekler bulmaktadır:⁴⁹⁹

"Zekeriyyâ onun yanına Mâbede ne zaman girse beraberinde yiyecekler bulurdu. 'Meryem! Bu yiyecekleri nereden buluyorsun! deyince o: 'Bunlar Allah tarafından gönderiliyor. Muhakkak ki Allah dilediğine sayısız rızıklar verir.' derdi."⁵⁰⁰

İsraioğulları Hazreti Meryem'in Hazreti İsa'yı dünyaya getirmesinden sonra Hazreti Zekeriyya'ya iftira atarlar. Oğlu daha önce öldürülen Hazreti Zekeriyya o kirli zihniyetin kendisine de aynı şeyi yapabileceğini bilerek kavminden kaçıp ve içi oyuk bir ağaca saklanır. Ancak inkârcılar, ağacı ikiye keserek Hazreti Zekeriyya'yı da şehit ederler.⁵⁰¹

3.15.2. Hazreti Zekeriyya'nın Şehadeti

Taha'nın Kitabı'nın "Samanyolu destanı" kısmında, Hazreti Zekeriyya'nın şehit edilmesine atıf yapılmıştır:

"Meryem'in yalvarışından İsa'nın neşesinden
Zekeriya'ya yaklaşan bir testere titreyişinden"⁵⁰²

Aşağıdaki mısralarda da Hazreti Zekeriyya'nın şehit edilmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

"Acılarda saklambaç oynadı Eyyûb'la
Yaş bir çınar gibi kesildi Zekeriya"⁵⁰³

⁴⁹⁹ İbnü'l-Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s. 298-299; Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh en-Neysâbüri Hâkim, **el-Müstedrek ale's – Sahîheyn(Müstedrek)**, I-V, Dâru'l- kütübi'l-ilmîyye, Beyrut, 1990, s. 373

⁵⁰⁰ Âl-i İmrân, 37

⁵⁰¹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 534-540

⁵⁰² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.305

Hazreti Zekeriyya, bir ağacın içine saklanmış, inkârcılar nebiyi ağacı keserek şehit etmişlerdir. Bu hadiseyi anımsatan bir teşbih yapılarak nebi, “yaş bir çınar”a benzetilmiştir.

Aşağıdaki mısraların yer aldığı **Ayinler**'in “1. kısmında”, zamanı eleştiren ama yine de mucizeyi arayan bir söylem vardır.

“Zekeriya saklayan ağaç yok, ortasından biçilmek için bile.

Gürül gürül kapılarını örttü mucize

Kilitlendi mi bir daha açılmamak üzere çile pancurları”⁵⁰⁴

Hazreti Zekeriyya kavminin attığı iftira üzerine o beldeden kaçmış ve içi oyuk bir ağaca saklanmıştır. Buradaki ağaç insanların yapmadığını yaparak nebiyi korumuş, ancak daha sonra nebiyle beraber can vermiştir.

Burada “ağaç”ın modernizmin kaosa sürükleyip bencilleştirdiği, ahlaki damarlarımızı kestiği çağımızda “nurlu iz”i takip eden, nebilerin yolundan giderek dirilişi çağırarak için yaşayanları temsil ettiğini düşünebiliriz. Saklayan ağacın olmayışının nebilerin yolundan giderek hayatını Allah için feda edenlerin olmayışına (veya azlığına) işaret olması muhtemeldir. Ağaç yoktur, çünkü mucize, “gürül gürül kapılarını ört”⁵⁰⁵müştür.

3.16. HAZRETİ YAHYA

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Yahya'nın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

⁵⁰³ a.e., s.349

⁵⁰⁴ a.e., s. 484

⁵⁰⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 484

3.16.1. Hazreti Yahya'nın Peygamberliği

Hazreti Yahya, Hazreti İsa'dan çok kısa bir zaman önce mucizevi bir şekilde doğmuştur. Hazreti Yahya'nın doğumunun mucizevî bir şekilde gerçekleşmiş olması Kur'ân-Kerîm'de şu şekilde yer almaktadır: “Zekerriyâ'yı da an. Hani o: Yâ Rabbî, beni evlatsız, tek başıma bırakma ki (lutfedeceğin evladın) bana vâris olsun. Bununla beraber iyi biliyorum ki herkes fanidir, herkesten sonra baki kalan, bütün vârislerin en iyisi olan Sensin Sen!’ Onun da duasını kabul buyurduk. Ona Yahyâ'yı armağan ettik. Bunun için de eşini çocuk doğurmaya elverişli hâle getirdik. Doğrusu onlar hayırlı işlere koşuşur, iyilikte yarışır, hem ümit hem endişe içinde Bize yakarırlardı. Gerçekten Bize derin bir saygı gösterirlerdi.”⁵⁰⁶

Hazreti Yahya'ya çocukluğunda, birçok nimetlerle beraber “ilim ve hikmet” verildiği bildirilmektedir: “Yahya! Kitaba var kuvvetinle sarıl’ dedik ve henüz çocuk iken ona hikmet verdik. Tarafımızdan bir merhamet, arı, duru bir gönül de ihsan ettik. O haramlardan çok sakınan bir insandı. Anne ve babasına iyi davranan hayırlı bir evlattı, asla zorba ve isyânkar biri değildi. Doğduğu gün de diriltip kabirden kalkacağı gün de selam olsun ona.”⁵⁰⁷

Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem Hazreti Yahya ile ilgili şöyle buyurmuştur: “Âdemoğullarından hiçbir kimse yoktur ki bir hatâ yapmış veya işlemeye niyetlenmiş olmasın. Ancak Yahyâ bunun dışındadır.”⁵⁰⁸ Hazreti Yahya otuzlu yaşlarında şehit edilir ardından da babası Hazreti Zekeriyya şehit edilir. Hazreti Yahya'nın şehit edilişi ile ilgili en çok bilinen rivayet şu şekildedir: Herodes, erkek kardeşinin kızı olan Herodya'yla evlenmek istemektedir. Herodya ve annesi buna razıdır. Hazreti Yahya ise bu evliliğin haram olduğunu söyler. Bu durum üzerine annesiyle Herodya, nebiyi öldürme planı yaparlar. Herodya bir gün Herodes'e istediği şeyi yaptırmak amacıyla yanına gider ve dans etmeye başlar. Herodes kızın tesiri altına girince Herodya: “Dile benden ne dilerse” der. Kız da: “Şu tabakta Yahya'nın başını

⁵⁰⁶ Enbiyâ, 21/89-90; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 541, 542

⁵⁰⁷ Meryem, 19/12-14; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 543

⁵⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh eş-Şeybânî, **el-Müsned (Müsned)**, 3. cilt, Çağrı Yayınları, İstanbul 1423/1992, c.1, s. 254

istiyorum.” diye cevap verir. Rivayete göre Hazreti Yahya'nın başı kesilip Herodes'e geldiği an kız helâk olmuştur.⁵⁰⁹

3.16.2. Hazreti Yahya'nın Şehadeti

Fırtına şiirinde birçok mısrada, Hazreti Yahya'nın şehadetine atıf yapılmıştır.

Hazreti Âdem'in Cennet'ten çıkmasına sebep olan (unutup zelleyle maruz kalışına sebep olan), yılan suretine bürünen şeytandır. Yılan şeytanî olanı simgelemektedir. “Bütün canlılar yılanı dönüp / Fırtınanın özü olup aktılar”⁵¹⁰ mısralarında fırtınanın özünün yılan oluşu, fırtınanın şeytanî olanı temsil ettiğinin göstergesidir.

“Babil'in bağlarını dağıtan yağmacı

Yüzünün kayamsı çizgilerinden tanırız onu

Mezarlarımızı eşeleyen kaynar tırnaklarından biliriz

Yahya Peygamberin başını alıp kaçırın da o

O kesik kutlu başın kanları aka aka”⁵¹¹

Fırtına'nın “4.bölümü”nde helâk olan kavimlerden söz açılır ve “özü yılan” olan fırtınanın acımasızlığı vurgulanır. “Eş dost tanımayan /Mezarları eşeleyen kaynar tırnakları”⁵¹² olan dehşetli bir fırtınadır bu. Bu fırtınadır Hazreti Yahya'yı şehit eden: “Yahya peygamberin başını alıp kaçırın”⁵¹³

⁵⁰⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 543-545

⁵¹⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.165

⁵¹¹ Sezai Karakoç, **a.g.e.**, s.163

⁵¹² **a.e.**, s.164-165

⁵¹³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.165

Nebi vazifesini yaparak hakikati haykırmıştır. Ancak inkârcılar bu hakikate tahammül edemez. Karakoç'a göre bu tahammülsüzlük, “değişmemenin kolaycılığına sığınmak”⁵¹⁴ anlamına gelmektedir.

Her nebi gibi Hazreti Yahya da bir “diriltici”dir. “Hakikat medeniyetini yeniden diriltme girişimidir bu haykırış”⁵¹⁵ ve bu haykırışın önünde durabildiklerini sansalar da aslında anlam büyümektedir. “Seslenileni, anlamı öldüremeyen, sesi ve sesin sahibini öldürmeye kalkacaktır.”⁵¹⁶ Bu zalimlikleri anlamı çoğaltacak ve daha büyük bir dirilişle doğmasına sebep olacaktır. Değişmeyerek değişimi durdurduklarını sanırlar. Ancak “Mihraptan gelen Rahman esintisi kendilerini değiştirecekti, farkında olmaksızın onlar. (...) Roma mermeri, şehit peygamber kanıyla ıslanmış ve yavaş yavaş kabarmaya başlamıştı bir kez. Hamur mayayı almıştı.”⁵¹⁷

Taha'nın Kitabı'nın “Samanyolu destanı” kısmında yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti Yahya'nın şehit edilmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

“Yahya'nın başını bir yemiş gibi getiren

Elma koparan bir el gibi kıvrılmış altın tepsiden”⁵¹⁸

Karakoç, Hazreti Yahya'yı “diriliş öncüsü” olarak tanıtmaktadır. Hazreti Yahya'dan sonra babası Hazreti Zekerriya da şehit edilmiştir. Ancak “mum sönmemiştir”tir. Karakoç, “mihraptaki mumun” yanmaya devam ederek Hazreti Cebrail'i beklediğini söylemektedir:

“Yitik Cennet'ti o mum. Hakikat medeniyetinin mumu. İşte Hazreti Yahya ilk kez yumruğunu indirdi Romalılaşmış sarayların âvizelerine, o mum için, o mum uğruna, o mum aşkına, o muma adayarak kendini. Hazreti Yahya, Yitik Cennet'in, yalancı Dünya Cennet'ine, yalancı dünya cenneti taklidine, mücevherin, yakutun, zebrecetin, kıymetli taş taklitlerine indirdiği yumruktu. Tuzla buz olmadı âvizeler, belki sallandılar, o kadar. Fakat

⁵¹⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 115

⁵¹⁵ **a.e.**, s. 114

⁵¹⁶ **a.e.**, s. 114

⁵¹⁷ **a.e.**, s. 114-115

⁵¹⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 305

olan olmuştur. Dans yeterince sabote edilmişti. Herod, sallanmıştı bir depremle. Yeraltından yukarılara zindanlardan gün ışığına çıkmayan bir depremle. Ama! depremdi bu. Yine de hissedilmişti. Ve acı yemişini vermişti deprem: Altın tepside kesik bir peygamber başı duruyordu. Bu bir gerçektir.”⁵¹⁹

“Yahya'nın sözleri dirildi Taha'da

(...)

Selâm sana Yahya”⁵²⁰

Taha, İslam medeniyetini yeniden diriltecek nesli temsil etmektedir. “Çile” şiirinde “Yahya'nın sözleri” Taha'da dirilir.⁵²¹ Hazreti Yahya, Karakoç'un tanımlayışıyla: Bir “emanetin kutlu buğdayını tarlalara serpen diriliş ekincisi”, “diriltici”dir.⁵²² Hazreti Yahya ölse de “mihraptaki mum” sönmemiştir. Çünkü “mum Yitik Cennet” tir.⁵²³

Bu sembolize edişin ardından Karakoç, “mum” sembolünü medeniyet perspektifinden tanımlar: “Medeniyetler, batış ve düşüş anlarında, bir mihrap ve mum korudukları ve gizledikleri sürece, umut ölmemiştir. Diriliş her zaman beklenebilir.”⁵²⁴

Medeniyetlerde olduğu gibi, içimizde de bu “mum” olmalıdır. Çünkü Karakoç'a göre mum, diriliş çağıracağı olmalıdır:

“İçimizde de aynı macera sürüp gider. Roma, nefsimizdir. Ama, kalbimizdeki bir mihrap ışığı yandığı sürece, ruhumuzun Zekeriyaları, Yahyaları, Meryemleri ve İsaları gelecek ve ölmüş olan, öleyazan ruhumuz dirilecektir.”⁵²⁵

⁵¹⁹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 117-118

⁵²⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 349

⁵²¹ Özlem Bay, “Bir ‘Diriliş’ Nesli ve Onun Destanı, Taha'nın Kitabı”, **Sezai Karakoç** (Hazırlayan: Mehmet Çelik, Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 390

⁵²² Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.114-115

⁵²³ a.e., s.114-115

⁵²⁴ a.e., s.117-118

⁵²⁵ a.e., s.119

3.17. HAZRETİ İSA

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti İsa'nın kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

3.17.1. Hazreti İsa'nın Peygamberliği

Hazreti İsa'nın annesi Hazreti Meryem, Hazreti Süleyman'ın soyundan gelmektedir. Hanne doğmadan önce Hazreti Meryem'i Mescid-i Aksa'nın hizmetine adanmıştır. Hanne'nin çocuğu olmamaktadır; ancak Hanne Allah'tan ümit kesmeyerek duaya devam eder. Duası kabul edilince doğacak evladını Mescid-i Aksa'nın hizmetine vakfetmeye karar verir.⁵²⁶ O dönemde yalnızca erkek çocukları din hizmetine adanmaktadır. Bundan dolayı Hanne'nin eşi İmran, henüz erkek mi kız mı olacağı belli olmadan evladını adamasını doğru bulmaz. Hanne ise erkek evlat sahibi olacağını ve adağını yerine getirebileceğini ümit etmektedir.⁵²⁷

Hanne, bir kız evlat dünyaya getirir. Adını “ibadet ve hizmet eden” manasındaki Meryem koyar. Allah'a yönelir: “Derken onu doğurunca da: “Yâ Rabbî!” dedi, ‘Ben bir kız doğurdum. – Zaten Allah ne doğurduğunu pek iyi biliyordu- erkek evlat, elbette kız gibi değildir. Ben onun adını Meryem koydum. Onu da onun neslinden gelecekleri de o mel’un Şeytanın şerrinden korumanı niyaz ediyorum.”⁵²⁸

Hanne, erkek evlat olacağı kaydı koymadan çocuğunu adanmıştır. O yüzden sözünü getirmeye karar vererek süttten yeni kesilmiş Hazreti Meryem'le birlikte Beytü'l Makdis'e gider. Meryem'in Beytü'l-Makdis'de kimin himayesinde olacağı konusunda anlaşmazlık çıkar.⁵²⁹ Bunun üzerine birisi, herkesin Tevrat yazdığı kalemi suya atmasını, kimin kalemi suya batmazsa Meryem'in o kişinin himayesine verilmesi teklifini sunar. Bu teklif kabul görür ve orada bulunanlar kalemler suya bırakır. Hazreti Zekeriyya'nın kalemi suya batmaz ve Hazreti Meryem Hazreti

⁵²⁶ İbnü'l Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s.298

⁵²⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 547,548

⁵²⁸ Âl-i İmrân, 3/36

⁵²⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 534

Zekeriyya'nın himayesine verilir. Hazreti Meryem'in annesi Hanne, Hazreti Zekeriyya'nın eşi İyşa'nın kız kardeşidir.⁵³⁰

Hazreti Meryem, bir müddet nebinin (Hazreti Zekeriyya'nın) evinde kaldıktan sonra ergenlik çağında "mihrab" denilen odaya geçer. Hazreti Zekeriyya Hazreti Meryem'in yanına her gelişinde yiyecekler bulmaktadır.⁵³¹ "Meryem! Bu yiyecekleri nereden buluyorsun! deyince o: 'Bunlar Allah tarafından gönderiliyor. Muhakkak ki Allah dilediğine sayısız rızıklar verir.' derdi."⁵³²

Hazreti Meryem vaktinin çoğunu ibadetle geçirmektedir. Bir gün Hazreti Cebrail gelerek: "Meryem! Muhakkak ki Allah seni seçti. Seni tertemiz kıldı hattâ seni dünyadaki bütün kadınlara üstün kıldı... Meryem! Saygı dolu bir gönülle huzurunda durup Rabbine ibadet et, secdeye kapan ve rükû edenlerle beraber rükû et."⁵³³ der. Bu ilâhî mesajın ardından Hazreti Meryem daha da ciddi bir iştiyakla Allah'a yönelip ibadet etmeye başlar.⁵³⁴

Sürekli derinleşen Hazreti Meryem daha da doğuya çekilir. Hazreti Meryem o halette iken Hazreti Cebrail temessül ederek bir evlat verileceğini müjdeler:

"Kitapta Meryem'i de an! Hani o, ailesinden ayrılıp doğu tarafına çekiliverdi. Onlarla kendisi arasına bir perde gerdi. Biz de ona Ruhumuzu gönderdik de ona kusursuz, mükemmel bir insan şeklinde görünüyordu. Meryem irkildi ve 'Ben' dedi, Rahmana sığındım senden. Eğer Allah'tan korkup haramdan sakınan bir kimse isen çekil yanımdan!' Ruh: 'Ben' dedi, 'Rabbinden sana gelen bir elçiyim. Sana tertemiz bir erkek çocuk hediye edeyim diye geldim.' Meryem: 'Nasıl oğlum olabilir ki bana eli değen bir tek erkek bile olmamıştır. İffetsiz bir kadın da değilim! Ruh: 'Öyledir, ama Rabbin: 'Bu iş bana pek kolaydır. Çünkü biz onu insanlara kudretimizin bir alameti ve tarafımızdan bir rahmet kılacağız ve artık bu, hükme bağlanmış, olup bitmiş bir iştir.' dedi."⁵³⁵

Kur'ân-ı Kerîm'de Hazreti Meryem'in iffetini muhafaza ettiği ve bakire olduğu vurgulanmaktadır:

⁵³⁰ a.e., s. 550,551

⁵³¹ İbnü'l-Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s. 299

⁵³² Âl-i İmrân, 3/ 37

⁵³³ Âl-i İmrân, 3/42-43

⁵³⁴ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 551,552

⁵³⁵ Meryem, 19/16-21; Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 551-553

“Bir de İmrân kızı Meryem’i misal getirir. Meryem, iffet ve namusunu korudu. Biz ona ruhumuzdan üfledik. O da Rabbisinin kelimelerini ve kitaplarını tasdik etti ve gönülden itaat edenlerden oldu.”⁵³⁶ Doğum kanunlarının dışında olan bu hadise, insanı yoktan var eden Allah-u Teâlâ için zor değildir. Hazreti Meryem, hamile kaldıktan bir müddet sonra Beyt-i Lahm’e gider. Orada hamilelik sürecini geçirir ve doğum yaklaşınca halktan uzaklaşır. Doğum gerçekleşip Hazreti İsa dünyaya geldiğinde mevsimi olmadığı halde hurma ağacı yeşerir. Hazreti Meryem’e ondan yemesi söylenir. Hazreti Meryem kavminin yanında döndüğü zaman “Ben Rahman’a oruç adamıştım” diyerek konuşmaması emredilir.⁵³⁷

Hazreti Meryem bir müddet sonra kucağında Hazreti İsa ile beraber kavminin yanına döner. Hazreti Meryem’i kucağında bebekle gören kavmindekiler, iffet abidesini iffetsizlikle suçlarlar. Hazreti Meryem’e konuşmaması emredildiği için Hazreti Meryem “Onunla konuş!” der gibi çocuğa işaret eder.⁵³⁸

“Meryem, (bana değil, çocuğa sorun dercesine) çocuğu gösterdi: ‘Nasıl olur da dediler, beşikteki bebekle konuşuruz?’ Derken bebek: ‘Ben Allah’ın kuluyum!’ dedi. ‘O bana kitap verdi, beni peygamber olarak görevlendirdi. Nerede olursam olayım beni kutlu, mübarek kıldı. Yaşadığım müddetçe bana namazı ve zekâtı farz kıldı. Anneme saygılı, hayırlı evlat kılıp, asla zorba, bedbaht ve hayırsız biri yapmadı. Doğduğum gün de öleceğim gün de kabirden kalkıp dirileceğim gün de selam üzerime olsun!’”⁵³⁹

Hazreti İsa henüz bir bebekken kendisinin peygamber olarak görevlendirildiğini söylemesiyle, bu mucizeyle kavmi bir müddet sakinleşir, ancak ardından tekrar Hazreti Meryem’e ve Hazreti Zekeriyya’ya iftira atmaya başlarlar. Kavminin onlara zarar verme ihtimalinden dolayı amcasının oğlu Yusuf, Hazreti Meryem ve Hazreti İsa’yı alarak Mısır’a bırakır ve geri döner. Hazreti Meryem ve oğlu Hazreti İsa, on iki sene boyunca Mısır’da kalır ardından Şam tarafında Nasıra adındaki köye giderek oraya yerleşirler.⁵⁴⁰

⁵³⁶ Tahrir, 66/12

⁵³⁷ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.553-558

⁵³⁸ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.558

⁵³⁹ Meryem, 19/29-33

⁵⁴⁰ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.558-562

Hazreti İsa otuz yaşına geldiğinde Hazreti Cebrail peygamberlik vazifesini Hazreti İsa'ya tebliğ eder. Hazreti İsa Tevrat'ı tasdik etmiş ancak bazı hükümlerin hafifletildiğini haber vermiştir. O dönemde ahirete inanmayan, dinin hükümlerini birtakım sembollere indirgeyerek dünyanın zevklerine dalan, Sadûkîler adında bir grup vardır. Bu grup, Kudüs'ün hizmetini yürütüp kanunları icra eden, maddi ve manevi imtiyaza sahip zengin aristokratlardan oluşmaktadır. Sadûkîler, Hazreti İsa'ya karşı çıkar. Ferisîler adındaki Tevrat'a bağlılıklarıyla bilinen, ölümden sonrasına inanan, orta sınıfa mensup bir grup vardır. Ancak onlar da Hazreti İsa'nın davetine olumlu karşılık vermez. Hahamlar ve mabeddeki görevlilerin Tevrat'ın hükümlerini kendilerince değiştirip bunun üzerinden para kazanmayı adet edindikleri rivayet edilir. Hazreti İsa dinin hükümlerinin tahrif edildiği böyle bir topluluğa gönderilmiştir.⁵⁴¹

Her peygambere kendi döneminde mühim olan ve öne çıkan hususlarda mucize verilmiştir. Hazreti İsa döneminde hastalıklar oldukça yaygındır. Hazreti İsa'ya verilen mucizeler hastalıkları iyileştirme şeklindedir. Hazreti İsa'nın hastalıkları tedavi ettiğini çok kimseler duyarak nebiye gelmekte ve iyileşmesi neticesinde de iman etmektedir. Bu vesileyle iman edenler oldukça artar.⁵⁴²

Hazreti İsa'nın çevresinde "havârî" denilen, daima nebinin yanında olarak dinin hükümlerini öğrenip başkalarını da imana davet eden on iki kişi vardır. Havârî, "tarafdar, dost, yardımcı" gibi manalara gelmektedir.⁵⁴³ Havârîler her türlü sıkıntıya rağmen Hazreti İsa'nın yanında olmuşlardır.⁵⁴⁴

Bir gün havârîler, açlıklarını gidermek kalben de itminana ulaşmak için Hazreti İsa'dan, gökten sofrayı indirmesini isterler. Rivayetlere göre, iki bulut arasından sofrayı iner. Bu sofrada kılçıksız, pulşuz bir balık ile her türlü sebze, beş yufka (zeytin, bal, tereyağ, peynir ve pastırma bulunan) bulunmaktadır. Bunun dünya nimeti mi ahiret nimeti mi olduğunu soran havârîlere, Hazreti İsa ikisinden de olmadığını Allah'ın kudretiyle yarattığı bir şey olduğunu söyler. Bundan sonra havârîler bir mucize daha ister. Hazreti İsa balığı Allah'ın izni ile diriltir ve tekrar

⁵⁴¹ a.e., s. 562-565

⁵⁴² a.e., s. 565-566

⁵⁴³ a.e., s. 566

⁵⁴⁴ a.e., s. 566-568

eski haline döndürür. Bundan sonra sofraya gider. Fakat isyan edenler olur ve onlar maymun ve domuzla çevrilir. Bu sofraya pazar günü indiği için Hristiyanlar o günü bayram kabul etmişlerdir.⁵⁴⁵

Hazreti İsa İsrailoğullarına, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellemine geleceğini müjdeleyerek, şöyle buyurmuştur: “Ey İsrailoğulları! ‘Ben size Allah’ın elçisiyim. Benden önceki Tevrât’ı tasdik etmek, benden sonra gelip ismi ‘Ahmed’ olacak bir resulü müjdelemek üzere gönderildim. Ne zaman ki o peygamber, açık açık delillerle kendilerine geldi: ‘Bu, kesin bir büyüden ibarettir’ dediler.”⁵⁴⁶

İsrailoğulları kendilerine hakikati gösterip Cehennem’den kurtarmak, ebedi saadetin kapısını açmak isteyen peygamberlerine eşsiz zulümler yapmıştır. Hazreti Yahya ve Hazreti Zekeriyâ’yı şehit etmişlerdir. Hazreti İsa’ya da tuzak kurarak öldürmeyi planlarlar, ancak Allah onların planlarını boşa çıkarır.⁵⁴⁷

“O zaman Allah şöyle buyurmuştu: ‘İsâ! seni öldürecek olan, onlar değil Ben’im. Seni Kendi nezdime yükseltecek, seni inkârcıların içinden kurtarıp temize çıkaracak ve sana tâbi olanları ta kıyamete kadar kâfirlere üstün kılacak olan da Ben’im. Sonra hepinizin dönüşü Bana olacak. Ben de aranızda ihtilaf ettiğiniz konularda hükmümü vereceğim.”⁵⁴⁸ Yahudiler bir plan yapar ve Taytanos adlı bir münafığı görevlendirirler. Taytanos, Hazreti İsa’nın kaldığı eve gidecek ve evdeyse dışarıdakilere gidip haber verecektir. Ancak bu sırada Hazreti İsa Hazreti Cebrail vasıtasıyla göğe yükseltilir.⁵⁴⁹

Allah Taytanosu diğerlerinin gözünde Hazreti İsa’ya benzettiği için Yahudiler bu münafığı bağlayıp asar. Gerçek hemen sonra anlaşılır. Çarmıha gerilen adamın yüzü benzemekte ama vücudu benzememektedir. Taytanos da kaybolmuştur. Şahsın kimliği konusunda ihtilafa düşerler.⁵⁵⁰ Yahudiler Hazreti İsa’yı öldürdüklerini, Hristiyanlar çarmıha gerdiklerini söylerler.⁵⁵¹ Kur’ân-ı Kerîm’de ise Hazreti İsa’nın öldürmekten kurtarıldığı açıkça beyan edilir:

⁵⁴⁵ Saf, 61/6

⁵⁴⁶ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 570

⁵⁴⁷ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 572

⁵⁴⁸ Âl-i İmrân, 3/55

⁵⁴⁹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 573

⁵⁵⁰ İbnü’l-Esrî, **el-Kâmil**, c.1, s. 318/319

⁵⁵¹ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 573

“İşte sözleşmelerini bozmaları, Allah’ın âyetlerini inkâr etmeleri, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve ‘Kalplerimiz perdelidir.’ demeleri ki kalpleri perdeli yaratılmış olmayıp, Allah inkârcılıkları sebebiyle kalplerini mühürledi de artık onlar pek az inanırlar yine inkârları ve Meryem aleyhinde müthiş bir iftira atmaları ve ‘Biz Allah’ın resulü(!) Meryem oğlu Mesih İsa’yı katlettik.’ demeleri yüzünden, onların başlarına belalar vererek cezalandırdık, kalplerini mühürledik, oysa onlar İsa’yı öldüremediler, asamadılar da! Öldürülen başkası idi, lâkin kendilerine ona benzer gösterildi. İsa hakkında ihtilafa düşenler de bu hususta şüphe içindedirler. Bu konuda kesin bilgileri yoktur, zanna tâbi olmaktan başka bir şeye dayanmazlar. Onu kesinlikle öldüremediler. Doğrusu Allah onu kendi katına yükseltti. Allah aziz ve hâkimdir (mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir).”⁵⁵²

3.17.2. İffet Abidesi Hazreti Meryem’in İmtihanı ve Hazreti İsa’nın Doğumu

Hazreti Meryem’e Hazreti İsa’nın verilmesi doğum kanunlarından farklı bir şekilde gerçekleşmiştir.

Taha’nın Kitabı’nda geçen aşağıdaki mısralarda “gebeliğini sezen hurmaların meydan şenliği mi” mısrasında, istiare sanatıyla Hazreti Meryem’in doğum sonrası hurma yemesine ve Hazreti İsa’nın mucizevi şekilde dünyaya gelişine atıf yapılmıştır.

“Uzakta bir ışıltı mı var Meryem mi

Gebeliğini sezen hurmaların meydan şenliği mi”⁵⁵³

Karakoç’a göre Hazreti İsa’nın babasız doğumu, Roma’ya karşı “ilahî bir ironi”dir: “Babasız doğumdu bu, ‘baba’(pater)’in putlaştıran Roma’ya karşı. İlâhi komedyâ değildi, bu, ilâhî ironiydi, ilâhî irâde olarak.”⁵⁵⁴

⁵⁵² Nisâ, 4/155-158

⁵⁵³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 340

⁵⁵⁴ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 120

“Köpük” şiirinde yer alan aşağıdaki mısralarda Hazreti Meryem’in hamile kaldıktan bir müddet sonra Beyt-i Lahm’e gitmesine atıf yapılmıştır:

“Akşam kente bir Meryem gibi girer

Bir çocuk kutsal bir çocuk doğurur gibi”⁵⁵⁵

Kente saklanarak giriş, Hazreti Meryem’in kente girişine benzetilir. “Kutsal bir çocuk doğurur gibi” mısraında da, Hazreti İsa’nın doğumuna atıf yapılmıştır. Hazreti İsa’nın doğumunun şehre girişine benzetilmesi önemlidir. Çünkü Karakoç’a göre mucizevi doğum, dirilişi temsil eder.⁵⁵⁶

Bu cihetle, şehre mucizevi doğum hadisesi ve Allah’ın muhafaza edişinin bilgisiyle girilmesi dirilişi getirecektir. Şehre girdiğinde “yılan”la karşılaşan insanın düşüşleri yeniden ayağa kalktığıında metafizik olarak onarıma ve yeniden toparlanarak daha güçlü şekilde özünü bulmasına vesile olacaktır. Böylece düştükten sonra ayağa kalkan kişi “düşüşle aşılana” bir “diriliş eri”ne dönüşecektir.

Hızırla Kırk Saat’in “12.saat”inde, Hazreti Meryem’in mucizevi bir şekilde Hazreti İsa’yı dünyaya getirmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

“Yankı yapan kutlu kadın muştı sana

Bir meleğin bir sözünden gebe kalan kutlu kadın

Ayrılığın şiddetinden gebe kaldın

Aydınlığın artışından oldu İsa”⁵⁵⁷

⁵⁵⁵ a.e., s.132

⁵⁵⁶ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 122

⁵⁵⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 196

Bu mısralarda Hazreti Meryem'in bakire olduğu halde ilâhî bir lütufla Hazreti İsa'ya gebe kalmasına atıf yapılmıştır. Hazreti Meryem'e bu müjdeyi Hazreti Cebrail haber vermesine Karakoç "Bir meleğin sözünden gebe kalan kutlu kadın" mısraıyla atıf yapar. Hazreti Cebrail'in Hazreti İsa'yı müjdelemesi Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde geçmektedir:

"Kitapta Meryem'i de an! Hani o, ailesinden ayrılıp doğu tarafına çekiliverdi. Onlarla kendisi arasına bir perde gerdi. Biz de ona Ruhumuzu gönderdik de ona kusursuz, mükemmel bir insan şeklinde görünürdü. Meryem irkildi ve 'Ben' dedi, Rahmana sığındım senden. Eğer Allah'tan korkup haramdan sakınan bir kimse isen çekil yanımdan!' Ruh: 'Ben' dedi, 'Rabbinden sana gelen bir elçiyim. Sana tertemiz bir erkek çocuk hediye edeyim diye geldim.' Meryem: 'Nasıl oğlum olabilir ki bana eli değen bir tek erkek bile olmamıştır. İffetsiz bir kadın da değilim! Ruh: 'Öyledir, ama Rabbin: 'Bu iş bana pek kolaydır. Çünkü biz onu insanlara kudretimizin bir alameti ve tarafımızdan bir rahmet kılacağız ve artık bu, hükme bağlanmış, olup bitmiş bir iştir.' dedi."⁵⁵⁸

3.17.3. Hazreti İsa'nın Beşikte İken Konuşması

Hızır Kırk Saat'in "13. saat"inde, Hazreti İsa'nın beşikteyken konuşması hadisesine atıf yapılmıştır.

"Sonra İsa geldi
Önce çocuk olup dedi
Sonra büyüüp dedi
İşte bütün bunları sen bildin bir de ben bildim
Doğu birikti birikti birikti"⁵⁵⁹

"Önce çocuk olup dedi"⁵⁶⁰ mısraıyla, Hazreti İsa'nın henüz beşikteyken konuşarak Allah'ın peygamberi olarak gönderildiğini anlatmasına atıf yapılmıştır.

⁵⁵⁸ Meryem, 19/16-21

⁵⁵⁹ a.e., s. 199

Nebi çocukken de büyüdüğünde de daima hakikati anlatmıştır: “Önce çocuk olup dedi / Sonra büyüüp dedi”⁵⁶¹

Hazreti İsa'nın çocukken konuşması şu şekilde cereyan etmiştir:

Hazreti Meryem Hazreti İsa'nın doğumundan bir müddet sonra kucağında kavminin yanına döner. Hazreti Meryem'i kucağında bebekle gören kavmindekiler, iffet abidesini iffetsizlikle suçlarlar. Hazreti Meryem'e konuşamaması emredildiği için Hazreti Meryem “Onunla konuşun!” der gibi çocuğa işaret eder.⁵⁶²

“Meryem, (bana değil, çocuğa sorun dercesine) çocuğu gösterdi: ‘Nasıl olur da dediler, beşikteki bebekle konuşuruz?’ Derken bebek: ‘Ben Allah'ın kuluyum!’ dedi. ‘O bana kitap verdi, beni peygamber olarak görevlendirdi. Nerede olursam olayım beni kutlu, mübarek kıldı. Yaşadığım müddetçe bana namazı ve zekâtı farz kıldı. Anneme saygılı, hayırlı evlat kılıp, asla zorba, bedbaht ve hayırsız biri yapmadı. Doğduğum gün de öleceğim gün de kabirden kalkıp dirileceğim gün de selam üzerime olsun!’”⁵⁶³

3.17.4. Hazreti İsa ve Havariler

Aşağıdaki mısraların yer aldığı, **Hızır ile Kırk Saat**'in “24.saat”inde, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in veda hutbesi, sofraya temsiliyle anlatılmaktadır.

“Sonra ‘ayrılış’ konuşmasında

Sustu İsa

Sustu İsa'da her havari

Sustu yüz yirmi dört bin sahabi

⁵⁶⁰ a.e., s. 199

⁵⁶¹ a.e., s. 199

⁵⁶² Meryem, 19/29-33

⁵⁶³ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.558

Sustu zaman”⁵⁶⁴

Hazreti İsa'nın çevresinde “havârî” denilen daima nebinin yanında dinin hükümlerini öğrenen on iki kişi vardır. Havârî, “tarafdar, dost, yardımcı” gibi manalara gelmektedir.⁵⁶⁵

Havârîler her türlü sıkıntıya rağmen Hazreti İsa'nın yanında olmuşlardır. Bu şiirde “sustu İsa'da her havari”⁵⁶⁶ mısrayla havariler yine Hazreti İsa'nın yanında yer almaktadır.

3.17.5. Gökten İnen Sofra

Taha'nın Kitabı'nda yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti İsa'ya gökten sofranın indirilişine atıf yapılmıştır.

“Musa'yla yolculuk aşından tatmışlar

İsa'yla gök sofrasından utanmışlar”⁵⁶⁷

Şiirde “gök sofrasından utanmış” mısrayla sofranın lutfedilmesi sonrası yaşananlar hadiselerine atıf yapılması muhtemeldir. Sofranın indirilmesi mucizesi şu şekilde gerçekleşmiştir:

Bir gün havârîler, açlıklarını gidermek kalben de itminana ulaşmak için Hazreti İsa'dan, gökten sofranın indirilmesini isterler. Rivayetlere göre, iki bulut arasından sofranın iner. Bu sofrada kılçıksız, pulsu bir balık ile her türlü sebze, beş yufka (zeytin, bal, tereyağ, peynir ve pastırma bulunan) bulunmaktadır. Bunun dünya nimeti mi ahiret nimeti mi olduğunu soran havârîlere, Hazreti İsa ikisinden de olmadığını Allah'ın kudretiyle yarattığı bir şey olduğunu söyler. Bundan sonra

⁵⁶⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.229

⁵⁶⁵ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 566

⁵⁶⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.229

⁵⁶⁷ **a.e.**, s. 322

havârîler bir mucize daha ister. Hazreti İsa balığı Allah'ın izni ile diriltir ve tekrar eski haline döndürür. Bundan sonra sofraya gider. Fakat isyan edenler olur ve onlar maymun ve domuzlara çevrilir. Bu sofraya pazar günü indiği için Hristiyanlar o günü bayram kabul etmişlerdir.⁵⁶⁸

3.17.6. Hazreti İsa'nın Müjdesi

Hızır ile Kırk Saat'in "24.saat"inde yer alan aşağıdaki mısralarda Hazreti İsa'nın Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in geleceğini müjdelemesine atıf yapılmıştır.

"Sona eriyor demektir bir dağ çağrısı
Orda anlatıldı gece yarısı
Bir iç çağrısı gibi sofradan
Ve İsa'dan yükselen
Havariyun'da yankı yapan
Gelecek dönemin Mekke çağrısı"⁵⁶⁹

Hazreti İsa İsrailoğullarına, Son Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem'in geleceğini müjdeleyerek şöyle buyurmuştur:

"Ey İsrailoğulları! 'Ben size Allah'ın elçisiyim. Benden önceki Tevrât'ı tasdik etmek, benden sonra gelip ismi 'Ahmed' olacak bir resulü müjdelemek üzere gönderildim. Ne zaman ki o peygamber, açık açık delillerle kendilerine geldi: 'Bu, kesin bir büyüden ibarettir' dediler."⁵⁷⁰

Şiirde "Hazreti İsa'dan yükselen (...) Gelecek dönemin Mekke çağrısı" bu müjdedir.

⁵⁶⁸ Saf, 61/6

⁵⁶⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 228

⁵⁷⁰ Saf, 61/6

“Benim kitabım bu kadardır

Yazıtım kısadır

Anıtım yoktur

Bahar senin öncün

Güz benim artçım

Yaz İsa'nın

Kış Yahya'nın

Bahar yaz güz kış

Ben sen İsa ve Yahya

Bir gülü yetiştirmek için

Yaratılmışız

Şükür Tanrıya”⁵⁷¹

Hızırla **Kırk Saat**'in “8.saat”inde yer alan bu mısralarda, peygamberlerin mevsimlerin “bir gülü yetiştirmek için” yaratıldığı söylenmektedir. Burada, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem “gül” imgesiyle anlatılmaktadır. “Sen olmasaydın, ey Habîbim, felekleri (kâinatı) yaratmazdım” kutsi hadisi penceresinden baktığımızda “Bir gülü yetiştirmek için / Yaratılmışız / Şükür Tanrıya”⁵⁷² mısralarında bu kutsi hadise gönderme yapıldığını söyleyebiliriz.

Ayrıca bütün peygamberlerin “Bir gülü yetiştirmek için” yaratılması mısraı, dinin Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellemde kemâle ermesi hakikatine işaretler. Karakoç bu hakikati, **Yitik Cennet**'te şu şekilde ifade etmiştir:

“Her peygamber, O'nun bir cephesiydi ve cepheler O'nda bütünlendi. Bu yüzden din O'nda tamam oldu. Yitik Cennet, Yeniden Bulunmuş Cennet'e dönüştü O'nda.”⁵⁷³

⁵⁷¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.185-186

⁵⁷² **a.e.**, s.185-186

⁵⁷³ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.131

3.17.7. Hazreti İsa'nın Göğe Yükseltilmesi

İsrailoğulları kendilerine hakikati gösterip Cehennem'den kurtarmak, ebedi saadetin kapısını açmak isteyen peygamberlerine eşsiz zulümler yapmıştır. Hazreti Yahya ve Hazreti Zekeriyya'yı şehit etmişlerdir. Hazreti İsa'ya da tuzak kurarak öldürmeyi planlarlar, ancak Allah onların planlarını boşa çıkarır:⁵⁷⁴

“O zaman Allah şöyle buyurmuştu: ‘İsâ! seni öldürecek olan, onlar değil Ben'im. Seni Kendi nezdime yükseltecek, seni inkârcıların içinden kurtarıp temize çıkaracak ve sana tâbi olanları ta kıyamete kadar kâfirlere üstün kılacak olan da Ben'im. Sonra hepinizin dönüşü Bana olacak. Ben de aranızda ihtilaf ettiğiniz konularda hükmümü vereceğim.”⁵⁷⁵ Yahudiler bir plan yapar ve Taytanos adlı bir münafığı görevlendirirler. Taytanos, Hazreti İsa'nın kaldığı eve gidecek ve evdeyse dışarıdakilere gidip haber verecektir. Ancak bu sırada Hazreti İsa Hazreti Cebrail vasıtasıyla göğe yükseltilir.⁵⁷⁶

Allah Taytanosu diğerlerinin gözünde Hazreti İsa'ya benzettiği için Yahudiler bu münafığı bağlayıp asar. Gerçek hemen sonra anlaşılır. Çarmıha gerilen adamın yüzü benzemekte ama vücudu benzememektedir. Taytanos da kaybolmuştur. Şahsın kimliği konusunda ihtilafa düşerler.⁵⁷⁷ Yahudiler Hazreti İsa'yı öldürdüklerini, Hristiyanlar çarmıha gerdiklerini söylerler.⁵⁷⁸ Kur'ân-ı Kerîm'de ise Hazreti İsa'nın öldürmekten kurtarıldığı açıkça beyan edilir:

“İşte sözleşmelerini bozmaları, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve ‘Kalplerimiz perdelidir.’ demeleri ki kalpleri perdeli yaratılmış olmayıp, Allah inkârcılıkları sebebiyle kalplerini mühürledi de artık onlar pek az inanırlar yine inkârları ve Meryem aleyhinde müthiş bir iftira atmaları ve ‘Biz Allah'ın resulü(!) Meryem oğlu Mesih İsa'yı katlettik.’ demeleri yüzünden, onların başlarına belalar vererek cezalandırdık, kalplerini mühürledik, oysa onlar İsa'yı öldüremediler, asamadılar da! Öldürülen başkası idi, lâkin kendilerine ona benzer gösterildi. İsa hakkında ihtilafa düşenler de bu hususta şüphe içindedirler. Bu konuda kesin bilgileri yoktur, zanna tâbi olmaktan

⁵⁷⁴ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 572

⁵⁷⁵ Âl-i İmrân, 3/55

⁵⁷⁶ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 573

⁵⁷⁷ İbnü'l-Esîr, **el-Kâmil**, c.1, s. 318/319

⁵⁷⁸ Hasan Yenibaş, **a.g.e.**, s. 573

başka bir şeye dayanmazlar. Onu kesinlikle öldüremediler. Doğrusu Allah onu kendi katına yükseltti. Allah aziz ve hâkimdir (mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir).⁵⁷⁹

Hızır ile Kırk Saat'in “37.saat”inde yer alan aşağıdaki mısralarda, Hazreti İsa'nın göğe yükseltilmesi hadisesine atıf yapılmıştır.

“İsa adına İsa

Akşamın kristali katedrallerde

Çarmıha gerilmektedir boyuna

İki bin yıl önce değil

Asıl şimdi”⁵⁸⁰

Kur'ân-ı Kerîm'de de beyan edildiği gibi⁵⁸¹ inkârcılar Hazreti İsa'yı öldürememiştir. Öldürülen, dolayısıyla çarmıha gerilen bir başkasıdır. (Taytanos olduğu rivayet edilmektedir.) Ancak Karakoç şiirde, Hazreti İsa'nın “çarmıha gerilmekte” olduğu söylenmektedir. Bu hadisenin “İki bin yıl önce değil/ Asıl şimdi”⁵⁸² gerçekleşiyor oluşu, şairin çarmıha germeyi mecâzi olarak söylediğini gösterir.

“Çarmıha gerilme” Hazreti İsa'nın ıstırap çekmesi şeklinde anlaşılabilir. Hazreti İsa da her peygamber gibi ilâhî hitâba mazhâr olarak insanları Allah'a

⁵⁷⁹ Nisâ, 4/155-158

⁵⁸⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.285

⁵⁸¹ “İşte sözleşmelerini bozmaları, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve ‘Kalplerimiz perdelidir.’ demeleri ki kalpleri perdeli yaratılmış olmayıp, Allah inkârcılıkları sebebiyle kalplerini mühürledi de artık onlar pek az inanırlar yine inkârları ve Meryem aleyhinde müthiş bir iftira atmaları ve ‘Biz Allah'ın resulü(!) Meryem oğlu Mesih İsa'yı katlettik.’ demeleri yüzünden, onların başlarına belalar vererek cezalandırdık, kalplerini mühürledik, oysa onlar İsa'yı öldüremediler, asamadılar da! Öldürülen başkası idi, lâkin kendilerine ona benzer gösterildi. İsa hakkında ihtilafa düşenler de bu hususta şüphe içindedirler. Bu konuda kesin bilgileri yoktur, zanna tâbi olmaktan başka bir şeye dayanmazlar. Onu kesinlikle öldüremediler. Doğrusu Allah onu kendi katına yükseltti. Allah aziz ve hâkimdir (mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir).” (Nisâ, 4/155/158)

⁵⁸² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.285

inanmaya davet etmiştir. Hazreti İsa'dan sonra İncil tahrip edilmiş ve tevhid inancına aykırı fikirler ortaya çıkmıştır. “Çarmıha gerilme” mısraıyla Hazreti İsa'yı takip edenlerin tevhid inancının bozulmasının Hazreti İsa'ya ıstırap çektirdiği kastedilmiş olabilir.

Karakoç, **Yitik Cennet**'te, Hazreti İsa'nın tanrılaştırılması ve insanların bu yanılgıya düşüşlerini şu şekilde anlatmıştır:

“O'na inananlarsa, sonradan abartma yoluyla O'nu ilâhlaştırma yanılgısına düştüler. O'nlara göre O, Tanrı-insan, ya da İnsan-Tanrıydı. Böylece, paganizmle Yahudilerin tek bildikleri, fakat ırklara tahsis ettikleri Tanrı birleşiyordu. Antik Çağla Yeni Çağ arasında bir köprü gibi düşünmüşlerdi sanki Hazreti İsa'yı bu antik çağ kalıntıları. Tanrı'yı somutlaştırarak Hazreti İsa'ya vardılar, sonraki hristiyanlar. Oysa Tanrı'nın somutlaşmaya ihtiyacı mı vardı? Tanrı, en soyut ve en somuttur. O'ndan daha soyut ve O'ndan daha somut bir şey olamaz.”⁵⁸³

Alnyazısı Saati'nde yer alan aşağıdaki mısralarda, inkârcıların Hazreti İsa'yı öldürmesi engellenmesi ve nebinin Allah tarafından, göğe çıkartılmasına atıf yapılmıştır.

“Savaşabilirim bugün bütün dünyayla
Gerekirse
Ruhumuzun susadığı hakikat olan
Evrensel İslâm Barışının zaferi için
Aşk için Tanrı hakikati aşkı için
Göğe çıkan İsa yere insin diye
- Fazla çıkardılar göğe -
Gel ey Muhammed ve İsa hakikati
Burada sizi bekleyen bütün bir insanlık var
Bulutlar yaralı insanlar zehir saçan fırtınalar

⁵⁸³ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.123-124

Kara-düşünce fırtınalarıyla yüklü kurşun levha havaları
Savaşırım doğudan daha doğu
Doğrudan daha doğru olanı bulmak için
Zulme karşı savaşabilirim”⁵⁸⁴

“Göğe çıkan İsa yere insan diye –Fazla çıkardılar göğe- ” mısralarında istifham sanatıyla uzak anlamı kastedilmiştir. “Göğe çıkarmak” bir kimseyi fazlaca övmek, yüceltmek anlamındadır.

Peygamberlerin getirdiği hakikatler insanlığa dirilttiği gibi o hakikatlerin bozulması ve unutulmasıyla da Karakoç’un deyimiyle “dirilmesiz ölüm”e gidilmektedir. Hazreti İsa tanrılaştırılmış “fazla göğe çıkar”ılmıştır. Bu durum Karakoç’un nazarında bir zulümdür. Şair, bu yanlışlığı düzeltmek için savaşabileceğini söyler: “Zulme karşı savaşabilirim”⁵⁸⁵.

Karakoç **Yitik Cennet**’te Hazreti İsa’nın insanlığa gönderilmesinin ehemmiyetinden şu şekilde bahsetmektedir:

“Hazreti İsa, Din’in özüne yönelmişti. Din’in ruhunu diriltmeyle ödevlendirilmişti. (...) Hayatın ölmeye başladığı her sefer, bir peygamber çıkageldi. Çıkageldi ve ölümün başladığı yerden diriliş başladı onunla. Hazreti İsa da, hayatın en ihtişamlı görüntüsünde ölümün sezilmesi ve karşısına dirilişin konmasıdır ilâhî irade ve yazgı tarafından”⁵⁸⁶

3.18. HAZRETİ MUHAMMED SALLÂLLAHU ALEYHİ VE SELLEM

Bu başlık altında, öncelikli olarak Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in kıssası genel mahiyetiyle ele alınacak, daha sonra şiiirler kıssayla irtibatlı olarak incelenecektir.

⁵⁸⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 663

⁵⁸⁵ **a.e.**, s. 663

⁵⁸⁶ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 124-126

3.18.1. Hazreti Muhammed Sallallâhu Aleyhi ve Sellemin Peygamberliği

Fahr-i Kâinat teşrif etmeden önce, inkâr karanlığının kapladığı Kâinat'ta madden ve mânen vahşiliğin son sınırına gelmişti. Cahiliye karanlığının en koyulaştığı zamandı. Âlemin de ruhların da mahzun olduğu, insanların madden ve manen zulme daha fazla tahammülü kalmadığı zamanda, Allah sonsuz merhametiyle cin ve inse ebedi saadetin kapısını açacak Son Nebi sallallahû aleyhi ve sellemi gönderecekti. Kâinat, “hürmet ve haşyet içinde” bekliyor kendi lisanıyla Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi karşılamaya hazırlanıyordu.⁵⁸⁷

Fil Vak'asının üzerinden takriben elli gün geçmişti. Tarih, 20 nisan, 571. Hazreti Âmine'ye hamileliğinin altıncı ayında Kâinat'ın Efendisi'ne hamile olduğu müjdelendi: “Ya Âmine! Bil ki sen, âlemlerin hayrına hamilesin. Doğurunca ismini Muhammed koy ve halini hiç kimseye açma!”⁵⁸⁸ Kâinata en büyük hadise Efendiler Efendisi sallallahû aleyhi ve selemin, âleme teşrifidir. Çünkü Fahr-i Kâinat “hilkat ağacının çekirdeği”dir.⁵⁸⁹

Yahudi birçok âlim, Allah Resülü'nün geleceğini kitaplarından öğrenmişti. Bu âlimler aynı zamanda yıldızlardan hüküm çıkarmışlardı. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemin dünyaya teşrif ettiği gece parlayan bir yıldızdan Son Nebi sallallahû aleyhi ve selleminin geldiğini anlamışlardı. Hassan b. Sâbit'in rivayetine göre Yahudi bir âlim: “Ahmed'in yıldızı bu gece doğdu! Ahmed bu gece dünyaya geldi”⁵⁹⁰ diyerek haber vermişti.⁵⁹¹

Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve selemin doğduğu gece Medâyin şehrinde bulunan Kisra'nın sarayının 14 burcu bir anda yıkılır. Kisrâ, bu ve benzer hadiselerin neye işaret olduğunu öğrenmek muammayı çözmek ister. Araştırır ve en sonunda meşhur Şam kâhini Sâti'h'e sormak üzere Sâti'h'in yeğenini görevlendirir. Sâti'h'in yeğeni, dayısının yanına vardığında Sâti'h son nefesini vermek

⁵⁸⁷ Salih Suruç, **Kâinatın Efendisi Peygamberimizin(a.s.m.) Hayatı**, 466. baskı, Nesil Yayınları, 2015, s.63

⁵⁸⁸ Ahmed b. Muhammed Kastallani (v. 924), **el-Mevâhibü'l-Ledünniye**, (Tercüme: Şair Abdülbaki), İstanbul 1316,Cemâl Efendi Matbaası cilt 1, s.21

⁵⁸⁹ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.63-64

⁵⁹⁰ Kastallani, **Mevahibü'l-Ledünniye**, c.1, s.22

⁵⁹¹ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.67

üzereyken olanları anlatınca birden heyecanlanarak konuşmaya başlar: “Ey Abdü’l-Mesih! İlahî vahyin okunması çoğalacak! Asâ’nın sahibi, peygamber olarak gönderildi. Semâve vadisini su bastı, Farsların ateşi söndü. Artık Şam da Şam değil Sâtih için... Şunu bil ki zaman üzerinde hükmü geçerli olan Mutlak Hâkim, böyle istedi ve gelen peygamberle nebilik iğinin iki ucunu düğümledi. Sasânîlerden, yıkılan burç sayısınca hükümdar gelecek ve sonra hüküm yerini bulacaktır.”⁵⁹² Bu cümlelerden sonra Sâtih son nefesini verir. Sâtih’in söylediği gibi, on dört hükümdardan sonra İran devleti İslam topraklarına katılmıştır.⁵⁹³

Kureyş müşrikleri yeryüzündeki ilk mescidi (Allah’ın evi manasına gelen Beytullah’ı) Kâbe’yi putlarla doldurmuşlardır. Âlemlerin Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem dünyaya gözlerini açtığı gece putlar yüzüstü yere yıkılıverir. Bu hadise, dünyaya teşrif eden zatın, şirk inancını ortadan kaldıracığının işaretidir. Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem, Kâbe’deki putların yanı sıra gönüllerdeki putları da tevhid inancıyla temizleyecektir. İstahrabad’da Mecûsiler’in bin yıldır yanan ateşleri de Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem dünyaya teşrif ettiği gece birdenbire söner. “Demek ki gelen zât, putperestlik gibi, ateşperestliği de bir çırpıda ortadan kaldıracak ve yeryüzünü tevhid meş’alesiyle aydınlatacaktır.”⁵⁹⁴ O gece takdis edilen Sava gölü de bir anda kurumuştur. Ayrıca şarkı garbı aydınlatan büyük bir nur görülmüştür. Bir diğer hadise de Semave Vadisi’nin ve şehrinin sular altında kalmasıdır. Bu hadiselerin hepsinin o gece olması tesadüf değildir. “Ezelî Kudret’in kader kaleminin tayin ve tespitiyle vücuda geliyorlardı ve dünyaya, Ahir zaman Peygamberi Hazreti Muhammed’in (a.s.m.) zuhurunu haber veriyorlardı!”⁵⁹⁵

Mekke’nin civarındaki kabileler, o devirde çocuklarının Mekke sıcağından uzaklaşarak daha sıhhatli yetişmeleri ve aslına uygun nezih bir Arapça ile konuşmalarını istiyorlardı. Bunun için çocuklarını çöldeki kabile kadınlarına (ücretle) sütannelik yapmaları amacıyla vermeyi adet haline getirmişlerdi. Resul-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem de Sa’d b. Bekr kabilesinden Hazreti Halîme’ye verilmiş, yaklaşık dört sene sonra annesine geri getirilir. Aradan çok vakit geçmeden,

⁵⁹² Taberî, Muhammed İbn Cerir(v.311/923)**Tarih**, Beyrut, t.y., c. 12, s.131-132

⁵⁹³ Salih Suruç, **a.g.e.**, , s.68-69

⁵⁹⁴ **a.e.**, s. 70

⁵⁹⁵ **a.e.**, s. 69-71

henüz altı yaşındayken annesi Hazreti Âmine, evladının peygamber olarak gönderileceğini ve ardında bir yâd-ı cemil bırakacağını bilerek ruhunu teslim eder.⁵⁹⁶

Annesinin vefatından sonra Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellemi dedesi Abdülmüttalib himayesine almıştır. Abdülmüttalib cahiliye adetlerinden uzak duran çevresini de her zaman uyaran saygın bir kişidir. O Allah'a ve ahirete inanmaktadır. Allah'a verdiği söz sebebiyle zamanında oğlu Abdullah'ı bıçağın altına yatırmış Allah'ın lütfuyla bu sözü başka şekilde yerine getirmiştir. Yüksek faziletleri, güzel hasletleri sebebiyle Kureyşliler ona, "ikinci İbrahim" demektir. Abdülmüttalib, Resulullah sallallâhu aleyhi ve selleme ayrı bir ihtimam göstererek yanından ayırmaz. Ancak bir gün aniden rahatsızlanır. Vefatının yaklaştığını anlayınca Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemi oğlu Ebû Talib'in himayesine verir.⁵⁹⁷

Ebû Talib'e: "Onu sana emanet ediyorum! O, İlâhî bir emanettir. Onu her şeye rağmen, can, baş pahasına da olsa koruyacağına dair bana açıkça söz ver ki gözlerim arkada kalmadan gönlüm rahat etsin." dedi. Ebû Talib, babasına: "Sen hiç merak etme babacığım! Onu öz çocuklarıma, hattâ kendi canıma bile tercih edeceğime emin olabilirsiniz. Hayatta bulunduğum müddetçe ona hiç kimsenin zarar vermesine müsaade etmeyeceğim."⁵⁹⁸ diye söz verdi. Ebû Tâlib oldukça fakirdi, ancak Kureyş'in ileri gelenlerindendi. Merhametiyle Resulullah sallallâhu aleyhi ve sellemi öz çocuklarından ayırmaz hatta Fahr-i Kâinat'a ayrı bir ihtimam ve hürmet gösterir. Eşi Fâtıma Hâtun da Fahr-i Kâinat'ı öz evladı gibi sevmektedir. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, Fâtıma Hâtun vefat ettiğinde: "Bugün annem öldü!" diyerek, sevgisini ifade eder.⁵⁹⁹

Cahiliye devrinde ahlaki sıkıntılar ve zulümler oldukça fazla, zulme karşı çıkanlar ise oldukça azdı. Toplumun sıkıntılarının farkında olanlar, Hulfu'l-Fudûl adlı cemiyeti kurarak zulme karşı masumun yanında olmayı amaçlamışlardı. Henüz yirmi yaşında olmasına rağmen Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem de bu

⁵⁹⁶ a.e., s.71-88

⁵⁹⁷ Salih Suruç, a.g.e., , s.91-97

⁵⁹⁸ İbn Sa'd, Muhammed (v.230), **et-Tabakatü'l- Kübra**, Beyrut, 1398(1978), c. 1, s. 119

⁵⁹⁹ Salih Suruç, a.g.e., s. 97-102

cemiyette bulunmaktadır. Bu durum, gençlik çağında da zulme rıza göstermediğinin ve kavminde itibarlı olduğunun göstergesidir.⁶⁰⁰

Hazreti Hatice, kavminde tertemiz kadın anlamına gelen “Tâhire” lakabıyla anılmaktadır. Hazreti Hatice, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemle yirmi beş yaşındayken evlenmiş ve vahiy geldikten sonra ömrünün son anına kadar her türlü sıkıntısında Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem yanında olmuş, teselli etmiştir. Hazreti Hatice-i Kübra’dan Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem Kasım, Zeyneb, Rukiye, Fâtma, Ümmü Gülsüm ve Abdullah adında altı çocuğu olmuştur.⁶⁰¹

Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem Hazreti Hatice ile evlendikten sonra, otuz altı yaşında iken Mekke’de şiddetli bir kuraklık olur. Amcası Ebû Tâlib de ciddi bir geçim sıkıntısı çekmektedir. Hazreti Abbas’la birlikte Ebû Tâlib’in yanına giderler. Evdeki kalabalığı azaltmayı en azından birkaç kişinin masrafını kaldırmayı düşündüklerini söylerler. Ebû Tâlib, yardım tekliflerinden memnun olur. Hazreti Abbas Hazreti Cafer’i, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem de (ismini kendi koyduğu) Hazreti Ali’yi himayesine alır.⁶⁰² Hazreti Ali o zaman dört veya beş yaşındadır. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem imana davet ettiğinde hemen iman edecek,(dokuz on yaşlarında) ilk Müslüman çocuk olmuştur.⁶⁰³

Cahiliyye, zulmün âlemi kaplayarak karanlığa boğduğu bir devirdi. Bir kelimenin bir kitabın dahi müellifsiz vücut bulamayacağı halde insanlar imandan ve mantıktan yoksun olarak Kâinat’ı yaratan Allah’a iman yerine türlü türlü eşyalara, yıldızlara, ateşe tapıyordu. İnsanlar çeşitli sınıflara ayrılmışlar. Köleler pazarlarda bir meta gibi satılıyordu. Efendi kölesini istediği işte (!) çalıştırıyor her türlü hakaret ve zulmü zavallı insanlara reva görüyorlardı. Özellikle Doğu Roma İmparatorluğu’nda din adına, (bozulmuş teslis inancının hâkim olduğu Hristiyanlık adına) her türlü zulüm işleniyor; İran’da Mazdeizm dininden dönenler öldürülüyordu. Çarmıha germe, taşa gömme, aç susuz ölüme terk etme sıradan ölümlerdendi. Arabistanda da durum çok farklı değildi. Büyük çoğunluk kendi elleriyle yaptıkları tahtadan, taştan yaptıkları putlara tapıyordu. Sefere çıkarken helvadan putlar

⁶⁰⁰ a.e., s. 112-113

⁶⁰¹ a.e., s. 118-121

⁶⁰² İbn Hişam, Cemalüddin Ebû Muhammed Abdümelik (v.218/838), **es-Sîretü’n-Nebeviyye (Sîre)**, Beyrut 1391(1971) İhyâü’t-Türasî’l-Arabî, c.1, s.263

⁶⁰³ Salih Suruç, a.g.e., s. 105-129

yapıyor, acıktıkları zaman da onları yiyorlardı. Her kabilenin ayrı ayrı putları vardı. Bütün bunların yanı sıra Hazreti İbrahim'in tevhid akidesine bağlı yaşayanlar da bulunuyor ve onlara "hanif" deniliyordu. Hanif tabiri Kur'an-ı Kerim'de Hazreti İbrahim için kullanılmıştır: "İbrahim, ne Yahudi idi, ne de Hrisriyan... O, Hanif Müslüman idi."⁶⁰⁴

O dönemde kadınlara değer verilmezdi hattâ kız çocuğunun doğmasına bir felaket gözüyle bakılırdı. Doğum yaklaşınca çukur kazılır çocuk kız ise hemen toprağa atar diri diri gömülürdü. Bazı kız çocukları da altı yaşına gelince süsleyip giydirilir bir akraba ziyaretine gidiyor gibi babalarının ellerinden tutup yola çıkartılırdı. Ancak babaları onları daha önceden hazırladığı mezara bırakır zavallı çocukları diri diri toprağa gömerdi. Siyasi nizam da oldukça bozuktur bu dönemde. Göçebeler sürekli birbirine saldırmaktadır. Düşman oldukları kabileye baskın düzenleyip kadınları, çocukları esir alırlardı. Merkezi bir hükümet yoktu. Bu yüzden toplum, medeni, sosyal kanunlardan uzaktı. Gücü olanın diğerlerine zulmettiği, adaletsiz bir devirdi.⁶⁰⁵

Bütün bunların yanı sıra edebi cihetle Araplar'ın zirvede buldukları bir dönemdi. "Şâir ve şiir onlar için her şeydi. Çünkü şiir, atalarının cemiyet hayatını, âyet ve inançlarını aksettiren tek güvenilir ayna idi."⁶⁰⁶ Kabilede güçlü bir şair bir kahramana tercih edilirdi. Belli zamanda panayırlar kurulur, şiir müsabakaları düzenlenirdi. "Arapların bu mümtaz hususiyeti haiz bulunmaları sebebiyledir ki Kur'an-ı Azîmüşşan, edebiyat, belâgat ve fesahatin zirvesinde nâzil oluyordu. Bu fesahat ve belâgati, i'caz[mucizeliği] ve icazı [vecizliği] ile Arap edip, şâir ve hatiplerini muarazaya davet ediyor ve onlara meydan okuyordu. Fakat onlar, çok geçmeden bu eşsiz kelâma nazire[benzer] getirmenin mümkün olmadığını anladılar ve susmak mecburiyetinde kaldılar."⁶⁰⁷ Kur'an-ı Kerim nazil olmadan önce genel atmosfer, işte bu şekildeydi.⁶⁰⁸

Kâinat'ın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem otuz sekiz yaşında iken bazı ışıklar görmeye, birtakım sesler duymaya başlar. Bazen de "Ya Muhammed" diye nida edilmektedir. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem manasına vakıf olmadığı bu seslerin boşuna olmadığını bilerek anlamını düşünür. Bu halin tam bir sene sürdüğü

⁶⁰⁴ Âl-i İmrân, 3/ 67

⁶⁰⁵ Salih Suruç, a.g.e., , s. 133-145

⁶⁰⁶ a.e., s. 145

⁶⁰⁷ a.e., s. 146; 145-146

⁶⁰⁸ a.e., s. 146-147

rivayet edilmiştir. Otuz dokuz yaşında iken uyku ile uyanıklık arasında sadık rüyalar görmeye başlar. Gece gördüğü rüyalar o gecenin sabahında apaçık ortaya çıkmaktadır. Bu hal altı ay devam eder.⁶⁰⁹ Bu hallerden sonra Resûl-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem genellikle Mekke içinde pek durmayıp ıssız yerlerde tefekkür ettiği, yalnız kalmayı tercih ettiği rivayet edilmiştir.⁶¹⁰

Miladi 610'da Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem kırk yaşındadır. Her sene olduğu gibi ramazanı Hira dağının tam tepesinde bulunan mağarada tefekkür ve ibadetle geçirmektedir. Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem burada Hazreti İbrahim'in Hanif dini üzere ibadet etmektedir. Ramazan'ın 17. Gecesi Hazreti Cebrail Hira'da insan suretinde göz kamaştırıcı bir aydınlıkla Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemle görünür.⁶¹¹

“Tatlı, fakat gür bir sedâ ile hitap etti: ‘Oku’ Kainâtın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem)’ni, hayret ve korku sardı. Yüreği ürperiyordu! ‘Ben okuma bilmem’ diye cevap verdi. Hazreti Cebrail, kendilerini kucaklayıp sıkıp bıraktıktan sonra, tekrar, ‘Oku!’ diye seslendi. Fahr-i Kâinat, aynı cevabı verdi: ‘Ben okuma bilmem!’ Hazreti Cebrail, ikinci kere Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem)’i kucakladı ve sıkıp bıraktıktan sonra yine seslendi: ‘Oku!’ Bu sefer Fahr-i Kâinat, ‘Ben okuma bilmem’ dedi. ‘Söyle, ne okuyayım?’ Bunun üzerine melek, Allah’tan aldığı ve Resûlüne teslim etmeye geldiği Alak Suresi’nin ilk âyetlerini başından sonuna kadar **okudu**: ‘Oku! Seni yaratan Rabbinin adıyla oku! Ki O, insanı, pıhtılaşmış bir kandan yarattı. Oku ki senin Rabbin, kalemle yazı yazmayı öğreten, insana bilmediğini tâlim eden, bol kerem ve ihsan sahibidir.’ (Alak,1-5) Heyecan ve haşyetin son haddinde, Kâinatın Efendisi, bizzat konuştuğu lisanla nâzil olan âyetleri kelimesi kelimesine tekrar etti. Artık inen âyetler Allah Resûlünün hem diline, hem kalbine yerleşmişti. O andaki vazifesi sona eren Hazreti Cebrail de birdenbire kayboluverdi.”⁶¹²

Allah Resûlü sallallâhu aleyhi ve sellem mağaradan çıkıp Mekke’ye gider. Evine vardığında ilk vahyin azametiyle konuşamaz hâldedir. Hazreti Hatice’ye sadece “Beni örtünüz, beni örtünüz” der. Hatice-i Kübra annemiz bunun üzerine Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellemi yatağına yatırıp üzerini örter. Bir müddet sonra uyandığında Fahr-i Kâinat bir nebze sükûnete kavuşmuştur. Hatice-i Kübra’ya

⁶⁰⁹ Ebû Abdullah Muhammed ibn İsmail el- Buharî, **el Câmîü’s- Sahîh**, c.1, s.6

⁶¹⁰ Salih Suruç, **a.g.e.**, , s. 154-155

⁶¹¹ **a.e.**, s. 155-156

⁶¹² **a.e.**, s. 156-157

olanları anlatır ve şöyle der: “Korkuyorum ey Hatice! Bana bir zararın gelmesinden korkuyorum!”⁶¹³

Bu olanların anlamını soruşturup öğrenmek amacıyla Hatice-i Kübra'nın amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e giderler. Varaka b. Nevfel Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in anlattıklarını dinler ve şöyle der: “Kuddûs, Kuddûs! Bu gördüğün melek, yüce Allah'ın Mûsa Peygambere gönderdiği Ruhü'l Kudüs'tür! Namus-ı Ekber'dir. Sen ise bu ümmetin peygamberisin. Ah, ne olurdu, yeni dine halkı çağırdığın günlerde ben de genç olaydım; kavmin seni yurdundan çıkaracakları zaman sağ olsaydım!”⁶¹⁴

İlk vahiy ardından vahiy kırk gün kesilmiştir. (inkıtâ-ı vahy) Bu sürede Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem tekrar büyük bir sıkıntı ve üzüntü duymuştur. Teselli için Hazreti Cebrail veya İsrâfil'in birkaç sefer Fahr-i Kâinat'a görüldüğü rivayet edilmiştir. Kırk gün sonra vahiy tekrar gelmeye başlar. Bu hadiseyi, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle anlatmıştır:⁶¹⁵

“Bir gün giderken, aniden gökyüzünde bir ses işittim. Başımı kaldırıp baktığımda, Hira'da bana gelen meleği (Cebrail), yerle gök arasında bir kürsü üzerinde oturmuş gördüm. Ürpererek yere çöktüm. Evime dönüp, ‘Beni örtünüz, beni örtünüz!’ dedim. Bunun üzerine Yüce Allah, ‘Ey örtüye bürünen Peygamber, Kalk da sana iman etmeyenleri azapla korkut! Rabbinin büyüklüğünden bahset! Elbiseni temiz tut! Putperestlik pisliğini bırakmakta devam et’⁶¹⁶ âyetlerini indirdi. Artık vahiy gelmeye başladı ve ardı arkası kesilmedi.”⁶¹⁷ Vahiy gelmeye başladıktan sonra Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in sıkıntıları dinmiş, sükûnete kavuşmuştur.⁶¹⁸

Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem tebliğ'e en yakınlarından başlar. Böylece zevcesi Hazreti Hatice “ilk Müslüman” olma şerefine mazhar olur. Hazreti Hatice'ye, Hazreti Cebrail'den öğrendiği şekliyle abdest aldırır ve imam olarak iki rekât namaz kıldırır. Ardından dört beş yaşından beri Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in terbiyesi altında bulunarak yaşitlarına göre fevkalade üstün feraset ve ahlak sahibi olan Hazreti Ali'yi imana davet etmiştir. Hazreti Ali babası Ebu Tâlib'e

⁶¹³ a.e., s. 157

⁶¹⁴ Buharî, *el Câmiü's-Sahîh*, c.1, s.7; Salih Suruç, a.g.e., s. 158-159

⁶¹⁵ Salih Suruç, a.g.e., s. 159

⁶¹⁶ Müddessir, 74/1-5

⁶¹⁷ Buharî, *el Câmiü's-Sahîh*, c.1, s.7

⁶¹⁸ Salih Suruç, a.g.e., s. 160

danışması gerektiğini söyler. Ancak henüz açıktan ilan etme izni verilmemişti. Bu sebeple Fahr-i Kâinat, kabul etmeyecekse gizli tutması gerektiğini söyler. Şafak vakti Hazreti Ali Efendimiz Resulullah sallallâhu aleyhi ve sellem huzuruna giderek: “Allah beni yaratırken Ebû Talib’e sormadı ki ben de O’na ibadet etmek için gidip kendisine danışayım!” der. Böylece on yaşında iken “ilk Müslüman çocuk” olma şerefini kazanır.⁶¹⁹

Durumu öğrenince telaşlanan annesi, eşi Ebû Talib’e bu tedirginliğinden bahseder. Ebû Talib onları namaz kılariken bulur. Ardından Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem amcasını Allah’a iman etmeye davet eder. Ebû Talib, eski dininden ayrılmayacağını ama kimsenin ona zarar vermesine izin vermeyeceğini söyler. Hazreti Ali, Allah’a ve Resûlu sallallahû aleyhi ve selleme iman ettiğini söyleyince babası Ebû Talib şöyle der: “Ey oğlum! Amcan oğlunun dinine sana da isteyerek girmek yaraşır. O, seni ancak hayra davet eder. Ona itaat et!”⁶²⁰

Hazreti Ebû Bekir bir seyahatten dönüşte (açıktan yayılmamış olsa da) Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem in davetinden haberdar olur. Hazreti Ebû Bekir hiçbir zaman Cahiliyye adetleriyle kirlenmemiştir, temiz bir fitrata sahiptir. Resulullah sallallahû aleyhi ve sellem in evine gider: Yâ Ebe’l-Kâsım! Peygamberlik iddiasında bulunduğun, kavminden ayrıldığın ve atalarının dinini kötüyüp inkâr ettiğin doğru mu?” diye sorar. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem küçük yaşlarından itibaren dost oldukları Hazreti Ebû Bekir’in bu sözleri üzerine önce tebessüm buyurur, sonra da: “Yâ Ebû Bekir! Ben sana ve bütün insanlara gönderilmiş Allah Resûlüyüm! İnsanları tek bir olan Allah’a davet ediyorum! Sen de şehâdet getir!” der. Ebû Bekir bu sözleri, küçüklüğünden beri tanıdığı bir kez dâhi hakikat dışı söz işitmediği Muhammedü’l Emin’den sallallahû aleyhi ve sellem den duymaktadır. Tereddüt etmeden şehâdet getirir ve müslüman olur.⁶²¹

Hazreti Ebû Bekir’in en ufak bir tereddüt göstermeden iman etmesi hakkında Fahr-i Kâinat Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Ebû

⁶¹⁹ İbn Hişam, *Sîre*, c.1, s.428; Salih Suruç, *a.g.e.*, s. 165,167

⁶²⁰ İbn Hişam *Sîre*, c.1, s. 264; 167,168

⁶²¹ İbn Hişam, *a.g.e.*, c. 1, s.268; İbn Sa’d, *Tabakat*, c.3, s. 171; Salih Suruç, *a.g.e.*, s.168,169

Bekir'den başka, imana davet ettiğim herkes bir duraklama, bir tereddüt, bir şaşkınlık geçirdi. Fakat o, kendisine İslam'ı anlattığım zaman ne durakladı ve ne de tereddüt etti!"⁶²²

Her biri bir sınıfın temsilcisi mahiyetindeki ilk Müslümanlar şunlardır: kadınlardan Hazreti Hatice; çocuklardan Hazreti Ali; hür erkeklerden Hazreti Ebû Bekir; azatlı kölelerden Hazreti Zeyd b. Hârise; kölelerden Bilâl-i Habeşî(r.a.)⁶²³

Gizli davetler hız kazanır. İslam'la şereflenenler yakınlarını İslam'a davet etmeye başlar. Bu dönemde müşrikler Müslüman olduğunu öğrendikleri kişilere birçok işkenceler yapmıştır. Hazreti Bilal köle olduğu halde açıkça Allah'a inandığını haykırıp işkence görenlerdendir. Dört halifeden Hazreti Osman, Hazreti Hâlid, henüz 17 yaşında İslam'la şereflenen Sa'd b. Ebî Vakkas, Hazreti Habbâb b. Eret sırf iman ettiği için işkenceye maruz kalan ilk sahâbi efendilerimizdendir.⁶²⁴

Ardından açıktan davet dönemi başlar. Vahyin üçüncü senesidir. İlahi izin sonrası Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Safâ tepesine çıkarak Mekkelileri açıkça İslam'a davet eder. Bundan sonra müşriklerin eziyetleri, hakaretleri daha da artar. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem en çok eziyet edenlerin başında amcası Ebû Leheb ve karısı Ümmü Cemil gelmektedir. Ebû Leheb Fahr-i Kâinat'ı türlü sıkıntılara maruz bırakır, davetini duyurmasına engel olmaya çalışmış hattâ öldürmeye teşebbüs eder.⁶²⁵

Müşriklerin eziyetlerinin daha da arttığı Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem peygamberliğinin beşinci senesinde inananlar ibadetlerini daha rahat ifa etmek ve dini öğrenmek niyetiyle Ebî'l Erkâm b. Esed'in evinde toplanmaya başlar. Ancak inananlara yapılan işkenceler devam etmektedir. Bu dönemde Hazreti Yâsir ve eşi Hazreti Sümeyye müşriklerin işkenceleriyle şehit edilir.⁶²⁶

Müşriklerin zulmü her geçen gün artarak devam eder. Resullullah sallallahû aleyhi ve sellem "Habeş hükümdarının yanında hiç kimse zulme uğramaz." diyerek inananları Habeşistan'a yönlendirir. Böylece İslam'da onu erkek, beşi kadın olmak

⁶²² İbn Hişam, **a.g.e.**, c. 1, s.269; İbn Esir, İzzeddin Ebu'l Hasen Ali İbn Ebi'l-Kerem Muhammed b. Muhammed b. Abdü'l-Kerim (v. 630), **Üsdü'l- Ğabe fi Ma'rifeti's- Sahabe**, el-Mektebetü'l-İslamiyye, t.y., c.2, s. 206; Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 169

⁶²³ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 169

⁶²⁴ **a.e.**, s. 170-180

⁶²⁵ **a.e.**, s. 189-201

⁶²⁶ **a.e.**, s. 201-203

üzere ilk hicret kafilesi yola çıkar. Vahyin altıncı senesinde Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in amcası, aynı zamanda sütkardeşi olan Hazreti Hamza iman edenler safına katılır. Haksızlığa tahammülü olmayan, itibarı yüksek ve cesur Hazreti Hamza'nın inananların safına katılmasıyla müşrikler daha da sıkıntıya düşer.⁶²⁷

Müşrikler dininden vazgeçirmek gayesiyle Fahr-i Kâinat'a türlü türlü tekliflerle gelir ve her defasında gerisin geriye dönerler. Bir gün Utbe, Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in yanına gelerek bazı teklifleri olduğunu söyler: "Sen ortaya attığın bu meseleyle şayet mal ve servet elde etmek gayesinde isen, mallarımızdan sana hisse ayıralım, hepimizin en zengini olasan! Eğer bir şeref peşinde isen, seni kendimize reis yapalım! Yok, eğer bu sana gelen, görüp de üzerinden atmaya kuvvetin yetmeyen bir evham, cinlerden perilerden gelme bir hastalık ve sihir ise, doktor getirelim, seni tedavi ettirelim. Seni kurtarıncaya kadar mal ve servetimizi harcamaktan geri durmayalım!" Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Utbe'ye "Söyleyeceklerin bitti mi?" buyurdu. "Evet" cevabı gelince; "O halde, şimdi sen beni dinle" dedi. Ardından besmele çekti ve heybet içinde Fussilet Suresi'nin 1-36 arasındaki âyetleri okumaya başladı: "Ha Mîm... Bu Kur'an, Rahmân, Rahîm(olan Allah) tarafından indirilmedir. Bir kitaptır ki âyetleri Arapça bir Kur'an olmak üzere anlayacak olan bir kavme açıklanmıştır; hem müjdeleyici, hem (ateşten) korkutucu olarak... Fakat onların (Mekke kâfirlerinin) çoğu (Kur'an'dan) yüz çevirdiler. Artık onlar, dinleyip Hakk'ı kabul etmezler." Secde âyetine kadar okuyup secde ettikten sonra Resulullah sallallahû aleyhi ve sellemi Utbe'ye şöyle dedi: "Ey Velid'in babası! Okuduklarımı dinledin! Artık gerisini sen düşün."⁶²⁸

Vahyin altıncı senesinde Hazreti Ömer Müslüman olur. Hazreti Ömer'in iman etmesinin kıymetini, Hazreti Abdullah b. Mes'ud şöyle ifade etmiştir: "Ömer'in Müslüman olması, İslamiyet için bir fetih, Müslümanlar için bir şeref ve izzet idi. Medine'ye hicreti nusret, halifeliği de rahmet oldu. Ömer Müslüman oluncaya kadar bizler, Kâbe avlusunda açıktan açığa namaz kılamıyorduk."⁶²⁹ Ertesi sene Hazreti Cafer'in öncülüğünde ikinci hicret kafilesi yola çıkar. Bu kabile onu kadın olmak üzere toplam doksan kişidir. İbadetlerini kalp huzuruyla eda edebilmek gayesiyle onlar da Habeşistan'a hicret eder.⁶³⁰

⁶²⁷ a.e., s. 213-216

⁶²⁸ a.e., s. 213-219

⁶²⁹ İbn Sa'd, *Tabakat*, c.3, s. 270

⁶³⁰ Salih Suruç, a.g.e., s. 222-228

Müşrikler zaman zaman kendilerince Resulullah sallallahû aleyhi ve sellemi güç duruma düşürmek maksadıyla, “Eğer gerçekten Allah tarafından vazifelendirilmiş isen şunu yap da görelim” şeklinde çeşitli isteklerde bulunurlar. Ancak müşriklerin bunları söylerken maksadı iman etmek değildir. Bir gün Ebu Cehil’in de bulunduğu bir grup müşrik Efendimiz sallallahû aleyhi ve selleme gelerek, “Eğer sen gerçekten söylediğin gibi bir peygamber isen, bize Ay’ı ikiye ayır; öyle ki yarısı Ebû Kubeys dağı, yarısı Kuaykian dağı üzerinde görülsün!” dediler. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem: ‘Şayet bunu yaparsam iman eder misiniz?’ diye sordu. Onlar da ‘Evet, iman ederiz.’⁶³¹ derler.

Bütün kudreti elinde bulunan Allah-u Teâlâ nebisinin davasında haklı olduğunu göstermek için mucizeyi yaratandır. Ay’ın en güzel görüldüğü, on dördüncü gecedir. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Ay’a şehâdet parmağıyla işaret etti. “Bu işaret-i Nebevî kâfi geldi ve Ay ikiye ayrıldı; öyle ki yarısı müşriklerin istedikleri gibi Ebû Kubeys dağı üzerinde, diğer yarısı ise Kuaykian dağı üstünde iki parça halinde görüldü! Resûl-i Kibriya Efendimiz, orada bulunan halka, ‘Şahit olunuz! Şahit olunuz!’ diye seslendi.”⁶³² Bu mucize karşısında da, müşrikler yine inkâr etmekten vazgeçmez. İnkâr edemezler ancak, “sihirdir” diyerek kendilerini aldatma yoluna girerler.⁶³³

Müşriklerin, inananlara engel olma çabaları sonuçsuz kalmış ve İslamiyet’in inkişafı daha da hız kazanmıştı. Hazreti Hamza ve Hazreti Ömer’in Müslüman olmaları müşrikleri oldukça sarsmıştır. Bunun üzerine müşrikler Haşim ve Muttaliboğulları’na boykot uygulama kararı alır. Bu boykot çok geniş kapsamlı olacaktır. Haşimoğulları’ndan bir şey satın alınmayacak, bir şey satılmayacaktır. Onlarla tamamen ilişkiler keseceklerdi. Planlarını uygularlar. Boykota uğrayanlar şiddetli bir kıtlığa maruz kalır. Öyle ki bazıları ağaç yapraklarını yiyerek yaşamaya çalışır. Müslümanlara destek olmaya çalışan, develerle yiyecekler götürülenler de vardır. Başta Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem olmak üzere Hazreti Hatice, Ebû

⁶³¹ Salih Suruç, a.g.e., s. 235

⁶³² Müslim, **Sahih**, c.8, s. 132

⁶³³ Salih Suruç, a.g.e., s. 234-236

Talib varını yoğunu harcar, ancak yine de sıkıntıları tamamen gideremez. Bu acı boykot günleri ancak üç sene sonra sona erer.⁶³⁴

Üç sene süren ıstıraplı boykot ablukasının bitmesinin ardından acı hadiseler ard arda gelir. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in iki oğlu Kasım ve Abdullah ard arda vefat eder. Ardından küçüklüğünden beri sallallahû aleyhi ve sellemi himaye etmek için her türlü tehlikeyi göze alan, Fahr-i Kâinat'ın amcası Ebû Tâlib vefat eder. Ebû Tâlib'in vefatından üç gün sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in risaletini ilk defa tasdik eden, sıkıntılı zamanlarında teselli eden zevcesi Hazreti Hatice vefat eder.⁶³⁵

Bir gün Hazreti Cebrail Hazreti Hatice Hira'ya doğru gelirken şöyle buyurur: “Yâ Resûlullah! İşte, şu uzaktan sana doğru gelen, Hatice'dir. Yanında, içinde yemek bulunan bir kap var. Yanına geldiği zaman, ona Rabbinden ve benden selam söyle! Cennette inciden yapılmış bir sarayın kendisine verileceğini müjdele ki onun içinde ne gürültü patırtı vardır, ne de çalışmak çabalamak!” dedi.⁶³⁶

Hazreti Ali Resûlullah'ın şöyle dediğini nakletmiştir. “Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı, İmran'ın kızı Meryem'di. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatice'dir.”⁶³⁷ Ard arda gelen vefatlar ve son olarak “ümmetin en hayırlısı” Hazreti Hatice'nin vefatıyla kalbindeki derin teessür sebebiyle Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in vahyin gelişinin onuncu senesi olan bu sene, “senetü'l-hüzün” (hüzün yılı) olarak adlandırmıştır.⁶³⁸

Vahyin gelişinin 11. senesi, Recep ayının 27. gecesidir. İşte o gece Kâinat'ın Efendisi'nin teselli bulacağı İsrâ⁶³⁹ ve Mirâc⁶⁴⁰ mucizesi gerçekleşmiştir. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Kâbe-i Muazzama'da iken Hazreti Cebrail gelmiş, göğsünü yarıp kalbini zezem suyuyla yıkamış, ardından hikmetle doldurup eski

⁶³⁴ a.e., s. 239-243

⁶³⁵ Salih Suruç, a.g.e., s. 245-254

⁶³⁶ Müslim, **Sahih**, c.4, s.1887; Salih Suruç, a.g.e., s. 254

⁶³⁷ Sahih, Müslim, c. 4, s. 1886; Salih Suruç, a.g.e., s. 254

⁶³⁸ Salih Suruç, a.g.e., s. 247-255

⁶³⁹ “İsrâ”, gece yürüyüşü ve yolculuğu demektir.

⁶⁴⁰ Mîrac, “Yükseğe çıkmak” manasında olan “uruç”tan alınmış isimdir ve “merdiven” demektir. Bu itibarla, Mîrac, Resûl-i Ekrem Efendimizin ulvî makamlara yükselmesi vasıtası demek oluyor. Mîracı anlatan hadislerde Peygamber Efendimizin “Urûce bi(Yükseğe çıkarıldım) tâbiri sebebiyle bu mucize “Mîrac” adıyla anılmıştır.

haline getirmiştir. Ardından Burak getirilir Fahr-i Kâinat ona binerek Hazreti Cebrail'in refakatinde Beytü'l Makdis'e (Mescid'i Aksâ)'ya gider. Orada bütün peygamberlere imamlık yaparak namaz kıldırmıştır. Ardından semâ tabakasına çıkarılır ve orada her bir katta peygamberlerle görüşür. Yedinci kat semâdan sonra Sidre-i Münteha sınırına gelinir. Hazreti Cebrail: "İşte bu, Sidre-i Münteha'dır. Ben buradan bir parmak ucu ileri geçecek olursam yanarım"dedi."Resûl-i Kibriya Efendimiz, daha sonra, yanında Cebrail olmadığı halde, 'imkân ve vücub ortasından Kâb-ı Kavseyn'le işaret olunan' makama vardı. Bundan sonra mekândan münezze Zât-ı Zülcelâl'in sohbet ve cemâliyle müşerref olur."⁶⁴¹

Mirac mucizesi Kur'ân-ı Kerîm'de İsrâ Suresi'nin ilk âyetinde şöyle geçmektedir: "Kulunu (Hazreti Muhammed [a.s.m.]) bir gece Mescid-i Haram'dan (alıp) Mescid-i Aksâ'ya götüren (Allah Teâlâ her türlü noksanlıktan) münezzehtir. (O Mescid-i Aksâ'ya ki) Biz onun etrafına (feyz) ve bereket verdik (ve bu gece yolculuğunu) ona (o peygambere) âyetlerimizden (kudretimize delâlet eden harikalardan) bazılarını gösterelim diye (yaptırdık). Şüphesiz ki O, (her şeyi) hakkıyla işiteni (her şeyi) kemâliyle görendir."⁶⁴²

Mirac gecesinde Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem melekleri, Cennet ve Cehennem'i görmüştür. Ayrıca bu gecede beş vakit namaz emrolunmuş ve aynı gece Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem Hâne-i Saadetine gelmiştir.⁶⁴³

Bi'setin (Peygamberliğin) 11. senesiydi. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem hac mevsiminde kabileleri dolaşıp dine davet etmektedir. O sene Hazreç kabilesinden altı kişi imânla şereflenir. Ertesi sene hac mevsiminde Akabe'de buluşacaklarına dair söz verirler. Bi'setin 12. Senesinde, 12 kişi Peygamber Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemle görüşerek Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak; hırsızlık yapmamak; zinada bulunmamak; çocuklarını öldürmemek; kimseye iftira atmamak; hiçbir hayırlı işe karşı çıkmamakta biat ederler.⁶⁴⁴

⁶⁴¹ Salih Suruç, a.g.e., s. 267; 265-267

⁶⁴² İsrâ,1/1

⁶⁴³ Salih Suruç, a.g.e.,s. 268-270

⁶⁴⁴ İbn Hişam, Sîre, c.2. s. 75-76; Taberî, Tarih, c.2, s.235

Resulullah sallallahû aleyhi ve selleme itaatsizlik etmeyeceklerine söz verdiler. Bu biat, birinci Akabe biatı olarak bilinmektedir.⁶⁴⁵

Akabe'de biat edenler İslam'ın adâb ve erkânını öğretmesi için birisini yanlarında göndermesini isteyince Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Hazreti Mus'ab b. Umeyr'i yanlarında gönderir. Hazreti Mus'ab b. Umeyr Medine'de İslamiyet'in ciddi mânada inkişaf etmesine vesile olur. Hazreti Mus'ab b. Umeyr bi'setin 13. senesinde Evs ve Hazreç kabilesinden yetmiş kişiyle beraber gelir.⁶⁴⁶

Hazreti Mus'ab b. Umeyr'le birlikte biat etmek için gelenler, nasıl biat edeceklerini sorduklarında Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem şöyle buyurur:

“Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şehâdet getirerek, namazı kılacağımıza, zekâtı vereceğinize, neşeli neşesiz zamanlarınızda sözlerime itaat edeceğinize, emirlerime tamamıyla boyun eğeceğinize; darlıkta da varlıkta da muhtaçlara yardımda bulunacağımıza; hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaksızın Allah yolunda, Allah için hak ve gerçeği söyleyeceğinize, iyiliği emredip kötülükten alıkoyacağımıza biât etmeli, bana kesin söz vermelisiniz! Şahsıma gelince.... Bana her yönden yardım edeceğinize; yanınıza vardığımda kendinizi, kadınlarınızı ve çocuklarınızı esirgeyip koruduğunuz şeylerden beni de esirgeyip koruyacağımıza kat'î söz vermelisiniz!”⁶⁴⁷

Yetmiş kişi arasından on iki temsilci seçilir ve on iki kişi teker teker biât eder. Bu biât aynı zamanda Mekke ve Medineli Müslümanlar arasındaki ittifak anlamına gelmektedir.⁶⁴⁸

Hac mevsimi sonrası Mekke'deki müşrikler biâtın haberdar olur. Müslümanlar'ın bu yere göç etmelerinden korkan müşrikler bu anlaşmayı öğrenince Müslümanlara yaptıkları zulümleri daha da artırırlar. Bunun üzerine hicret izni gelir. Müslümanlar müşriklerin dikkatini çekmemek için, birer ikişer veya küçük gruplar halinde Mekke'den Medine'ye göç etmeye başlar. Bir süre sonra Mekke'de yalnızca Peygamber Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem, Hazreti Ali, Hazreti Ebubekir ile müşrikler tarafından hapsedilenlerle yolculuk yapmaya madden (sağlık veya maddiyat olarak) gücü yetmeyenler kalır. Kureyşliler, Efendimiz sallallahû aleyhi ve

⁶⁴⁵ Salih Suruç, a.g.e., s. 282-284

⁶⁴⁶ Salih Suruç, a.g.e., s. 284-286

⁶⁴⁷ İbn Hişam, *Sîre*, c. 2, s.84; İbn Sa'd, *Tabakat* c. 1, s.222; Salih Suruç, a.g.e., s. 288

⁶⁴⁸ Salih Suruç, a.g.e., s.289

sellemine de hicret etmesini engellemek için plan yapmak üzere bir araya toplanırlar. Ebu Cehil'in teklifiyle Kâinat'ın Efendisi'ni öldürme kararı alırlar.⁶⁴⁹

Hazreti Cebrail müşriklerin planını haber vererek ve o gece Fahr-i Kâinat'a yatağında yatmaması gerektiğini söyler. Bu haberden sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Hazreti Ali'yi çağırarak ve şöyle buyurur: "Yatağında bu gece yat, uyu! Şu yeşil, geniş aba hırkamı da üzerine ört! Korkma, sana hiç bir zarar erişmeyecektir!"⁶⁵⁰ Yaklaşık iki yüze yakın müşrik Resûllah sallallahû aleyhi ve sellemine evden çıkmasını beklemektedir. Fahr-i Kâinat sallallahû aleyhi ve sellem etrafını sardıkları evinden çıkar. Yasin suresinin ilk sekiz âyetini okuyarak bir avuç toprak alıp onlara atar. Hiçbiri Fahr-i Kâinat'ı görmez. Sabah olup da yataktan Hazreti Ali kalkınca şaşırıp kalırlar.⁶⁵¹

Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Hazreti Ebû Bekir ile beraber Sevr mağarasına ulaşır. Hazreti Ebû Bekir içeri girer ve yerleri temizler. Mağaradaki delikleri, izarını yırtarak kapatır. İzarı yetmeyince geriye kalan bir deliği de ayağıyla kapatır. Sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi içeriye davet eder. "Resûl-i Ekrem içeri girdi ve mübarek başını Sıddık-ı Ekber'in dizine dayayarak uyudu. Az sonra, Hazreti Ebû Bekir, deliğe dayadığı ayağında müthiş bir acı hissetti. Yılan ısırması olduğunu anladı. Fakat delikten ayağını çekmedi. hattâ Kâinatın Efendisi uyanabilir diye yerinden bile kılmıdamadı! Canı öylesine acıdı ki gözlerinden ister istemez yaş aktı. Akan gözyaşlarının birkaç damlası mübarek yüzlerine damlayınca Resûl-i Kibriya Efendimiz uyandı ve 'Ne var yâ Ebû Bekir?' diye sordu. Sadâkat timsali Hazreti Ebû Bekir, 'Yâ Resûllallah! Ayağımı bir şey soktu. Ama mühim değil! Anam babam sana feda olsun!' diye cevap verdi. Resûl-i Kibriya, yılanın soktuğu yeri mübarek tükürüğüyle meshetti. Allah'ın lûtfuyla acı derhal kayboldu ve Sıddık-ı Ekber şifa buldu."⁶⁵²

Mekke'de Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemi ve Hazreti Ebû Bekir'i bulamayınca öfkelenen müşrikler Fahr-i Kâinat'ı bulan veya öldürene yüz deve ödül vereceklerini söyler. Arayıcılar dört bir tarafa yayılır. Sevr mağarasının önüne kadar gelirler. Hazreti Ebû Bekir Efendimiz sallallâhu aleyhi ve selleme bir zarar vereceklerinden endişe edince Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem "Üzülme, Allah

⁶⁴⁹ a.e., s. 289-295

⁶⁵⁰ a.e., s. 300

⁶⁵¹ a.e., s.299-301

⁶⁵² a.e., s. 302

bizimledir” buyurur. Allah-u Teâlâ, Resulullâh sallallahû aleyhi ve sellemi muhafaza edecektir. Allah’ın emriyle bir örümcek mağaranın ağzına ağını gerer; bir çift güvercin de gelip yuva kurar.⁶⁵³ Bu ağı ve güvercinleri görenler ise içeride kimsenin olmadığını düşünerek gerisin geri giderler.⁶⁵⁴

Üç gün orada saklanmalarının ardından Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ve Hazreti Ebû Bekir Sevr mağarasından ayrılır. Medineli Müslümanlar yola çıktıkları haberini aldıklarından beri her gün Harre mevkiine çıkarak Fahr-i Kâinat’ın yolunu beklemektedir. Kâinat’ın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem Hazreti Ebû Bekir ile beraber Medine’ye ulaşır.⁶⁵⁵

Şehrin her yanında şu mısralar söyleniyordu: “Veda yokuşundan doğdu dolunay bize... /Allah’a yalvaran oldukça şükretmek gerekir mes’ud hâlimize/ Ey bize gönderilen Yüce Peygamber, sen, / İtaat etmemiz gereken bir emirle geldin bize!”⁶⁵⁶

Medine halkı Hazreti Resulullah sallallâhu aleyhi ve sellemi görmek için coşkuyla karşılamaya koşmaktadır. Çocuklar bayramlıklarını giyinmişlerdir. Evlerin damında kadınlar, yolda erkekler hoş geldin demektedir.⁶⁵⁷ Medineli Müslümanlar’ın her biri Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem’in hânesini şerefleştirmesini istemiştir. Ancak Resulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in devesi Kasvâ, vazifelendirilmiştir. Kasvâ’nın çöktüğü yere en yakın olan evde Fahr-i Kâinat kalacaktır. Kasvâ Hazreti Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin evinin yakınında durur. Fahr-i Kâinat sallallâhu aleyhi ve sellem yedi ay burada ikamet buyurur.⁶⁵⁸

Medine’ye hicret eden muhacirler artık Medine’de yerleşir. Ancak toplam yüz seksen altı ailenin geçimi, iaşesi, ikamet edeceği yer meselesi sıkıntı teşkil etmektedir. Medine’nin adetlerine, çalışma şartlarına alışkın olmayan ve bütün mallarını geride bırakan Muhacirler’in problemlerini Resulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem tarihte görülmemiş bir uygulamayla çözüme kavuşturmuştur. Daha sonra yardımlarından dolayı Ensar adını alacak kişilerle Muhacirleri kardeş yapar. Her aile

⁶⁵³ İbn i Sad, **Tabakat**, c. 1, s.228

⁶⁵⁴ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 302-304

⁶⁵⁵ **a.e.**, s. 304-318

⁶⁵⁶ **a.e.**, s. 318

⁶⁵⁷ Müslim, **Sahih**, c.8, s. 236; Taberî, **Tarih**, c. 2, s.248

⁶⁵⁸ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 317-322

diğer aileyle bütün imkânlarını paylaşır. Kardeşlik bağlarıyla Medine’de ciddi bir kardeşlik birlik tesis edilmiştir. Bunun ardından, daha önce aralarında ciddi bir kavga, savaş ortamı bulunan Evs ve Hazreç kabilesiyle ardından da Yahudilerle anlaşma yapılır. Böylece Medine’deki huzur atmosferi tesis edilmiş olur.⁶⁵⁹

Mekkeli müşrikler Müslümanlar’ın hicret etmesini hazmedememiştir. Onların gelecekte daha büyük bir güç olarak karşılına çıkmasından endişe etmektedirler. Potansiyel bir gücün önünü kesmek amacıyla savaş hazırlığına başlarlar. Muhacirler’in Mekke’de bıraktıkları mallara da el koyarak onları satıp savaşta kullanmayı amaçlamışlardır. Bu amaçla bin deveden oluşan kervanla Şam’a giderek ticaret yapar ve kervan tekrar Mekke’ye doğru yola çıkar. Kervandaki elli bin dinar Medine’ye karşı kullanılacaktır. Ancak kervan Medine yakınlarından geçmektedir. Onları erkenden engelleme fırsatı bulunmaktadır.⁶⁶⁰

Şam’dan kervanın hareket ettiği öğrenince Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem emriyle üç yüz on üç kişiden oluşan ordu hazırlanır. Ebû Süfyan haberciler gönderince Mekkeliler de savaş hazırlığı yapar. Ordular Bedir’de karşı karşıya gelir. Müslümanlar’ın üç yüz askeri, Mekkeli müşriklerinse bine yakın askeri bulunmaktadır. Müslümanlar Kureyş kervanını tehdit etmek niyetiyle yola çıkmıştır ancak Allah-u Teâlâ kader planında onları bu noktaya sevk etmiştir. Bedir’de iki ordu karşı karşıya gelir ve Allah’ın inayeti ile Müslümanlar muzaffer olur. Bu netice ile müminlerin manevi kuvvetleri artmış, müşrikler ise sarsılmıştır.⁶⁶¹

Hicretin üçüncü senesinde, Mekke’de bulunan Hazreti Abbas’tan mektup gelir. Müşrikler Bedir’in intikamını almak için üç bin kişilik ordu hazırlanmış ve Mekke’den hareket etmiştir. Fahr-i Kâinat sallallâhu aleyhi ve sellem durumu ashabıyla istişare eder. Resulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem müdafaa harbi yapmayı düşünmektedir, ancak çoğunluğun kararı farklıdır. Bu sebeple istişare kararına uyularak meydan muharebesi yapılmasına karar verilir. Bin kişilik ordu hazırlanır,

⁶⁵⁹ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 606-607

⁶⁶⁰ a.e., s. 607

⁶⁶¹ a.e., s. 607-609

ancak Uhud'a gelindiği zaman üç yüz kişilik münafıklardan oluşan bir grup ordudan ayrılır.⁶⁶²

Resulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem ordusunu Uhud dağının yanına, okçuları da yakındaki tepeye yerleştirmiştir. Elli kişilik okçu grubuna mağlup olursa dahi yerlerinden ayrılmamalarını emreder. Savaş başlar ve daha ilk çarpışmalarda müşrikler dağılmaya başlar. Bunu gören okçular zafer kazanıldı sanarak yerlerinden ayrılip ganimet toplamaya başlarlar. Okçuların yerini terk ettiğini gören müşriklerin kumandanı (sonradan iman eden) Hazreti Halid b. Velid tepenin ardından dolaşarak ordusuyla saldırır. Aralarında Hazreti Hamza, Mus'ab b. Umeyr'in de bulunduğu tam yetmiş kişi şehit olur. Bunun ardından Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, orduyu tekrar toplayarak düşmanı takip eder. Hamrâül-Esed denilen yerde çadırlar kurdurarak ateş yaktırır. Yaklaşık altı yüz çadır kurulmuştu ve o günün âdetine göre her çadırda on kişi bulunmaktadır. Altı bin kişilik ordunun karşılarında olduğunu zanneden müşrikler tekrar karşılaşmayı göze alamayarak Mekke'ye geri dönerler.⁶⁶³

Medine'ye hicretin beşinci senesinde Kureyş, Yahudilerin kışkırtmasıyla yeni bir savaş kararı alır. Yola çıkmalarından dört gün önce haberdar olan Müslümanlar, nasıl bir strateji uygulayacakları hakkında istişare ederken Selmân-ı Farisi farklı bir teklif ortaya koyar. Bu teklif, düşmanın geleceği yerlere hendekler kazılmasıdır. Bu teklif kabul görür ve düşmanın gelebileceği yerlere hendekler kazılmaya başlanır. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem de ashabıyla beraber çalışmalara iştirak etmektedir. Altı gün sonunda hendek kazma işi bittiğinde düşmanlar Mekke'ye oldukça yaklaşmıştır. Düşmanın sayısı on bini bulmaktadır. Müslüman ordusunun sayısı ise üç bin civarındadır. Düşman ordusu geldiğinde neye uğradığını şaşırır. Hendeğin bazı yerleri atlıların geçeceği darlıktadır, ancak geçmeye teşebbüs edenler olsa da bunlar oldukça azınlıkta olur. Savaş ok atma, mızrak fırlatma şeklinde bir ay kadar sürer. Bir gün hiç beklenmedik bir rüzgâr çıktı bu rüzgâr düşman ordusunun dağılmasına sebep olur.⁶⁶⁴

⁶⁶² a.e., s.609,610

⁶⁶³ a.e., s. 609-611

⁶⁶⁴ a.e., s. 611-613

Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem bir rüya görmüştür. Bu rüyada Mekke'ye giderek umre yapmaktadır. (Peygamberlerin rüyası vahiy hükmündedir.) Ardından da Kâbe'nin anahtarı Fahr-i Kâinat'a teslim ediliyordu. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem dört yüz kişi ile beraber Mekke'ye doğru yola çıkar. Müslümanlar'ın gelişini haber alan Kureyşliler Halid b. Velid komutasında iki yüz atlıyla harekete geçerler. Ancak Müslümanlar'ın amacı savaş değildir. Hudeybiye denilen mevkide Resûl-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem ashabıyla konaklar ve savaşmaya gelmediklerini bildirmek üzere Kureyşlilere bir elçi gönderirler. Uzun görüşmeler sonrası anlaşma yapılır.⁶⁶⁵

Bu anlaşmanın şartları genel itibariyle şu şekildedir. On yıl boyunca savaş yapılmayacak. Kimse kimsenin canına malına el uzatmayacak. Müslümanlar bu sene umre yapmadan geri dönecekler ama ertesi sene üç gün Mekke'ye gelecekler ve o esnada da Mekkeliler şehir dışına çıkacaklar. Kureyş'ten Müslümanlara sığınanlar geri verilecek ama Müslümanlardan Kureyş'e sığınanlar teslim edilmeyecek. Karşılıklı ayıplamalar ortadan kalkacaktır. Kureyş dışındaki kabileler isterlerse Müslümanlar'ın isterlerse de Kureyş'in himayesine sığınabilecektir. Bu anlaşma, önce Müslümanlar'ın aleyhine gibi görünse de aslında lehine olacaktır. Çünkü bu on senelik sulh devrinde Müslümanlar irşad ve tebliğ adına önemli bir fırsat elde edilmiş olur. Dönüş yolunda Fetih suresi vahyedilir. Hudeybiye anlaşmasının Müslümanlar için büyük bir fetih olduğu böylece anlaşılır.⁶⁶⁶

Hayber Yahudileri, sürekli fitne çıkardıkları için Müslümanlar için büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Mekke tehdidi Hudeybiye anlaşmasıyla bertaraf edildikten sonra bin altı yüz kişiyle Hayber'e gidilerek Hayber fethedilir. Bu tehdidin de ortadan kalkmasıyla sulh devri gelmiş olur. Bu devirde, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem hükümdarlara elçiler göndererek İslam'a davet eder. Bu süreç, birçok kişinin İslam'la şereflendiği verimli bir dönem olur.⁶⁶⁷

Hudeybiye anlaşmasından iki sene sonra bir gün Kureyşliler Huzâalılara bir gece vakti baskın yapar. Çocuk, kadın ve yaşlıların da içinde bulunduğu yirmi üç

⁶⁶⁵ a.e., s. 513,614

⁶⁶⁶ a.e., s. 614

⁶⁶⁷ a.e., s. 615,616

kişiyi öldürdüler. Kureyş, Müslümanlar'ın müttfeki olan bu kabileye saldırmasıyla anlaşmayı bozmuş olur. Müslümanlar on bin kişilik orduyla yola çıkar. Nereye gidileceği gizli tutulmaktadır. Bu sebeple ancak yaklaşıncı Mekke'deki müşrikler durumdan haberdar olur. İslam ordusu Mekke'ye girdiğinde ciddi bir mukavemetle karşılaşmaz. Resullullâh sallallâhu aleyhi ve sellem "İşte bu, Bana Allah'ın vaat ettiği şeydir." buyurur. Kâbe'deki putlar kırıldı, Kâbe tavaf edilir. Öğle vakti girdiğinde Bilal-i Habeşi hazretleri ezan okur.⁶⁶⁸

Mekkeliler o sırada Kâbe'ye gelmiş ve haklarındaki kararı beklemeye başlamışlardır. Yıllarca her türlü zulmü revâ gördükleri Fahr-i Kâinat onlara şöyle buyurur: "Ben bugün size, kardeşim Yûsuf'un, 'Bugün sizin için kınama yoktur; umulur ki Allah da hatalarınızı affeder; çünkü O, merhametlilerin en merhametlisidir!'⁶⁶⁹ dediği gibi derim. Haydi gidin; hepiniz hürsünüz." Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem affediciliği, merhameti, karşısında Mekke halkı manen de fethedilmiş Mekke İslamiyet'le kucaklaşmış olur. Sonrasında Huneyn'de Müslümanlara karşı ittifak kuran kabilelerle savaşmış ve ele geçen ganimetler İslamiyet'e ısındırmak için kullanılmıştır.⁶⁷⁰

Hicretin dokuzuncu yılında hac ibadeti müminlere farz kılınır. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem önce Hazreti Ebu Bekir'i hac emiri olarak Mekke'ye gönderir. Hazreti Ebu Bekir, üç yüz kişiyle beraber hac vazifesini eda eder. Daha sonra Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem yüz bini aşkın ashabıyla beraber hac vazifesini eda eder. Arafat'ta ashabına vasiyet mahiyetinde şöyle buyurur:⁶⁷¹

"Ey insanlar! Sözlerimi iyi dinleyin! Çünkü Ben, bu yıldan sonra bir daha sizinle burada buluşabileceğime ihtimal vermiyorum! Kanlarınız ve mallarınız, bugününüzün, bu ayınızın ve beldenizin haram olduğu gibi size haramdır! Dikkat edin; Cahiliyye'ye ait ne varsa hepsi ayaklarımın altındadır ve kaldırılmıştır! Yarın Rabbinize kavuşacaksınız. Bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmuyunuz. Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsinler. Olabilir ki, bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha

⁶⁶⁸ Hasan Yenibaş, a.g.e., s.618-621

⁶⁶⁹ Yusuf, 12/92

⁶⁷⁰ Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 620,621

⁶⁷¹ a.e., s. 620

iyi anlayıp hıfzetmiş olabilir. Kimin yanında emânet varsa, onu sahibine versin. Fâizin her çeşidi kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Fakat aldığımız borcun aslını ödemek gerekir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız. Allah'ın emriyle bundan böyle fâizcilik yasaktır. Câhiliyyeden kalma bu çirkin âdetin her türlü ayağımın altındadır. İlk kaldırdığım fâiz de Abdülmüttalib'in oğlu amcam Abbasın fâiz alacağıdır. Câhiliyye devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Rebîa İbn Hâris'in kan davasıdır. Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu konuda Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah'ın emâneti olarak aldınız. Onların nâmus ve ismetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınların üzerindeki hakkınız, onarın da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki haklarınız âile nâmusu ve şerefınızı kimseye çiğnetmemeleridir. Eğer onlar sizden izinsiz râzı olmadığınız kimseleri âile yuvanıza alırlarsa, aşırıya gitmemek kaydıyla müeyyide uygulayabilirsiniz. Kadınların sizin üzerinizdeki hakları ise güzel bir biçimde yiyecek ve giyeceklerini temin etmenizdir. Size iki emânet bırakıyorum. Onlara sınıksız sarıldıkça yolunuzu hiç şaşırmasınız. Bu emânetler, Allah'ın kitabı Kur'ân ve O'nun Peygamberinin sünnetidir." Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem altmış üç yaşında, Allah'a vâsıl olur.⁶⁷²

3.18.2. Peygamber Efendimiz Sallallahû Aleyhi ve Sellem'in Dünyaya Teşrihi

Fahr-i Kâinat teşrif etmeden önce, inkâr karanlığının kapladığı Kâinat'ta madden ve mânen vahşiliğin son sınırına gelmişti. Cahiliye karanlığının en koyulaştığı zamandı. Âlemin de ruhların da mahzun olduğu, insanların madden ve manen zulme daha fazla tahammülü kalmadığı zamanda, Allah sonsuz merhametiyle cin ve inse ebedi saadetin kapısını açacak Son Nebi sallallahû aleyhi ve sellemi gönderecekti. Kâinat, "hürmet ve haşyet içinde" bekliyor kendi lisanıyla Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi karşılamaya hazırlanıyordu.⁶⁷³

Fil Vak'asının üzerinden takriben elli gün geçmişti. Tarih, 20 nisan, 571. Hazreti Âmine'ye hamileliğinin altıncı ayında Kâinat'ın Efendisi'ne hamile olduğu müjdelenmişti: "Ya Âmine! Bil ki sen, âlemlerin hayrına hamilesin. Doğurunca

⁶⁷² Hasan Yenibaş, a.g.e., s. 622-626

⁶⁷³ Salih Suruç, a.g.e., s.63

ismini Muhammed koy ve halini hiç kimseye açma!”⁶⁷⁴ Kâinatın en büyük hadise Efendiler Efendisi sallallahû aleyhi ve selemin, âleme teşrifidir. Çünkü Fahr-i Kâinat “hilkat ağacının çekirdeği”dir.⁶⁷⁵

Yahudi birçok âlim, Allah Resülü’nün geleceğini kitaplarından öğrenmişti. Bu âlimler aynı zamanda yıldızlardan hüküm çıkarmışlardı. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in dünyaya teşrif ettiği gece parlayan bir yıldızdan Son Nebi sallallahû aleyhi ve sellem’in geldiğini anlamışlardı. Hassan b. Sâbit’in rivayetine göre Yahudi bir âlim: “Ahmed’in yıldızı bu gece doğdu! Ahmed bu gece dünyaya geldi”⁶⁷⁶ diyerek haber vermişti.⁶⁷⁷

Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve selemin doğduğu gece Medâyin şehrinde bulunan Kisra’nın sarayının 14 burcu bir anda yıkılır. Kisrâ, bu ve benzer hadiselerin neye işaret olduğunu öğrenmek muammayı çözmek ister. Araştırır ve en sonunda meşhur Şam kâhini Sâtih’e sormak üzere Sâtih’in yeğenini görevlendirir. Sâtih’in yeğeni, dayısının yanına vardığında Sâtih son nefesini vermek üzereyken olanları anlatınca birden heyecanlanarak konuşmaya başlar: “Ey Abdü’l-Mesih! İlahî vahyin okunması çoğalacak! Asâ’nın sahibi, peygamber olarak gönderildi. Semâve vadisini su bastı, Farsların ateşi söndü. Artık Şam da Şam değil Sâtih için... Şunu bil ki zaman üzerinde hükmü geçerli olan Mutlak Hâkim, böyle istedi ve gelen peygamberle nebilik için iki ucunu düğümledi. Sasânîlerden, yıkılan burç sayısınca hükümdar gelecek ve sonra hüküm yerini bulacaktır.”⁶⁷⁸ Bu cümlelerden sonra Sâtih son nefesini verir. Sâtih’in söylediği gibi, on dört hükümdardan sonra İran devleti İslam topraklarına katılmıştır.⁶⁷⁹

Kureyş müşrikleri yeryüzündeki ilk mescidi (Allah’ın evi manasına gelen Beytullah’ı) Kâbe’yi putlarla doldurmuşlardır. Âlemlerin Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem’in dünyaya gözlerini açtığı gece putlar yüzüstü yere yıkılır. Bu hadise, dünyaya teşrif eden zatın, şirk inancını ortadan kaldıracığının işaretidir. Kâinatın

⁶⁷⁴ Kastallani, Ahmed İbn Hatib(v. 924), **el-Mevahibü’l-Ledünniye**, (Tercüme : Şair Abdülbaki), İstanbul 1316,Cemâl Efendi Matbaası, c.1, s.21

⁶⁷⁵ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.63-64

⁶⁷⁶ Kastallani, **Mevahibü’l-Ledünniye**, c.1, s.22

⁶⁷⁷ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.67

⁶⁷⁸ Taberî, Muhammed İbn Cerir(v.311/923), **Tarih**, Beyrut, t.y., c. 12, s.131-132

⁶⁷⁹ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.68-69

Efendisi sallallahû aleyhi ve selem, Kâbe'deki putların yanı sıra gönüllerdeki putları da tevhid inancıyla temizleyecektir. İstahrabad'da Mecûsiler'in bin yıldır yanan ateşleri de Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem dünyaya teşrif ettiği gece birdenbire söner. "Demek ki gelen zât, putperestlik gibi, ateşperestliği de bir çırpıda ortadan kaldıracak ve yeryüzünü tevhid meş'alesiyle aydınlatacaktır."⁶⁸⁰ O gece takdis edilen Sava gölü de bir anda kurumuştur. Ayrıca şarkı garbı aydınlatan büyük bir nur görülmüştür. Bir diğer hadise de Semave Vadisi'nin ve şehrinin sular altında kalmasıdır. Bu hadiselerin hepsinin o gece olması tesadüf değildir. "Ezelî Kudret'in kader kaleminin tayin ve tespitiyle vücuda geliyorlardı ve dünyaya, Ahir zaman Peygamberi Hazreti Muhammed'in (a.s.m.) zuhurunu haber veriyorlardı!"⁶⁸¹

Hızırla Kırk Saat'in "32. Saat"inde Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem âleme teşrif ettiği gün tasvir edilmektedir.

"Sütunlar çökse ne dersiniz

Save gölü kurusa

Ne dersiniz

Sönmez ateş sönse"⁶⁸²

Şiirde Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem dünyaya teşrif ettiği gece olan hadiseler sıralanmaktadır. "Sütunlar çökse" mısrasında işaret edilen hadise, o gece Medâyin şehrinde bulunan Kısra'nın sarayının 14 burcu bir anda yıkılıvermesi hadisesidir. Şam kâhini Sâtih'e o gece vuku bulan hadiselerin ve bu hadisenin sebebi sorulduğunda şöyle cevap verir: "Ey Abdü'l-Mesih! İlâhî vahyin okunması çoğalacak! Asâ'nın sahibi, peygamber olarak gönderildi. Semâve vadisini su bastı, Farsların ateşi söndü. Artık Şam da Şam değil Sâtih için... Şunu bil ki zaman üzerinde hükmü geçerli olan Mutlak

⁶⁸⁰ a.e., s. 70

⁶⁸¹ a.e., s. 69-71

⁶⁸² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 266

Hâkim, böyle istedi ve gelen peygamberle nebilik için iki ucunu düğümledi. Sasânîlerden, yıkılan burç sayısınca hükümdar gelecek ve sonra hüküm yerini bulacaktır.”⁶⁸³

“Save gölü(nün) kuru”ması da yine o gece olan hadiselerdendir. Mecusilerin taptıkları bin yıllık ateş de o gece söner. Buna da “sönmez ateş sönse” mısrayla atıf yapılmıştır.

Burada bütün bu olağandışı hadiselerin “ne dersiniz” sorusuyla sıralanması hadiselerin işaret ettiği daha mühim bir hadise olduğunu düşündürmektedir. Karakoç parmağa değil işaret edilene bakmamız gerektiğini “ne dersiniz?” sorusuyla beyân eder. Bütün bunlar varlık sebebimiz, “hilkat çekirdeği” Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellemin dünyaya teşrif ettiğine işarettir.

“Ne dersiniz?” sorusuyla bütün bu hadiselerin işaret olduğu esas mühim hadisenin farkında olmamız istenmektedir. Çünkü Fahr-i Kâinat’ın teşrifinden bahsedilmeye başlarken okuyucunun teyakkuz halinde yola devam etmesi gerekmektedir. Artık büyük bir başlangıcın sınırındadır okuyucu. Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellemin teşrif ettiği gecedeki söz açılarak Fahr-i Kâinat’tan bahsedilmeye başlanacaktır.

“Sabaha vardılar

Mekke'de

Küçük bir evde

Zeytinyağından bir lâmba

Odalarda

Dönüp duran yaşlı kadınlarla

Loş bir salonda

Bekleyen büyükbaba

Amcalar dayılar

Bir sır söyleyen yaşlı bir adam da var”⁶⁸⁴

⁶⁸³ Taberî, Muhammed İbn Cerir(v.311/923),**Tarih**, Beyrut, t.y., c. 12, s.131-132

Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem'in dünyaya teşrif ettiği gece Hazreti Âmine'nin yanında Osman b. Ebi'l-Âs'ın annesi Fâtıma Hatun ile Abdurrahman b. Avf'ın annesi Şifa Hâtun da bulunmaktadır. "Odalarda/ Dönüp duran yaşlı kadınlarla"⁶⁸⁵ mısrayla evdeki durum tasvir edilmiştir.

Sonrasında Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in himayesine verildiği iki kişi (Abdülmuttalib ve Ebû Tâlib) de orada tasvir edilir. Hâlbuki müjde verildiğinde Abdülmuttalib ve Ebû Tâlib'in Kâbe civarında Kureş'in ileri gelenleri ileri sohbet etmekte oldukları rivayet edilmektedir.⁶⁸⁶

Realiteden uzaklaşılacak bu tasvirlerin, müjdeyi pekiştirmek için olduğu ilerleyen mısralarda açığa çıkar. Çünkü "bir sır söyleyen yaşlı bir adam da"⁶⁸⁷ buradadır. Yaşlı adam denilerek atıf yapılan zat, muhtemelen Kisra'nın sarayının burçlarının yıkılmasının sebebi araştırılırken muammayı çözen, Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem'in gelişini müjdeleyen Şam kâhini Sâtihtir. Kisra, sarayının 14 burcunun bir anda yıkılışı karşısında dehşete kapılmıştır. Benzeri sıra dışı hadiseleri de duyunca bu muammayı çözmeye çalışır. Araştırır ve en sonunda meşhur Şam kâhini Sâtiht'e sormak üzere Sâtiht'in yeğenini görevlendirir. Yeğeni Sâtiht'in yanına yanına vardığında son nefesini vermek üzeredir. Ancak olanlar anlatılınca Sâtiht birden heyecanlanarak konuşmaya başlar. "Ey Abdü'l-Mesih! İlâhî vahyin okunması çoğalacak! Asâ'nın sahibi, peygamber olarak gönderildi. Semâve vadisini su bastı, Farsların ateşi söndü. Artık Şam da Şam değil Sâtiht için... Şunu bil ki zaman üzerinde hükmü geçerli olan Mutlak Hâkim, böyle istedi ve gelen peygamberle nebilik iğinin iki ucunu düğümledi. Sasânîlerden, yıkılan burç sayısınca hükümdar gelecek ve sonra hüküm yerini bulacaktır."⁶⁸⁸

"Gece yanan anne

Aydınlık bir bardak uzandı

⁶⁸⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 266-267

⁶⁸⁵ **a.e.**, s. 266-267

⁶⁸⁶ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 66

⁶⁸⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 266-267

⁶⁸⁸ Taberî, **Tarih**, c. 12, s.131-132

Beyaz bir yastık kıyısından
Hızır eliyle içilen sudan
Meryem'in duyduğu kelime gibi
Kabartmalaşıyordu
İçinde yavaş yavaş
Sağ çocuğun çizgileri
Altın getiren bir deniz gibi
Aşılıyordu buram buram güz engebeleri"⁶⁸⁹

Bu mısralarda bahsedilen “anne”yle Hazreti Âmine’nin kastedildiğini düşünmekteyiz. Hazreti Âmine geceleyin susadığında uzatılan “aydınlık bardak”la su uzatılır. Ancak içilen suyun mahiyeti farklıdır. Çünkü bu su “Hızır eliyle içilen su”dur. Buradaki suyun Hızır’ın elinden içilmesi Hızır’ın çağrıştırdığı anlam dünyasıyla ilişkilendirilmelidir.

Hızır’ın peygamber mi veli mi olduğu tartışmalıdır. Ancak “âb-ı hayat” denilen, içenin ölümsüz olacağına inanılan suyu Hazreti İlyas ile bulup içtiğine ve her ikisinin de kıyamet gününe kadar yaşayacağına inanılır.⁶⁹⁰ Bu sebeple Hızır ve âb-ı hayat bu sebeple İslam uygarlığının, dirilişi getirecek olanın, dirilişin sembolüdür.⁶⁹¹ Burada Hazreti Âmine’nin Fahr-i Kâinat’ı beklediği gece bu suyu içmesi Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem’in İslam âlemini dirilteceğine işarettir.

“Meryem’in duyduğu kelime”⁶⁹² mısraında atıf yapılan muhtemelen Hazreti Meryem’e Hazreti İsa’nın müjdelenmesidir. Kur’ân-ı Kerîm’de bu hadise şu şekilde

⁶⁸⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 267

⁶⁹⁰ Ethem Cebecioğlu, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, s.215

⁶⁹¹ Ahmet Demir, “Hızırla Kırk Saat Üzerine Düşünceler”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,2010, s. 355

⁶⁹² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 267

yer almaktadır: “Hem melekler (şöyle) dediği vakit: ‘Ey Meryem!’ Her halde Allah seni süzüp seçti ve seni çok temiz/ pâk kıldı; hem seni âlemlerin kadınlarının fevkinde seçti.”⁶⁹³

“Meryem’in duyduğu kelime” ile Hazreti İsa’nın doğacağı müjdelendir. Hazreti Âmine’de Fahr-i Kainat’nın annesi olmasıyla müjdelenmiştir. Hazreti Âmine’ye hamileliğinin altıncı ayında Kâinat’ın Efendisi’ne hamile olduğu şu şekilde müjdelenmişti: “Ya Âmine! Bil ki sen, âlemlerin hayrına hamilesin. Doğurunca ismini Muhammed koy ve halini hiç kimseye açma!”⁶⁹⁴ Kâinata en büyük hadise Efendiler Efendisi sallallahû aleyhi ve selemin, âleme teşrifidir. Çünkü Fahr-i Kâinat “hilkat ağacının çekirdeği”dir.⁶⁹⁵

Hazreti Meryem gibi Hazreti Âmine de ardında Kâinat’ın dirilişine vesile olacak bir evlat bırakarak yâd-ı cemil olmuştur. Hazreti Âmine vefat ederken ardında putperstliği yıkacak bir nebi, tertemiz bir evlat bıraktığını yâd-ı cemil olacağını bilmektedir. Evladına, Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem’e söylediği son sözleri de bu minvâlde olmuştur:

“Ey dehşetli ölüm okundan, Allah’ın yardımı ve ihsanıyla yüz deve karşılığı kurtulan zâtın oğlu! Allah seni, aziz ve devamlı kılsın. Eğer rüyamda gördüklerim doğru ise, sen Celâl ve bol ikram sahibi olan Allah tarafından Âdemoğullarına helâl ve haramı bildirmek üzere peygamber olarak gönderileceksin. Sen, ceddin İbrahim’in teslimiyet ve dinini tamamlamak için gönderileceksin. Allah, seni milletlerle birlikte devam edip gelen putlardan, putperestlikten koruyacak ve alıkoyacaktır. Her yaşayan ölür, her yeni eskir; yaşlanan zevâl bulur. Her şey fanidir, gider. Evet, ben de öleceğim. Fakat ismim ebedî yad edilecektir. Çünkü tertemiz bir evlat doğurmuş, arkamda hayırlı bir yad edici bırakmış bulunuyorum.”⁶⁹⁶

Böylece “Hızır eliyle içilen su”yun Hazreti Meryem gibi Hazreti Âmine’nin ebedi olarak hayırla yâd edilmesine işaret olarak görebiliriz.

⁶⁹³ Al-i İmran 3/42

⁶⁹⁴ Kastallani, Ahmed İbn Hatib(v. 924), **el-Mevahibü’l-Ledünniye**, (Tercüme : Şair Abdülbaki), İstanbul 1316,Cemâl Efendi Matbaası, c.1, s.21

⁶⁹⁵ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.63-64

⁶⁹⁶ Salih Suruç, **a.g.e.**, , s.87-88

“Aşılıyordu buram buram güz engebeleri”⁶⁹⁷ mısraı güzün bitmeye yakın oluşu anlamına gelmektedir. Bu da baharın gelişinin müjdelenmesidir.

Sonraki mısralarda bu baharın gülü getirdiğine şahit oluruz. “Gül” Fahr-i Kâinat’ı sembolize etmektedir. Burada da bahar bir “gül” ile gelecektir. O yüzden “Sağ çocuğun çizgileri”⁶⁹⁸ güzün bitimine doğru “Kabartmalaşı”r.

“Arafat’taki çiçeklerden
Gelen bir akşamdı odaya
Yumuşak tenli rahibin bildiği
Hazırlık olsun diye olaya”⁶⁹⁹

Yukarıdaki mısralarda bahsedilen “rahip” muhtemelen Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in Kâinat’a teşrif ettiğini haber veren rahiptir. O gecenin sabahında gece doğan bir çocuk olup olmadığını araştırmıştır. Ardından Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellemi bularak işaretleri anlayınca şöyle demiştir:

“Peygamberlik artık İsrailoğullarından gitti! Kureyşlilere öyle bir devlet gelecek ki haberi doğudan batıya kadar ulaşacaktır.”⁷⁰⁰

“Hurmadan bir kentin sesini duyan
Meryem çarşafı açıyordu
Suya bırakılmış çocuğu
Kurtaran kadın Asiye
Savıyordu al kadınlarını dışarı
Çok melek vardı ki

⁶⁹⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 267

⁶⁹⁸ Sezai Karakoç, **a.e.**, s. 267

⁶⁹⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 267

⁷⁰⁰ İbn Sa’d, Muhammed (v. 230). **Et-Tabakatü’l- Kübra**, Beyrut 1398 (1978), c.1, s. 162-163

Doğan günün yüzünü fırçalıyordu

Ayın yüzünü cilalıyordu

Ateşini tazeliyordu”⁷⁰¹

Yukarıda yer alan mısralarda şair Hazreti Meryem ve Hazreti Âsiye’yi Hazreti Âmine’ye yardım ederken tasvir etmektedir. Hazreti Meryem, temizliğin, iffetin sembolü, yeryüzündeki en hayırlı dört kadından birisidir. Hazreti Asiye, Firavun’un eşidir. Hazreti Musa’nın getirdiği dine iman ettiği için Firavun tarafından öldürülmüştür. İki güzide zat da Hazreti Âmine’ye yardım etmektedir.

Hızır’ın zaman ve mekânlar arasında kayıtlı olmayışı, Hızır ile Kırk Saat’e de sirayet etmiş, mısralar da zaman ve mekândan bağımsız tasvir edilmiştir. Şairin muhayyilesi ölçüsünde mekân ve kişiler değişebilmektedir.

“Doğan günün yüzü fırça(lanmakta)”dır . O’nun gelişi bütün Kâinat’ı canlandırmakta, değiştirmektedir. Ay da değişmektedir çünkü Âlemin Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem teşrif edecektir. Bu yüzden “ayın yüzü (de) cilâ”lanmakta O’nun Kâinat’a teşrif edişine hazırlanmaktadır.

“Akan suyun sesi değişti

Esen rüzgârların doğrultusu

Gün döndü

Açtı mevsim

Akarak doldurdu

Kan boşluğunu gül

Volkan boşluğunu gül

Şarabı köpüklere

Boğup geçen süt

Süt devrimi”⁷⁰²

⁷⁰¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 267

Tabiat da Fahr-i Kâinat'ı karşılamakta, değişmektedir: “Akan suyun sesi değişti /Esen rüzgârın doğrultusu”⁷⁰³

Güz bitmekte bahar yaklaşmaktadır: “Gün döndü/ Açtı mevsim.”⁷⁰⁴ Halk arasında, miraçta Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in terinin dünyaya düştüğü yerlerde kırmızı güllerin bittiğine inanılmakta, bu inanışla birlikte gül, Fahr-i Kâinat'ın remzi olarak düşünülmektedir.

“Kan ve volkan boşluğunu”⁷⁰⁵ bu “gül” doldurmaktadır. Bunun anlamı da şaire göre, “süt devrimi”nin gelmesidir.

“Süt devrimi”⁷⁰⁶ mısraıyla Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in miraçta sütü seçmesi hadisesine atıf yapılmış olması muhtemeldir. Peygamber Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'e miraçta birinde süt birinde şerbet diğerinde de su bulunan üç bardak sunulmuştur. O esnada, “Eğer suyu alırsa, kendisi de ümmeti de ihtiyaçsız ve kanaatkâr olur. Şerbeti alırsa, kendisi de ümmeti de mahrumiyete düşer olur. Şayet sütü alırsa, kendisi de ümmeti de doğruyu bulur!” diye bir ses işitmiştir. Resûl-i Ekrem sallallahû aleyhi ve sellem süt bardağını alıp içince Hazreti Cebrail şöyle buyurur: “Yâ Muhammed! Sen, fitrî ve tabii olanı seçtin. Sen de ümmetin de doğru yola iletildiniz.”⁷⁰⁷

Gül “kan” ve “volkan”ın boşluğunu doldurmaktadır. Burada “kan”ın maddi ve manevi ölüme sebep olan zulmeti, vahşeti; “volkan”ın da yakıp kül etmesi, diğer canlılara yaşam imkânı tanımamasıyla zulmü temsil ettiğini düşünmekteyiz.

Bunların boşluğunu dolduran ise, “kan ve volkan”ın tam tersi hususiyetlere sahip olan “gül”dür. “Gül”, “volkan”ın aksine, başkalarına yaşam hakkı tanıyan, insana Allah'ın yarattığı bir canlı olmasıyla kıymet verendir. “Gül” Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in remzidir. Zulme rıza göstermeyen masumların yaşam hakkını koruyan, varlıkların dirilişine vesile olandır. Kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğü zulmet devrinde bir anda insanların maddi manevi çehrelerini

⁷⁰² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 268

⁷⁰³ a.e., s. 268

⁷⁰⁴ a.e., s. 268

⁷⁰⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 268

⁷⁰⁶ a.e., s. 268

⁷⁰⁷ İbn Hişam, **Sîre**, c.2, s.38

değiştirerek karıncayı dahi incitmekten kaçınan insanlara dönüşmelerine vesile olmuştur. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem, insanlığı diriltendir.

Karakoç **Yitik Cennet**'te Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in diriltici soluğuna işaret etmiştir: "O, bir diriliş peygamberiydi. Tek Tanrı inancının dirilticisi. Peygamber yolunun, Hakikat Uygarlığının dirilticisi."⁷⁰⁸ Böylece Fahr-i Kâinat'ın gelişiyile Kâinat'ta tertemiz yeni bir zamanın sayfası açılmakta "süt devrimi" gelmektedir.

"Ey kutlu anne günaydın
Ey doğan çocuk günaydın
Kabaran deniz
Günaydın
Koşan muştı kölesi günaydın
Günaydın bütün insanlar
Günaydın yeryüzünün yüz akı Müslümanlar
Günaydın
Kur'an Cebrail
Günaydın
Sûr İsrâfil"⁷⁰⁹

Cahiliyye devrinin karanlığının bitişi kutlanmakta, Fahr-i Kâinat'ın gelişiyile muştulanmaktadır. "Günaydın" sesi yankılanır her tarafta. Kâinat Güneşi sallallahû aleyhi ve sellem âleme teşrif etmiştir.

Bu muştuyla "kabaran deniz" de coşkuya dâhil olmaktadır. Fahr-i Kâinat'ın gelişiyile şarktan garba değin madden nura gark olan âlem, sonsuzluğa çağırının

⁷⁰⁸ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.132

⁷⁰⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 269

varlığıyla mânen de nura gark olmaktadır. Bu yüzden insanlara, “Günaydın bütün insanlar”⁷¹⁰ mısraıyla Fahr-i Kâinat’ın gelişi haber verilir.

Karakoç’a göre dirilişi çağırarak, “diriliş sûru”nu üfleyecek olanlar peygamberlerdir.⁷¹¹ Diriliş eri, ancak Kur’ân-ı Kerîm’le dirilir ve karanlıktan kurtulur. Kur’ân-ı Kerîm, sonsuz hayata götüren iman cevherini insanın kalbine ekmesiyle sonsuz hayatın iksiri olmuştur. Karakoç, Kur’an’ı-Kerim okuduk demek yerine “Kur’an’ın ab ı hayatından içtik” demiştir.

Bundan sonra diriliş gerçekleşir. O ışık karanlığı dağıtır: “Ondan bir ışık vurdu da aydınlandık. O aynaya baka baka değiştik.”⁷¹² “Kur’an Cebrail /Günaydın”⁷¹³ Aydınlığı getirip, insanlığın çehresini değiştirenler...

“Mevlüt yazan şairler”⁷¹⁴e de ışığın doğuşu muştulanmaktadır. Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem’in doğuşu vesilesiyle artık en güzel “mevlüt”ler yazılacaktır.

“Mevlîd: Divan edebiyatı nazım türlerindedir. Peygamberimizin doğumunu, hayatının diğer safhâlârını, mucizelerini, mizacını ve ahlakını, dünyadan ayrılışını hikâye eden, övgüyle anlatan manzum eserler.(dir)”⁷¹⁵

“Kur’an’ı kentlere sindiren

Kişi sulh zamanı

Gözün aydın olsun

Günaydın”⁷¹⁶

Karakoç, bu mısralarda barışın, Kur’ân-ı Kerîm’in “kentlere sinmesiyle” geleceğini vurgulamaktadır. İnsan, Allah’a inanarak hakiki manada varlığını

⁷¹⁰ a.e., s. 269

⁷¹¹ Sezai Karakoç, **Günlük Yazılar III. Sûr**, s. 11.

⁷¹² Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s.14

⁷¹³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 269

⁷¹⁴ a.e. , s. 270

⁷¹⁵ Turan Karataş, **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, 2. Baskı, Sütun Yayınları, 2014, s. 397

⁷¹⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 270

hissedebilir. Diğer türlü insanın Allah'tan uzaklaşarak hayvanlardan daha da aşağı derekedeşken varlık cevherini hissetmesi, kalbinin O'ndan gelecek tecellilere açık olması düşünülemez.

Karakoç “Medeniyet Kavramı I” yazısında insanın Allah'a inanarak hakiki manada var olacağını söyler ve insanın ilâhî bir idealinin olması gerektiğini vurgular. Medeniyet, bu idealini gerçekleştiren, kalıcı kılandır. İnsanın gerçek anlamını verecek olan, ancak vahiydir. Bu vahiyle beslenip gerçek anlamını bulan medeniyetlere, “Vahiy Medeniyeti”, Hakikat medeniyeti”⁷¹⁷ adını vererek bu medeniyetleri diğer medeniyetlerden ayırmaktadır.

3.18.3. İlk Vahiy

Hızırla Kırk Saat'in “34.saat”inde Son Nebi sallallahû aleyhi ve selleme gelen ilk vahye gönderme yapılmış o devrin genel atmosferi tasvir edilmiştir.

“Kaç kitap gelmişse Bizans'tan/ Eriyecektir bakır gibi mahzenlerde”⁷¹⁸ mısralarında kitabın eriyeceğinin söylenmesi belki de erimesi gerektiğinin ima edilmesidir. Bu durum da burada söz konusu edilen kitapların hakiki ilimleri barındırmadığını, fayda vermediğini düşündürmektedir. Nitekim o dönemlerde tahrip edilmiş kutsal kitaplarla, Doğu Roma İmparatorluğu'nda din adına işkenceler yapıldığı bilinmektedir. Bu zulmün boyutunu gösterme sadedinde Patrisiyen Fokas'ın zorla Hristiyan olmamak için kendisini öldürdüğü dile getirilmektedir.⁷¹⁹

“İran bir kalkan gibi döğülür

Rum bir mızrak gibi dağlanır

Asya çalkalanır

Avrupa bozbulanık buğulanır

Havralar sallanır

⁷¹⁷ Sezai Karakoç, **Düşünceler Kavramlar I**, Diriliş Yayınları, 4. Baskı, 2012, s.10-11

⁷¹⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 272

⁷¹⁹ Harun Han Şirvâni, **İslam'da Siyasi Düşünce ve İdare**, (Tercüme: Kemâl Kuşçu) İstanbul 1965, Ahmed Said Matbaası, s.11

Manastırlar şaraplanır”⁷²⁰

Cahiliyye devrinde dünyanın genel atmosferi oldukça karanlıktır. Bu kargaşa, “çalkalanma” yukarıdaki mısralara sinmiştir. Yahudiler’in ibadet ettikleri Havralar sallanmakta, Manastırlar “şaraplan”maktadır. Tahrif olmuş kitaplar ne İncil ne de Tevrat artık insanlara şifa vermemekte, hakikate götürmemektedir. Aksine din adına zulümler yapılmaktadır.

Kâinatın Efendisi sallallahû aleyhi ve sellem geleceğini, “Fısıldar güller/ Yeni bir kelime var”⁷²¹ mısralarında peygamber remzi “güller” muştulamaktadır.

“Hepimiz için çek çileyi

Ey Mekke sabahlarının konuğu

İçimizde yağın yağmurdan

Saçlarımızdaki çiğden

Bir havuz taşıyan kaya kovuklarına

İbrahim bucaklarına

Yaprak yaprak açıp okuyan Hira'yı

Orada kabul eden ilk kelimeyi

Öğretmen gibi ders veren öğrenci Cebrail'i

Cebrail en yüksek matematik

Yok eden geometrileri

Bir sembol ülkesi bir cebir ili”⁷²²

⁷²⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 273

⁷²¹ a.e., s. 273-274

⁷²² a.e., s. 274

Peygamberler en ağır imtihanları yaşamışlardır. “Pervaneler gibi Cehennem ateşine gidenleri tutup çekmeye çalışıyor” oldukları halde, kurtarmaya çalıştıkları insanlar tarafından büyük eziyetlere maruz kalmışlardır.

Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Belânın en şiddetlisi Peygamberlere, sonra Hakk’ın makbulü velilere ve derecesine göre diğer mü’minlere gelir.”⁷²³

İnsanların musibete maruz kalması Allah’a yakınlığı ölçüsünde artmaktadır. Bu cihetle en ağır imtihanlara maruz kalan Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemdir. Hakikate kulaklarını kapatanlar, hakikatin temsilcilesine Fahr-i Kâinat’a zulmetmiştir. Burada Karakoç “hepimiz için çek çileyi” diyerek Resûlullah sallallahû aleyhi ve sellem’in hepimizden ağır çile çektiği hakikatini beyan etmiştir.

Karakoç “Çile” başlıklı yazısında Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in yaşadığı ağır imtihanlardan bahsetmiştir:

“En büyük peygamber olan Peygamberimiz, çilelerin her türlüünü ömür boyu çekti. Namaz kılarken düşmanları üstüne barsak ve pislik mi atmadılar, Taife dine çağrıya gittiğinde taşlarla yaralayıp kovalamaya mı kalkmadılar, Hicret öncesinde hakkında ölüm kararı mı çıkarmadılar, Hicret yolunda dağlar ve taşlarla izini mi sürmediler? Hendek ve Uhud’da üzerine ordularla gelip tüm inananlarla birlikte yok etmeye mi çalışmadılar? (...) Peygamber Efendimizin çektikleri sadece maddî eziyet ve zahmetlerden ibaret kalmadı. İftiralara, hicivlere, alaylara, tertiplere maruz kaldı O. Bütün bunlara tahammül etti, özür dileyeni, hidayete geleni de affetti.”⁷²⁴

İlk vahyin geldiği Hira “Yaprak yaprak açıp okuyan Hira'yı”⁷²⁵ mısraında istiare sanatıyla, Kur’ân-ı Kerîm sayfaları gibi yaprak yaprak okunur hale gelmektedir. Eroğlu bu mısranın tasavvufî boyutunu irdeleyerek Halvetilerin “halvetin aslı Hira’dadır” deyişine dikkat çekmektedir. Eroğlu’na göre: “Bir sufinin

⁷²³ Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre (Tirmizî), **el-Câmiu’s-Sahih**, 2. baskı, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992, zühhd 57, **İbn Mâce**, *fiten* 23

⁷²⁴ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, 3. baskı, Diriliş Yayınları, s. 21

⁷²⁵ **a.e.**, s. 274

halvete girişi, asıl halvetin sırrından yakalayabilmek içindir. Peygamberlik süresince vahyin her gelişi belki de Hıra’da bir yaprak daha açılmasıdır.”⁷²⁶

“Orada kabul eden ilk kelimeyi / Öğretmen gibi ders veren öğrenci Cebrail’i” mısralarında, ilk vahiy hadisesine Hazreti Cebrail’in İkra! (Oku!) demesi ve Alâk Suresi’nin ilk beş âyetinin nazil olmasına atıf yapılmıştır. İlk vahiy ve devrin genel atmosferi şu şekildedir:

Kâinat’ın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem otuz sekiz yaşında iken bazı ışıklar görmeye, birtakım sesler duymaya başlar. Bazen de “Ya Muhammed” diye nida edilmektedir. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem manasına vakıf olmadığı bu seslerin boşuna olmadığını bilerek anlamını düşünmektedir. Bu halin tam bir sene sürdüğü rivayet edilir. Otuz dokuz yaşında iken uyku ile uyanıklık arasında sadık rüyalar görmeye başlar. Gece gördüğü rüyalar o gecenin sabahında apaçık ortaya çıkmaktadır. Bu hal altı ay devam eder.⁷²⁷ Bu hallerden sonra Resûl-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem’in genellikle Mekke içinde pek durmayıp ıssız yerlerde tefekkür ettiğı, yalnız kalmayı tercih ettiğı rivayet edilir.⁷²⁸

Miladi 610’da Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem kırk yaşındadır. Her sene olduğı gibi ramazanı Hıra dağının tam tepesinde bulunan mağarada tefekkür ve ibadetle geçirecektir. Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem burada Hazreti İbrahim’in Hanif dini üzere ibadet etmektedir. Ramazan’ın 17. Gecesi Hazreti Cebrail insan suretinde göz kamaştırıcı bir aydınlıkla Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem’e görünür.⁷²⁹

“Tatlı, fakat gür bir sedâ ile hitap etti: ‘Oku’ Kainâtın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem)’ni, hayret ve korku sardı. Yüreğı ürperiyordu! ‘Ben okuma bilmem’ diye cevap verdi. Hazreti Cebrail, kendilerini kucaklayıp sıkıp bıraktıktan sonra, tekrar, ‘Oku!’ diye seslendi. Fahr-i Kâinat, aynı cevabı verdi: ‘Ben okuma bilmem!’ Hazreti Cebrail, ikinci kere Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem)’i kucakladı ve sıkıp bıraktıktan sonra yine seslendi: ‘Oku!’ Bu sefer Fahr-i Kâinat, ‘Ben okuma bilmem’ dedi. ‘Söyle, ne okuyayım?’ Bunun üzerine melek, Allah’tan aldığı ve Resûlüne teslim etmeye geldiğı Alak Suresi’nin ilk

⁷²⁶ Ebubekir Eroğlu, “Sezai Karakoç’un Şiiri”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik; Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara-2010, 1. Baskı, s. 178

⁷²⁷ Ebû Abdullah Muhammed ibn İsmail el- Buharî, **el Câmiü’s- Sahîh**, c.1, s.6

⁷²⁸ Salih Suruç, **a.g.e.**, , s. 154-155

⁷²⁹ **a.e.**, s. 155-156

âyetlerini başından sonuna kadar okudu: ‘Oku! Seni yaratan Rabbinin adıyla oku! Ki O, insanı, pıhtılaşmış bir kandan yarattı. Oku ki senin Rabbin, kalemlle yazı yazmayı öğreten, insana bilmediğini tâlim eden, bol kerem ve ihsan sahibidir.’ (Alak,1-5) Heyecan ve haşyetin son haddinde, Kâinatın Efendisi, bizzat konuştuğu lisanla nâzil olan âyetleri kelimesi kelimesine tekrar etti. Artık inen âyetler Allah Resûlünün hem diline, hem kalbine yerleşmişti. O andaki vazifesi sona eren Hazreti Cebrail de birdenbire kayboluverdi.”⁷³⁰

Allah Resûlü sallallâhu aleyhi ve sellem mağaradan çıkıp Mekke’ye gider. Evine vardığında ilk vahyin azametiyle konuşamaz hâldedir. Hazreti Hatice’ye sadece “Beni örtünüz, beni örtünüz” der. Hatice-i Kübra annemiz bunun üzerine Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellemi yatağına yatırıp üzerini örter. Bir müddet sonra uyandığında Fahr-i Kâinat bir nebze sükûnete kavuşmuştur. Hatice-i Kübra’ya olanları anlatır ve şöyle der: “Korkuyorum ey Hatice! Bana bir zararın gelmesinden korkuyorum!”⁷³¹

Bu olanların anlamını soruşturup öğrenmek amacıyla Hatice-i Kübra’nın amcasının oğlu Varaka b. Nevfel’e giderler. Varaka b. Nevfel Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem anlattıklarını dinler ve şöyle der: “Kuddûs, Kuddûs! Bu gördüğün melek, yüce Allah’ın Mûsa Peygambere gönderdiği Ruhü’l Kudüs’tür! Namus-ı Ekber’dir. Sen ise bu ümmetin peygamberisin. Ah, ne olurdu, yeni dine halkı çağırdığın günlerde ben de genç olaydım; kavmin seni yurdundan çıkaracakları zaman sağ olsaydım!”⁷³²

İlk vahiy ardından vahiy kırk gün kesilmiştir. Bu sürede Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem tekrar büyük bir sıkıntı ve üzüntü duymuştur. Teselli için Hazreti Cebrail veya İsrail’in birkaç sefer Fahr-i Kâinat’a görüldüğü rivayet edilmiştir. Kırk gün sonra vahiy tekrar gelmeye başlar. Bu hadiseyi, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle anlatmıştır:⁷³³

“Bir gün giderken, aniden gökyüzünde bir ses işittim. Başımı kaldırıp baktığımda, Hira’da bana gelen meleği (Cebrail), yerle gök arasında bir kürsü üzerinde oturmuş gördüm. Ürpererek yere çöktüm. Evime dönüp, ‘Beni örtünüz, beni örtünüz!’ dedim. Bunun üzerine Yüce Allah, ‘Ey örtüye bürünen Peygamber, Kalk da sana iman etmeyenleri azapla korkut!

⁷³⁰ a.e., s. 156-157

⁷³¹ a.e., s. 157

⁷³² Buharî, *el Câmiü’s-Sahîh*, c.1, s.7; Salih Suruç, a.g.e., , s. 158-159

⁷³³ Salih Suruç, a.g.e., , s. 159

Rabbinin büyüklüğünden bahset! Elbiseni temiz tut! Putperestlik pisliğini bırakmakta devam et'⁷³⁴ âyetlerini indirdi. Artık vahiy gelmeye başladı ve ardı arkası kesilmedi.”⁷³⁵ Vahiy gelmeye başladıktan sonra Resûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in sıkıntıları dinmiş, sükûnete kavuşmuştur.⁷³⁶

“Orada kabul eden ilk kelimeyi / Öğretmen gibi ders veren öğrenci Cebrail'i / Cebrail en yüksek matematik / Yok eden geometrileri / Bir sembol ülkesi bir cebir ili”⁷³⁷ Şiirdeki bu mısralarda Hazreti Cebrail, bir öğretmene benzetilir. Son Nebi sallallâhu aleyhi ve sellem de öğrenci hükmündedir. Hazreti Cebrail “en yüksek matematik”tir öyle ki “yok eden(r) bütün geometrileri”. Hazreti Cebrail maddi âlemin ötesindedir ve ilâhî mesajları getirmektedir. Bu yüzden maddi âlemi de kaplayarak âdeta yok etmektedir. Bütün çizgiler ve “sembol ülke”leri ilâhî aşkın ilimde kaybolmaktadır.

“Hepimiz için çek çileyi

Ey babasız büyümüş

Görünüp kaybolan bir hayal gibi yitirmiş anneyi

İki dünya

Cin ve melek beyi

Şairlerin örtüsüne özendiği

Gölgesiz Peygamber”⁷³⁸

Yukarıdaki mısralarda, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemle ilgili bazı hususiyetler söz konusu edilmiştir. Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem'in babası doğmadan önce vefat etmiştir. Bu duruma, “Ey babasız büyümüş” mısraıyla işaret edilmiştir.

⁷³⁴ Müddessir, 74/1-5

⁷³⁵ Buharî, **Sahih**, c.1, s.7

⁷³⁶ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 160

⁷³⁷ **a.e.**, s. 274

⁷³⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.275

Mekke’de çocuklar belli bir müddet sütanneye verilirdi. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem de doğumundan bir hafta sonra sütanneye verilmiş ve dört yaşında tekrar annesine geri getirilmiştir. Ardından annesi Hazreti Âmine, Fahr-i Kâinat altı yaşındayken vefat etmiştir. Bu duruma şiirde Fahr-i Kâinat, annesini “görünüp kaybolan bir hayal gibi yitirmiş” mısrayla işaret edilmiştir.

Kâinatın Efendisi’ni küçüklüğünden itibaren bir bulut gölgelemektedir. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem amcasıyla Şam’a doğru yol alırken bu bulut Rahip Bahîra’nın dikkatini çekmiştir. Bulut vesilesiyle Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemle tanışır. Sonrasında Fahri-i Kâinat’ın mukaddes kitaplardaki bütün âlâmetleri taşıdığını görerek beklenen Son Nebi olduğunu haber vermiştir.⁷³⁹ Karakoç, “Gölgesiz Peygamber” mısrayla bulutun Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemi gölgelemesiyle Fahr-i Kâinat’ın gölgesinin olmayışına ve bu mucizevi hadiseye atıf yapmıştır.

“Çek bizim için de çileyi
Getir bütün yılgılara
Gözde ve içteki yaralara
Çelikten onarış olan o ilk kelimeyi
Hira'nın minyatürü
Bile en güçlü bir doktordur bize”⁷⁴⁰

Şiirde, “İkra!” (Oku!) emri, ilk vahiy, “bütün yılgıları/ yaraları” onaran kelimedir bu mısralarda.

Kâinat ve insan’a Allah’ın rızası istikametinde bakıldığında nazar ve niyet değiştiğinde, bütün âlem abesiyetten kurtularak dost hüviyetine bürünür. Karakoç’un “göz ve içteki yara”dan kastettiğinin, nazar ve niyet olduğunu düşünmekteyiz. İnsanın nazarı, niyeti mukabilinde değişir. Niyet Allah’a inanç ile farklılaşır ulvi bir

⁷³⁹ Salih Suruç, a.g.e., s.106-108

⁷⁴⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.275

vaziyet alır. Niyeti sonsuza müteveccih olanın, sonsuzu Allah rızasını talep edenin ruhu, fani kıskaçlar altında boğulmaktan, “yara”lanmaktan kurtulur.

Sınırlı âleme kalp gözünü kapatarak bakan insan kendi dar âleminde boğulur. “Namütenahi’ye nazarlarını çevirence namütenahi bir hal alır, kıymet kazanır ve O’na yarattıklarına, eltâf-ı sübhâniyesine bakışıyla Kâinat da gözüne güzel ve ferah görünmeye başlar. Yunus Emre gibi “Senden gelen hoştur bana / Kahrın da hoş lutfun da hoş” diyerek Celali de Cemal görmeye O’ndan gelen her şeye büyük enginlikle ile rıza göstermeye ve derinleşmeye başlar. Derinleştikçe iyileşir. Kalbindeki hastalıklardan kurtulur.

İnsanın derinleşmesine ve dirilmesine vesile olacak kapıyı yeniden açan Cahiliyye karanlığını “Nur”la kaplayan Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ve vahyedilen Kur’ân-ı Kerîm’dir. Karakoç “Kur’an” yazısında Kur’ân-ı Kerîm’in İslam Medeniyeti’nin oluşmasındaki, uyanmasında ve dirilmesinde ana kaynak olduğunu belirtmiştir.⁷⁴¹

“Bu sıtma başka sıtma

Ey kadın örtebilirsin örtebildiğin kadar örtüleri

Bu üşütme ne güz ne bahar üşütmeleri

Ne kış ne yaz üşütmeleri

Ne bulut ne deniz

Ne dağ ne ırmak üşütmeleri

Yeni bir kitabın

Bir yolculuk dönüşünün

Bir yaprak çevrilişinin

Mevsimin ilk yemişinin yenişinin

Nar tadmanın karpuz kesmenin

Kevserin

⁷⁴¹ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, s. 52

Büyü bozmanın
Ateş söndürmenin ve yakmanın
Su kurutmanın fişkirtmanın
Gölge boşamanın üşütmeleri”⁷⁴²

Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ilk vahiy sonrası Hira’dan geldiğinde yaşadıklarını anlatamadığı, sadece Hatice-i Kübra annemize “Beni örtünüz” dediği rivayet edilmiştir. “Bu sıtma başka sıtma /Ey kadın örtebilirsin örtebildiğin kadar örtüleri” mısralarıyla bu hadiseye atıf yapılmıştır.

Bu titreyiş, ateşli hastalık titreyişi gibi değildir, geçici değildir. İlk vahyin ve bizim vakıf olamayacağımız nice ilâhi sırlı hadiselerin Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellemde hâsıl ettiği bir titreyiştir. Karakoç, bu yüce sırrın azametine ve dâimi oluşuna vurgu yaparcasına, “Bu sıtma başka sıtma” demiştir. Bu titreyişin İlâhi azamet ve hürmetten kaynaklanan bir titreyiş olduğunu bu veciz beyanla ifade etmiştir.

“Kalk ey
Örtülere bürünmüş Peygamber
Bu sıtmayla iyi edeceksin
Tifoları vebaları
İnsanlığı kâğıt kâğıt
Buruşturan cüzzamı”⁷⁴³

“Kalk ey / Örtülere bürünmüş Peygamber” mısrasında “Ey örtüsüne bürünen”⁷⁴⁴ ayetinden iktibas yapılmıştır:

⁷⁴² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 275-276

⁷⁴³ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 276

⁷⁴⁴ Müddesir 1/2

“Bu sıtmayla iyi edeceksin” mısraıyla ilâhi hitaba muhatap olmanın ürpertisiyle titreyen Âlemlerin Efendisi sallâhû aleyhi ve sellem Kur’ân-ı Kerîm’le insanları iyileştireceğine işaret edilmektedir.

Günümüzde anlaşılmıştır ki maddi hastalıkların arka planında dâhi manevi çöküntü vardır. İnsan bu dünyada varoluşunu anlamlandıramadığı zaman hem mânen madden hem de mânen çökmeye başlar.

Karakoç “İman” başlıklı yazısında bu hakikate dikkat çekmiş, insanın var olduğu andan itibaren Yaratıcısını aramaya başladığını söylemiştir. Esasta bütün bunalımlarımız O’ndan uzak kalışlarımızdandır. O’na yaklaşmak, sadece O’ndan korkmak, bütün sıkıntılar karşısında titremekten kurtulmak demektir. Sıkıntılara karşı tek teselli ve hakiki şifa O’dur:

“İnsanoğlu, varlığını sezer sezmez, bilerek bilmeyerek yaratıcısını aramaya koyulur. Allah’ı aramak, bulmak ve hep onunla olmak, biricik varoluş sebebimiz, dünya zorluklarına karşı tesellimiz ve gönlümüzü dolduran iç sevincimizdir. (...) Aradığımız hep O. Kaybeder gibi olunca da bunalım uçurumlarına yuvarlanışımız bu yüzden. Şiddetle inkâr bataklığına saplanan kişi, farkında değildir ki, ızdırabı, O’nu kaybedişinden kaynaklanmaktadır.”⁷⁴⁵

“Sen arıtacaksın

Bu kelimelerin lâvlarıyla

Lanet volkanlarını

(...)

Sen kuracaksın

Seher çocuklarının

Tek kentini

Sen bildireceksin

Dünya geldi geleli

⁷⁴⁵ Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku*, s. 36

En önemli haberi”⁷⁴⁶

Dünyada kin ve düşmanlığın hüküm sürdüğü, masumların zulme maruz kaldığı, hattâ korunmaya muhtaç bebeklerin, kız çocuklarının dahi diri diri gömüldüğü zamanda (Cahiliyye Devrinde) bu “Lanet volkanları” ancak Fahr-i Kâinat sallahû aleyhi ve sellem’in merhametli diriltici ikliminde Kur’ân-ı Kerîm beyanıyla temizlenir.

Allah’a inanmak, ümmetine karşı çok merhametli olan nebiye tabi olmakla sulh iklimine ulaşılır. “Dünya geldi geleli /En önemli haber” şüphesiz O’nun varlığının bildirilmesidir. O’nun bilinmesiyle insan, varlığının bilincine vararak hakiki manada yaşamaya ve sonsuza müteveccih bir ayna olmaya başlar.

Karakoç, kurtuluşun ancak O’na inanmakla olduğunu söylemiş ve imânın özünün, Allah’ı hakkıyla tanımak olduğunu ifade etmiştir:

“Ebedi yalnızlıktan kurtuluştur imân. Korkmak gereğiyle Allah’tan korkmak, inanmak, güvenmek, sevmek gereğiyle Allah’ı sevmek. İmânın özü budur ve ruhu burada gizli.”⁷⁴⁷

3.18.4. Şakk-ı Kamer Mucizesi (Ayın İkiye Bölünmesi)

Hızırla Kırk Saat’in “31.saat”inde şakk-ı kamer (ayın ikiye bölünmesi) mucizesine “Bize ayı böl parçala dediler / Ayı böl bizi inandır dediler”⁷⁴⁸ mısralarıyla atıf yapılmıştır.

Şiir bir “şakırtıyla”nın eşlik ettiği telaşla başlar: “Ayın şakırtısına koşular”⁷⁴⁹

Ardından ayın bölünmesi öncesi Karakoç’un tabiriyle “şölen” öncesi hazırlıklar, telaş tasvir edilir:

“Akşam sütünü sağıp kadınlar / Alçak dam kıyılarına toplandılar.”

⁷⁴⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 277

⁷⁴⁷ Sezai Karakoç, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, s. 37

⁷⁴⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 248

⁷⁴⁹ a.e., s. 248

“Uykunun ilk kırağısında çocuklar

Onlar da şangirtisından sarsıldılar

Ay bir deprem sayrısıydı o gece

Beklenen bir deprem hurmalar üstünde

Şehir konukları gözcü oldu

Ululardan biri sözcü oldu

Bize ayı böl dediler

Ayı böl inandır bizi dediler”⁷⁵⁰

Ayın bölünmesi mucizesi, görüntüyü çoğaltan bir sesle, “şangirtı”yla tasvir edilmektedir. Bu şangirtıya çocuklar da uyanırlar. Ancak bu “beklenen bir deprem”dir. Çünkü mucize istenmesiyle bölünecektir ay.

“Ululardan biri sözcü oldu / Bize ayı böl dediler/ Ayı böl inandır bizi dediler”⁷⁵¹

Ayın bölünmesi mucizesi **Kâinatın Efendisi Peygamberimiz (a.s.m.) Hayatı**’nda genel itibariyle şu şekilde geçmektedir:

Ayın bölünmesi mucizesi öncesinde de müşrikler zaman zaman kendilerince Resulullah sallallahû aleyhi ve sellemi güç duruma düşürmek maksadıyla: “Eğer gerçekten Allah tarafından vazifelendirilmiş isen şunu yap da görelim” şeklinde çeşitli isteklerde bulunuyorlardı. Bir gün Ebu Cehil’in de bulunduğu bir grup müşrik Efendimiz sallallahû aleyhi ve selleme gelerek: “Eğer sen gerçekten söylediğin gibi bir peygamber isen, bize Ay’ı ikiye ayır; öyle ki yarısı Ebû Kubeys dağı, yarısı Kuaykıan dağı üzerinde görülsün!”dediler. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem: “Şayet bunu yaparsam iman eder misiniz?”diye sordu. Onlar da”Evet, iman ederiz.”dediler. Bütün kudreti elinde bulunan Allah-u Teâlâ; nebisinin davasında haklı olduğunu göstermek için mucizeyi

⁷⁵⁰ a.e., s. 248

⁷⁵¹ a.e., s. 248

yaratandır. Ay'ın en güzel görüldüğü, on dördüncü geceydi. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Ay'a şehâdet parmağıyla işaret etti."Bu işaret-i Nebevî kâfi geldi ve Ay ikiye ayrıldı; öyle ki yarısı müşriklerin istedikleri gibi Ebû Kubeys dağı üzerinde, diğer yarısı ise Kuaykian dağı üstünde iki parça halinde görüldü! Resûl-i Kibriya Efendimiz, orada bulunan halka, 'Şahit olunuz! Şahit olunuz!' diye seslendi."⁷⁵² Bu mucize karşısında müşrikler yine inkâr etmekten vazgeçmediler. İnkâr edemediler ancak "sihirdir" diyerek kendilerini aldatma yoluna girdiler.⁷⁵³

"Bize ayı böl dediler
Ayı böl parçala bizi inandır dediler
Ayı böl parçala dünyaya fırlatalım
Sesin yeni sancağını
Roma'yı bir kere de biz yakalım
Halic'i kuşatalım
Zincir kıralım köle kurtaralım
Çöl atını Okyanus'a uzatalım
Arab'ın ayağını
Büyük denizlerde yıkatalım
Bizi zamana fısıldayanı
Biz dudaklarımızla değil
Yürekllerimizle fısıldayalım"⁷⁵⁴

Bu mısralarda Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemden mucize isteyen ve sonra bu mucizeye inanmayanları görmeyiz. "Bizi inandır" diyenler sanki coşkuyla inanmayı bekleyen, Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem'in yanına gelerek: "Bana

⁷⁵² Müslim, **Sahih**, c. 8, s. 132

⁷⁵³ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 234-235

⁷⁵⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 249

dini anlat. Beni irşad et.” diyenlerdir. İnandıktan sonra bir an dahi durmadan koşturan kıtalar aşanların halini, şevkini hissettirmektedir bu mısraların coşkusu.

“Ey ay bölün ey dolunay bölün

Doğudan batıdan

Birden görün”

Bu mısralarda ayın bir yarısının Ebû Kubeys dağı, yarısı Kuaykıan dağı üzerinde görünmesine atıf yapılmıştır. “Ayın bölünmesi” burada inanmanın simgesidir. “Doğuda ve batıda birden” görünmesi isteği de İslam’ın doğudan batıya tüm dünyaya yayılması arzusudur.

“Ey ay bölün ey dolunay bölün” mısralarıyla bu istek yakarışa dönüşür. Ay bölünmüş mucize gerçekleşmiştir, ancak hâlâ bu sesi bu “şangırtıyı” duymayan, (Kur’an-ı Kerim’in büyük bir haşmetle ortaya çıktığını görmeyen, bilmeyen) inkârcıların katılmış hallerinden uzaklaşıp İslam’ın huzuru getiren sinesine sığınmaya muhtaç ruhlar vardır. Bu ruhların da Kur’an-ı Kerim’le kucaklaşmasının isteğidir “ayın bölünmesi”ni istemek.

Allah ve Resulü sallallâhu aleyhi ve sellem adının tüm dünyada duyulması, dünyanın dirilmesi isteğidir. Dirilmesi ve bu dirilişle kurtulması isteği, sevdasıdır. Bu yüzden, çatlarcasına yalvarırcasına defalarca tekrar edilir, bir nakarat olur bu yalvarış: “Ey ay bölün ey dolunay bölün” Allah aşkına bölün...

Ardından “Batı Korosu” gelir:

“O les eveils et reveils des reves des abeilles du matin

Les cas de separation de nous des nuits de Satan

Les crepuscules des hommes incarnes des sultans

Ressuscites des jardins argentins du temps de l'Ottoman

La lune est la seule souveraine des deserts fremissants”⁷⁵⁵

“Ey sabah arılarının rüyalarının uyanışı ve dağılışı

Bizim, şeytan gecelerinden sıyrılma hallerimiz

Sultanlardan oluşmuş insanların alacakaranlığı

Osmanlı çağının bahçelerinde dirilen

Ay, titrek çöllerin tek ecesi”⁷⁵⁶

Bu mısralarda “ayın bölünmesi”nin inancı simgelediği daha net açığa çıkar. “Şeytan gecelerinden sıyrılma halleri” mısraıyla şeytanî olanı terketme arzusuna şahit oluruz.

Karakoç, İslam’ın “diriliş devrimi” olduğunu söylemektedir. Bu dirilişi gerçekleştirecek olan Son Peygamber sallallahû aleyhi ve sellem de “diriliş peygamberi”dir:

“Tek tanrı inancının dirilticisi. Peygamber yolunun, Hakikat uygarlığının dirilticisi.”⁷⁵⁷

Hakikat medeniyetiyle dirilişle Osmanlı’nın irtibatı da dile getirilmektedir bu mısralarda. İnancı simgeleyen “ay”, “Osmanlı çağının bahçelerinde dirilen”dir.

“Böl ayı yıkalım ayın ve Ev’in içindeki yapıları

Atalardan miras biçimleri

Tazeleyelim beyaz badanayı

Döndürelim üzümü üzüm sınırına

Kanı kan sınırına

Anne diyelim kardeş diyelim çocuk diyelim kadınlara

⁷⁵⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 250

⁷⁵⁶ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları III Eğik Ehlamlar**, 2. baskı, Diriliş Yayınları, s. 24

⁷⁵⁷ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.132

Sıfır yüzdesinde tatalım faizi

Gömmeyelim toprağa

Varlığından utandığımız kızı”⁷⁵⁸

Bu mısralarda da Cahiliyye devrinden sonra, İslamiyet’in zuhuruyla değişenler söz konusu edilmektedir. Artık “ayın bölünmesi”nin inancı simgelediğine dair hiçbir şüphemiz kalmaz.

“Böl ayı yikalım ayın ve Ev’in içindeki yapıları” mısralarındaki tasvire göre “ay” bölündükten sonra “ev”in içindeki yapılar yıkılmıştır. Bu mısralarda “ay”ın “İslamiyet”i; “ev” in ise “Kâbe” yi temsil ettiğini düşünmekteyiz. Bu minvalde “Böl ayı yikalım ayın ve Ev’in içindeki yapıları” denilerek İslamiyet’in zuhuruyla “Kâbe”deki putlar yıkıldığına işaret edilmiştir. (Kâbe’nin içi putlardan temizlenmiştir.) Şiirde “ev” kelimesinin özel isimlerin yazılış kuralına riayet edilerek “Ev’in” şeklinde yazılmasının da “Ev” in “Kâbe” yi simgelediğinin bir işaretidir.

“Böl ayı yikalım ayın ve Ev'in içindeki yapıları” mısraları “ay” ın bir başka anlamını düşündürmektedir. “Ayın içindeki yapılar” ın “ayın bölünmesi”yle yıkılması, “ay”ın aynı zamanda insan kalbini simgeleme ihtimalini de akla getirmektedir.

“Kalp” tasavvufta Allah’ın nazar etmesi cihetiyle Kâbe’den kıymetli görülmüştür. Ev hem kalbi hem Kabe’yi simgeliyorsa, “Böl ayı yikalım ayın ve Ev’in içindeki yapıları” mısraı, imanın kalbimize hakiki manada nüfuz etmesiyle kalbimizdeki “put”ların da Kâbe’deki putlar gibi kırılacağını işaret etmektedir. “Kelimelerdeki putlar” gibi kalplerimize yerleştirdiğimiz putlar da vardır. Ancak inancın manevi iklimi ve kuşatıcılığıyla bu putlar yıkılıp temizlenebilir. Kalpte ilâhî tecellilerin görünmesi Allah’ın ilhamlarını alacak bir aynaya dönüşmesi için kalbin temizlenmesi gerekmektedir.

“Anne diyelim kardeş diyelim çocuk diyelim kadınlara

⁷⁵⁸ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 250

Sıfır yüzdesinde tatalım faizi

Gömmeyelim toprağa

Varlığından utandığımız kızı”⁷⁵⁹

Cahiliyye devri kızlardan utanılan, hattâ kız çocukların diri diri toprağa gömüldüğü bir devirdir. İslamiyet’le birlikte kadına verilen değer artmıştır. Karakoç İslamiyet’le gelen değişimi, bu vahşi âdetin bitişini, “Gömmeyelim toprağa/ Varlığından utandığımız kızımızı”⁷⁶⁰ mısraında söz konusu etmiştir.

“Baharda

Tanrı aşkına bölün”⁷⁶¹

Bu mısralar diriliş hasretinin artık bir yakarışa dönüştüğü mısralardır.

“Ayı bölmek için yeter bir bakışımız

Bir el uzatışımız

Bir kelime söyleyişimiz

Ayı yüreğimizde diriltiğimiz

Yankısına dönüşümüz suda

Ölümü anışımız ayışığında

Hızır’la helâlleşmemiz

Bir bengisu mehtabında

Bir deniz buluşumuz altında”⁷⁶²

⁷⁵⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 250

⁷⁶⁰ **a.e.**, s. 250

⁷⁶¹ **a.e.**, s. 251

⁷⁶² **a.e.**, s. 253

“Ayı bölmek” inancın, ruhta dirilmesidir artık. “Ayı yüreğimizde diriltirsek” ay bölünecek, yani hakiki diriliş gerçekleşecek demektir.

“Biz ayı bölersek /Ay boyuna bölünecek demektir.”⁷⁶³ Biz bir kere dirilirsek, ruhta dirilişi bir kere gerçekleştirirsek diriliş başka ruhlarda da daima gerçekleşecek demektir. “Diriliş eri” bir çerağ gibi başka erlerin gönlünün alev almasına sebep olacaktır. Ve böylece ay “boyuna bölünecek” diriliş devam edecektir.

“Ölüm anışımız ay ışığında” mısraından sonra “Bir bengisu mehtabında” mısraında “bengisu” ile sonsuz hayata işaret vardır. Ayı bölmek için “ölümü anmak” elzendir. Hakiki manada inanmak için ölüm hakikatiyle ruhu uyandırmak ve “ölmeden önce ölmek” gerekir. Bu hal dirilişi getirecektir. Ölümü yaşayan ruh, diğer sun’i ölümlere, kalbin madde karşısında ölerək tükenmesine karşı aşılınmış olacaktır. Böylece, Hızır’ın elinden sonsuzluk şerbeti, bengisu içecek ve diriliş gerçekleşecektir.

Bu bir hakikattir! Ruh, sonsuza yönelmezse Allah’ı inkâr edişiyile ebedi azabı hak edecektir. Bu hak edişse onun yokluğu bile arzulan Cehennem azabını çekmesine sebep olacaktır. O halde hakiki varoluş, O’nun rızasını kazanmakta ve Allah’a iman etmektedir. Böylece sonsuzun kapıları açılır, bu dünya da sonsuza açılan bir pencere olması hakikatiyle sonsuzun inşirah esintileriyle dolar ve ruh dirilir!

“Kuruyan şehirler vardır

Hızır

Ay bölünüşünden dökülen

Tüveyçler taşır onlara

Ve o kentler

Bir akşam

Gençleşirler”⁷⁶⁴

⁷⁶³ a.e., s. 255

⁷⁶⁴ a.e., s. 254

“Hızır ve âb-ı hayat, ‘ ölümsüzlük ’ kavramını çağrıştırmaları dolayısıyla İslam uygarlığının dirilişinin, yeniden doğuşunun sembolüdür.”⁷⁶⁵ “Şakk-ı kamer” mucizesiyle Hızır “kuruyan şehirleri” dirilmektedir. “Kuruyan” ruhunu kaybetmeye başlayan şehirler, medeniyetler ayın bölünüşüyle adetâ Hızır’ın elinden bengisu (sonsuzluk şerbeti) içmiş gibi ölmek üzereyken yeniden hayat bulur ve “gençleşirler.” Çünkü Karakoç’a göre insanlığı diriltecek olan Kur’an’dan gelen “âb-ı hayat” tır.⁷⁶⁶

“Savaşlarda Kur’an okuyanlar

Ayı parçalara ayırırlar

İki ay parçasından

İner ordular iner asker”⁷⁶⁷

Karakoç, Kur’ân-ı Kerîm okuyanların ayı bölenler olduğunu söylemektedir. Kur’ân-ı Kerîm’i her okuyuşta şakk-ı kamer mucizesi yeniden gerçekleşmektedir inananların ruhunda. Böylece inanç gücüyle “iki ay parçasından” ordular iner. Bu mısralar, Karakoç’un Kur’ân-ı Kerîm’i “ay”a benzettiği ve surelerden kalplere bir aydınlık inmesini tasvir ettiği satırları anımsatmaktadır.

Karakoç’a göre, inananların ordusunun ayın bölünüşünden inen ordulara benzetilmesi, inanan insanların yüzlerindeki “secde aydınlığı” sebebiyledir. Müslümanlar’ın yüzlerindeki aydınlık, Kur’ân-ı Kerîm’den gelen aydınlıktır ve bu aydınlık, inanan her müminin yüzünü bedir halindeki ayın aydınlığıyla kuşatmaktadır:

“Sanki her an yüzlerinde bir ay bölünmektedir. Her an şakkul kamer mucizesi yüzlerinde olup bitmektedir. Farklı aydınlıkları buradan geliyor. Seher secdelerinin ve

⁷⁶⁵ Ahmet Demir, “Hızırla Kırk Saat Üzerine Düşünceler”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010, s.355

⁷⁶⁶ Sezai Karakoç, **Mağara ve Işık**, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1969, s. 69

⁷⁶⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 254

sarhoşluğunun aydınlığından, ‘yüzlerinde secde izleri’ görülür. Kimdir bunlar? Bunlar, Müslümanlardır. Eski Müslümanlar ve çağdaş Müslümanlar. Sanki Kur’an yukarı çıkıp bir ay oluyor. Sonra, peygamber parmağıyla, süre süre bölünerek onların kalplerine iniyor; oradan da âyet âyet atar-damarlardan yürüyerek yüzlerinde apaydınlık bir ay, bir güneş örüyor.”⁷⁶⁸

“Çoban vardır

Kayalara oturur

Kuzulara değmiş çubuğuyla

Ayı böler

Ay bölünür

Açılırken güller”⁷⁶⁹

Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem küçüklüğünde amcası Ebû Talib’in geçim sıkıntısını hafifletmek niyetiyle çobanlık yapmıştır. Resulullah sallallâhu aleyhi ve sellem: “Hiçbir peygamber yoktur ki koyun gütmemiş olsun.”⁷⁷⁰ buyurarak çobanlığın peygamber mesleği olduğuna işaret etmiştir.

Karakoç yukarıdaki mısralarda Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem’in ayı şehâdet parmağıyla değil çobanlık yaparken kullandığı çubukla söyleyerek Fahr-i Kâinat’ın çobanlık yapmasına atıf yapmıştır.

“Ay bölünür/ Açılırken güller” mısraında, gülün dirilişi getiren fonksiyonuna atıf yapılarak dirilişin “ay bölünürken”, iman kalplere nakşolurken geleceğine işaret edilmiştir.

“Biz ayı bölersek

Ay boyuna bölünecek demektir

⁷⁶⁸ Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s.16

⁷⁶⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.254- 255

⁷⁷⁰ İbn Sa’d, **Tabakat**, c.1. s. 126; Müslim, **Sahih**, c.6, s.125

Ay
Dalgalı bir suda
Nasıl kırılırsa
Bizim
Bengisu pınarı
Elimizde de
Öyle
Bölünecektir”⁷⁷¹

İnananların elleri, “bengisu pınarı”na benzetilmiştir. “Ay”, bu mısralara göre müminlerin ellerinde bölünecektir. İslamiyet’le, Kur’ân-ı Kerîm’le, sonsuzluk inancıyla “bengisu” içenler, dirilenler dirilişi getirecek olanlardır. İnananlar sonsuzu yudumlayıp bir kere dirildikten sonra, diğer insanları da bu sonsuzluk şerbetini içmeye çağıracaktır. Böylece ay bölünmeye devam edecektir. Dirilenler, Kâinat’ta dirilişi getirecektir. İmanla aydınlanan ruhlar bir چراغ gibi karanlık ruhları aydınlatacaktır.

3.18.5. *İsra ve Miraç Mucizesi*

İsrâ ve Miraç mucizesindeki atıfların yer aldığı mısralara geçmeden önce bu mucizelerden bahsetmek yerinde olacaktır.

Vahyin gelişinin 11. senesi, Recep ayının 27. gecesidir. İşte o gece Kâinat’ın Efendisi’nin teselli bulacağı İsrâ⁷⁷² ve Mirâc⁷⁷³ mucizesi gerçekleşmiştir. Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Kâbe-i Muazzama’da iken Hazreti Cebrail gelmiş,

⁷⁷¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.255

⁷⁷² “İsrâ”, gece yürüyüşü ve yolculuğu demektir.

⁷⁷³ Mîrac, “Yükseğe çıkmak” manasında olan “uruç”tan alınmış isimdir ve “merdiven” demektir. Bu itibarla, Mîrac, Resûl-i Ekrem Efendimizin ulvî makamlara yükselmesi vasıtası demek oluyor. Mîracı anlatan hadislerde Peygamber Efendimizin “Urûce bi(Yükseğe çıkarıldım) tâbiri sebebiyle bu mucize “Mîrac” adıyla anılmıştır.

göğsünü yarıp kalbini zezem suyuyla yıkamış, ardından hikmetle doldurup eski haline getirmiştir. Ardından Burak getirilir Fahr-i Kâinat ona binerek Hazreti Cebrail'in refakatinde Beytü'l Makdis'e (Mescid'i Aksâ)'ya gider. Orada bütün peygamberlere imamlık yaparak namaz kıldırır. Ardından semâ tabakasına çıkarılır ve orada her bir katta peygamberlerle görüşür. Yedinci kat semâdan sonra Sidre-i Münteha sınırına gelinir. Hazreti Cebrail: "İşte bu, Sidre-i Münteha'dır. Ben buradan bir parmak ucu ileri geçecek olursam yanarım" dedi. Resûl-i Kibriya Efendimiz, daha sonra, yanında Cebrail olmadığı halde, 'imkân ve vücub ortasından Kâb-ı Kavseyn'le işaret olunan' makama vardı. Bundan sonra mekândan münezze Zât-ı Zülcelâl'in sohbet ve cemâliyle müşerref olur."⁷⁷⁴

Mirac mucizesi Kur'ân-ı Kerîm'de İsrâ Suresi'nin ilk âyetinde şöyle geçmektedir: "Kulunu (Hazreti Muhammed [a.s.m.]) bir gece Mescid-i Haram'dan (alıp) Mescid-i Aksâ'ya götüren (Allah Teâlâ her türlü noksanlıktan) münezzehtir. (O Mescid-i Aksâ'ya ki) Biz onun etrafına (feyz) ve bereket verdik (ve bu gece yolculuğunu) ona (o peygambere) âyetlerimizden (kudretimize delâlet eden harikalardan) bazılarını gösterelim diye (yaptırdık). Şüphesiz ki O, (her şeyi) hakkıyla işiteni (her şeyi) kemâliyle görendir."⁷⁷⁵

Mirac gecesinde Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem melekleri, Cennet ve Cehennem'i görmüştür. Ayrıca bu gecede beş vakit namaz emrolunmuş ve aynı gece Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem Hâne-i Saadetine gelmiştir.⁷⁷⁶

Hızır ile Kırk Saat'in "32.saat"inde İsrâ ve Miraç mucizesine birçok atıf yapılmıştır.

"Yaklaştır kıyameti

Uzaklaştır kıyameti

Bu gece

Göğe çıkma mucizesi

⁷⁷⁴ Salih Suruç, a.g.e., s. 267; 265-267

⁷⁷⁵ İsrâ,1/1

⁷⁷⁶ Salih Suruç, a.g.e.,s. 268-270

Miraç gecesi”⁷⁷⁷

Karakoç, **Kıyamet Aşısı**’nda kıyametin uzaklığı veya yakınlığının önemli olmadığını söyler. Esas mühim olan, inananların her an kıyamet kopacakmış gibi hesap gününe hazır olma şuurunda olmasıdır. Müslümanın öteye hazır olma şuurunu “vücudunda bir kıyamet taşımak” ifadesiyle açıklar. “Vücudunda bir kıyamet taşıyanlar”ın, bu şuura sahip olmayanlara “kıyamet aşılama”la görevli olduğunu söyleyerek Müslüman’ın tanımını şöyle yapar:

“Müslüman, Yaratıcı’ya teslim olmuş kişidir. Her an O’nun kıyametine de kendini teslim etmeye hazır kişi. Müslüman, vücudunda bir kıyamet taşıyan, ötelere sarsıntısını duymamış kişilere bir kıyamet aşılama ve onları en şiddetli bir kıyametle sarsan bir kıyamet adamıdır.”⁷⁷⁸

“Yaklaştır kıyameti” mısraı, şiirde defalarca tekrarlanmaktadır. Bu durum, Karakoç’un, bu şiirle okuyucuya “kıyamet aşılama”yı ve okuyucuyu her an ölüme, hesap gününe hazır olma şuuruna ulaştırmayı amaçladığını düşündürmektedir. Miraç mucizesiyle, “ebedi saadetin anahtarı” hükmünde olan, “müminin miracı” namaz lütfedilmiştir. “Dinin direği” olan namazı hakkıyla ifa etmek, mümini öte dünya şuuruyla yaşamasına ve belki de Karakoç’un tabiriyle “kıyametin (ruhuna) aşılmasına” sebep olacaktır.

“Üç kişi gidip doğuda durdular

Diktiler yeşil sütunlar

Meşaleler yaktılar

Göz oldular gördüler

Kulak olup dinlediler

Bilinç olup bildiler”⁷⁷⁹

⁷⁷⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 259

⁷⁷⁸ Sezai Karakoç, **Kıyamet Aşısı**, s. 8-9

⁷⁷⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 260

Hazreti Cebrail o gece Burak'la beraber gelmiştir. Yukarıdaki mısralarda atıf yapılan üç kişinin, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, Hazreti Cebrail ve Burak olması muhtemeldir.

“Göz oldular gördüler/ Kulak olup dinlediler / Bilinç olup bildiler”⁷⁸⁰ mısraları ise, bu yolculukta idrâkin son haddine varılmasına işarettir. Öyle ki külliye göz olmuş da bakıyor gibi görmüşlerdir. Duymanın da, bilincin de bir sınırı vardır. Ancak kalbi zemzemle yıkanan Kâinat'ın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem o gece “sınırın” olmadığı bir yolculuğa çıkmıştır.

“Mutlu Arabistan toprağında
Yükselirken seherde bir toprak kokusu
Ki soy develerdir onun birinci tiryakisi
Şam'la Mekke arasında
Su serap hurma ve ateş arasında
Yol alan şafak kervanları
Bilirler miydi
Bir gök yolcusunun gözlediğini
Geride bıraktıkları izleri
Konakladıkları konakları
Yedikleri yemekleri
Alışverişlerini
Kölelerini”⁷⁸¹

Burada, “gök yolcusu” Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemdir. Fahr-i Kâinat sallallâhu aleyhi ve sellem müşriklere bu ulvi seyahatini anlattığı zaman

⁷⁸⁰ a.e., s. 260

⁷⁸¹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 260

Kureyşliler şaşırarak “Yâ Muhammed! Buna delilin nedir? Biz bunun bir benzerini daha şimdiye kadar işitmedik.” demişlerdir.

Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem: “Delili şudur ki (...) Dabhanan’a geldiğimde, filan oğullarının kafilesine rastladım; halkı uyuyordu. Onlara âit, üstü örtülü su kabının örtüsünü açıp, içindeki suyu içtim. Yine eskisi gibi üzerini örttüm! Başka bir delilim şudur: Sizlere âit bir kafileye Ten’im yokuşunda rastladım. Önde karamtırak bir deve vardı. Üzerinde biri siyah, öbürü alaca renkli iki çuval bulunuyordu” dedi. Halk, Seniyye mevkiine çıktı ve bir zaman sonra beklenen kafilе geldi. Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem bahsettiği gibi önünde karamtırak bir deve vardı. Ardından diğer kafilе geldi, su kaplarına baktılar üzeri örtülüydü ama içinde su yoktu! Müşrikler, “Tıpkı dediğin gibiymiş!”⁷⁸² dediler. Ancak yine de iman etmediler.⁷⁸³

Burada Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem’in mirac hadisesinin delili olarak söylediklerine atıf yapılmıştır. “Bilirler miydi/Bir gök yolcusunun gözlediğini” mısralarında geçen “gök yolcusu” Fahr-i Kâinat’ın onların, “Geride bıraktıkları izleri / Konakladıkları konakları / Yedikleri yemekleri / Alışverişlerini / Kölelerini”⁷⁸⁴ bildiğine, miraç hadisesinin hakikat oluşuna işaret edilmiştir.

“Hazırlandı kaya
Yerden yükselmeye bir parça
Ata binen süvariye
İlk dayanak ve ilk adak”⁷⁸⁵

Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, sema katlarına yükseldiği yer: Beytü’l Makdis bir diğer adıyla Mescid-i Aksa’dır. Buradan yükselirken bastığı taş, “muallak taşı” adı verilir. Bu mısralarda geçen “kaya” , “ilk dayanak” bu “muallak taşı”dır. Resûl-i Ekrem sallallâhu aleyhi ve sellem semaya yükselirken Hazreti

⁷⁸² İbn Hişam, *Sîre*, c.2, s.43-44

⁷⁸³ Salih Suruç, *Kâinatın Efendisi Peygamberimizin(a.s.m.) Hayatı*, s. 269-270

⁷⁸⁴ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, s. 260

⁷⁸⁵ a.e., s. 261

Cebrail'in refâkatinde “Burak” adlı bineğe binmiştir. Buradaki “at” Burak'tır. Şiirde “süvari”den kastedilen, Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemdir.

“İsa da gelmişti
Arkasında bir fosfor çizgisi
Musa da gelmişti
Mermer levhâlâr dikilmişti
İbrahim de gelmişti
Çevresi ateş bir çemberdi
Zeytindi sağı Kudüs'ün
Solu volkandı
Yusuf da gelmişti
Sağ yanında Bünyamin'di
Süleyman da gelmişti
Gelişini kadim bir karınca bildirmişti
Dâvud da gelmişti
Yankılanmıştı
Gür bir demir sesiyle
Mescid-i Aksâ'da
Ayak sesi
Eyyûb da gelmişti
Kudüs iyileşmişti”⁷⁸⁶

Bu mısralardaki peygamberlere yaşadıkları mühim hadiselerle atıf yapılarak yer verilmiştir. Hazreti İbrahim'in ateşe atılmasına atıf yapılarak “çevresi ateş bir

⁷⁸⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 261

çemberdi” mısraıyla yer alması gibi diğer peygamberler de kendilerine ait belli hususiyet ve hadiselerle şiirde yer almaktadır.

“Cami'nin önünde arkasında
Melekler vardı gümüş defterli
Gümüş kalemlerle
Peygamber imamdı
Kıldılar namaz
Melekler ve peygamberlerle
Miraç gecesi
Yarasasız bir geceydi
Yaklaştı kıyameti
Uzaklaştı pişmanlığı
Derinleştirdi saati
Bu gece
Miraç gecesi”⁷⁸⁷

Bu mısralarda Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem Mescid-i Aksa’da bütün peygamberlere namaz kıldırması hadisesine atıf yapılmıştır. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem (Miraç gecesi), Mescid-i Aksa’ya (Cebrail[a.s.]refakatinde Burak’la) gittiğinde bütün peygamberler orada toplanmıştır. Bu mısralardaki cami, “Mescid-i Aksâ”dır. Orada Fahr-i Kâinat bütün peygamberlere imam olarak namaz kıldırmıştır. Bu hadise, peygamberlerin şariatlarının asıllarına vâris-i mutlak olduğunu göstermesi demektir.⁷⁸⁸ Ardından Fahr-i Kâinat’ın, sema katlarına doğru yolculuğu devam etmiştir.

⁷⁸⁷ a.e., s. 262

⁷⁸⁸ Salih Suruç, a.g.e., s. 265-266

Miraç gecesi Fahr-i Kâinat'ın semalar ötesine “Kab-ı Kavseyn”e çıktığı saat “derinleşen saat”tir. İnananlar için de bu mirac gecesini idrak etmek, müminlerin “derinleştiği saat”tir. Çünkü miracı her idrak edişte ihsan şuuru artar ve böylece O'nun tarafından görülüyor mülâhazasıyla yaşamaya başlanır. İnsan kalbinde O'nun ilâhî nefhasını taşıdığını fark edip yüzünü Yaratıcısı'na döndüğünde ruhu, gönlü açılır; insanın kalbine ilâhî hikmetler dolmaya başlar. Doldukça aciz bir zişuur olan insan sonsuza doğru yelken açar, derinleşir ve Kâinat'a daha farklı bakmaya başlar.

“Sonra her şey çekildi yerli yerine
Bir çöl önünde
Yalnız kalan o peygamberdi
En umutsuzluk anıydı sanki
İsmail'in üstüne dönen bir bıçak saati
Şifin eteğinin görüldüğü
Saklandığı zeytin içinde
Zekeriya'nın söz orucunun
Faydasız kaldığı vakitti dersin
Birden göründü Burak”⁷⁸⁹

Bu mısralarda, mirac mucizesinden önce gerçekleşen acı hadiselerle atıf yapılmıştır. Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in iki oğlu Abdullah ve Kasım, onu küçüklüğünden beri himaye eden amcası Ebû Tâlib, sadakat abidesi zevcesi Hazreti Hatice-i Kübra ard arda vefat etmiştir.

Bu sıkıntılı zamanları Karakoç, “Bir çöl önünde/ Yalnız kalan o peygamberdi” mısrayla ifade etmiş ve çektiği ızdırabı diğer peygamberlerin sıkıntılı zamanlarına benzetmiştir. Ötelere yolculuk daveti, (miraç) işte böyle sıkıntılı bir zamanda gelmiştir.

⁷⁸⁹ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 262,263

“Burak aldı ve gitti peygamberi
Yıldırım çeken bir paratoner gibi
Bu yürüyüş titretiyordu Cebrail'i
Ürpertiyordu o vahiy erini çemberini
Eritiyordu kelimeleri”⁷⁹⁰

Sıkıntılı zamanlardan sonra ötelere davet edilen Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, “Burak” adlı bineğe binerek, yolculuğuna başlamıştır. Burak’ın Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemi alışı yukarıdaki mısralarda paratonerin yıldırım çekmesine benzetilmiştir:

“Yıldırım çeken bir paratoner gibi”⁷⁹¹

“Bu yürüyüş titretiyordu Cebrail ’i”⁷⁹² mısraında da bu yolculuğun Hazreti Cebrail’in refakatinde olduğuna atıf yapılmaktadır.

“Sonra bir boşluğa varıldı
Hızla bitmişti Burak'ın saati
Burak yağdan çekilen kıl gibi çekildi
Cebrail bir iki adım daha attı sonra geri çekildi
Bir iki yanıkla atlattı bu direnişi
Çünkü yükseliyordu karşıdan
Son sınırların silueti”⁷⁹³

⁷⁹⁰ a.e., s. 263

⁷⁹¹ a.e., s. 263

⁷⁹² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 263

⁷⁹³ a.e., s. 263

Hazreti Cebrail, Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi yedinci kat semadan yükseğe doğru çıkarmış daha sonra “Sidre-i Munteha sahası” açılmıştır. Hazreti Cebrail o zaman: “İşte bu, Sidre-i Munteha’dır. Ben, buradan bir parmak ucu ileri geçecek olursam yanarım” der ve daha ileriye adım atmaz.⁷⁹⁴

Yukarıdaki mısralarda Karakoç miraç yolculuğundaki bu hadiseye, önce Burak ardından Hazreti Cebrail’in birer birer geri çekilmesine atıf yapılmıştır. Burak ve Hazreti Cebrail geri çekilir, çünkü onlar için “son sınırların silüeti”⁷⁹⁵ yükselmektedir.

“Yürüyordu insan üstüne
Dört koldan ırmak ırmak”
Ateş kenti
Öz ülkenin volkanı
Peygamber ancak Refref le geçti
Ateşi yardı
Yatıştırdı kabaran suları
Zırh yaptı sûreleri
Her biri alnında inci taneleri
Terdî
Zaferdi bu
Zaferdi
Ağarıyordu doğu
Yemen seheri
Gibi bir seherdi bu
Ateş bile bir bâdısabaydı
Sular bile bir bâdısabaydı

⁷⁹⁴ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 267

⁷⁹⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 263

Refref bir bâdısabaydı
Sûreler bir yeşil bâdısabaydı
Sonra
Refref de durdu geriledi
Peygamber geçti atıldı ileri
İleri ileri sütunlardan ileri
Taş heykellerden ileri
Kelimelerden ileri
Gün doğuşundan doğusundan ileri
Kalbden öteye ileri
Düşünceden ileri
Yalnız aşktı sevgiydi onun pelerini
Alnını kurulayan anne eli
Sonra gördü ve bildi Görüneni
Görünmeyen görüneni
Atıp bütün köprüleri
Tattı o Tek Denizi”⁷⁹⁶

“Zırh yaptı sûreleri”⁷⁹⁷ mısraı, Resûl-i Ekrem sallallahû aleyhi ve sellem’in Hazreti Cebraîl’in bir adım daha atarsa yanacağını söylediği noktalardan “sûrelerin muhafazası”yla geçtiğine işarettir. Bu işaret Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in o noktaya ubûdetiyle geldiği (veya ubûdetinin mükâfatıyla geldiği) hakikatini hatırlatmaktadır.

“Bâdısaba”, “âb-ı hayat” diye de adlandırılan sonsuzluk şerbetidir. Karakoç o gece, Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in huzurunda bütün mahlûkatın huzurunda munis bir surete dönüşerek Cemalullâh’a vâsıl eyleyen vasıtalar hükmüne

⁷⁹⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 263-264

⁷⁹⁷ **a.e.**, s. 263

bürünmesini “bâdisaba” kavramıyla anlatmıştır: “Ateş bile bâdisabaydı / Sular bile bir bâdisabaydı/ Refref bir bâdisabaydı”⁷⁹⁸

Resûl-i Ekrem Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem, Hazreti Cebrail’in “İşte bu, Sidre-i Münteha’dır. Ben, buradan bir parmak ucu daha geçersen yanarım” dediği yerde dört nehrin aktığını görmüştür.⁷⁹⁹ “Yürüyordu insan üstüne / Dört koldan ırmak ırmak / Ateş kenti”⁸⁰⁰ mısralarında, miraç mucizesindeki bu hadiseye atıf yapılmıştır.

Bu noktanın “vücub-îmkân arası” bir nokta olduğu belirtilmiştir. Ayrıca burada Fahr-i Kâinat, Hazreti Cebrail’i ikinci kez aslî şekliyle görmüştür. Burak ve Hazreti Cebrail geri çekildikten sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in “refref” vasıtasıyla ilerlemeye devam etmiş olmasına şu mısralarla atıf yapılmıştır: “Peygamber ancak Refref’le geçti”⁸⁰¹

Ardından “Kâb-ı Kavseyn”⁸⁰² ev ednâ sırrı tezahür etmiştir. Yaklaşmış ve artık adımını atacağı bir mahâl kalmayınca da mekânı lâ mekân olmuştur.⁸⁰³ Cemalullâh’ı görmüş, Cenab-ı Hak’la vasıtasız görüşerek ilâhî hitâba mazhar olmuştur. Bu mazhariyetin, bu zirvenin kıyamete kadar ilk ve son muhatabı Fahr-i Kâinat Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemdir. “Sonra gördü ve bildi Görüneni / Görünmeyen görüneni /Atıp bütün köprüleri / Tattı o Tek Denizi”⁸⁰⁴ mısralarında bu sırlı mazhariyete atıf yapılmıştır.

⁷⁹⁸ a.e. , s. 264

⁷⁹⁹ Salih Suruç, a.g.e., s. 267

⁸⁰⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 263

⁸⁰¹ a.e. , s. 262

⁸⁰² “Kâbe Kavseyn: Ok atılırken yayın elle tutulan ortasıyla sağlı sollu iki ucu arasındaki mesafeyi ifade eden terkip. Tasavvuf ıstılahında, vücûd dairesinde, ibda’, iade, inme(nüzul), yükselme (urûc) fâiliyet ve kabiliyet gibi isimler arasında bulunan, tekabül bakımından esma ve sıfatın isimlerine yakınlığından bahsedilir. Ancak bu kurbun(yakınlık) zati değil, sıfatı olduğu da kaydedilir. Bunun üzerinde “ev edna” (yahut daha da yakın) makamı vardır. Kâbe Kavseyn, ittisal edilen temyiz bekâsıyla beraber, Hak ile ittihadan; “ev ednâ” ise, ayn-ı cem’deki ehadiyyet-i zâtiyyeden ibarettir. Ev ednâ’ya temeyyüz ve itibari olan ikilik, fenâ-i mahz ve tams-ı küllî sebebiyle, abd ve Hak arasından kalkar. Müfessirler, bu kelimeyi Allah’a yakınlık olarak yorumlamışlardır. (...) Bu terim, Necm suresinin dokuzuncu âyetindeki “Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ/ İki yay kadar yahut daha yakın oldu.” İfadelerinden alınmıştır.” Ethem Cebecioglu, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, s. 258

⁸⁰³ Müslim, **Sahîh**, c.1, s.159 (290)

⁸⁰⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 263-264

“Yaklaştır kıyameti
Uzaklaştır kıyameti
Bu gece Ümmühani'nin evinde
Bir şölen var ki
Haber verin insanlara
Peygamber gitti geldi
Bu bir düştü düş değildi
Sizin yaşadığımız bir düştü belki
Düş değildi ama O'nunki
Düşten bir uyanıştı
Bir dirilişti toprakta
Haber verin insanlara
Sabah olur olmaz
Horozlar artık bundan sonra
Başka türlü ötsünler
Ve dağıtın dostlara
Gök armağanı
Namazı
Beş kere
Günlük bir miraç gibi
Ki gidip geldiğine
En büyük bir şahitti”⁸⁰⁵

Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem adım atılacak son sınıra varıp bizim bahsetmekten dâhi aciz kaldığımız sırlara vakıf olmuştur. Bu “urûc”(yükseliş) un

⁸⁰⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 264-265

ardından Fahr-i Kâinat, ümmetine Allah’a yaklaşmanın “sırlı anahtarı” hükmünde olan namazı getirmiştir.⁸⁰⁶

Karakoç, namazın bir emir olmakla birlikte “ilâhî bir armağan” olduğuna, “gök armağanı” ifadesiyle işaret etmiştir. Namaz miracı ispat eden “en büyük şahit” hükmündedir. Namaz Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in duyduğu hakikatleri duymaya çalışıldığı ölçüde inananlar için de miraçtır. Allah’a yaklaşma vesilesi ve kulun Rabbi’ne en yakın olduğu andır. Bu cihetle namaz inananlara O’nun büyük bir lütfu ve hediyesidir.

3.18.6. Hicret

Hızır ile Kırk Saat’in “32. Saat”inde çeşitli imgelerle Fahr-i Kâinat’ın inanlarla Mekke’den Medine’ye hicret etmesine göndermeler bulunmaktadır.

“Âyet âyet sûre sûre yürüdüler
Mekke'den Medine'ye erdiler
Gün oldu Mağaraya girdiler
Örümcek ağını pekiştirdi bir gecede bin yıllık
Güvercin bir kerede bıraktı sıcak yumurta
Yeni doğum yumurtası bir yıllık
İnançsızlar sedefsizler gelip gelip döndüler
Değişimi büyük dönüşümü
Taş içindeki atan bir çift kalbi
Göremediler işitemediler sezemediler”⁸⁰⁷

⁸⁰⁶ Cemalullah’u gördükten sonra “nüzul”[iniş] ile ümmetine merhamet eylemesi ve Ebu Cehil’in ve diğer müşriklerin de bulunduğu imtihan dünyasına tekrar adım atması Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem’in ümmetine karşı ne kadar merhametli olduğunun en büyük göstergelerindendir.

⁸⁰⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 282

Bu mısralarda Hazreti Ebu Bekir ile Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem Mekke'den Medine'ye hicret ederken saklandıkları yerde, Allah'ın örümcek ve güvercinlerle muhafaza edişine atıf yapılmıştır. Bu hadise şu şekilde rivayet edilmiştir.

Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Hazreti Ebû Bekir ile beraber Sevr mağarasına ulaşır. Hazreti Ebû Bekir içeri girer ve yerleri temizler. Mağaradaki delikleri, izarını yırtarak kapatır. İzarı yetmeyince geriye kalan bir deliği de ayağıyla kapatır. Sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi içeriye davet eder. “Resûl-i Ekrem içeri girdi ve mübarek başını Sıddık-ı Ekber'in dizine dayayarak uyudu. Az sonra, Hazreti Ebû Bekir, deliğe dayadığı ayağında müthiş bir acı hissetti. Yılan ısırması olduğunu anladı. Fakat delikten ayağını çekmedi. hattâ Kâinatın Efendisi uyanabilir diye yerinden bile kıılmıdamadı! Canı öylesine acıdı ki gözlerinden ister istemez yaş aktı. Akan gözyaşlarının birkaç damlası mübarek yüzlerine damlayınca Resûl-i Kibriya Efendimiz uyandı ve ‘Ne var yâ Ebû Bekir?’ diye sordu. Sadâkat timsali Hazreti Ebû Bekir, ‘Yâ Resûlallah! Ayağımı bir şey soktu. Ama mühim değil! Anam babam sana feda olsun!’ diye cevap verdi. Resûl-i Kibriya, yılanın soktuğu yeri mübarek tükürüğüyle meshetti. Allah'ın lütfuyla acı derhal kayboldu ve Sıddık-ı Ekber şifa buldu.”⁸⁰⁸

Mekke'de Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellemi ve Hazreti Ebû Bekir'i bulamayınca öfkelenen müşrikler Fahr-i Kâinat'ı bulan veya öldürene yüz deve ödül vereceklerini söyler. Arayıcılar dört bir tarafa yayılır. Sevr mağarasının önüne kadar gelirler. Hazreti Ebû Bekir Efendimiz sallallâhu aleyhi ve selleme bir zarar vereceklerinden endişe edince Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem “Üzülme, Allah bizimledir” buyurur. Allah-u Teâlâ, Resulullâh sallallahû aleyhi ve sellemi muhafaza edecektir. Allah'ın emriyle bir örümcek mağaranın ağzına ağını gerer; bir çift güvercin de gelip yuva kurar.⁸⁰⁹ Bu ağı ve güvercinleri görenler ise içeride kimsenin olmadığını düşünerek gerisin geri giderler.⁸¹⁰

Üç gün orada saklanmalarının ardından Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ve Hazreti Ebû Bekir Sevr mağarasından ayrılır. Medineli Müslümanlar yola çıktıkları haberini aldıklarından beri her gün Harre mevkiine çıkarak Fahr-i Kâinat'ın

⁸⁰⁸ a.e., s. 302

⁸⁰⁹ İbn i Sad, **Tabakat**, c. 1, s.228

⁸¹⁰ Salih Suruç, **a.g.e.** , s. 302-304

yolunu beklemektedir. Kâinat'ın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem Hazreti Ebû Bekir ile beraber Medine'ye ulaşır.⁸¹¹

“Örümcek ağını pekiştirdi bir gecede bin yıllık”⁸¹² mısraında örümceğin kısa zamanda uzun zaman önce yapıldığı düşünülecek bir ağ yapmasına atıf vardır. Orada bulunan ağ, mağaraya kimsenin girmediğini düşünmelerine vesile olmuştur.

⁸¹³ Güvercin de vazifelendirilmiş ve hemen gelip mağaranın girişine yuva yapmıştır. Bu hadiseye şu mısralarla atıf yapılmıştır: “Güvercin bir kerede bıraktı sıcak yumurta / Yeni doğum yumurtası bir yıllık”

Bu vesilelerle, Allah Fahr-i Kâinat'ı bütün müşriklere karşı korur. Onlar da gerisin geriye dönerler: “İnançsızlar sedefsizler gelip gelip döndüler”⁸¹⁴

Orada Sevr mağarasındaki iki kişiyi göremezler. Müşriklerin Allah'ın dilemesiyle göremeyişlerine, Allah'ın muhafaza edişine şu mısralarda atıf yapılmıştır:

“Değişimi büyük dönüşümü/ Taş içinde atan bir çift kalbi / Göremediler işitemediler sezemediler”⁸¹⁵

“Ömer de gün ışığında
Kılıcını kuşanarak
Yayını gererek bütün gerginliğiyle
Yiğitliğin en ulu formu gibi
Meydan okuyup meydanlarda
Çıkıp gitti”⁸¹⁶

⁸¹¹ a.e., s. 304-318

⁸¹² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 282

⁸¹³ a.e., s. 282

⁸¹⁴ a.e., s. 282

⁸¹⁵ a.e., s. 282

⁸¹⁶ a.e., s. 282

Bu mısralarda Hazreti Ömer'in hicret edişine atıf yapılmıştır. İnananlar, müşriklerin şerrinden korunmak için küçük gruplar halinde gizli gizli Medine'ye gitmeye çalışıyorlardı. Hazreti Ömer'in hicreti ise çok farklı olmuştur. Kılıcını kuşanıp oklarını, mızrağını alıp Kâbe'ye gider ve yedi kez tavaf eder. Ardından müşriklere şöyle seslenir: “İşte ben de dinimi korumak için Allah yolunda hicret ediyorum! Karısını dul bırakmak, anasını ağlatmak, çocuklarını öksüz bırakmak isteyen varsa, şu vadide önüme çıksın!”⁸¹⁷ Ardından yirmi kadar Müslümanla gündüz vakti yola çıkar. Kimse karşı çıkmaya veya peşlerine düşmeye cesaret edemez.⁸¹⁸

Karakoç “gün ışığında”, “yayını gererek bütün gerginliğiyle”⁸¹⁹ yola çıkan Hazreti Ömer'in bu pervasız gidişini tasvir etmiştir. Müşriklerin karşısına çıkıp meydan okuduktan sonra hicret edişi şaire göre: “yiğitliğin en ulu formu”⁸²⁰ dur.

“Yatansa Ali'ydi Peygamberin yatağında

Ölümü komşu gibi konuklayan kutlu döşekte”⁸²¹

Yukarıda yer alan mısralarda Efendimiz sallallâhu aleyhi ve selleme hicret emri geldikten sonra gerçekleşen şu hadiseye atıf yapılmıştır:

Hac mevsimi sonrası Mekke'deki müşrikler biâttan haberdar olur. Müslümanlar'ın bu yere göç etmelerinden korkan müşrikler bu anlaşmayı öğrenince Müslümanlara yaptıkları zulümleri daha da artırır. Bunun üzerine hicret izni gelir. Müslümanlar müşriklerin dikkatini çekmemek için, birer ikişer veya küçük gruplar halinde Mekke'den Medine'ye göç etmeye başlar. Bir süre sonra Mekke'de yalnızca Peygamber Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem, Hazreti Ali, Hazreti Ebubekir ile müşrikler tarafından hapsedilenlerle yolculuk yapmaya madden (sağlık veya maddiyat olarak) gücü yetmeyenler kalır. Kureyşliler, Efendimiz sallallahû aleyhi ve

⁸¹⁷ Halebî, Ali İbn Burhanü'd-Din (975/1044 H.) **İnsanü'l-Uyûn**, Beyrut 1400(1980), c.2. ,s.183-184

⁸¹⁸ Salih Suruç, **a.g.e.**, s.293

⁸¹⁹ **a.e.**, s. 282

⁸²⁰ **a.e.**, s. 282

⁸²¹ **a.e.**, s. 282

sellem de hicret etmesini engellemek için plan yapmak üzere bir araya toplanırlar. Ebu Cehil'in teklifiyle Kâinat'ın Efendisi'ni öldürme kararı alırlar.⁸²²

Hazreti Cebrail müşriklerin planını haber vererek ve o gece Fahr-i Kâinat'a yatağında yatmaması gerektiğini söyler. Bu haberden sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Hazreti Ali'yi çağırarak ve şöyle buyurur: "Yatağında bu gece yat, uyu! Şu yeşil, geniş aba hırkamı da üzerine ört! Korkma, sana hiç bir zarar erişmeyecektir!"⁸²³ Yaklaşık iki yüze yakın müşrik Resûllah sallallahû aleyhi ve sellem evden çıkmasını beklemektedir. Fahr-i Kâinat sallallahû aleyhi ve sellem etrafını sardıkları evinden çıkar. Yasin suresinin ilk sekiz âyetini okuyarak bir avuç toprak alıp onlara atar. Hiçbiri Fahr-i Kâinat'ı görmez. Sabah olup da yataktan Hazreti Ali kalkınca şaşırıp kalırlar.⁸²⁴

"Ateşe dayandığı gibi İbrahim
Sabretti yılan zehirine Ebûbekir
Yılan zehiri kamış şekeri gibi geldi ona
Zaten yılan da
Süslü pencereli
Aldatan pancurlu
Ama her şeye rağmen
İçinden cennet görünen
Bir kamış değil miydi
Onlar ki bir ney gibi çalarlar yılanları"⁸²⁵

Yukarıda yer alan mısralarda Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi korumaya çalışırken Hazreti Ebû Bekir'i yılanın sokması hadisesine atıf yapılmıştır. Bu hadisenin şu şekilde gerçekleştiği rivayet edilmektedir:

⁸²² a.e., s. 289-295

⁸²³ a.e., s. 300

⁸²⁴ a.e., s.299-301

⁸²⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 282-283

Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellem Hazreti Ebû Bekir ile beraber Sevr mağarasına ulaşır. Hazreti Ebû Bekir içeri girer ve yerleri temizler. Mağaradaki delikleri, izarını yırtarak kapatır. İzarı yetmeyince geriye kalan bir deliği de ayağıyla kapatır. Sonra Efendimiz sallallahû aleyhi ve sellemi içeriye davet eder. “Resûl-i Ekrem içeri girdi ve mübarek başını Sıddık-ı Ekber’in dizine dayayarak uyudu. Az sonra, Hazreti Ebû Bekir, deliğe dayadığı ayağında müthiş bir acı hissetti. Yılan ısırması olduğunu anladı. Fakat delikten ayağını çekmedi. hattâ Kâinatın Efendisi uyanabilir diye yerinden bile kıılmıdamadı! Canı öylesine acıdı ki gözlerinden ister istemez yaş aktı. Akan gözyaşlarının birkaç damlası mübarek yüzlerine damlayınca Resûl-i Kibriya Efendimiz uyandı ve ‘Ne var yâ Ebû Bekir?’ diye sordu. Sadâkat timsali Hazreti Ebû Bekir, ‘Yâ Resûlallah! Ayağımı bir şey soktu. Ama mühim değil! Anam babam sana feda olsun!’ diye cevap verdi. Resûl-i Kibriya, yılanın soktuğu yeri mübarek tükürüğüyle meshetti. Allah’ın lûtfuyla acı derhal kayboldu ve Sıddık-ı Ekber şifa buldu.”⁸²⁶

Yukarıda yer alan mısralarda Hazreti Ebubekir’in yılanın zehrine dayanışına “yılan zehiri kamış şekeri gibi geldi ona”⁸²⁷ mısraıyla atıf yapılmıştır.

Şeytan, Hazreti Âdem’in unutup zelleyle maruz kalmasına sebep olduğunda “yılan” suretindedir. Bu cihetle “yılan”, şeytanı temsil etmektedir. Şu mısralarda yılan tanımlanarak şeytanın varoluş hikmetine işaret edilmektedir.

“süslü pencere / aldatan pancurlu / ama her şeye rağmen / içinden cennet görünen / bir kamış”⁸²⁸

Karakoç, **Yitik Cennet**’te, yılanları, “bir ucundan cennet, bir ucundan cehennem görünen sihirli bir boru”ya benzetmiştir. “İçinden cennet görünen” mısraı bu teşbihle birbirine benzemektedir. Şeytan, insanlığı kötülüğe sevk eder mütemadiyen. Bu cihetle “içinden cennet görünmesi”ne sathi bir bakışla anlam verilemeyebilir. Ancak düşünüldüğünde bir hakikate işaret edildiği görülecektir. İnsanla meleğin mahiyet itibariyle en büyük farkı, insana verilen “cüz’i irade”dir. Meleklerde irade olmadığı için terakki edemezler.

İnsan ise irade verilerek terakki edebilme istidadında yaratılmıştır. Ancak terakki etmesi için de zorluklarla karşılaşması, imtihanlar yaşaması gerekmektedir.

⁸²⁶ a.e. , s. 302

⁸²⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 282-283

⁸²⁸ a.e., s. 283

Bu cihetle şeytanın varlığı olmasaydı insanın istidatlarının yeterince inkişaf edemeyeceğini, terakkisinin bir cihetle eksik kalacağını söyleyebiliriz.

Şeytanın kırbaçlarına maruz kalan insan, terakki ederek “meleklerden üstün” konuma gelebilmekte ve Allah’a yaklaşabilmektedir. Bu cihetle düşünecek olursak “içinden cennet görünen kâmiş” mısraıyla şeytanın yaratılmasının hikmetine işaret edildiğini söyleyebiliriz.

Karakoç Hazreti Âdem bahsinde şeytanın mahiyetini sorgulayarak “şeytansız insan” düşünülmemeyeceğini dile getirir. Karakoç’a göre, sıkıntılar yaşayan yanlışlar yapan, “düşen” insan metafizik anlamı bulabilir. Çünkü insan ruhu, ancak ıstıraplarla çilelerle yücelebilir. Bu çileleri çeken insanın bir nevi, “ölümle terbiye edilmiş” olacağını söyler.⁸²⁹

Karakoç, insana musallat olan yılanlar gibi uygarlıklara da yılanların musallat olabileceğini söyleyerek “yılan” kavramını (şeytanın mahiyeti) medeniyet perspektifinden de yorumlamıştır. Yılanların dışındaki parıltılar saf ruhları çekmekte, onları tuzağa düşürmektedir:

“İşte yılanın gözlerindeki ve pullarındaki bu mıknaş bir çok saf ruhları çeker ve dışarı çevirir; bu yalancı pırlanta ışıkları dış uygarlığa vurur ve orayı bir yakut sağnağı şeklinde gösterir. Yılanın uzaklarda beliren böyle yapma eleğimsağmaları vardır; gözlerin yılanı eleğimsağmalar.”⁸³⁰

İki uygarlığın bir araya gelişiyle ortaya çıkan yılanlara ancak onların zaafını bilenler karşı koyabilir. Yılanların zaafını bilenleri Karakoç “ruhun musikişinasları” olarak tanımlar:

“Ne iyi ki yılanların da zaafı vardı; yılanları istenilen yöne çevirip dans ettirmek için ruhun musikişinaslarının sökün edip gelmesi gerekli. Uygarlığın büyük armonisine çarpıla çarpıla, döne döne gözlerden kaybolurlar. Uygarlığın güçlü seslerine ihtiyaç vardır; ihaneti bile dağıtır, toz dumana çevirir seslerine.”⁸³¹

⁸²⁹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.8- 12

⁸³⁰ a.e., s.13-14

⁸³¹ a.e., s.13-14

“Onlar ki bir ney gibi çalarlar yılanları” mısraında, Karakoç’un **Yitik Cennet**’te izah ettiği gibi yılanlara karşı çıkan “ruhun musikişinaslara” atıf yapılmıştır.

Aşağıdaki mısralarda inananların Medine’ye hicret etmelerine atıf yapılmıştır.

“Hepsi geçerek bir çile mağarasından
Kardeş ve oğul ana ve babayı
Baba ocağını ata yurdunu
Gençlik bahçelerini
Atarak bir çırpıda bir yana
Yüreklerinde bir yurt özlemi duysalar da
Çölün kızgın taşlarını
Yapıştırarak gördükleri özlem hayallerine
Yürüdüler ve gittiler arkalarından
Yol patika dağ ve mağara
Yabancı keçilerin bağış dönemi
Sona erince
Her türlü azap ateşi yenilip çekilince
Seraplar ve sanrılar bitince
GÖÇ BİTTİ”⁸³²

Mekke’de artık nefes alamayacak duruma geldikten sonra inançlarını yaşayacakları yeni bir yer arayışına giren Müslümanlar, hicret izniyle beraber Mekke’den ayrılırlar. Her ne kadar Medine’de büyük ölçüde feraha kavuşacak olsalar da yine de memleketlerinden ayrılmak ıstırap vericidir. Her birinin bu ıstırapı

⁸³² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.283

çektığıne ve hicretin çetin bir süreç olduğuna Karakoç: “Hepsi geçerek bir çile mağarasından”⁸³³ mısraıyla atıf yapmıştır.

“Kardeş ve oğul ana ve babayı / Baba ocağını ata yurdunu / Gençlik bahçelerini ”⁸³⁴ terk etmek demektir hicret! Memleketini terk etme ıstırabına, çölün sıcağında yolculuk yapmalarının da ıstırabı eklenmiştir ve bu büyük azaplı yolculuğun ardından göç biter: “GÖÇ BİTTİ!”⁸³⁵

Aşağıdaki mısralarda Karakoç, Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ile Hazreti Ebû Bekir’in Medine’de coşkulu bir şekilde karşılanması tasvir etmiştir.

“(Göründü gönlün sularında
Uyandı tatlı bir sabah havası
Ve karşıladılar onları
Yollarda
Kent sokaklarında
Anıt gibi erkekler
Damlarda ufku giyinmiş kadınlar

Gök çiğinin tüveyçleri çocuklar
Yeni bir yürüyüşün
Yer sarsan gök titreten
Yürek yumuşatan bir yürüyüşün marşıyla
“Bir gün doğdu üstümüze ay doğdu
Ufuktan

⁸³³ a.e., s.283

⁸³⁴ a.e., s.283

⁸³⁵ a.e., s.283

Yükselen ve hep parlayan”) ”⁸³⁶

Karakoç, Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellemi karşılarken söyledikleri ezgiyi: “Bir gün ay doğdu/ Ufuktan/ Yükselen ve hep parlayan” ⁸³⁷ mısralarıyla alıntılamıştır. Bu coşkulu gündün biraz daha detaylı bahsetmek yerinde olacaktır.

Üç gün saklanmalarının ardından Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem ve Hazreti Ebû Bekir Sevr mağarasından ayrılır. Medineli Müslümanlar yola çıktıkları haberini aldıklarından beri her gün Harre mevkiine çıkarak Fahr-i Kâinat’ın yolunu beklemektedir. Nihayet Kâinat’ın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem Hazreti Ebû Bekir ile beraber gelir.⁸³⁸

Şehrin her yanında şu mısralar söylenmektedir: “Veda yokuşundan doğdu dolunay bize... /Allah’a yalvaran oldukça şükretmek gerekir mes’ud hâlimize/ Ey bize gönderilen Yüce Peygamber, sen, / İtaat etmemiz gereken bir emirle geldin bize!”⁸³⁹

Medine halkı Hazreti Resulullah sallallâhu aleyhi ve sellemi görmek için coşkuyla karşılamaya koşturmaktadır. Çocuklar bayramlıklarını giyinmişlerdir. Evlerin damında kadınlar, yolda erkekler hoş geldin demektedir.⁸⁴⁰ Medineli Müslümanlar’ın her biri Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem’in hânesini şereflendirmesini istemiştir. Ancak Resulullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in devesi Kasvâ, vazifelendirilmiştir. Kasvâ’nın çöktüğü yere en yakın olan evde Fahr-i Kâinat kalacaktır. Kasvâ Hazreti Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin evinin yakınında durur. Fahr-i Kâinat sallallâhu aleyhi ve sellem yedi ay burada ikamet buyurur.⁸⁴¹

Şiirde, Medine’nin yollarında Hazreti Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellemi karşılayan erkekler, damlardaki kadınlar tasvir edilmiştir:

⁸³⁶ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 283-284

⁸³⁷ **a.e.**, s. 283-284

⁸³⁸ Salih Suruç, **a.g.e.**, , s. 304-318

⁸³⁹ **a.e.**, s. 318

⁸⁴⁰ Müslim, **Sahih**, cilt:8, s. 236; Taberî, **Tarih**, c. 2, s.248

⁸⁴¹ Salih Suruç, **a.g.e.**, s. 317-322

“Yollarda /Kent sokaklarında/ Anıt gibi erkekler/ Damlarda ufku giyinmiş kadınlar”⁸⁴²

Ashabdan Berra b. Aziz, o günlerdeki sevinç ve heyecanı şöyle ifade etmiştir: “Resûlullah (a.s.m.), Medine’ye gelince, Medinelilerin, onun gelişine sevindikleri kadar hiçbir şeye öylesine sevindiklerini görmedim! Kadınların, çocukların, ‘İşte Resûlullah geldi. İşte, Muhammed (a.s.m.) geldi!’ diyerek sevinçten coştuklarını müşahede ettim.”⁸⁴³

Enes b. Mâlik ise o günlerin güzelliğini şu sözleriyle ifade etmiştir: “Ben, Resûlullah’ın (a.s.m.), Medine’ye girdiği günden daha güzel, daha parlak ve azametli hiçbir gün görmedim!”⁸⁴⁴

3.18.7. *Bedir, Uhud ve Hayber Savaşları*

Bedir, Uhud ve Hayber’e yapılan atıflar şiirde iç içe geçtiği için bu üç savaş tek başlık altında toplandı.

“Çocukluğumuz” şiirinde, Bedir ve Hayber’e atıf yapılmıştır.

“İslâm bir sevinçti kaplardı içimizi

Peygamberin günümüzde küçük sahabileri biz çocuklardık

Bedir’i, Hayber’i, Mekke’yi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık”⁸⁴⁵

Şairin Bedir’i Hayber’i özlemesi, Fahr-i Kâinat sallallâhu aleyhi ve sellem’in “küçük sahabileri”nden olduğunu söylemesi Fahr-i Kâinat sallallâhu aleyhi ve sellem’e çok kıymet verdiğini, hayatını öğrenerek büyüdüğüne işarettir.

“Günaydın

Bedir’de Yermûk’ta

⁸⁴² Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 283-284

⁸⁴³ İbn Sad, **Tabakat**, c.1, s.234; Buharî, **el Câmîü’s- Sahîh**, c.2. s. 337

⁸⁴⁴ İbn Sad, **Tabakat**, c.1, s.234

⁸⁴⁵ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 98

Hendek'te Uhut'ta
Birinci Cihan Savaşı'nda
Yemen'de Kafkaslarda
Can verirken bile
Salâvat getiren
Şehit olurken
Tekbirlerden
Bir cennet kenti yükselten
Dudaklarında”⁸⁴⁶

Yukarıdaki mısraların da yer aldığı Hızır'la Kırk Saat'in “33.saat”in önceki mısralarında Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellemine dünyaya teşrif ettiği güne atıf yapılmıştır.

Bu mısralarda geceden gündüze, karanlıktan ışığa çıkmanın müjdesi verilmektedir. “Günaydın”lar yankılanır şiirin birçok mısramında.

“Tevrat’ı aslından okuyan/ İncil’in öz sesiniz duyanlar”⁸⁴⁷ da günaydın denilenler arasındadır. Tevrat ve İncil’i aslından okuyarlardan kastedilen, muhtemelen bozulmamış bir tevhid inancı bulunanlardır. Onlar “Gerçek musevî gerçek isevî / Gerçek hıristiyan”⁸⁴⁸ dır. Diğer kutsal kitaplarda Fahr-i Kâinat’ın geleceği haberi verilmiştir. O yüzden onlar da, “Gün yüzüne özlem çekenler”⁸⁴⁹dir.

“Günaydın
Bedir’de Yermûk’ta
Hendek’ta Uhut’ta
Birinci Cihan Savaşı’nda

⁸⁴⁶ a.e., s. 271

⁸⁴⁷ a.e., s. 270

⁸⁴⁸ a.e., s. 270

⁸⁴⁹ a.e., s. 270

Yemen’de Kafkaslar’da
Can verirken bile
Salâvat getiren
Şehit olurken
Tekbirlerden
Bir cennet kenti yükselten
Dudaklarında”⁸⁵⁰

Bu mısralarda zaman ve mekân yoktur. Birçok farklı savaş cephesinde Allah için savaşımlar şehit olanlara aydınlığın geleceği muştulanır “günaydın” larla. Karakoç’un beyanıyla şehit olurken dâhi “salâvat getiren” bu muazzez askerler “Tekbirlerden / Bir cennet kenti yükseltmekte”⁸⁵¹dir.

“Babam düşünmüştü bir vakitler Bedir’i
Hendek’i Uhut’u Huneyn’i
Mekke’nin alınışını”⁸⁵²

Yukarıdaki mısralarla başlayan **Hızır ile Kırk Saat**’in “35. Saat”i de Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem zamanındaki savaşlardan bahsedilen şiirlerdendir.

“Bir zindana ışıklı kapılar açan
Kur’an’ dı tek avunuş tek umut tek düşünce
Savunuyordu
Tutsaklıkta onu

⁸⁵⁰ a.e., s. 271

⁸⁵¹ a.e., s. 271

⁸⁵² a.e., s. 278

En kesin belgelerle
Kadifeden meleklerle
Namazlar içinde yürüyen
Bedir'in kılıçlar ordusu"⁸⁵³

“Kur'an'dı tek avunuş tek umut” mısraıyla, Kur'ân-ı Kerîm'in inananların kalplerinin itminana ulaştığı tek kaynak vurgulanır. Fetih Suresi'nin 48. ayetinde Allah-u Teâla buyurmuştur ki : “İmanlarına iman katmak için mü'minlerin kalblerine sekîne ve emniyet indiren O'dur.”⁸⁵⁴

Bedir Savaşı'nın şu şekilde gerçekleştiği rivayet edilmektedir: Şam'dan kervanın hareket ettiği öğrenince Peygamber Efendimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'in emriyle üç yüz on üç kişiden oluşan ordu hazırlanır. Ebû Süfyan haberciler gönderince Mekkeliler de savaş hazırlığı yapar. Ordular Bedir'de karşı karşıya gelir. Müslümanlar'ın üç yüz askeri, Mekkeli müşriklerinse bine yakın askeri bulunmaktadır. Müslümanlar Kureyş kervanını tehdit etmek niyetiyle yola çıkmıştır ancak Allah-u Teâlâ kader planında onları bu noktaya sevk etmiştir. Bedir'de iki ordu karşı karşıya gelir ve Allah'ın inayeti ile Müslümanlar muzaffer olur. Bu netice ile müminlerin manevi kuvvetleri artmış, müşrikler ise sarsılmıştır.⁸⁵⁵

Müslümanlar kendilerinin yaklaşık üç katı kadar olan düşman ordusuyla karşı karşıya geldiği halde geri adım atmamıştır. Çocuklar, kadınlar dâhi şehadet şerbetini yudumlamak için cihada koşmuşlardır.

Sebepleri yerine getirmekle birlikte sebeplerin esas tesir edici olmadığına idrakinde olarak eşyanın perde ardına bakanlar, Allah'a hakiki manada tevekkül eder. Bedir'de mahiyetini idrakten aciz kaldığımız tevekkül ve bilemediğimiz nice hikmetlerden dolayı Allah-u Teâlâ savaşta melekleri de yardıma göndermiş ve zafer ihsan etmiştir.

⁸⁵³ a.e., s.278

⁸⁵⁴ Fetih, 48/4

⁸⁵⁵ a.e., s. 607-609

“Kadifeden melekler” mısraında Bedir’de inananların meleklerle desteklenmesi hadisesine atıf yapılmıştır. Bu hadise, Kur’ân-ı Kerîm’de şu şekilde beyan edilmektedir: “O vakit sen, mü’minlere, ‘İndirilen üç bin meikle Rabbinizin size imdat etmesi yetişmez mi?’ diyordun”⁸⁵⁶

“ Bedir'in ve Kur'an'ın askerleriyiz
Armağan götürürüz kentlere
Gök armağanı Kur'an'ı
Açarız dünya önünde bu sofrayı
Kim ki Tanrı'ya dayanmamakta dayanmakta kendine
Yakarız kendisini de kentini de
Kim ki ortak olmuş yoksulun yarı ekmeğine
Kendini bir yerde bulur
Ağzını ekmekle birlikte bir başka yerde
Kim ki Tanrı kullarına bakarsa yukardan
Kartallarca inişimizi görür ansızın yukarlardan
Kim ki sesini yükseltmek ister Tanrı sesinden
Deriz, ey rüzgâr önündeki sinek, işte Basra Körfezi
Buyur yeryüzü cehennemi
Buyur gökyüzü cehennemi
Kim ki daha yukarı tutar surunu yapısını Kabe'den
Biz bir orduyuz çatlayan yer, yarılan kaya
Fıskıran kaynar su depreminden
Bileğimizde Hayber'in döğmeleri
Yüzümüzde gülbeyaz Bedir demetleri

⁸⁵⁶ Âl-i İmrân, 123-124

Belimizde en sağlam kuşak

Mekke Fethi'nin kemeri”⁸⁵⁷

Bedir’de savaşan askerler, yukarıdaki mısralarda “Kur’an’ın askerleri ”olarak tanımlanmıştır. “Kur’an’ın askeri” olunmasının, Kur’ân-ı Kerîm’e tabi olmak manasında olduğu kanaatindeyiz.

Kur’ân-ı Kerîm’e tabi olanların verdikleri en değerli armağan yine Kur’ân-ı Kerîm’dir. Ahlâki çöküntüyle iç içe olan Cahiliyye devrinde, zulmün en koyu karanlığında, Kur’ân-ı Kerîm soluğu kentlere “Gök armağanı”⁸⁵⁸ dır. En ulvi ve elzem armağandır.

Daha sonraki mısralarda, Kur’ân-ı Kerîm, “dünya önünde açılan bir sofrası”⁸⁵⁹ ifadesiyle ruhlarının doyabileceği bir rahmet kaynağı, ilâhi bir lütuf olarak şiirde yer alır.

Sonraki mısralarda da Kur’ân-ı Kerîm’e tabi olan askerlerin, hangi anlayışa, nasıl bir zihniyete karşı savaştığı meselesi irdelenmektedir:

“Kim ki Tanrı’ya dayanmamakta dayanmakta kendisine”⁸⁶⁰

İnkâr cephesinin genel karakterini ortaya koyan betimlemelerle şiir devam eder. “Yoksulun yarı ekmeğine ortak olarak”⁸⁶¹ yoksula zulmedilmektedir. İnsanlara ayrımcı bir zihniyetle, kibirle bakanlar da zalim zümrede zikredilirler:

“Tanrı kullarına bakarsa yukardan”.

Şirke bulanmış karanlık sesleriyle Allah adını yüceltmeye çalışanların sesini bastırmaya çalışan zalimler de bu zümrededir:

“sesini yükseltmek ister Tanrı sesinden”

⁸⁵⁷ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.281

⁸⁵⁸ a.e., s.281

⁸⁵⁹ a.e., s.281

⁸⁶⁰ a.e., s.281

⁸⁶¹ a.e., s.281

Şiirin sonunda tüm bu zalimlerin en nihayetine hezimete uğrayacağını ve inananların galip geleceğinin müjdesi mahiyetinde, coşku ve muştuyla iç içe yer alan mısralarla şiir nihayete erer:

“Belimizde en sağlam kuşak / Mekke’nin Fethi’nin kemeri”⁸⁶²

Mekke fethedildiğinde Kâbe’nin çevresinde tam 360 put bulunmaktadır. Kâinatın Efendisi sallallâhu aleyhi ve sellem “Hak geldi, bâtil zâil oldu. Gerçekten bâtil, daima yokluğa mahkûmdur”⁸⁶³ âyetini okuyarak putları yıkmıştır.⁸⁶⁴

⁸⁶² a.e., s.281

⁸⁶³ İsrâ, 81.

⁸⁶⁴ Salih Suruç, a.g.e., s. 381

SONUÇ

Cumhuriyet dönemi Türk şiiri çok geniş kadrolu ve hareketli bir şiirdir. Bu dönemde birçok şiir hareketi ve şair dikkat çekmektedir. Kuşkusuz bunlar arasında en kayda değer şiir hareketlerinden birisi İkinci Yeni topluluğudur. Karakoç, şekil ve söyleyiş tarzı itibariyle İkinci Yeni'den sayılmakta, ancak idrak farkı ve Kainât'ı yorumlayışı cihetiyle bu akımdan ayrılmaktadır. İslami değerleri estetik kaygılara riayet ederek eserlerine yansıtan Karakoç, döneminde ayrıcalıklı bir konumdadır.

Sezai Karakoç'un şiirlerinin ve düşünce dünyasının temelini "diriliş" kavramı oluşturmaktadır. Şair birçok eserinde bu kavramı farklı açılımlarla izah eder. **Diriliş Muştusu**'nda varoluşunun gerçek anlamının Allah'a yaklaşmak, O'nu tanımak olduğunu ifade eder, "diriliş"i "İslam'dan ayrılışın sona ermesi" olarak tanımlar.⁸⁶⁵

Karakoç şiirini vahiy yörüngesinde inşa etmiştir. **Diriliş Neslinin Amentüsü**'nde şiirin Allah'a yönelmekle anlam kazanacağı dile getirilmektedir: "Estetik O'na ilişkin oldukça estetikdir. Şiir, ruh pencerelerini Allah'a açtıkça şiirdir. Yoksa balmumundan peteklerdir, bal değil."⁸⁶⁶ Bu cihetle Karakoç'un idrakine göre hakiki şiir, Allah'a yönelten "vahyin izindeki şiir"dir.⁸⁶⁷ Karakoç, İslam şiirinin rahmâni ilhama dayanan "vahyin aydınlık izindeki şiir" olduğunu belirtir.⁸⁶⁸

Nitekim Sezai Karakoç'un şiirleri üzerinde yaptığımız inceleme boyunca metinlerin büyük çoğunluğunun hak ile batıl mücadelesindeki esaslı hadiselerle yakından ilgili olduğunu tesbit ettik. Hazreti İbrahim'in Nemrut'un karşısında yer alması yüzünden ateşe atılması, Hazreti Musa'nın Firavun'un karşısına çıkması hadisesi bu kabil hadiselerdendir.

Şiirlerde hak ile batıl mücadelesinin üç farklı katmanda gerçekleştiğini gördük. Birinci katmanda, nebiler ve yanında bulunanlar ile devrin zalimleri arasındaki mücadele; ikincide insanla şeytan arasındaki mücadele; üçüncüde ise "vahiy medeniyeti" ile diğer medeniyetler arasındaki mücadele bulunmaktadır.

⁸⁶⁵ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s. 24

⁸⁶⁶ Sezai Karakoç, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, s. 10

⁸⁶⁷ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları I, Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir**, s. 51

⁸⁶⁸ a.e., s. 51

Karakoç'un **Yitik Cennet** adlı eserinde, bu üç mücadele aynı bağlam içinde ele alınmaktadır:

“Şeytansız insan (Âdem) düşünülemediği gibi (düşünülürse o insandan ne eser kalır) başka uygarlıkların soluğuyla karşılaşmayan bir uygarlık da düşünülemez. Güçlü uygarlığın, Âdem'in şeytanla karşılaşması, yenilir gibi olup düşmesi, sonra tövbe yolunu tutup tekrar güçlenmesi gibi, başka uygarlıklarla büyük ve köklü karşılaşmalar yapması gereklidir.”⁸⁶⁹

Allah tarafından nebilere ihsan edilen mucizelere Karakoç'un şiirlerinde birçok gönderme bulunmaktadır. Mesela: Hazreti Musa kıssasında, “Beyaz elin koyundan çıkma vakti / Ölü ağacın yılanı dönme vakti”⁸⁷⁰ mısralarıyla yed-i beyza ve asanın yılanı dönüşmesi mucizelerine atıf yapılmıştır. Hızır ile Kırk Saat'in “31.saat”inde (ayın ikiye bölünmesi) “Bize ayı böl parçala dediler / Ayı böl bizi inandır dediler”⁸⁷¹ mısralarıyla şakk-ı kamer mucizesine atıf yapılmıştır.

İnkârlarında ısrarcı olan kavimlerin helâk edilmesi hadisesine yapılan göndermeler de oldukça fazladır. Hazreti Hud, Hazreti Salih, Hazreti Musa'nın kavimleri, helâk edilme hadisesine gönderme yapılan kavimlerdenidir.

Şiirlerde peygamber kıssalarına yapılan göndermelerle varlığın ardındaki hikmet boyutuna dikkat çekildiği de anlaşılmaktadır. Mesela: Hazreti Âdem bahsinde “göğre bir şeytan gerek”⁸⁷² mısrayla şeytanın yaratışının hikmetine, Hazreti “İbrahim'e mahsus /Ateş hikmeti”⁸⁷³ mısralarıyla nebinin ateşte yanmayıışındaki hikmet boyutuna, sırrına işaret edilmektedir.

Hazreti Hızır, Kur'ân-ı Kerîm'de hikmet ilmi verilen, Hazreti Musa ile yolculuk yapan kişi olarak geçmektedir. Varlığın görünmeyen boyutunu ortaya çıkaran kader planındaki hikmetlerini ayân edendir. Hazreti Hızır Karakoç'un şiirlerinde en çok yer alan şahsiyetlerdendir.

Şiirlerde peygamber kıssalarına yapılan göndermelerin, kavramların **Yitik Cennet** eserindeki kavramlarla, göndermelerle örtüştüğü gözlemlenmiştir. Mesela:

⁸⁶⁹ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s. 9,10

⁸⁷⁰ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s.237

⁸⁷¹ a.e., s. 248

⁸⁷² a.e., s. 303

⁸⁷³ a.e., s.388

Hazreti Musa'nın büyücülerle müsabakasının gerçekleştiği zaman "değişim saati"⁸⁷⁴ olarak tanımlanmıştır. **Yitik Cennet** eserinde, Hazreti Musa, "özdeğişim mimarı"⁸⁷⁵ olarak geçmektedir:

"Değişim saati" "özdeğişim mimarı" tarafından gerçekleştirilmektedir. "Özdeğişim mimarı", ilk önce kendisi değişerek "özgürlüğün temiz havasını"⁸⁷⁶ solur. Özdeğişim mimarının değişmesi, "özgürlüğü solumak" olarak nitelenir. Karakoç'taki bu yaklaşım günümüz modern algısının çok üstünde bir özgürlük idrâkinin olmasından kaynaklanmaktadır. Karakoç'a göre hakiki özgürlük, ancak Allah'a inanmakla olur. Diriliş eri, "özgürlüğünü bu inançtan almanın bilincindedir"⁸⁷⁷

Karakoç, şiirde yapılması gerekli yeniliğin, divan şiirindeki mazmunların kullanımının yenilenmesi ve yeni mazmunlar bulunması olduğunu savunur. Şiirde yeniliğin "eski şiirimizin ruhunun, algılanmasının, şiire bakışın yeniden dirilişi"⁸⁷⁸ olduğunu söyleyen Karakoç geleneğin yeniden ihyasında daha çok Kur'ân-ı Kerîm'den beslenmiştir. Ali Yıldız'ın da belirttiği üzere Karakoç'u modern şairlerden ayıran en önemli husus metafizikten (dolayısıyla Kur'ân-ı Kerîm'den) beslenerek şiir dilini inşa etmesidir. Bundan dolayıdır ki son derece isabetli bir tespitle Yıldız, Kur'ân-ı Kerîm'in Karakoç'un şiirinin malzemesi değil kaynağı olduğunu⁸⁷⁹ belirtmiştir.

Karakoç'un **Yitik Cennet** adlı eserinde Hazreti Âdem'den itibaren Fahr-i Kâinat sallallahu aleyhi ve selleme kadar yedi peygamberin kıssasını ele alınmıştır. **Yitik Cennet**'in "Çıkış" başlıklı son yazısında Karakoç **Yitik Cennet** adlı eserinin mahiyetini izah eder. Bu izah bir cihetle ortak imgelerin kullanıldığı şiirleri için de geçerlidir.

⁸⁷⁴ Sezai Karakoç, **Gün Doğmadan**, s. 237

⁸⁷⁵ Sezai Karakoç, **Yitik Cennet**, s.101

⁸⁷⁶ a.e., s.101

⁸⁷⁷ Sezai Karakoç, **Diriliş Muştusu**, s.29

⁸⁷⁸ Sezai Karakoç, **Edebiyat Yazıları II Dişimizin Zarı**, s. 13,14

⁸⁷⁹ Ali Yıldız "Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Tasavvuf", "Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Tasavvuf", ICANAS 38, **Bildiri Özetleri Kitabı**, 1, 273-274, Ankara- Türkiye, (2007)

“İnsanlığın Dirilişi” başlıklı denemesinin kabuktan öze gidiş olduğunu ama peygamber kıssalarının anlatıldığı **Yitik Cennet** adlı eserinde içten dışa doğru gidildiğini, bu defa merkezden hareket edildiğini söylemiştir.⁸⁸⁰

“Fiziği aşan bir hakikatin habercileri, toprakta da olsa, öteye ait işaretlerle izlerini bırakırlar”⁸⁸¹ diyen Karakoç “peygamberlerin aksiyon dönemleri”nin anlatılmasıyla medeniyetin gelişim aşamalarının çerçevesinin çizildiğini ifade eder:

“Bir medeniyet nasıl doğar, nasıl gelişir, ne gibi kritik noktalardan geçer, nasıl ölüm sularına erer, özü ve ruhu bakımından, belli başlı ipuçlarıyla çerçevelenmiş bulundu peygamberlerin aksiyon dönemlerinde.”⁸⁸²

Karakoç için peygamberlerin hayatları, geleceğe yönelmede bir “dinamizm kaynağı”dır. Bunu **Yitik Cennet** adlı eserinde şu şekilde belirtir: “İşaretler, mecazlar, imajlar ve semboller çerçevesinde ilerleyen düşünce, bu yöntemle, geleceğe yönelmede yeni bir dinamizm kaynağı aramış hatta bulmuş olur.”⁸⁸³

Toparlamak gerekirse peygamberler kıssaları ibretlerle, işaretlerle, imajlarla doludur ve geleceğin inşasında “dinamizm kaynağı”dır. Mesele bunları keşfedip insanlığın istifadesine, onun anlayıp kabulleneceği bir dille sunabilmektedir. Kanaatimizce bu işi en iyi yapanlardan, peygamber kıssalarını yüksek sanata ustaca dönüştürenlerden biri de Sezai Karakoç’tur.

⁸⁸⁰ a.e., s. 142

⁸⁸¹ a.e., s. 142

⁸⁸² a.e., s. 142

⁸⁸³ a.e., s. 142-143

KAYNAKÇA

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, **Müsnedü'l-Ensâr (Müsned)**, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul 1423/1992

Acar, Abdullah, “Bir İctihad Kaynağı Olarak Kur'an Kıssaları”, **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, sayı:9, 2007, s.97-152

Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh eş-Şeybânî, **el-Müsned (Müsned)**, 3. cilt, Çağrı Yayınları, İstanbul 1423/1992

Akalın, Şükrü Halûk, (v.d.) **Türkçe Sözlük**, 10. baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009,

Altuntaş, Halil, Şahin, Muzaffer (Hazırlayan), **Kur'ân-ı Kerîm Meâli**, 2. baskı, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005

Alûsi, Ebü's-Senâ Şihâbüddîn Mahmûd b. Abdillâh b. Mahmûd el-Hüseynî el-Âlûsî, **Ruhu'l-me 'ani'l fi Tefsîri'l-Kur'âni'l-azîm ve's-Seb'i'l-Mesâni (Rûhu'l - Meani)**, I-XXX, Darü İhyâi't-Türasi'l-Arabî, Beyrut, t.y.

Bay, Özlem, “Bir ‘Diriliş’ Nesli ve Onun Destanı, Taha'nın Kitabı”, **Sezai Karakoç**, (Hazırlayan: Mehmet Çelik, Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları s.390-406

Buhârî, **Muhammed b. İsmâil**, (v. 256/869), **El-Câmi'u's-Sahih(Sahih)** , c.1-4, Beyrut, t.y.

Cebecioğlu, Ethem, **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, 6.baskı, Otto Yayınları, 2014

Çelik, Mehmet, “ Hızır Kültürünün Modernleşmesi ve Sezai Karakoç ”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.166-187

Çetin, Nurullah, “ Sezai Karakoç'un ‘Yılan’ Şiirini Tahlil ”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik, Yakup Çelik), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010, s.336-343

Demir, Ahmet, “Hızır Kırk Saat Üzerine Düşünceler”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik – Yakup Çelik) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,2010, s.354-379

Elmalılı, Hamdi Yazır, **Hak Dini Kur'an Dili**, Feza Gazetecilik A.Ş. , İstanbul, t.y. , 3.cilt

Eroğlu, Ebubekir, “Sezai Karakoç Şiiri ”, **Sezai Karakoç**, (Editörler: Mehmet Çelik, Yakup Çelik) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2010, s.166-187

Görgün, Tahsin, “Kur'an Kıssa'larının Neliği (mahiyeti) Üzerine”, **Kur'an Kıssalarının Anlam ve Değeri, IV. Kur'an Haftası Kur'an Sempozyumu**, Ankara 1998

Hâkim en-Nîsâbûrî (ö. 405/1014), **el- Müstedrek ale's-Sahîheyn (Müstedrek)**, I-V, Dâru'l- kütübî'l-ilmîyye, Beyrut, 1990

Hece, **Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2. baskı, Özel Sayı: 5, 2010

İbn Esir, İzzeddin Ebu'l Hasen Ali İbn Ebi'l-Kerem Muhammed b. Muhammed b. Abdü'l-Kerim (v. 630), **Üsdü'l- Ğabe fî Ma'rifeti's- Sahabe**, el-Mektebetü'l-İslamiyye, t.y.

İbn Hişam, Cemalüddin Ebû Muhammed Abdülmelik (v.218/838), **es-Sîretü'n-Nebeviyye (Sîre)**, Beyrut 1391(1971) İhyâu't-Türasi'l-Arabî

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmâîl, **el-Bidâye ve'n-Nihâye (el-Bidâye)**, I-XVI, Mektebü'l Meârif, Beyrut, t.y.

İbn Sa'd, Muhammed, (v.230), **et-Tabakatü'l- Kübra (Tabakat)**, Beyrut, 1398(1978), c. 1

İbnü'l Esîr, İzzüddîn Ali b. Muhammed el-Cezerî (İbnü'l Esîr), **el- Kâmil fi't-Târih (el- Kâmil)**, Dâru Sadır, Beyrut, ty.

İpek, Selahattin, “Bir Şairin Varoluş Serüveni: Taha'nın Kitabı”, **Hece, Bir Uygarlık Tasarımı Olarak Diriliş Dergisi ve Sezai Karakoç**, 2.baskı, Özel Sayı: 5, 2010 s. 175-184

Kâdı Beydâvî, **Beydâvî Tefsiri**, Selsebil Yayınları, Tercüme ve Dipnotlar: Şadi Eren, 2011 Mart, II. Cilt

Karakoç, Sezai, **Çağ ve İlham I**, 7. baskı, Diriliş Yayınları, 2009

Karakoç, Sezai, **Diriliş Muştusu**, 8. baskı Diriliş Yayınları, 2014

Karakoç, Sezai, **Diriliş Muştusu**, 8.baskı, Diriliş Yayınları, 2014

Karakoç, Sezai, **Diriliş Neslinin Amentüsü**, 11.baskı, Diriliş Yayınları, 2009,

Karakoç, Sezai, **Düşünceler I Kavramlar**, 4. Baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul-Şubat 2012,

Karakoç, Sezai, **Düşünceler I Kavramlar**, 4. baskı, Diriliş Yayınları, 2012

Karakoç, Sezai, **Düşünceler Kavramlar I**, 4. baskı, Diriliş Yayınları, 2012

Karakoç, Sezai, **Edebiyat Yazıları I Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir**, 5. Baskı, Diriliş Yayınları, 2012

Karakoç, Sezai, **Edebiyat Yazıları III Eğik Ehramlar**, 4.baskı, Diriliş Yayınları, 2012

- Karakoç, Sezai, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, 2. baskı, Diriliş Yayınları, 2008
- Karakoç, Sezai, **Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi II Diriliş Şoku**, 3. baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2008
- Karakoç, Sezai, **Gün Doğmadan**, 7. Baskı, Diriliş Yayınları, 2009
- Karakoç, Sezai, **Günlük Yazılar II. Sütun**, 5. baskı, Diriliş Yayınları, 1999
- Karakoç, Sezai, **Günlük Yazılar III. Sûr**, 4. baskı, Diriliş Yayınları, 1996
- Karakoç, Sezai, **Kıyamet Aşısı**, 10. baskı, Diriliş Yayınları, 2012
- Karakoç, Sezai, **Kıyamet Aşısı**, 10. baskı, Diriliş Yayınları, 2012
- Karakoç, Sezai, **Yitik Cennet**, 19. baskı Diriliş Yayınları, , 2014
- Karataş Turan, **Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç**, Kaynak Yayınları, 2013
- Karataş, Turan, **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, 2. baskı, Sütun Yayınları, 2014
- Kastallani, Ahmed b. Muhammed (v. 924), **el-Mevâhibü'l-Ledünniye**, (Tercüme: Şair Abdülbaki), İstanbul 1316, Cemâl Efendi Matbaası
- Kurtubî, Muhammed b. Ahmed, **el-Câmi'li Ahkâmi'l-Kur'ân**, I-XX, Dâru's-Şa'b, Kahire, 1372 h.
- Pala, İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, 17. Baskı, Kapı Yayınları, 2008
- Râgıb el-İsfahânî (ö. V./XI. yüzyılın ilk çeyreği), **el-Müfredat fi Ğaribî'l-Kur'an**, Beyrut t.y
- Sa'lebî, Ebû İshâk Ahmed b. Muhammed en-Neysâbü'rî, **Arâisü'l-mecâlis (Arâis)**, Beyrut 1405/1985
- Suruç, Salih, **Kâinatın Efendisi Peygamberimizin(a.s.m.) Hayatı**, 466. baskı Nesil Yayınları, 2015
- Şengül, İdris, **Kur'ân Kıssaları Üzerine**, 1. baskı, Çağrı Yayınları, 1995
- Şirvânî, Harun Han, **İslam'da Siyasi Düşünce ve İdare**, (Tercüme: Kemâl Kuşçu) İstanbul 1965, Ahmed Said Matbaası
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b Cerîr b. Yezîd b. el-Âmülî et- el Bağdâdî (Taberî) (v.311/923), **Târihu'l-ümem ve'l Mülûk (Târih)**, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1407h., c. 12
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre (Tirmizî), **el-Câmiu's-Sahih**, I-V, 2. baskı Çağrı Yayınları, 1992
- Türkiye Diyanet Vakfı, **İslam Ansiklopedisi**, cilt: 14-44, 1997-2013

Ulutürk, Veli, “Kur’ân-ı Kerîm’de Meseller”, **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, sayı:11, Erzurum,1993

Yenibaş, Hasan, **Peygamberler Tarihi**, 4.baskı Işık Yayınları, 2012

Yıldırım, Suat, **Kur’ân-ı Hakîm ve Açıklamalı Meâli**, İstanbul 1998

Yıldırım, Suat, “Kur’an-ı Kerîm’de Kıssalar”, **İslâmi İlimler Fakültesi Dergisi**, sayı:3, fasikül 1-2, Ankara Sevinç Matbaası, 1979, s.37

Yıldız, Ali, “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Tasavvuf”, ICANAS 38, **Bildiri Özetleri Kitabı**, 1, 273-274, Ankara- Türkiye, (2007)